

המשלים והסיפורים

- 7 ההינדיק
- 9 השודד
- 12 העני והיהלום
- 15 אוהב את השם
- 22 יש אילן
- 23 טוב שיהיה סוס
- 24 צעקה כראוי
- 26 איך להתבודד?
- 27 ללחוש לאקדח
- 28 הזייגיריל
- 29 קרעכצין
- 30 בשביל מעט דם?
- 31 להרים אבן גדול
- 33 כמו מים
- 34 דיבורים לאברים
- 36 קורי העכביש
- 37 הכלב והגדי

40.....	ר' שמעון והדב
42.....	מלך שהלך לאיבוד
46.....	טעם גן עדן
48.....	יודע רק אלף בית
50.....	למלך שהרחיק בנו
54.....	הפלומפ
58.....	חתיכות בשר
59.....	הצל
60.....	משל מזוערדא
61.....	קינת הגוי
64.....	איבער גישפרינגין
65.....	היצר הרע והתאוות
66.....	יש כאן הייל?
68.....	שניים שנלחמים
69.....	כמו סוס ושעון
70.....	כגון תינוק
72.....	למלך שכבש
75.....	נר של חלב
76.....	להם סתרים

77	טענדא ודענדא
79	העיור והקמצן
81	כתר לה' יתברך
82	עובדים ואוכלים חינם
85	סוכה יקרה
86	מבצר ובתוכו אוצר
89	אני לא סוחר בשמן
91	בעני שנעשה גנב
101	מעשה מבטחון
111	הסתכלת על השמיים?
117	היכן שימחים
118	קאפצין פאשא
125	מעשה ממרור
127	יורה עם המקל
129	הוא כמו קוף
129	חכם ושוטה
131	התפלל לחתול
131	מרכבה של חשובים
133	קבצן מלך

135.....	הגדול שהתגלח
136.....	הפוך
137.....	מלאכי המוות
139.....	למי מגיע שכר?
141.....	המת הרחוק
145.....	בשליח שנפטר
151.....	עולם התוהו
156.....	כף הקלע
159.....	בחדר השני
161.....	לראות נפטר
163.....	ג' מופתים
166.....	תנו לנו לאכול
168.....	אחוז בנחש
169.....	ספר אלים
171.....	האפיקורסים באומן
186.....	מילא להדליק הלולקע
187.....	הדרשן
190.....	האוצר שתחת הגשר
191.....	רק נכדי יתקן

192.....	המלך והקוצרים
194.....	מים עכורים
196.....	שחרור מהצבא
197.....	לך פעלתי ולי לא
200.....	המלווה
202.....	אצל ר' נחמן
203.....	ההתעברות
209.....	הוי גיוואלד
211.....	משל מהעוף
212.....	יין הונגרי
214.....	דג גדול
217.....	כמי שנכנס לפלטין
218.....	מלך שחלה בנו
220.....	סחורה יפה
222.....	המשל מתבואה
223.....	רץ אחר צבי
223.....	העין רואה דברים
225.....	מה לי אם נשפך?
229.....	מלך שיבנה פלטין

232.....	"מזל טוב"
236.....	האזרח
241.....	מנורת החסרונות
243.....	מה שראיתי
248.....	כסא מוקף אש
251.....	קורבן כיפורים
253.....	כבוד התורה
255.....	החלום מהחתן
257.....	אני ראיתי מעשה
259.....	הקטטה
263.....	על המהרש"א
273.....	מתוך שבחי הר"ן
287.....	המסע
357.....	סיפורי מעשיות

ההינדיק

פַּעַם אחת בן המלך נפל לשגעון שהוא עוף הנקרא הינדיק (תרנגול הודו) וצריך לישב ערם תחת השלחן ולגרר חתיכות לחם ועצמות כמו הינדיק. וכל הרופאים נואשו מלעזר לו ולרפאותו מזה. והמלך היה בצער גדול מזה.

עד שבא חכם אחד ואמר: "אני מקבל על עצמי לרפאותו". והפשיט גם-בן את עצמו ערם וישב תחת השלחן אצל בן המלך הנ"ל, וגם בן גרר פרורים ועצמות. ושאלו בן המלך: "מי אתה ומה אתה עושה פה?" והשיב לו: "ומה אתה עושה פה?" אמר לו: "אני הינדיק", אמר לו: "אני גם-בן הינדיק".

וישבו שניהם יחד כך איזה זמן, עד שנעשו רגילים זה עם זה. ואז רמז החכם והשליכו להם

כְּתַנַּת, וְאָמַר הַחֶכֶם הַהִינְדִיק לְהֵבֵן מִלְדָּ: "אַתָּה
 חוֹשֵׁב שֶׁהִינְדִיק אֵינוֹ יָכוֹל לִילָד עִם כְּתַנַּת?
 יְכוּלִים לִהְיוֹת לְבוֹשׁ כְּתַנַּת וְאֶף-עַל-פִּי בֶן יֵהָא
 הִינְדִיק" וְלָבְשׁוּ שְׁנֵיהֶם הַכְּתַנַּת. וְאַחַר אֵיזָה זְמַן
 רָמְזוּ וְהִשְׁלִיכוּ לָהֶם מִכְּנָסִים וְאָמַר לוֹ גַּם-בֶּן
 כְּנִ"ל: "אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁעַם מִכְּנָסִים לֹא יְכוּלִים
 לִהְיוֹת הִינְדִיק"? וְכוּ' עַד שֶׁלָּבְשׁוּ הַמִּכְּנָסִים
 וְכֵן עִם שְׂאֵר הַבְּגָדִים. וְאַחַר-כֵּן רָמְזוּ וְהִשְׁלִיכוּ
 לָהֶם מֵאֲכָלֵי אָדָם מִהַשְּׁלַחַן וְאָמַר לוֹ: "אַתָּה
 חוֹשֵׁב שֶׁאֵם אוֹכְלִים מֵאֲכָלִים טוֹבִים כְּבָר לֹא
 נִקְרְאִים הִינְדִיק? אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל וְלִהְיוֹת לְהִינְדִיק
 הִינְדִיק" וְאָכְלוּ.

וְאַחַר-כֵּן אָמַר לוֹ: "אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהִינְדִיק
 מְכַרֵּחַ לִהְיוֹת דְּיוֹקָא תַּחַת הַשְּׁלַחַן? יְכוּלִים
 לִהְיוֹת הִינְדִיק וְלִהְיוֹת אֶצֶל הַשְּׁלַחַן". וְכֵן
 הִתְנַהֵג עִמּוֹ עַד שֶׁרָפָא אוֹתוֹ לְגַמְרֵי.

השודד

בַּעַם אֶחָד הָיָה אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה עָשִׂיר גָּדוֹל.
וְהָיָה יוֹשֵׁב בַּחֲנוּת עִם כַּמָּה סְחוּרוֹת כְּדַרְךְ
הַחֲנוּנִים וּבָאוּ אֵלָיו גַּנָּבִים וּגְנָבוּ מִמֶּנּוּ הוֹנוֹ
וּרְכוּשׁוֹ וְנִתְדַלְדַּל הַרְבֵּה.

וְהֵלֶךְ וְקִבֵּץ אֶת יְתֵר הַפְּלִטָּה וְעָשָׂה לוֹ מַעֲמָד
וְחָזַר וְקָנָה סְחוּרוֹת וְשׁוּב נַעֲשֶׂה חֲנוּנִי. וְחָזְרוּ
וּבָאוּ אֵלָיו גַּנָּבִים וּגְנָבוּ אֶת יְתֵר הַפְּלִטָּה וְהוֹנוּ
הַנִּשְׁאָר גַּם-כֵּן מִמֶּנּוּ. וְחָזַר שׁוּב וְקִבֵּץ מִמַּעַט
פְּלִטָּה הַנִּשְׁאָרֶת לוֹ וּמֵהַתְּכַשִּׁיטִין שֶׁל אִשְׁתּוֹ
וְחָזַר וְעָשָׂה לוֹ אֵיזָה מַעֲמָד בַּחֲנוּת לְפָרֶנֶס אֶת
בֵּיתוֹ וְחָזְרוּ וּבָאוּ אֵלָיו גַּנָּבִים וּגְנָבוּ אֶת יְתֵר
הַפְּלִיטָה הַנִּשְׁאָרֶת, עַד שֶׁנִּתְדַלְדַּל מְאֹד וְנִשְׁאָר
בֵּיתוֹ רִיקוֹן מְכֹל.

משלים וסיפורים

וְהַלֵּךְ וְקַבֵּץ לְאִיזָה סֶךְ מוֹעֵט מְאֹד וְקָנָה לוֹ סְחוּרוֹת קְטַנִּים וְהָלַךְ עַל הַכִּפָּרִים כְּדֶרֶךְ הָעֲנִיִּים שְׁנוֹשְׂאִים חֲבִילוֹת עִם מַחְטָיִן וְצִנּוּרוֹת וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה דְבָרִים קְטַנִּים. וְהָיָה הוֹלֵךְ עַל הַכִּפָּרִים כְּדֵי לְתַתּוֹ לֶחֶם לְבֵיתוֹ. וְהָיָה מַחְלִיף עִם הָעֶרְלִים מַחְטָיִן עַל עוֹפוֹת וּבִיציִים וְכִיּוֹצֵא כְּדֶרֶךְ הָעֲנִיִּים כְּאֵלוֹ.

פַּעַם אֶחָד, הָיָה הוֹלֵךְ מִן הַכִּפָּרִים וְנִשָּׂא עִמּוֹ מְעַט סְחוּרוֹתוֹ וְאִיזָה מִיָּנִי מֵאֲכָל וּפָגַע בּוֹ שׁוֹדֵד אֶחָד רוֹכֵב עַל הַסּוּס וְנִשָּׂא אֶצְלוֹ שְׁתֵּי חֲבִילוֹת גְּדוּלוֹת וְרָצָה לְגַזְלוֹ וְהִתְחִיל לְכַבּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו וְהוּא לֹא הִשְׁגִּיחַ עַל זֶה וְגַזַּל מִמֶּנּוּ גַם זֶה הִמְעַט שֶׁהָיָה לוֹ וְנִשְׂאָר רִיקָן מְכַל וְכֹל.

וְהָיָה הוֹלֵךְ וּבֹכָה מְאֹד וְנִפְשָׁו מְרָה לוֹ מְאֹד, כִּי לֹא הָיָה דֵי בְצָרוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁנִּתְדַלְּדַל כָּל כֶּךָ מַעֲשִׂירוֹת כְּזֶה, גַּם מְעַט חֵיוֹתוֹ בְּצִמְצוּם מְרָפוֹ מִמֶּנּוּ. בְּתוֹךְ כֶּךָ הֵבִיט וְרָאָה - וְהִנֵּה

השודד

נָפַל הַשּׁוֹדֵד הַנַּ"ל מִן הַסּוּם וְהָיָה רוֹצֵחַ לְקוּם
וְעֹמֵד עָלָיו הַסּוּם וְדָרְסוּ בְּרַגְלָיו עַל רֵאשׁוֹ וְנָפַל
שָׁם הַשּׁוֹדֵד וְנִהְרַג. וְהַלֵּךְ הָאִישׁ הַנִּגְזָל לְשֵׁם
וְרָאָה שֶׁהַגְּזֹלָן שָׁלוּ נוֹפֵל מִת אֶרְצָה וּפְתַח אֶת
הַחֲבִילוֹת שֶׁל הַגְּזֹלָן וּמָצָא שָׁם כָּל סְחֹרוֹתָיו
וְהוֹנֵו וּרְכוּשׁוֹ שֶׁגָּנְבוּ מִמֶּנּוּ מִתְחַלָּה וְעַד סוּף.
וְחָזַר בְּשָׁלוֹם לְבֵיתוֹ וְנַעֲשָׂה עָשִׂיר כְּבַתְּחִלָּה.

הַתְּחִזְקוֹת גָּדוֹל לְכָל אָדָם! שָׂאֵף-עַל-פִּי שְׁעוֹבֵר
עַל הָאָדָם מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּיָמֵי חַיָּיו (במלחמת
היצר) - שְׁגוֹזְלִין אוֹתוֹ וְטוֹרְפִין מִמֶּנּוּ... וְכֵן כַּמָּה
פְּעָמִים בְּלִי מִסְפָּר. אָף-עַל-פִּי-כֵן, אֵל יִתְיַאֲשׁ
עֲצָמוֹ מִן הָרַחֲמִים! כִּי אִם יִתְּלֶה עֵינָיו לְמָרוֹם
וְיִבְכֶה וְיִצְעַק בְּכָל פֶּעַם אֱלֹהֵי יִתְבַּרְךָ, שְׂיִרְאָה
בְּעֵינָיו וְעָמְלוֹ, אֲזִי סוּף כָּל סוּף יִפֹּל הַשּׁוֹדֵד מִפְּלָה
(הסטרא אחרא) שְׂאִין לָהּ תְּקוּמָה, וְיָשׁוּב וְיִקְבֵּל
וְיֹצֵיא מִמֶּנּוּ כָּל הַקְּדָשׁוֹת וְכָל הָעֲבוֹדוֹת וְכָל הַטּוֹב
שֶׁגָּנַב וְגָזַל מִמֶּנּוּ, וְיָשׁוּב לַעֲשִׂירוֹתוֹ וְטוֹבוֹ הַנִּצְחָנִי.

העני והיהלום

מַעֲשֵׂה בְּעֵנֵי אֶחָד שֶׁהִתְפָּרַנְס עֲצָמוֹ מִחֲפִירַת טֵיט לְמִכְר. פֶּעַם אַחַת חָפַר טֵיט, וּמָצָא בַּמָּקוֹם שֶׁחָפַר אֶבֶן טוֹב שֶׁהָיָה שְׁוִיוֹ הוּן רַב מְאֹד, וְלֹא יָדַע שְׁוִיוֹ. וְהֵלֵךְ לְאַמֵּן שִׁיאָמִיד אוֹתָהּ בְּשְׁוִיוֹ. וְעָנָה לוֹ: "שָׂאִין בְּזֶה הַמְּדִינָה שְׁוִיכָל לְשֵׁלִם שְׁוִיוֹ, וְצָרִיךְ לִסַּע לְלוֹנְדוֹן לְעִיר הַמְּלוֹכָה". אָבֵל הוּא הָיָה עֵנִי וְלֹא הָיָה לוֹ כֶּסֶף לִסַּע. וְהֵלֵךְ וּמָכַר כָּל אֲשֶׁר לוֹ, וְהֵלֵךְ מִבֵּית לְבֵית בְּשִׁבִיל הַנְּדָבוֹת, עַד שֶׁהִסְפִּיק לוֹ לִסַּע עַד הַיָּם.

וְרָצָה לְעֵלוֹת עַל הַסְּפִינָה וְלֹא הָיָה לוֹ מָעוֹת, וְהֵלֵךְ לְהַקְאִיטָאן [רַב הַחוּבֵל] וְהִרְאָה לוֹ הַמְּרַגְלִיּוֹת. וְלָקַח אוֹתוֹ תַּכְף הַקְאִיטָאן עַל הַסְּפִינָה בְּכַבּוֹד גָּדוֹל וְאָמַר לוֹ: "אַתָּה בָּטוּחַ (אִדָם) גָּדוֹל" וְנָתַן לוֹ חֶדֶר מִיחָד 'עֲרִשְׁטַע

העני והיהלום

קְלֵאִים' [מחֻלָּקָה ראשונה] וּבְכָל הַתַּעֲנוּגִים, כְּאֶחָד
מֵהַנְּגִידִים הַגְּדוֹלִים. וְהַחֲדָר שֶׁלֹּו הָיָה לוֹ חֲלוֹן
לְתוֹךְ הַיָּם. וְהוּא הָיָה תָּמִיד מִתְעַלֵּם וּמְשַׂמַּח
נִפְשׁוֹ עִם הַדִּימְעָנִים [הַיְהִלֹּוֹם] וּבִפְרָט בְּעֵת
הָאֲכִילָה, שֶׁעַל-יְדֵי הַשְּׂמֻחָה וְהַרְחַבַת הַלֵּב טוֹב
וְרַפּוּאָה שְׂיִתְעַבֵּל הַמֵּאֲכָל בְּנִקְלָה.

וּפְעַם אַחַת יָשַׁב לֵאכֹל וְהַדִּימְעָנִים הָיָה מִנְחָה עַל
הַשְּׂלָחַן לְהַתְעַלֵּם בּוֹ וַיִּשֵּׁן. בֵּינָתַיִם בָּא הַמְּשַׂרֵּת
וְלָקַח הַמִּפָּה וְהַפְּרוּרִים וְלֹא יָדַע מֵהַדִּימְעָנִים
וְהַשְּׂלִיךְ הַכֹּל לַיָּם.

וּכְשֶׁהִקְיִין מֵהַשְּׂנָה וְהִבִּין כָּל זֶה - הָיָה לוֹ
צַעַר גָּדוֹל, כִּמְעַט שִׁיָּצֵא מֵהַדַּעַת! וּמָה יַעֲשֶׂה?
וְהַקְּפִיטָאן הוּא גִזְלָן שִׁיִּהְרַג אוֹתוֹ בְּעַד מְחִיר
נְסִיעַת הַסְּפִינָה. עַל-כֵּן עָשָׂה אֶת עֲצֻמוֹ שְׂמַח
כְּאִלּוֹ לֹא יָדַע.

משלים וסיפורים

וְדַרְךְ הַקַּפִּיטָאן הָיָה בְּכָל-יוֹם לְדַבֵּר אֶתֹּו אִיזָה שְׁעוֹת, וְכֵן בָּא בַּיּוֹם הַזֶּה, וְהוּא עָשָׂה אֶת עֲצֻמוֹ שְׁמַח, עַד שֶׁלֹּא הִבִּיר בּוֹ שׁוֹם שְׁנוּי. וְאָמַר לוֹ הַקַּפִּיטָאן: "הֲלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁאַתָּה חָכָם וַיִּשְׂר לִב, וְאֲנִי רוֹצֵה לְקַנּוֹת תְּבוּאָה הַרְבֵּה לְמִכּוֹר בְּלוֹנְדוֹן, וְאוּכַל לְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה וְאֲנִי יֵרָא שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ שְׁאֲנִי גּוֹנֵב מֵאוֹצַר הַמֶּלֶךְ, עַל-כֵּן יִהְיֶה הַקְּנִיָּן עַל שְׁמֵךְ, וְאֲנִי אֲשַׁלֵּם לְךָ בְּמִיטָב". וְהוּטָב בְּעֵינָיו וְעָשׂוּ כֵן. תִּכְרַף כְּשֶׁבָאוּ לְלוֹנְדוֹן, מֵת הַקַּפִּיטָאן וְנִשְׁאַר הַכֹּל אֶצֶל זֶה הָאִישׁ, וְהָיָה כֶּפֶל כֶּפְלַיִם מֵהַשְׁוִיּוֹן שֶׁל הַדִּימְעָנֵט!

וְסִיִּם רַבְּנוּ ז"ל: שֶׁהַדִּימְעָנֵט לֹא הָיָה שְׁלוֹ, וְהָא רְאִיָּה: שֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנּוּ. וְהַתְּבוּאָה הָיָה שְׁלוֹ, וְהָא רְאִיָּה: שֶׁנִּשְׁאַר אֶצֶלוֹ. וְכֹל מֵה שֶׁהִגִּיעַ לְעֵינָיו הוּא רַק כִּי הִחֲזִיק מֵעֵמֶד וְכוּ'.

אוהב את השם

כְּסֵלוֹ. תַק"ע פּה בְרִסְלָב. חֵלוֹם:

הִיִּיתִי יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי (הֵינּוּ בְּבֵית הַקָּטָן שֶׁהוּא יוֹשֵׁב
בו) וְלֹא הָיָה שׁוֹם אָדָם נִכְנָס אֲצָלִי, וְהָיָה תְּמוּהָ
בְּעֵינַי. וַיִּצְאָתִי לַחֲדָר הַשְּׁנַי, וְגַם שֵׁם לֹא הָיָה
שׁוֹם אָדָם. וַיִּצְאָתִי לְבֵית הַגָּדוֹל וּלְבֵית-הַמְּדַרְשׁ
וְלֹא הָיָה שֵׁם גַּם-בֶּן שׁוֹם אָדָם. וַיִּשְׁבְּתִי בְּדַעְתִּי
לְצֵאת אֶל הַחוּץ.

וַיִּצְאָתִי לַחוּץ וַרְאִיתִי שְׁעוֹמְדִים בְּנֵי-אָדָם
עֲגוּלִים עֲגוּלִים וּמִתְלַחְשִׁים זֶה עִם זֶה, וְזֶה
מִתְלוֹצֵץ מִמֶּנִּי וְזֶה מְשַׁחֵק בִּי וְזֶה מַעֲזוֹ פָּנִים נִגְדִי
וְכִיּוֹצֵא. וְאֶפְלוּ הָאֲנָשִׁים שְׁלִי הָיוּ גַם-בֶּן כְּנִגְדִי,
קֶצֶת הַעֲזוֹ נִגְדִי וְקֶצֶת הַתְּלַחְשׁוֹ בְּסוּד מִמֶּנִּי
וְכִיּוֹצֵא כִנ"ל.

וְקָרָאתִי לְאַחַד מֵאֲנָשֵׁי וְשִׂאלֹתַי אוֹתוֹ: "מָה זֹאת?" וְהֵשִׁיב: "אִיךָ עֲשִׂיתֶם כֹּזֵאת?! הֲיִתְכַּן שְׂתַעֲשׂוּ חֲטָא גָדוֹל כֹּזֵה"?! וְאֲנִי לֹא יָדַעְתִּי כָּלֵל עַל מָה הֵם מְתַלֹּצְצִים עָלַי. וּבִקְשָׁתִי אֶת הָאִישׁ הַגִּזְלִי שִׁילַךְ וּיִקְבֹּץ אֵיזָה אֲנָשִׁים מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְהִלֵּךְ מֵאֵתִי וְלֹא רָאִיתִיו עוֹד. וַיִּשְׁבַּתִּי בְּעֶצְמִי: מָה לַעֲשׂוֹת? וַיִּשְׁבַּתִּי עֶצְמִי: לְהַפְלִיג עֶצְמִי לְאֵיזָה מְדִינָה אַחֲרַת. וּבֵאתִי לְשֵׁם וְהָיָה שֵׁם גַּם-כֵּן כֵּן שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים שֵׁם גַּם-כֵּן בְּנֵי-אָדָם וְדָבְרוּ מִזֶּה, כִּי גַם שֵׁם יוֹדְעִים הַגִּזְלִי.

וַיִּשְׁבַּתִּי עֶצְמִי: לֵיִשֵּׁב בְּאֵיזָה יַעַר. וְנִקְבְּצוּ אֵלַי חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְהִלְכָתִי עִמָּהֶם לַיעַר וַיִּשְׁבְּנוּ שָׁם וּכְשֶׁהָיִינוּ צְרִיכִים לְאֵיזָה דָּבָר מֵאֲכָל וּכְיוֹצֵא, הָיִינוּ שׁוֹלְחִים אֶחָד מֵהָאֲנָשִׁים הַגִּזְלִי וְקָנָה לָנוּ מָה שֶׁהָיִינוּ צְרִיכִים, וְהָיִיתִי

אוהב את השם

שואל אותו "אם נשקט הרעש"? והשיב:
"לאו! כי עדין הרעש חזק מאד".

בתוך שהיינו יושבים שם, בא זקן אחד וקרא
אותי, ואמר שיש לו איזה דבר לדבר עמי.
והלכתי עמו והתחיל לדבר עמי. ענה ואמר:
"האתה תעשה כזאת?! ואיך אין אתה מתבייש
בפני אבותיך?! נגד זקנד רבי נחמן ונגד זקנד
הבעל-שם-טוב ז"ל, ואיך אין אתה מתבייש
מתורת משה ומהאבות הקדושים אברהם
יצחק ויעקב וכו' מה אתה סבור שתישב כאן?!
האם אתה יכול לישב כאן תמיד? הלא הפעות
שליך יכלה ואתה איש חלש ומה תעשה? וכי
אתה סובר שתפליג לאיזה מדינה? ממה נפשך
אם לא ידעו שם מי אתה, לא תוכל להיות שם
כי לא יתנו לך מעות ואם ידעו מי אתה גם-כן
לא תוכל להיות שם כי גם שם ידעו מזה".

הַשְּׁבֵתִי לֹא: "מֵאַחַר שֶׁהוּא כֵּן שְׂאֲנִי מְגַרֵּשׁ כְּזֶה וְכוּ' יִהְיֶה לִי עוֹלָם הַבָּא?" הַשִּׁיב לִי: "עוֹלָם הַבָּא אַתָּה סְבוּר שִׁיְהִיָּה לְךָ? אֲפֹלוּ בְּגִיהָנָם לֹא יִהְיֶה לְךָ מְקוֹם לְהַטְמִין שָׁם! כִּי עֲשִׂיתָ חֲלוּל ה' כְּזֶה" הַשְּׁבֵתִי לֹא: "לְךָ-לְךָ! הֵייתִי סוֹבֵר שֶׁתִּנְחַמּוּ אוֹתִי וּתְדַבְּרוּ עַל לְבִי, עֲכָשׁוּ אֶתֶם עוֹשִׂים לִי יְסוּרִים, לָכוּ לָכֶם!" וְהֵלֶךְ מֵאֵתִי הַזֶּקֶן הַנֶּ"ל.

וּבְהִיוֹתִי יוֹשֵׁב שָׁם, יִשְׁבְּתִי עֲצָמַי: מֵאַחַר שֶׂאֲנִי יוֹשֵׁב כָּאֵן זְמַן רַב כְּזֶה, יְכוּלִים לְשַׁכַּח לְגַמְרֵי אֶת הַלְמוּד. וְצוּיִתִי לְאִישׁ הַנֶּ"ל שֶׁשָּׁלַחֵנוּ לְעִיר בְּשָׁבִיל צְרִכֵינוּ, שִׁיִּבְקֶשׁ שָׁם אִיזָה סֵפֶר וַיָּבִיא לָנוּ. וְהֵלֶךְ אֶל הָעִיר וְלֹא הִבִּיא סֵפֶר. וְהַשִּׁיב: "שְׂאֵי אֲפִשֶׁר לְהַבִּיא, כִּי בּוֹדְאֵי אֶסוּר לְגַלוֹת בְּשָׁבִיל מִי צְרִיכִין הַסֵּפֶר, וּבְהַצְנַע אֵי אֲפִשֶׁר לְמַצֵּא סֵפֶר". וְהָיָה לִי יְסוּרִים גְּדוֹלִים עַל שֶׂאֲנִי

אוהב את השם

נָע וְנָד וְגַם אֵין לִי שׁוּם סֵפֶר, כִּי יְכוּלִין לְשַׁכַּח
אֶת הַלְמוּד לְגַמְרִי.

אַחַר-כֵּךְ חָזַר וּבָא הַזְקֵן הַנַּ"ל וְנָשָׂא סֵפֶר תַּחַת
זְרוּעוֹתָיו, וְשָׂאֵלְתִי אוֹתוֹ: "מָה אַתֶּם נוֹשְׂאִים?"
וְהֵשִׁיב: "סֵפֶר" אָמַרְתִּי לוֹ: "תֵּנוּ לִי הַסֵּפֶר" וְנָתַן
לִי, וְלִקְחָתִי אוֹתוֹ וְלֹא יָדַעְתִּי כָּלֵל אֵיךְ לְהַנִּיחַ
אֶת הַסֵּפֶר וּפְתַחְתִּי אֶת הַסֵּפֶר וְלֹא יָדַעְתִּי בּוֹ
כָּלֵל וְהָיָה דוֹמָה בְּפָנַי כְּלָשׁוֹן אַחַר וּכְכֹתֵב אַחַר,
כִּי לֹא יָדַעְתִּי בּוֹ כָּלֵל כָּלֵל לֹא. וְהָיוּ לִי יְסוּרִים
גְּדוֹלִים מְזוּהָ. וְהָיִיתִי מִתִּירָא גַם מֵהָאֲנָשִׁים הָאֵלּוּ
הַנַּ"ל שֶׁהָיוּ עִמִּי שְׂכַנְשֵׁיתוּדַע לָהֶם זֹאת, אוֹלֵי גַם
הֵם יִפְרְדוּ מִמֶּנִּי.

וְשׁוּב קָרָא אוֹתִי הַזְקֵן הַנַּ"ל לְדַבֵּר עִמִּי וְהִלְכָתִי
עִמּוֹ וְהִתְחִיל שׁוּב לְדַבֵּר בְּנַ"ל - "אֵיךְ עָשִׂיתָ
כְּזֹאת?! אֵיךְ אֵין לָךְ בּוֹשָׁה?! הֲאֵ אֶפְלוּ בְּגִיהָנָם
לֹא יִהְיֶה לָךְ מְקוֹם לְהַטְמִין שֵׁם" בְּנַ"ל. אָמַרְתִּי

לו: "אם הִיָּה אֹמֵר לִי כְּזֹאת אָדָם מִבְּנֵי עוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן הָיִיתִי מֵאֲמִין לוֹ" הִשִּׁיב: "אֲנִי מִשָּׁם"
וְהִרְאָה לִי דָבָר שֶׁהוּא מִשָּׁם.

וְבָא עַל דַּעְתִּי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב
ז"ל הַיְדוּעַ, וְאִז הָיָה סְבוּר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל
גַּם כֵּן שָׁאִין לוֹ עוֹלָם הַבָּא, וְאָמַר: "אֲנִי אוֹהֵב
אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּלִי עוֹלָם הַבָּא". וְהִשְׁלַכְתִּי
אֶת רֵאשִׁי לְאַחֲרֵי בְמַרְרֵי גְדוֹל מְאֹד. וְכֹאשֶׁר
הִשְׁלַכְתִּי אֶת רֵאשִׁי כֶּךָ, בָּאוּ אֵלַי וְנִתְקַבְּצוּ אֵלַי
כָּל הַנּוֹזְכִּים לְמַעַלָּה שָׁאֵמַר לִי הַזְּקֵן לְהַתְּבַיֵּשׁ
מֵהֶם, הֵינּוּ זְקֵנִי וְהָאֲבוֹת וְכוּ' וְכוּ' וְאָמְרוּ לִי
הַפְּסוּק: "וּפְרִי הָאָרֶץ לְגֹאֲוֹן וּלְתַפְאֲרַת". וְאָמְרוּ
לִי: "אֲדַרְבָּא, נִהְיָה מִתְּפֹאֲרִין בְּכֶם". וְהֵבִיאוּ לִי
כָּל הָאֲנָשִׁים שְׁלִי וּבְנֵי (כִּי גַם בְּנֵי נִפְרְדוּ מִמֶּנִּי בַתְּחִלָּה
כַּעֲת הַנִּל) וְדִבְרוּ עַל לְבִי דְבָרִים כְּאֵלוֹ הַהֶפְךָ
מֵהַנִּל.

אוהב את השם

מַה שֶׁהַשְּׁלֹכְתִי אֶת רֵאשִׁי - אִם הִיָּה אָדָם
שֶׁעָבַר שְׂמוֹנָה מֵאוֹת פְּעָמִים עַל כָּל הַתּוֹרָה
כְּלָה - אִם הִיָּה מִשְׁלִיךְ אֶת רֵאשׁוֹ בְּמִרְרוֹת כְּזֹה
- בּוֹדָאי הָיוּ מוֹחֲלִין לוֹ! וְשָׂאֵר הַטּוֹב אֵינִי רוֹצֵה
לְסַפֵּר לָכֶם, כִּי בּוֹדָאי הִיָּה טוֹב.

לְפַעְמִים נִדְמָה לְהֶאָדָם, שֶׁרְחוּק שֶׁהוּא יִזְכֶּה לְחַיֵּי
עוֹלָם הַבָּא, לְפִי גֹדֵל הַתְּרַחֲקוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.
אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה מְרַצָּה לַעֲשׂוֹת מַה שְּׂיֻכַּל
בְּעִבּוּדַת ה' - בְּלֹא עוֹלָם הַבָּא! וְאֶפְלוּ אִם נִרְאָה
לוֹ שְׂיִהְיֶה לוֹ גִּיהֶנָם גַּם-כֵּן ח"ו, יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה
...וְהָיָה הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה. וְכַעֲיֵן מַה שֶּׁמְסַפְּרִים
בְּשֵׁם הַבַּעַל-שֵׁם טוֹב:

בַּעַם אַחַת נִפְלַ בְּדַעְתוֹ מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁנִּדְמָה
לוֹ שֶׁבוֹדָאי לֹא יִהְיֶה לוֹ עוֹלָם הַבָּא ח"ו, וְלֹא הִיָּה
לוֹ בְּמַה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, וְאָמַר: "אֲנִי
אוֹהֵב אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלֹא עוֹלָם הַבָּא"

יש אילן

וְדַע, שְׁכָל הַתְּנוּעוֹת וְהַהֶעֱתָקוֹת, שְׁאַתָּה נִתְקַן
וְנִעְתָּק בְּכָל פַּעַם אֵיזָה מְעַט מִן גְּשָׁמִיּוֹת לַעֲבוֹדָתוֹ
יִתְבָּרַךְ, כָּל־מִתְקַבְּצִים וּמִתְחַבְּרִים וּמִתְקַשְּׂרִים
וּבָאִים לַעֲזָרְתְּךָ בְּעַת הַצָּרָה, דְּהֵינּוּ כְּשֵׁישׁ, ח"ו,
אֵיזָה דַּחֲק וְעַת צָרָה, ח"ו.

וְדַע, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל גֶּשֶׁר צָר מְאֹד מְאֹד,
וְהַכֶּלֶל וְהַעֲקָר - שְׁלֹא יִתְפַּחַד כֹּלָל:

וְדַע, שֵׁישׁ אֵילָן, שְׁגִדְלִים עָלָיו עָלִים, שְׁכָל
עָלָה צָרִיךְ לְהִיזוֹת גִּדְל מֵאָה שָׁנִים, וְהוּא נִמְצָא
בַּפְּרֻדִּים שֶׁל הַשָּׂרִים, וְקוֹרִין אוֹתוֹ בְּלְשׁוֹנָם
"מֵאָה שָׁנִים". וּמִסְתַּמָּא כְּשֶׁגִדְל מֵאָה שָׁנִים,
בְּוֹדָאֵי עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, וְאַחֲר־כֵּן בְּסוּף
הַמֵּאָה שָׁנִים הוּא יוֹרֵה בְּקוֹל גָּדוֹל כְּמוֹ קִנֵּי-
שָׂרְפָה, שְׁקוֹרִין "אוֹרְמַאטִיע". (וְהֵבֵן הַנְּמֹשָׁל הַיֵּטֵב)

טוב שיהיה סוס

ספר רבי נפתלי, שאמר רבנו ז"ל: שטוב היה שיהיה לאיש כשר סוסים, שיסע בכל פעם עם בני הנעורים לתוך איזה יער וכיוצא, ושם ידברו יראת שמים ויהיה להם התבודדות וכו'. כי בשדה ויער טוב מאד להתבודדות. וספר (רבנו) אז מענין הנהגותיו בימי הנעורים:

שהיה רגיל לקח סוס מבית חותנו ורכב על הסוס לאיזה יער, ושם ירד מהסוס וקשרו לאיזה אילן, והוא הלך לתוך היער לעשות את שלו והתבודד שם כדרךכו. וכמה פעמים התיר עצמו הסוס וברח למקומו לבית חותנו. וכשראו שם שהסוס בא לבדו - היו דואגים ומתפחדים מאד, כי אמרו 'שבודאי נפל מהסוס ח"ו'.

צעקה כראוי

בְּכַבֵּר אוֹסִי־אֲטִין... שָׁם הָיָה דָר חָמִיו ז"ל
(של רבנו)... וְשָׁם הוֹלֵךְ נָהַר גָּדוֹל וְעָלָיו גְּדָלִים
קָנָה וְסוּף הֶרְבֵּה לְמָאֵד מְאֹד. הָיָה הֶרְבֵּוּ בַּקֹּדֶשׁ
שֶׁל אֲדוֹנָינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְצוּק"ל שֶׁהָיָה לוֹקַח
לְפַעְמִים סְפִינָה קְטַנָּה וְשָׂט עָמָה בְּעֵצְמוֹ לְתוֹךְ
הַנָּהָר הַגָּדוֹל. אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל הַיֵּטֵב
לְהִנְהִיג סְפִינָה זֹאת, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה שָׂט
עָמָה עַד אַחֲרֵי הַקָּנָה וְסוּף, עַד הַמָּקוֹם שֶׁלֹּא
הָיוּ רוֹאִין אוֹתוֹ עוֹד. וְשָׁם עָשָׂה מָה שֶׁעָשָׂה
בְּעִבּוֹרַת הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרֵךְ בְּתַפְלָה וְהִתְבּוֹדְדוֹת.

(פעם אחת) הִלֵּךְ עִם הַסְּפִינָה לְתוֹךְ הַנָּהָר וְהוּא
לֹא יָדַע לְהִנְהִיג הַסְּפִינָה. וּכְשָׁבָא בְּתוֹךְ הַנָּהָר
רְחוּק מִהַיִּבְנָשָׁה וְלֹא יָדַע כָּלֵל מָה לַעֲשׂוֹת, פִּי

צעקה כראוי

הַסְפִּינָה מִתְנוּדֶדֶת וְכִמְעַט שְׁטַבַּע ח"ו. וְאִזְ צַעַק
לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְהַרִים יָדָיו אֱלֹהֵי כְּרָאוּי.

וְכֵן [כשהיה בארץ ישראל] כְּשֶׁהָיָה תִלּוּי בְיָדָיו
עַל הַחוּמָה בְּמִבְרֵיהַּ כְּשֶׁרָצָה לְבָרוּחַ מִהָעֶפְרוּשׁ
רַחֲמָנָא לְצַלֵּן [מגפה שהתפשטה בעיר] וְכו' וְרָאָה
תַּחֲתָיו הַיָּם כְּנֶגֶת וְכִמְעַט כְּמְעַט שְׁיַפֵּל, אִזְ גַּם-
כֵּן צַעַק בְּלִבּוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ כְּרָאוּי.

וְהָיָה רָגִיל לְסַפֵּר זֹאת, וְרָצָה לְהַכְנִיס בְּלִבְנוֹ
שְׂכָךְ צְרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצַעַק לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ
וְלִשְׂאֵל לְבוֹ אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ כְּאֵלֹהֵי הוּא בְּאִמְצַע הַיָּם
תִּלּוּי עַל חוּט הַשְּׁעָרָה, וְהַרוּחַ סְעָרָה סוֹעֵר עַד יַב
הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֶה לַעֲשׂוֹת וְכִמְעַט אֵין
פְּנָאֵי אִפְלוֹ לְצַעַק. אֲבָל בְּאִמַּת בּוֹדָאֵי אֵין לוֹ עֲצָה
וּמְנוּס כִּי-אִם לִשְׂאֵל עֵינָיו וְלִבּוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. וְכֵן
צְרִיכִין בְּכָל עֵת לְהִתְבּוֹדֵד וְלְצַעַק לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ.
כִּי הָאָדָם בְּסִכְנָה גְדוֹלָה בְּזֵה הָעוֹלָם, כְּאִשֶׁר יוֹדֵעַ
כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ. וְהֵבֵן הַדְּבָרִים הַיֵּטִב.

איך להתבודד?

בַּעַם אחת שאל אותו (את רבנו) אחד מבני הנעורים הקטנים: "איך להתבודד?", ולמד אותו לומר לפני השם יתברך: "רבנו של עולם רחם עלי וכו' כי היתכן שיעברו ימי בהבל כזה, וכי בשביל כך נוצרתי?" אחר-כך, באיזה עת עמד זה האיש אחר כתלי רבנו ז"ל, ושמע שרבנו ז"ל בעצמו שפך את לבו לפני השם יתברך בדבורים כאלו.

וְגַם אנכי שמעתי מפיו הקדוש בעצמו, שיש לו קול דממה דקה, שיכול לעמד בין העם והמון אנשים ויצעק בקול דממה דקה מסוף העולם ועד סופו, וכל האנשים סביביו לא ישמעו כלל.

ללחוש לאקדה

אָמַר, שְׁטוּב שְׂיֵאמַר הָאָדָם בְּשַׁעַת הַהִתְבוּדוֹת
כְּשֶׁמִּתְבוּדָד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, יֹאמַר: "הַיּוֹם אֲנִי
מִתְחִיל לְדַבֵּק בְּךָ". וַיַּעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה, כִּי
כָּל הַהִמְשָׁכוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַהִתְחַלּוֹת.

פַּעַם אַחַת הָיָה מְדַבֵּר עִמָּנוּ, וְהָיָה מְרַבֵּה לְדַבֵּר אֶז
מֵעַנִּין מַעֲלַת הַהִתְבוּדוֹת, ..וְאָמַר: שְׂאֵי אֶפְשָׁר
לְצוֹת לְאֲנָשִׁים שְׂיִנְהֶגוּ הַנְּהָגָה זֹו כִּי-אִם שָׁעָה
אַחַת בַּיּוֹם, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַכְּבִיד עֲלֵיהֶם יוֹתֵר.
אַבֵּל בְּאַמַּת הָיוּ צְרִיכִים שְׂיִהְיֶה לָּהֶם כָּל הַיּוֹם
הַתְּבוּדוֹת.

וְאָמַר: "הֲלֹא יְכוּלִים לְלַחֵשׁ עַל קִנְי שְׂרָפָה
שְׂקוֹרִין 'בִּיקָם' [רוֹבָה] שְׂלֹא תִהְיֶה מוֹרָה כִּי
הַדְּבוּר יֵשׁ לוֹ כַּח גְּדוֹל"

הזייגיריל

בְּרֵאשׁ - הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹן בְּאוֹמֵין הָיָה אֶצְלוֹ
נְכֵדוֹ, נַעַר קָטָן בֶּן שָׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע שָׁנִים, וְרַבְּנוֹ
ז"ל הָיָה כְּבֵד עָלָיו הַחֹלְאֵת שָׁלוֹ, כִּי הָיָה סְמוּךְ
לְהַסְתַּלְקוֹתָיו.

עָנָה וְאָמַר לְנְכֵדוֹ הַנַּ"ל: "יִשְׂרָאֵל, הַתְּפִלָּל עָלַי
לְהַשִּׁים יִתְבָּרֵךְ שְׂאֵשׁוֹב לְבְרִיאוֹתַי", הַשִּׁיב: "תֵּן
לִי הַזְּיִיגִירִיל [שְׁעוֹן] שְׁלֵךְ וְאֶתְפִּלֵּל עָלֶיךָ". עָנָה
רַבְּנוֹ ז"ל: "הֲרֵאִיתֶם שְׂכָבֵר הוּא "גּוֹטְעֵר יוֹד"
[כְּנֹי לְאֵדְמוֹר] כִּי מְצֻוֶה שְׂאֵתֵן לוֹ חֶפֶץ בְּשִׁבְלֵי
שִׁיתְפִּלֵּל", וְנָתַן לוֹ.

וְלָקַח הַנַּעַר הַזְּיִיגִירִיל וְהִלֵּךְ לוֹ וְאָמַר בְּזֶה
הַלְשׁוֹן: "ה' ה' הַנַּח שְׂהַסְבֵּא יְהִיָּה בְרִיא",
וְהִתְחִילוּ לְשַׁחַק הָעוֹמְדִים שָׁם.

קרעכצין

עָנָה רַבֵּנוּ ז"ל וְאָמַר: "כָּךְ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵהַשָּׁמַיִם יִתְבַּרְךָ, וְכִי אֵיךְ מִתְפַּלְּלִין לַהֲשִׁים יִתְבַּרְךָ בְּעֵינֵינוּ אַחֲרֵי"? כָּלֹאֹמֵר שְׂכָךְ עָקֵר הַתְּפִלָּה לַהֲשִׁים יִתְבַּרְךָ - בְּפִשְׁטוּת גָּמוּר כְּתִינוּק לְפָנֵי אָבִיו, כַּאֲשֶׁר יִדְבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ.

אָמַר: "אַפִּילוּ כְּשֶׁאֵין יְכוּלִין לְדַבֵּר בְּהִתְבּוֹדּוֹת רַק תַּבַּת 'רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם' גַּם - כֵּן טוֹב מְאֹד."

אָמַר: "שְׂיִכּוּלִין לְהַכִּיר בְּאַחַר אִם יֵשׁ לוֹ הִתְבּוֹדּוֹת"

קרעכצין

בַּעַם אַחַת שָׂאֵל רַבֵּנוּ ז"ל לְאִישׁ אֶחָד מֵאַנְשָׁיו: אִם הוּא רָגִיל לְהִיּוֹת גּוֹנֵחַ וּמִתְאַנֵּחַ (שְׁקוֹרִין: 'קֶרַעֲכֲצִין') בְּשַׁעַת הִתְבּוֹדּוֹת? וְהַשִּׁיב

לו: "אין" [כן]. ושאל אותו עוד: אם הוא גונח
ומתאנח מעמק הלב?

ענה ואמר לו רבנו ז"ל: "כשאני עושה גניחה
ואנחה, אזי אם אני אוחו ידי על השלחן אז
בשעת האנחה, אזי אי אפשר לי אחר-כך
להרים ולטל את ידי מעל השלחן, וצריך אני
להמתין איזה שעה עד שחזור בי כחי"

בשביל מעט דם?

פעם אחת, אחז רבנו ז"ל את הרב רבי שמואל
אייזיק פנגד לבו ואמר לו: "בשביל מעט דם
כזה, הינו שבחלל הלב, תאבד את העולם הזה
והעולם הבא? - הוה רגיל להתאנח הרבה,
עד שתפטר אותו ותכניע הרע שבו, ותזכה
לבחינת (תהלים קט): ולבי חלל בקרבי."

להרים אבן גדול

מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שִׁשְׁלַח אֶת בְּנוֹ לְמַרְחָקִים לְלַמֵּד
חֻכְמוֹת. אַחֲר־כֵּן בָּא הַבֵּן לְבֵית הַמֶּלֶךְ מְלַמֵּד
בְּכָל הַחֻכְמוֹת כְּרֵאוּי. פְּעַם אַחַת צִוָּה הַמֶּלֶךְ עַל
הַבֵּן: לְקַח אִיזָה אֶבֶן גְּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ אֶבֶן הַרְחִים,
וְלִטֹל וְלִשָּׂא אוֹתוֹ עַל עֲלוֹת בֵּיתוֹ. וּמִסְתַּמָּא לֹא
הָיָה יָכוֹל הַבֵּן הַזֶּה לִשָּׂא וְלָרוֹם אֶת הָאֶבֶן, כִּי
הָיָה אֶבֶן גְּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד. וְנִצְטַעַר הַבֵּן מְאֹד עַל
שֵׂאי אֶפְשָׁר לוֹ לְמַלְאֵת רְצוֹן אָבִיו הַמֶּלֶךְ.

עַד שֶׁגָּלָה לוֹ הַמֶּלֶךְ דַּעְתּוֹ אַחֲר־כֵּן וְאָמַר לוֹ:
”הִיעָלָה עַל דַּעְתְּךָ שֵׂאֲנִי אֲצַוֶּה עֲלֶיךָ דָּבָר כְּבֵד
כְּזֶה, לְקַחֵת אֶת הָאֶבֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא וְלִשָּׂא וְלָרוֹם
אוֹתוֹ? הַתּוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה עַל-פִּי חֻכְמָתְךָ
הַגְּדוֹלָה? אֵךְ אֵין כּוֹנְנֵתִי לָזֶה כְּלָל, רַק כּוֹנְנֵתִי
הָיָה שֶׁתִּקַּח פְּטִישׁ חָזָק וְתַכֶּה וְתַפּוּצֵן אֶת
הָאֶבֶן לְחֻתִּיכוֹת קְטַנּוֹת, וּבְזֶה תּוֹכֵל לְהַעֲלוֹת
אוֹתוֹ עַל הָעֲלִיָּה”

משלים וסיפורים

כְּמוֹ כֵּן הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ צָוָה עָלֵינוּ שְׁנֹשָׂא לְבַבְנוּ
אֶל כַּפִּים אֶל אֵל בַּשָּׁמַיִם, וּלְבַבְנוּ הוּא לֵב הָאָבִן
וְהוּא אָבִן גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהָרִים
אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּשׁוֹם אַפֶּן, רַק עַל-יַדִּי
שְׁנַקַח פְּטִישׁ וּנְשִׁיבֵר וּנְפּוֹצֵץ אֶת לֵב הָאָבִן וְאִז
נִוְכַל לְהָרִים אוֹתוֹ. וְהַפְּטִישׁ הוּא הַדְּבֹר, עַד כֹּאן
הַמָּשָׁל וְהַבֵּן.

פַּעַם אַחַת דְּבַר רַבְּנוּ ז"ל: שְׁצַרִּיכִין לַעֲסֹק הַרְבֵּה
בְּאַמִּירַת תְּהִלִּים וּתְחִנּוֹת וּבִקְשׁוֹת וְהַתְּבוּדוֹת
וְכוּ'. וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הַרְבֵּי יוֹדֵל ז"ל: "אֵיךְ לֹקַחִין
לֵב?" (רְצוֹנוֹ לֹמַר: אֵיךְ זֹכִינ׳ שְׂיִהְיוּ הַדְּבֹרִים בְּהַתְּעוֹרְרוֹת
הַלֵּב).

הַשִּׁיב לוֹ רַבְּנוּ ז"ל: "תֹּאמְרוּ לִי אֶצֶל אֵיזָה צְדִיק
קִבְּלַתֶּם הַתְּעוֹרְרוֹת הַלֵּב?! הָעֶקֶר הוּא הָאֲמִירָה
בְּפָה". רְצוֹנוֹ לֹמַר: לְהַרְבּוֹת בְּדְבֹרִים שֶׁל תְּחִנּוֹת
וּבִקְשׁוֹת בְּפָה, וְהַתְּעוֹרְרוֹת הַלֵּב בָּא מִמִּילָא.

כמו מים

שִׁמְעֵתִי בְּשִׁמוֹ לְעִנְיִן הַתְּחַזְּקוֹת בְּהַתְּבוֹדְדוֹת
וְשִׁיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. אָמַר: שְׁאֶפְלוּ אִם עוֹבְרִים
יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְנִדְמָה לוֹ שֶׁלֹּא פָּעַל עֲדִין
בְּשִׁיחָתוֹ וְדִבּוּרָיו כָּלוּם, אָף עַל פִּי כֵן אֵל יִפַּל מְזֵה
כָּלֵל! כִּי בְּאֵמַת בּוֹדָאֵי עוֹשִׂים הַדְּבוּרִים רָשָׁם.
וְהִבִּיא מָשֶׁל:

כְּמוֹ מַיִם הַיּוֹרְדִים עַל הָאָבֶן, אָף עַל פִּי שְׁנִדְמָה
לָנוּ שְׂאִין לְהַמַּיִם כַּח כְּנֶגֶד הָאָבֶן הַקָּשָׁה וְאִין
נִפְר רָשָׁם הַמַּיִם בְּאָבֶן, אָף עַל פִּי כֵן, כְּשֶׁהַמַּיִם
יּוֹרְדִים עַל הָאָבֶן כְּמָה וְכְמָה זְמַנִּים רְצוּפִים, הֵם
עוֹשִׂים נֶקֶב בְּהָאָבֶן, כְּנִרְאָה בְּחַוִּישׁ.

כְּמוֹ כֵן, אֶפְלוּ אִם לָבוּ לֵב הָאָבֶן וְאִין נִפְר בּוֹ
רָשָׁם דְּבוּרָיו וְתִפְלָתוֹ אָף עַל פִּי כֵן בְּרִבּוֹת הַיָּמִים
וְהַשָּׁנִים יִנְקֵב לָבוּ הָאָבֶן עַל יְדֵי שִׁיחָתוֹ כְּמוֹ:
"אֲבָנִים שְׁחָקוּ מַיִם" כַּנִּל.

דיבורים לאברים

לְאֶחָד מִגְדוּלֵי מְקַרְבָּיו [ר' שְׁמוּאֵל אֵיזִיק] ז"ל,
צְוָה לוֹ (בִּימֵי נְעוּרָיו שֶׁל הַמְּקַרֵּב הַנַּ"ל) שֶׁבִשְׁשַׁעַת
הַתְּבוּדוֹת יִדְבֵר הַרְּבֵה בַּפְּרָטִיּוֹת עִם כָּל אֲבָרֵי
גּוּפוֹ וַיִּסְבִּיר לָהֶם: שֶׁכָּל תְּאוּוֹת הַגּוּף הֶבֶל, כִּי
הָא סוּף כָּל אָדָם לָמוֹת, וְהַגּוּף לְקַבְרוֹת יוֹבֵל
וְכָל הָאֲבָרִים יִבְלוּ וַיִּתְרַקְבוּ וְכוּ' וְעוֹד דְּבוּרִים
כִּיּוֹצֵא בָּאלוּ. וְהַתְּנַהֵג כִּךְ אֵיזָה זְמַן.

"הַתְּחִיב בְּעֵינָיו זֶה, וְאֵל תְּרַפֵּה יָדְךָ מִזֶּה,
וְתִרְאֶה אַחֵר-כֵּךְ מָה שִׁיְהִיָּה מֵהַדְּבוּרִים הַלְלוּ".

וְשָׁמַע לְעֵצָתוֹ וְקִיַּם דְּבָרָיו עַד שֶׁזָּכָה אַחֵר-כֵּךְ
- שֶׁכָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁדָּבַר עִמּוֹ בַּפְּרָטִיּוֹת נִמְשָׁךְ
אַחֵר דְּבָרָיו כָּל-כֵּךְ, עַד שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַחַיּוֹת
מִמֶּשׁ וְנִשְׁאָר בְּלֹא כֹחַ וְהַרְגָּשָׁה כָּלֵל.

דיבורים לאברים

וְשָׁמַעְתִּי שְׁפַעַם אַחַת דְּבַר הָאִישׁ הַנַּ"ל עִם
הַמְּקַרְבִּים אֵלָיו, מֵעַנְיָן; אִיךְ שְׁעוֹלָם הָזֶה אִינוֹ
כָּלוּם וּמָה הוּא הַתְּכָלִית מִכָּל עַנְיָנֵי הַגּוֹף וְכוּ'
כַּנַּ"ל, וּבִתּוֹךְ דְּבָרָיו נִתְעַלֵּף וְהִתְחִיל לְגֹעַ
וּבִיגִיעוֹת גְּדוּלוֹת עַד שֶׁשָּׁב וּנְתַעֲוָרר בּוֹ חֵיוֹתוֹ.

וְאָמַר אֹז, שְׁזָכָה עַל-יְדֵי קְדֻשַׁת רַבְּנוּ ז"ל
לְמַדְרָגָה כְּזוֹ - אֲשֶׁר בְּכָל עֵת שְׁמֹזְכִיר עֲצָמוֹ
הַיֵּטֵב מִיִּרְאֵת הָעֵנֶשׁ וְהַסּוֹף וְהַתְּכָלִית שֶׁל כָּל
עַנְיָנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲזִי מְרַגֵּיִשׁין כָּל אֵיבָרָיו אֶפְלוֹ
אֲצַבֵּעַ הַקָּטָן שֶׁבְּרַגְלָיו - מִמֶּשׁ כְּמוֹ שֶׁשׁוֹכְבִין כְּבָר
בְּקֶבֶר וּמְרַקִּיבִין וְכוּ' עַד שֶׁצָּרִיךְ הַתְּחִזְקוֹת גְּדוּל
לְהַחְזִיק חֵיוֹתוֹ בְּקַרְבּוֹ, שֶׁלֹּא תֵצֵא נַפְשׁוֹ מִמֶּשׁ

וְשָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם רַבְּנוּ ז"ל שֶׁאָמַר גַּם לְכַמָּה אֲנָשִׁים
אַחֲרָיִם: "מִחַמַּת שֶׁהַגּוֹף שְׁלָכְם עָבַד מְאֹד וְעַז וְחָזַק
וְכוּ' עַל-כֵּן צָרִיכִים אַתֶּם לְהַלְעִיט אוֹתוֹ עִם
דְּבוּרִים קְדוּשִׁים מֵעַנְיָן הַתְּכָלִית"

משלים וסיפורים

קורי העכביש

עֲנֵה רַבֵּנוּ ז"ל וְאָמַר:

גְבוּר אַחַד חָגַר מִתְּנָיו לְכַבֵּשׁ חוֹמָה חֲזָקָה.
וְאַחַר כֵּךְ כָּשָׁבָא אֶל הַשַּׁעַר, הִיָּה אָרוּג עַל
הַשַּׁעַר מִטּוֹה מְקוּרֵי עַכְבִּישׁ שֶׁסָּתַם הַשַּׁעַר. וְכִי
יֵשׁ שְׂטוֹת מְזֵה שְׂיֵהֶיָה חוֹזֵר מִמְּלַחְמָתוֹ מִחֲמַת
הַסְּתִימָה שֶׁל הַקּוּרֵי עַכְבִּישׁ!?

הַעֶקֶר הוּא הַדְּבֹר. שְׁעַל יְדֵי הַדְּבֹר יְכוּלִין לְכַבֵּשׁ
הַכֹּל וּלְנַצֵּחַ כָּל הַמְּלַחְמוֹת.

וְאָמַר: אֵף עַל פִּי שְׂיִכּוּלִין לְהִתְבּוֹדֵד בְּמַחְשָׁבָה,
אַבֵּל הַעֶקֶר הוּא הַדְּבֹר.

הכלב והגדי

דִּרְכוֹ שֶׁל רַבֵּנוֹ זְצוּק"ל בְּקִטְנוּתוֹ הָיָה בְּהֻצָּנָה,
וְהָיָה דִּרְכוֹ לַתֵּן לְהַבְעֵל עֲגֻלָּה שֶׁל חוֹתְנוֹ אִיזוֹ
סְכוּם לְנִסְעַ עִמּוֹ בְּכָל בֶּקֶר קֹדֶם אֹר הַיּוֹם
בַּחֲרֹף עַל קֶבֶר (בְּמִדְמֵי שֶׁל רַבֵּי יִשְׁעִיָּה מִיֵּאֲנָאוּע),
וּבֹא בַּחֲזָרָה עוֹד קֹדֶם אֹר הַיּוֹם, עַד שֶׁלֹּא
הִרְגִּישׁ חוֹתְנוֹ מְאוּמָּה.

דִּרְכוֹ שֶׁל רַבֵּנוֹ זְצוּק"ל הָיָה בְּהֻעֵלִים גָּדוֹל - הָיָה
מִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד. וּבָעֵת שֶׁנִּסְעַ חוֹתְנוֹ
בַּחֲרֹף עַל הַנְּהַר הַנִּקְפָּא, וְרָאָה אֶת רַבֵּנוֹ זְצוּק"ל
שֶׁהֵלֵךְ אֶל הַנְּהַר בְּיַחַד עִם הַנְּעָרִים הַקְּטָנִים,
וְסָבַר חוֹתְנוֹ שֶׁאֵינוֹ לוֹמֵד כָּלָל.

וּפְעַם אַחַת נִתְאַכְסֵן אֶצְלוֹ אַחַד מִתְלַמִּידֵי
הַמַּגִּיד, וְסָפַר לְפָנָיו צִעְרוֹ שֶׁשָּׁקַח לְחַתֵּן גָּבֵר
הַבְעֵל שֵׁם טוֹב, אָבֵל אֵינוֹ לוֹמֵד כָּלָל, וְאֶפְלוֹ

משלים וסיפורים

הַעֲבְרִי (לקרוא) בְּוֹדָי שָׁכַח. וְאָמַר הָאוֹרַח:
שְׁבֹדָי אֵינוֹ כֵּן, כִּי יֵרָא לְדַבֵּר עַל נְכַד הַבַּעַל
שֵׁם טוֹב.

וְחוֹתְנֹו שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל הִתְוַפַּח אֶתוֹ, עַד שֶׁאָמַר
לוֹ הָאוֹרַח: "אִם כֵּן אַתָּן לוֹ לְקָרָא" וְהִתְחִיל
לְנַסּוֹת אֶת רַבְּנֵנוּ זְצוּק"ל בְּהַמְשָׁנָה: 'הַפְּלֵב וְהַגְּדִי
שֶׁקֶפְצוּ מֵרֵאשׁ הַגֵּג' (בְּכָבֵא קָמָא כֵּא:) וְהִתְחִיל
רַבְּנֵנוּ ז"ל וְאָמַר: 'הַפְּלֵב וְהַגְּדִי שֶׁקֶפְצוּ מֵאַרְשׁ',
וְנִתְבְּיַשׁ הָאוֹרַח הַנַּ"ל מְאֹד. וַיֹּאמֶר לוֹ חוֹתְנֹו:
"הֲלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁאֶפְלוּ הַעֲבְרִי שָׁכַח".

אַחַר כֵּךְ פָּגַע בְּרַבְּנֵנוּ זְצוּק"ל תַּחַת כַּתֵּל הַבַּיִת
בְּהֶצְנַע, שָׁאָלוּ: "הֵיִתְכֵן כֹּזֵאת? הֲלֹא אַתָּה נְכַד
הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְנְכַד רַבִּי נַחֲמָן מֵהָאַרִידֵעֲנָקָא!
וְחוֹתְנֵכֶם פִּזֹר לְגַדְנָן (גְּרוֹנִיָּא) סָךְ רַב מִחֲמַת
הַיְחוּס, וְאַתָּה לֹא תִלְמַד כָּלֵל עַד שֶׁאֶפְלוּ
הַעֲבְרִי שָׁכַחְתָּ"? ! וּבְתוֹךְ אֵלּוּ הַדְּבָרִים נִתֵּן לוֹ

שְׁנֵי פַעַטְשׁ הַכָּאוֹת עַל הַלְּחִי. וְרַבְּנוּ ז"ל בְּכָה
הַרְבֵּה וְלֹא עָנָה אוֹתוֹ דָּבָר.

וְאַחַר כֵּן הָיָה מַעֲשֵׂה, שֶׁהָאִישׁ הַנַּ"ל נָסַע
בְּדֶרֶךְ, דֶּרֶךְ הַיַּעַר, וְשָׁמַע קוֹל צְעָקָה. וַיֹּאמֶר
לְהַבְעֵל עֲגָלָה שִׁיטָּה אֲזֹנוֹ, וְהִטּוּ אֲזִנֵיהֶם וְשָׁמְעוּ
שֶׁהוּא קוֹל אָדָם, וְהִטָּה הוּא אֲזֹנוֹ יוֹתֵר וְשָׁמַע
שִׁוָּה קוֹל תְּפִלָּה. וַיֵּרֵד הָאִישׁ מִן הָעֲגָלָה וְהִלְךְ
אַחַר הַקּוֹל, וּבָא עַד מְקוֹם רַבְּנוּ זְצוּק"ל וּמְצָאוּ
מְעַטָּף בְּטִלִית וְתַפְלִין וְצוּעֵק בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת עַד
לֵב הַשָּׁמַיִם, וּסְבִיבוֹ הָיָה כְּמוֹ נֶהָר מִן הַדְּמָעוֹת
וְהַבְּכִיּוֹת, וְהַתְּפִלָּל הַלְלוּיּוֹת בְּפֶסוּקֵי דְזִמְרָה,

וְנִתְבַּהֵל מְאֹד. וְהִמְתִּין לוֹ עַד שֶׁרַבְּנוּ זְצוּק"ל
סִיִּם תְּפִלָּתוֹ. וְאָז הִתְחִיל לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁימְחַל
לוֹ עַל הַהַכָּאוֹת וְהַזְלוּלִים. וַיֹּאמֶר אֵלָיו רַבְּנוּ
זְצוּק"ל: שְׁלֵא ימְחַל לוֹ עַד שִׁיבְטִיחַ לוֹ בְּוַדָּאֵי
שְׁלֵא יפְרָסֶם הַדְּבָר כָּל יְמֵי חַיֵּי רַבְּנוּ ז"ל.

ר' שמעון והרב

ר' שִׁמְעוֹן ז"ל (השמש של רבנו) הָיָה אִישׁ עוֹסֵק בְּמִשְׁאֵא וּמְתָן, וְאַף עַל פִּי כֵן, הִרְבָּה מְאֹד בְּתוֹךְ זֶה לְעֶסֶק בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְגַם הוּא הִרְבָּה מְאֹד בְּהִתְבּוֹדְדוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנו עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה, לְפַעֲמִים בַּיּוֹם וּלְפַעֲמִים בַּלַּיְלָה. וּפְעַם אַחַת נִתְיָשֵׁב וְקָבַע דִּירָתוֹ בְּאַיְזָה קָרְעֻטִּישְׁמִי (אכסניה) שֶׁהָיְתָה סְמוּכָה לָעִיר, כְּדִי שְׂיִהְיֶה לוֹ בְּנִקְל לֵילֵךְ בְּכָל עֵת לְהֵיעֵר לְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׁ נֶשֶׁם שִׁיחָתוֹ. וְגַם כְּבוֹאוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בָּחַר לוֹ נֶשֶׁם אִיזָה מְקוֹם בְּקִצֵּה הָעִיר הַסְּמוּךְ לְשָׂדֶה, בְּמְקוֹם שֶׁאֵין בֵּינֵי אָדָם מְצוּיִים כָּל כָּף, וְשֵׁם הִרְבָּה לְעֶסֶק בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּבְכַרְט בְּתַפְלָה וְהִתְבּוֹדְדוֹת יוֹמָם וְלַיְלָה עַד עֵת פְּטִירָתוֹ ז"ל.

ר' שמעון והדב

פַּעַם, כְּשֶׁהֵלֵךְ לַיַּעַר, עָמַד לְפָנָיו דָּב כְּדָרֵךְ
הַדְּבִים כְּשֶׁעוֹמְדִים מוֹל אָדָם לְפָנָיו שֶׁהוֹרְגִים
אוֹתוֹ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה אִזּוֹ בְּאִמְצַע הַתְּבוּדוֹת,
וּפָשַׁט אֶת הַפְּעֻלָּיִן (בְּגַד חֲרָף) וְסוּבַב עַל יָדוֹ, וַיֵּדוּ
נְהִיטָה עָבָה, וְחָשַׁב בְּכַךְ הַדָּב לֹא יִכּוֹל לְהַזִּיקוֹ,
בְּפָרֵט שֵׁישׁ לוֹ סַבִּין. וְכַךְ הָוָה. הַדָּב קָפַץ עָלָיו,
וְהַכְּנִים רַבִּי שְׁמַעוֹן מִיַּד אֶת יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו, וְעַם
הַסַּבִּין שֶׁבִּידוֹ חָתַךְ לוֹ אֶת הַפֶּה וְחָלַק מִפָּנָיו שֶׁל
הַדָּב עַד שֶׁנִּפְלַ וּמָת.

בְּהַגִּיעוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - הַמְּשִׁיךְ דִּרְכוֹ מֵאִז
וּמִתְמִיד לְהַתְּבוּדָה - הַתְּנַפְּלוֹ כְּנִפְיַת עֲרָבִים,
וְהַצְּלִיחַ לְהַתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם, אֶךְ מֵהַמְּכֹוֹת נִחְלָה וּמָת.

מלך שהלך לאיבוד

פעם אחת ספר רבנו ז"ל משל:

ממלך אחד שנסע עם שרי המלוכה שלו ליער לצוד חיות, שקורים (לאוועלווע). ירד מהמרכבה שלו, תפוס במחשבות בענייני מלוכה שלו, עד שנתעה בעמק היער בין האילנות העבים והגסים שיש שם. והם (השרים) עמדו אצל המרכבה. ובין כך ירד גשם וברד שוטף חזק מאד, ממש מבול, ושרי המלוכה רצו לחפש את המלך, אבל במבול וערפל כזה אי אפשר לחפש ולמצא. ועלו על המרכבה, להגן על עצמם מפני הברד והשלג. והמלך בתוך כך נפסק ממחשבתו ומרעיונותיו וחפש מקום להגן על עצמו, כי היתה ממש סכנת נפשות. עד שבא לבית

מלך שהלך לאיבוד

עָרַל, שׁוֹמֵר הַיַּעַר, וְנִכְנַם אֶצְלוֹ וְשָׂאֵלוֹ אִם יָכוֹל
לָלוֹן אֶצְלוֹ, וְהַסְּכִים לָזֶה. וּבֵין כֶּךָּ נִתְקַרַּר הַמֶּלֶךְ
מְאֹד, וְשָׂאֵלוֹ לוֹ מִלְּבוּשִׁים אַחֲרִים, וְהַלְּבִישׁוּ
בְּמִלְּבוּשִׁים פְּשׁוּטִים שְׁלוֹ, בְּפַעֲלִין' (פְּרוּה)
וְכִדּוּמָה, וְהִנִּיחוּ עַל הַתְּנוּרָה שִׁיחַמֵּם אֶת עֵצָמוֹ.
וּבֵין כֶּךָּ נִתְרַעַב לֶאֱכֹל, וּבִקֵּשׁ לֶתֵן לוֹ לֶאֱכֹל,
וְנָתַן לוֹ לֶחֶם שְׁחֹר ו"גְּרִיץ", וְהוּא הִרְגִּישׁ כֹּל
הַטְּעָמִים בָּזֶה הַמֶּאֱכֹל, שֶׁמַּעוֹלָם לֹא טָעַם
מֵאֲכֹל כָּזֶה בְּבֵיתוֹ. וּבֵין כֶּךָּ חֲטַפְתּוֹ שְׁנָה, וַיִּישַׁן
שָׁם עַל הַתְּנוּרָה עַד הַבֶּקֶר.

וַיִּשְׂרִי הַמְּלוּכָה, כִּיּוֹן שֶׁהַפְּסִיק הַגָּשֶׁם, יָרְדוּ
מִהַמְּרִכְבָּה וְחִפְּשׂוּ אֶת הַמֶּלֶךְ עַד הַבֶּקֶר, עַד
שֶׁבָּאוּ לָזֶה הַבֵּית וְשָׂאֵלוֹ אֶת הָעָרַל אִם הִיָּה
אֶצְלוֹ אִישׁ אֶחָד. אָמַר לָהֶם, שֶׁבֹא אֶצְלוֹ אִישׁ
אֶחָד וַיִּישַׁן עַל הַתְּנוּרָה, וְהִלְכוּ וְרָאוּ שֶׁזֶה הַמֶּלֶךְ,

משלים וסיפורים

וְלֹא יִכְלוּ לְהַקְיִצּוּ מִפְּנֵי נִימוּם הַמַּלְכוּת, וְהַמְתִּינוּ
עָלָיו עַד שֶׁהַקִּיץ מִשְׁנָתוֹ.

תִּכְרַךְ עָשׂוּ לוֹ כְּבוֹד מַלְכִים בְּאִימָה וּבִירָאָה,
וּבְקִשׁוֹ לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּגָדֵי מַלְכוּת וְלַקְחַת
אוֹתוֹ עַל הַמְּרֻכָּבָה, לְהַבִּיאֹו לְבֵיתוֹ וְלִכְתֹּר
אוֹתוֹ בְּכֹתֵר מַלְכוּת, וְלֹא רָצָה, כִּי אִם שֶׁהָעֶרֶל
יִקַּח אוֹתוֹ בְּאֵלוֹ הַמַּלְבוּשִׁים שְׁלוֹ עַל הָעֲגָלָה,
עִם הַשְּׂוֹרִים שְׁלוֹ, וְהוּא יָבִיא אוֹתוֹ כֶּךָ לְבֵית
הַמְּלוּכָה וְהוּא יִכְתֹּר אוֹתוֹ בְּכֹתֵר מַלְכוּת
וַיּוֹשִׁיבוּ עַל הַכֶּסֶּא.

וְכֵן הָיָה: טָעַן אֶת הָעֲגָלָה שְׁלוֹ עִם הַשְּׂוֹרִים,
וְהַמֶּלֶךְ יָשָׁב אֶצְלוֹ, וְהוּא מִשְׁךְ אֶת הָעֲגָלָה וְצָעַק
עַל הַשְּׂוֹרִים כְּמִנְהַגוֹ תָּמִיד: דִּיעַ! דִּיעַ! דִּיעַ! בְּלִי
הַתְּפַעְלוֹת מִהַמֶּלֶךְ, וְכֵן בָּאוּ לְבֵית הַמְּלוּכָה,
וְהוֹשִׁיבוּ עַל כֶּסֶּא הַמְּלוּכָה וְהִכְתִּירוּ בְּכֹתֵר
מַלְכוּת.

מלך שהלך לאיבוד

וְאָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: "בְּשֹׁכֵר שֶׁהִצֵּלְתָּ אוֹתִי מִמּוֹת
כָּל-כָּף, בִּקְשׁ מִמְּנִי אִיזָה דָבָר וְאֶעֱשֶׂה לְךָ".
וּבִקְשׁ מִמְּנֵי דְבַר-שְׁטוּת: בְּאִשֶּׁר שְׁמִבִּיתוֹ
לְאָדָעִם מֵהֶלֶךְ רַב, כַּמָּה מֵאוֹת פְּרָסָאוֹת, וּבְנֵי
מוֹלִיכִים סְחוּרָה לְאָדָעִם, וַיֵּשׁ לָהֶם טְרַחַה
גְּדוֹלָה, כִּי הִדְרֹךְ הוּא רַב וּמַעֲלָה לָהֶם יָמִים
וְשָׁנִים, וְהַרוּחַ הוֹלֵךְ עַל הַדְרֹךְ, וְלֹא נִשְׁאָר לָהֶם
כְּלוּם כִּי אִם רוּחַ מְעַט, "עַל-בֵּן מִבִּקְשׁ אֲנִי
שִׁיצִיּוּהָ לַעֲשׂוֹת הַדְרֹךְ יוֹתֵר קֶצֶרָה". וְהִבְטִיחַ לוֹ
הַמֶּלֶךְ, וְצִוָּה שִׁיעֲשׂוּ הַפְּרָסָאוֹת אֲרָבוֹת; לְמִשְׁלַל,
אִם הָיָה פְּרָסָה עֲשָׂרִים קִילוֹמֶטֶר, יַעֲשׂוּ עֲכָשׁוּ
מִפְּרָסָה אַרְבָּעִים קִילוֹמֶטֶר, וְעַל-בֵּן יִהְיֶה הַדְרֹךְ
קֶצֶרָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה אַרְבָּעִים פְּרָסָאוֹת יִהְיֶה
עֲכָשׁוּ רַק עֲשָׂרִים פְּרָסָאוֹת...

וְסִיִּים רַבְּנֵי ז' ל': כַּאֲשֶׁר בְּסוּף הַיָּמִים, שְׁיִהְיֶה
מִבּוּל, וְלֹא יִמָּצָא הַשְּׂכִינָה מְנוּס וּמִפְּלֹט כִּי אִם

משלים וסיפורים

אַצֵּל הַפְּשׁוּטִים בְּאִזּוֹ עֲבוּדָה פְּשׁוּטָה שְׁהִיא,
כְּגוֹן אֲמִירַת קַפִּיטָל תְּהִלִּים, אוּ בַעֲשִׂית אִיזוֹ
מִצְוָה, וַיַּחֲיוּ אוֹתָהּ מִכָּל הַתַּעֲנוּגִים, וְדוֹקָא אֵלּוּ
הַפְּשׁוּטִים יוֹלִיכוּ אוֹתָהּ לְהַמְלִיכָהּ.

אָף-עַל-פִּי שֶׁהֵם לֹא יִרְגִישׁוּ כָּלֵל שֶׁהֵם נוֹסְעִים
עִם הַמַּלְךְ, כְּמוֹ הָעֶרֶל הַנִּ"ל שֶׁנִּסַּע עִם הַשּׁוֹרִים
וְצָעַק 'דִּיע', וְאָף-עַל-פִּי-כֵן הֵם יִכְתִּירוּ אוֹתוֹ, אֶת
מְשִׁיחַ, בְּכִתְר מַלְכוּת.

רַק שְׁיֵהָא לָהֶם שִׁכָּל – שְׁלֹא יִבְקְשׁוּ דְבַר שְׁטוּת...

טעם גן עדן

וְסִפֵּר רַבֵּי שְׁמַעוֹן (הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל רַבְּנּוֹ):

בַּעַם אַחַת אַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה (רַבְּנּוֹ) מִפְּרָסָם, נָסַע
עִם רַבְּנּוֹ ז"ל דֶּרֶךְ כְּפָר אוֹסִיאַטִין, שֶׁשָּׁם יָגַע
רַבְּנּוֹ ז"ל בַּעֲבוּדָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּבֵית חוֹתְנּוֹ, שֶׁהָיָה

טעם גן עדן

דַּר שָׁם, וְנִסַּע עִמּוֹ דְרָךְ הַשְּׂדוֹת וְכִיּוֹצֵא, וְהָיָה רַבְּנוֹ ז"ל מְתַנַּעֲנֵעַ מְאֹד וְאָמַר: "כַּמָּה הָיָה טוֹב לְפָנַי בְּכָאֵן! כִּי בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה הִרְגַּשְׁתִּי טַעַם גֵּן-עֵדֶן". כִּי שָׁם בְּאֵלּוֹ הַדְרָכִים הָיָה רָגִיל לַיִלְךְ וּלְהַתְּבוֹדֵד וְהָיָה מִצַּר וּמְתַנַּעֲנֵעַ מְאֹד וְאָמַר: "הֲלֹא כָּאֵן הָיָה טוֹב לְפָנַי מְאֹד, וְלָמָּה לִּי הַפְּרָסוּם שֶׁל עֵכָשׁוֹ".

גם עוד פעם אחת ספר בפני:

בְּהִיּוֹתוֹ בִּימֵי נְעוּרָיו כְּשֶׁהָיָה מִתְּבוֹדֵד בְּאִיזָה מְקוֹם בַּיַּעַר אוֹ בַּשָּׂדֶה, כְּשֶׁחָזַר מִשָּׁם - הָיָה כָּל הָעוֹלָם חָדָשׁ בְּעֵינָיו וְנִדְמָה לוֹ כְּאֵלּוֹ הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרִי, וְלֹא הָיָה הָעוֹלָם נִרְאָה בְּעֵינָיו כְּלָל כְּאִשֶּׁר מִקֶּדֶם.

יודע רק אלף בית

שְׁמַעְתִּי מַעֲשֵׂה מֵהַבֶּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל: שְׁהִיָּה שׂוֹאֵל לְמַעְלָה: אִם יֵשׁ מִכּוּן כָּל כָּךְ בַּתְּפִלָּה בְּדוֹר הַזֶּה כְּמוֹהוּ? וְהַשִּׁיב לּוֹ: שְׂיִסַּע לְזֶה הָעִיר [פלוגית] וְיִמְצָא אֶחָד שְׁשֻׁמוֹ כָּךְ וְכָךְ, שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל יוֹתֵר בְּכּוֹנֵה מִמֶּנּוּ.

וְנִסַּע הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל לְזֶה הָעִיר, וְשָׂאֵל עַל זֶה הָאִישׁ, וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁהוּא אִישׁ פְּשׁוּט מְאֹד. וְהִרְאוּ אוֹתוֹ בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ, אִיךְ שְׂיִשֵּׁב וְאוֹמֵר מְעַט, וְהֶעֱמִיד אֶת עַצְמוֹ וְהִרִים שְׁתֵּי יָדָיו לְמַעְלָה, וְכָל פַּעַם הָיָה עוֹשֶׂה כֵּן. וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל: לָמָּה עוֹשֶׂה כֵּן, וּמָה הוּא אוֹמֵר?

הַשִּׁיב לּוֹ: שֶׁהוּא אֵינּוּ יוֹדֵעַ רַק א' ב' וְאָמַרְתִּי לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ: מָהוּ כָּל הַתְּפִלָּה? הֲלֹא רַק א'

יודע רק אלף בית

ב', רק נְשַׁצְרִיכִין לַידַע אֵיךְ לְצַרְפֵּם וְלִשְׁמַע תִּבּוֹת
מֵהֶם וְלְצַרְף הַתִּבּוֹת בְּיַחַד, וְאִמְרָתִי: רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, הֲלֹא אֲנִי אֵינְנִי יְכוּל לְצַרְף, אָבֵל אַתָּה
יְכוּל לְצַרְף הַיָּטֵב, עַל כֵּן אֲנִי מוֹסֵר לְךָ שְׂאֵתָה
תְּצַרְפֵּם. וְעַל כֵּן אֲנִי אוֹמֵר כָּל הָא' ב' וְיֹמְרִים יְדֵי
וְנוֹתֵן אוֹתָם לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁיְצַרְפֵּם וַיַּעֲשֶׂה מֵהֶם
תְּפִלָּה. וְכֵן עוֹד פַּעַם הָא' ב' וְנוֹתֵן לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ
וְסִיִּים עַל זֶה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: עֲכָשׁוּ כָּבֵר מוֹכֵן
לוֹ, כִּי הִשָּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹדֵאֵי יוֹדַע לְצַרְף הַתְּפִלָּה
וְלִכְוֹנָה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ. כִּי הוּא הַנִּ"ל מוֹסֵר לְהִשָּׁם
יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה אֶת הַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁהוּא
יֹדַע שְׁצַרְרִךְ לַעֲשׂוֹתָהּ.

וּבּוֹדֵאֵי הִשָּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֶת הַתְּפִלָּה הוּא
עוֹשֶׂה אוֹתָהּ יוֹתֵר יָפֵה מִהַבַּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל.

למלך שהרחיק בנו

רַבְנוּ ז"ל אָמַר לְרִי יוֹדֵל, שְׁסַגְּלָה לְגַדְלוֹת [לא להיות בגאווה] שְׂיִתְפַּלֵּל עַל צַרַת חֲבֵרוֹ. וְשָׂאֵל אוֹתוֹ רַבִּי יוֹדֵל: "אֲדַרְבֶּה, לְכַאוֹרָה מִזֶּה יִתּוּסֵף לִי גַדְלוֹת, שְׂאֲנִי מִתְפַּלֵּל בְּעַד חֲבֵרִי - מִסִּתְמָא אֲנִי חָשׁוּב יוֹתֵר מִחֲבֵרִי?" הֲשִׁיב לוֹ רַבְנוּ ז"ל בְּדַרְךְ מְשֻׁל:

לְמֶלֶךְ שְׁכַעַם עַל בְּנוֹ וְהִרְחִיק אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ. אַחֲר־כֵּן הֶלֶךְ הַבֵּן וּפִיִּים אֶת אָבִיו וְחָזַר וְקָרְבוֹ. אַחֲרֵי אֵיזָה זְמַן חָזַר וְחָטָא הַבֵּן לְפָנָיו אָבִיו, וְחָזַר הַמֶּלֶךְ וּגְרָשׁוּ מִפָּנָיו, וְחָזַר הַבֵּן וּפִיִּסוּ עוֹד הַפְּעַם, וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהַבֵּן מִלֶּךְ כְּשֶׁחָטָא לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ גְּרָשׁוּ מִפָּנָיו, וְכִשְׁפִּיִּסוּ חָזַר הַמֶּלֶךְ וְקָרְבוֹ. פְּעַם אַחַת חָזַר וְחָטָא הַבֵּן מִלֶּךְ לְפָנָיו אָבִיו, וְכַעַם הַמֶּלֶךְ עָלָיו מְאֹד. וְנִתְיָשַׁב הַמֶּלֶךְ: "מָה יִהְיֶה הַתְּכָלִית שְׂאֲנִי אֲגָרְשׁוּ וְאַחֲר־כֵּן כְּשִׁילֶךְ הַכַּעַם מִמֶּנִּי אֲזִי יָבוֹא וּפִיִּים אוֹתִי עוֹד?, אֵינִי

למלך שהרחיק בנו

רוצה בכך, רק אני רוצה לגרשו בתחבולה כזו
שלא יוכל עוד לבוא לפני לפנים אותי". מה
עשה המלך?, העמיד שר אחד מהשרים שלו
בינו ובין הבן מלך, וצוה להשר: "כשיבוא הבן
מלך לילך אצלי לרצות ולפנים אותי, אזי לא
תניח אותו לילך אצלי". וכן היה, שבא הבן
מלך כמה פעמים, ורצה לילך לפנים את אביו,
ולא הניחו השר, כי כן צוה עליו המלך. וכן
היה כמה פעמים.

אחר-כך ראה השר הנ"ל גדל הכסופים
שיש להבן מלך אל אביו, ושיש לו יסורים
גדולים מאד בלי שעור מזה שאינו יכול לבוא
לפני אביו, אפלו לפיסו. ונתישב השר: מאחר
שהוא מתגעגע כל-כך אל אביו מסתמא יש
להמלך גם-כן יסורים גדולים שאין הבן יכול
לבוא לפניו. כי כפי גדל כח החשק של החושק,

משלים וסיפורים

כֵּן הוּא מְעוֹרֵר חֲשֶׁק גָּדוֹל בְּהַנְחָשָׁק. וְהָיָה לוֹ
רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עֲלֵיהֶם וְגַם הָיוּ לוֹ יְסוּרִים גָּדוֹלִים
מְזֵה, כִּי אָמַר בְּדַעְתּוֹ: 'כִּי הֲלֹא אֲנִי הוּא הַגּוֹרֵם
לָזֶה, כִּי אֲנִי הוּא הַמְסַךְ הַמְבַדִּיל בֵּינֵיהֶם וְאֲנִי
גּוֹרֵם יְסוּרִים לְהַמְלֶךְ וּלְהַבֵּן מֶלֶךְ.'

וְנִתְיָשָׁב הַשֵּׁר בְּדַעְתּוֹ: מִסְתַּמָּא בּוֹדֵאי יֵשׁ אִיזָה
תַּחְבּוּלָה שְׂיֻכַּל לְהִתְפַּיֵּם הַבֵּן מֶלֶךְ עִם הַמְלֶךְ,
כִּי בּוֹדֵאי לֹא יַעֲשֶׂה הַמְלֶךְ דְּבַר כְּזֵה שְׂיִהְיוּ לְבָנוּ
יְסוּרִים תָּמִיד שְׂלֹא יֻכַּל לָבוֹא לְפָנָיו תָּמִיד, וְגַם
לְהַמְלֶךְ בְּעֶצְמוֹ יֵשׁ גַּם-כֵּן יְסוּרִים. עַל-כֵּן נִתְיָשָׁב
זֶה הַשֵּׁר: 'בּוֹדֵאי זֶה הַדְּבַר אֵינּוֹ תְלוּי אֶלָּא כִּי,
שְׂאֲנִי בְּעֶצְמִי אֵלֶךְ אֶל הַמְלֶךְ לְבַקֵּשׁ בְּעַד הַבֵּן
מֶלֶךְ שְׂיִמְחַל לוֹ עוֹד וְיִקְרַב אוֹתוֹ לְפָנָיו. וְכִּי
עֲשֶׂה הַשֵּׁר, וְהִלֵּךְ לְהַמְלֶךְ וְסִפֵּר לְהַמְלֶךְ גְּדֹל
תְּשׁוּקָתוֹ שְׂיֵשׁ לְהַבֵּן מֶלֶךְ, וּבִקֵּשׁ מִהַמְלֶךְ

למלך שהרחיק בנו

שִׁימַחֵל לוֹ. וְתִכַּף נְתַרְצָה הַמֶּלֶךְ וְלָקַח הַבֵּן מִלְּךָ
וְהַחֲזִירוֹ לְמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן.

וְהַנְּמָשֵׁל מוֹבֵן מִמִּילָא: כְּשֵׁיט לֹא לַחֲבֵרוֹ ח"ו
אֵיזָה יְסוּרִים, הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת הֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, צָרִיךְ
כָּל-אֶחָד לֹמַר: שְׂזֹאת בּוֹדָאי עַל יָדִי, עַל יָדִי
עוֹוֹנוֹתִי, וְאֲנִי הוּא הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל בֵּין הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּבֵין הָעוֹלָם. כִּי
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה תָמִיד לְהַשְׁפִּיעַ כָּל טוֹב
לְבָנָיו, אֶךְ אֲנִי, הֵינוּ עוֹוֹנוֹתִי, הֵם הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל
לָזֶה. וְהַעֲקָר הָעֵצָה לָזֶה: שְׂאֲנִי בְּעֵצְמִי אֲבַקֵּשׁ
לְהַמְּלֶךְ בְּעַד חֲבֵרִי.

וּבּוֹדָאי לֹא יִהְיֶה לוֹ גְּדֻלוֹת, כִּי עֲקָר הַגְּדֻלוֹת מֵה
שְׂאֶחָד מִתְּגָאָה עַל חֲבֵרוֹ, הִיא, שֵׁיט לֹא מַעֲלָה
יִתְּרָה מֵה שְׂאִין בַּחֲבֵרוֹ, אֲבָל כְּשֵׁיחֲשֵׁב מֵה שְׂאִין
בַּחֲבֵרוֹ הַמַּעֲלָה זֹה הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת הֵן בְּרוּחָנִיּוֹת
הִיא רַק מַחֲמַת שְׂאֲנִי הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל בֵּינוֹ וּבֵין
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂרוֹצֵה לְהַשְׁפִּיעַ תָּמִיד כָּל
טוֹבוֹ, בּוֹדָאי לֹא יִהְיֶה לוֹ גְּדֻלוֹת, אֲדַרְבָּא עַל-יָדִי-
זֶה יִשְׁבֵּר גְּאוֹתוֹ וְיִזְכֶּה לַעֲנוּה בְּאַמֶּת.

הבלומפ

לְעֵנִין שֶׁהָיוּ מְסַפְּרִים מֵאַחַד שֶׁהָיָה אֵז בְּכַרְךְ גָּדוֹל
שֶׁל עֵירוֹת הָעוֹבְדֵי פּוֹכְבִים וְנִתְעַכֵּב שָׁם הִרְבֵּה
מִחֲמַת שְׂנֵדְמָה לוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁ"עֲכָשׁוּ יַפְעַל". וְכֵן
בְּכָל פַּעַם, עַד שְׂנִתְעַכֵּב הִרְבֵּה שָׁם. וְאָמַר רַבְּנוּ: שֶׁכֵּן
הַדֶּרֶךְ, כְּשֶׁבָּאִין לְמִקְוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, שְׂנֵדְמָה בְּכָל פַּעַם -
'עֲתָה אֶפְעַל' 'עֲתָה אֶפְעַל' וְכוּ'. וְסֵפֶר מַעֲשֵׂה:

שֶׁהָיָה אִישׁ אֶחָד שֶׁלֹּא הָאֱמִין בְּמָה שְׂאוֹמְרִים
הָעוֹלָם שֵׁישׁ "לִצִּים" מְסֻטָּרָא אַחֲרָא שְׂבָאִים
לְפַעְמִים וּמִטְעִין בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שְׂאֲרַע כְּמָה
פְּעָמִים. וְהוּא לֹא הָאֱמִין בְּזֶה.

פַּעַם אַחַת בְּלִילָה בָּא אֶצְלוֹ לֵין אֶחָד, וְקָרָאוּ
אֶל הַחוּץ שֵׁיצָא. וַיֵּצֵא לַחוּץ, וְהִרְאָה לוֹ הַלֵּין
שֵׁישׁ לוֹ סוּם נָאָה לְמִכְר. וַיֵּרָא, וְהִנֵּה הוּא סוּם
נָאָה מְאֹד. וַשְּׂאֵלוֹ: "כְּמָה אַתָּה רוֹצֵה"? הַנְּשִׁיב
הַלֵּין: "אַרְבַּעַה אֲדוּמִים" (שְׁמֵרוֹת). וְרָאָה שֶׁהוּא

הפלומפ

שְׁוֹה בְּשִׁפִּי שְׁמוֹנָה אֲדוּמִים, כִּי הוּא סוּם מִבְּחָר
וְטוֹב מְאֹד. וְקָנָה אֶצְלוֹ הַסּוּם בְּעַד אַרְבָּעָה
אֲדוּמִים וְהָיָה אֶצְלוֹ מְצִיאתָה גְדוֹלָה.

לְמַחֵר הוֹצִיא הַסּוּם לְמִכָּר. וְעָמְדוּ עַל הַמָּקוֹחַ,
וְרָצוּ לְתַן לוֹ אִיזָה סֶךְ. אָמַר: 'מִסְתַּמָּא אִם
נֹתְנִין לִי סֶךְ כְּזֶה הוּא שְׁוֹה בְּכַלָּיִם! וְלֹא
נִתְרַצָּה. וְהוֹלִיךְ הַסּוּם לְהֵלֶן. וְרָצוּ לְתַן לוֹ גַּם
בְּכַלָּיִם כְּרָצוֹנֹו. אָמַר: 'מִסְתַּמָּא שְׁוֹה יוֹתֵר
בְּכַלָּיִם מִזֶּה הַסֶּךְ'. וְכֵן הוֹלִיךְ הַסּוּם לְהֵלֶן, עַד
שֶׁנִּכְנַס סֶךְ מְכִירַת הַסּוּם לְאַלְפִים, וְלֹא נִתְרַצָּה
עִם אֶחָד לְמִכְרוֹ. כִּי כָּל מֶה שֶׁרָצוּ לְתַן לוֹ אָמַר:
'מִסְתַּמָּא שְׁוֹה יוֹתֵר בְּכַלָּיִם'. עַד שֶׁלֹּא נִמְצָא
מִי שִׁיקָחֵהוּ, רַק הַמֶּלֶךְ.

וְהוֹלִיכוֹ לְהַמֶּלֶךְ. וְרָצָה לְתַן לוֹ הַמֶּלֶךְ סֶךְ
עָצוּם, כִּי הַסּוּם הוֹטֵב מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי כָּל, וְלֹא

נתרצה עם המלך גם-כן. כי אמר: 'מסתמא
שׁוּה יוֹתֵר'. עד שגם המלך לא קנה הסום.

והלך מהמלך עם הסום להשקותו. והיה שם
פּלוֹמֶפּ (משאבה) שמשם משקין. וקפץ הסום
לתוך הפּלוֹמֶפּ, ונתעלם ואיננו. (הינו שנדמה לו
כדי. כי היה מעשה לצים כל הענין של הסום) וצעק
מאד על זה. ונתקבצו אליו בני העולם לקול
זעקתו, ושאלו אותו: "מה אתה צועק"? השיב:
שהסום שלו קפץ לתוך הפּלוֹמֶפּ. והכו אותו
הכה ופצוע, כי נדמה למשגע, כי נקב הפּלוֹמֶפּ
צר מאד, ואיך אפשר שיקפץ הסום לשם!

וראה שמכין אותו והוא נראה כמשגע, ורצה
לילך משם. בתוך שרצה לילך משם והנה
הסום מתחיל להושיט ראשו מתוך הפּלוֹמֶפּ.
והתחיל לצעק שנית: "אהה אהה" מחמת
שנדמה לו שיש שם סוסו. ונתקבצו שוב אצלו

הפלומפ

בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהָכּוּ אוֹתוֹ שְׁנִית, כִּי הוּא מְשַׁנֵּעַ
כַּנְ"ל. וְרָצָה שׁוּב לַיִלֶךְ מִשָּׁם. בֵּינן שְׂרָצָה לַיִלֶךְ
וְהִנֵּה מוֹשִׁיט שׁוּב הַסּוּם אֶת רֵאשׁוֹ מִן הַפְּלוּמֶפּ.
וְהִתְחִיל לְצַעֵק עוֹד כַּנְ"ל, וְנִתְקַבְּצוּ שׁוּב אֵלָיו
וְהִכּוּהוּ כַּנְ"ל.

כָּד: הַסְטֵרָא אַחֲרָא מְטַעָה אֶת הָאָדָם בְּכָל פַּעַם,
עַל לֹא דְדָבָר, בְּשִׁקָּר גָּמוּר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ. וְהוּא
נֹסֵת אַחֲרֶיהָ, וְהוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ וְנִדְמָה לוֹ בְּכָל פַּעַם
שְׂיִרְוִיחַ יוֹתֵר וַיִּמְלֵא תַאֲוֹתָיו יוֹתֵר. וְרַץ אַחֲרֶיהֶם
כַּמָּה עֵתִים, וּפְתָאם נִתְעַלְמוּ, וּבּוֹרְחִים וּמְסַתְּלָקִים
מִמֶּנּוּ כָּל הַתַּאֲוֹת. כַּאֲשֶׁר מְזַדְּמֵן לְפַעְמִים,
שֶׁהַתַּאֲוֹת מְסַתְּלָקִים קֶצֶת. וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם רוֹצֵה
לְפָרֵד מֵהֶם, אַזִּי חוֹזְרִים וּמוֹשִׁיטִים רֵאשָׁם וְהוּא
חוֹזֵר וְרוֹדֵף אַחֲרֶיהֶם. וְכֵן מִתְנַהֵג לְהֵלֵן – שְׂתַכְּף
שְׂמוֹשִׁיטִים רֵאשָׁם הוּא חוֹזֵר לְרֹדֵף אַחֲרֶיהֶם. (וְלֹא
בְּאֵר הָעֵנִין יוֹתֵר. וְהִבֵּן הֵיטֵב).

חתיכות בשר

מעשה בצדיק אחד שהיה צדיק גדול מאד, שיצא מתאוה הידוע לגמרי לגמרי כראוי בשלמות, ועלה לעולמות עליונים. וראה שמנח ביורה (תוחה) חתיכות בשר ועצמות. ושאל: "מה זאת?" והשיבו לו: שזאת היתה אישה יפה מאד מאד. ועל פן, מחמת שהיתה מחממת גופה לעברה, על פן מחממין אותה כאן. ורצה לראותה. ומסרו לו "שמות" שתחזור ותתחבר כבתחלה. וראה שהיתה יפת תאר גדולה מאד.

ומזה ראוי לראות גנות תאוה הזאת, אם חותכין אותה לחתיכות חתיכות, האם יהיה שיך התאוה וכו'.

הצל

כְּשֶׁמַעְמִידִין דְּדָבָר גְּשָׁמִי כְּנֶגֶד דְּדָבָר רוּחָנִי
- עוֹשֶׂה צֶל. וּכְפִי גְּשָׁמִיּוֹת וְגֵדֵל הַדְּבָר שְׁעוֹמֵד
כְּנֶגֶד הַדְּבָר, כְּמוֹ כֵּן נַעֲשֶׂה צֶל, כְּגוֹן כְּשֶׁמַעְמִידִין
מִקַּל נֶגֶד אֹר הַשָּׁמֶשׁ עוֹשֶׂה צֶל קָטָן כְּפִי מֵדַת
הַמִּקַּל. אֲבָל כְּשֶׁמַעְמִידִין דְּדָבָר גָּדוֹל יוֹתֵר נֶגֶד
הַשָּׁמֶשׁ עוֹשֶׂה צֶל גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְכֵן כְּשֶׁמַעְמִידִין
בֵּית גָּדוֹל עוֹשֶׂה צֶל גָּדוֹל יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

וְהַצֶּל הוּא הַסְתָּרַת וְהַעֲלַמַת הָאֹר כִּידוּעַ. וְעַל-
כֵּן, כְּפִי מַה שְּׁהָאָדָם מְשַׁקֵּעַ בְּאִיזָה מֵדָה וְתַאֲוָה,
כְּמוֹ כֵּן עוֹשֶׂה צֶל נֶגֶד אֹר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכְמוֹ כֵּן
נַעֲלָם מִמֶּנּוּ אֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל כְּשֶׁמִּבְטֵל הַמֵּדוֹת
וְהַתַּאֲוֹת, כְּפִי הַבְּטוּל כֵּן נִתְבַּטֵּל הַצֶּל, וְכְמוֹ כֵּן
נִתְגַּלָּה אֹר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שְׁזוּכָה שְׁיִתְבַּטֵּל
הַצֶּל לְגַמְרִי, עַד שְׁיִהְיֶה הַכֹּל לֹא וְאִין וְאָפֶס. וְאִז
יִתְגַּלָּה כְּבוֹדוֹ בְּכֹל הָאָרֶץ. כִּי לֹא יִהְיֶה שׁוּם דְּבָר
שְׁיִסְתִּיר הָאֹר וְשִׁיעֶשֶׂה צֶל כַּנִּ"ל.

משל מווערדא

אײש אַחד נסע עם בעל עגלה. והאיש הלך לעשות צרכיו, ונשאר הבעל עגלה ששמו 'יוואן' (זה גם כינוי לאדם המגשם בלי הרגש) עם העגלה באמצע השוק. והלך אליו איש חיל [שוטר] ושאלו: מדוע עומד שם, ואמר לו (השוטר): "ווערדא"? [מי פאן?]. והוא (יוואן, בעל העגלה) חושב ששאלו את שמו ואומר לו: "יוואן", והוא (השוטר) מכה אותו ואומר: "ווערדא"? והוא (בעל העגלה) צועק "יוואן", והוא מכה אותו וצועק "ווערדא"? עד שלקחו (השוטר) עם העגלה לאיזה רחוב מן הצד.

וכשבא האיש, חפשו עד שמצאו, ואומר לו "יוואן" וכו', הוא עונה לו בלחש ובפחד: "אל תאמר יואן אלא ווערדא". וכיון שיצא מהעיר

קינת הגוי

הוא אומר לו "עכשו אתה יכול לקרא אותי
יואן".

שם נקרא ווערדא ושם נקרא יואן.

וסיים רבנו ז"ל: אצלי הוא "ווערדא" כלומר "מי
הוא" שיודע פחיתותו וגם נזדכך הגוף (היוואן)
ונקרא בבחינת "מי" "ומה" "ווערדא". וכשיוצאים
ממני חוזר להיות יואן. החמר הוא חמר.

קינת הגוי

רבנו ז"ל אמר: היצר הרע של הכשרים הוא
דבוק.

עוד אמר: היצר הרע, כשהוא לוקח את עצמו
ליהודי כשר, הוא מדביק לו איזה שגעון רחמנא
לצלן.

משלים וסיפורים

עוד אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: שְׁפַמָּה צְדִיקִים שָׁבְרוּ אֶת
עַצְמָם מֵהַתְּאוּוֹת לַגַּמְרִי, רַק בְּעֵת הַזְקָנָה.

מִשְׁל (מהרב נחמן מטולטשין): מְסוּחֵר אֶחָד
שָׁנָסַע עִם בַּעַל עֵגְלָה גּוֹי שְׂכּוֹר, שֶׁבְּכָל מָקוֹם
שֶׁהִגִּיעוּ לְקָרְעֵטִישְׁמַע [לְפוּנְדֵק] נִכְנָס הַגּוֹי
לְשֵׁתוֹת וְשָׁתָה עִם הַשְּׂכּוֹרִים זְמַן רַב. אַגַּב הִגִּיעוּ
עִם הַדֶּרֶךְ לְקָרְעֵטִישְׁמַע חֲרָבָה, וְגַם אִזּוּ יָרַד הַגּוֹי
מֵהָעֵגְלָה אֶל הַחֲרָבָה, וּבְכָל חִלּוֹן פָּתַח וְהִסְתַּכֵּל
וַגִּנַּח. כִּשְׁעָלָה בַּחֲזָרָה עַל הָעֵגְלָה שָׁאָלוּ הַסּוֹחֵר:
"מָה זֶה שָׁנָס אֶצְל הַחֲרָבָה יָרַדְתָּ מֵהָעֵגְלָה
לְהִסְתַּכֵּל וְלִגְנַח"? הַשִּׁיב לוֹ הַגּוֹי: שְׁזָאת עָשָׂה
בְּזָכְרוֹ הָרֵאשׁוֹנוֹת, הַיָּמִים הַטּוֹבִים "פָּה שָׁתִיתִי
עִם הַחֲבֵרִים, אָכַלְנוּ וְשָׁתִינוּ וְשָׁכַרְנוּ וְהִיִּינוּ
שְׂמֵחִים, וְעַכְשָׁו אוֹי וְאֵבוֹי, עַל זֶה יֵשׁ לְקוֹנֵן"

קינת הגוי

כֵּן זְקַנֵי עַם הָאָרֶץ, שֶׁמִנְעוּרֵיהֶם הִרְגְּלוּ בְּתַאֲוֹתֵיהֶם,
וְלֹא הָיָה לָהֶם שׁוּם גְּעֻגוּעִים לְשִׁבְרֵי אֵיזָה תַּאֲוָה,
וַיִּכְּנֻ לָעֵת זְקֻנוֹתָם שֶׁהֵיִצֵּר מִתַּאֲוֹתֵיהֶם נִשְׂאָר, אֲבָל
הַגּוֹף וְאַבְרָיו חָרַב, אֵין בְּמָה לְמַלְאוֹת תַּאֲוֹתֵיהֶם
וְזוֹכְרִים אֵיךְ שֶׁבְּאַבְרִים אֱלוֹ עָשׂוּ מַה שֶׁעָשׂוּ,
וְהָיָה לָהֶם תַּעֲנוּג וְעִכְשׁוֹ אֵינָם יְכוֹלִים לְמַלְאוֹת
תַּאֲוֹתֵיהֶם, אוֹי וְאַבּוֹי לָהֶם. פְּשׁוּט דְּעֵתָם מְטוֹרֶפֶת
וּמְבַלְבֶּלֶת וּמְשַׁעֵמָה.

אֲבָל זְקַנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁכָּל יְמֵי נְעוּרֵיהֶם
הָיוּ מְלֵאֵי גְעֻגוּעִים לְאֵי הַתְּמַלְאוֹת הַתַּאֲוֹת,
וְלִשְׁבָרָם וּלְנִתְצָם, וְאֵךְ בְּיְמֵי הַנְּעוּרִים הָיוּ מְלֵאֵי
צֶעַר מִהַתַּאֲוֹת וְהַאֲבָרִים הַבְּרִיאִים וְהַשְּׁלֵמִים
הַמְּסֻגָּלִים לָהֶם, וּבְכָל פַּעַם נָסוּ לְשִׁבָרָם וְהָיָה
לָהֶם יְסוּרִים וְכוּ'. אֲמָנָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ יְמֵי הַזְקֵנָה
וְהַאֲבָרִים נִחְלְשׁוּ, וַיִּכְּנֻ דְּעֵתָן מִתִּישְׁבֵּת עֲלֵיהֶם,
אֵין לָהֶם עוֹד מְלַחְמָה כְּמוֹ בְּיְמֵי נְעוּרֵיהֶם. וְעַל כָּל
פְּנִיָּם בְּסוּף יְמֵיהֶם זְכוּ לְמָה שֶׁרָצוּ.

איבער גישפרינגין

ספר לי מצדיק אחד ממדינת ליטא (בעל
"יסוד ושורש העבודה") שקדם מותו הבה באצבע
צרדה (בדרך העולם שמכין באצבעותיהם זו על זו
אגודל על אצבע אמה, עד שנשמע קול מביניהם), ואמר
בשמחה בזה הלשון: "איבער גישפרינגין" =
"דלגתי". כלומר שהיה בשמחה גדולה על
שקפץ ודלג על העולם הזה והבליו, אשרי לו.

והיה רבנו ז"ל משבח מאד את הצדיק הזה שזכה
לומר כך קדם מותו. אשרי מי שמדלג וקופץ על
הבלי עולם הזה ותענוגיו.

היצר הרע והתאוות

היצר הרע דומה כמו מי שהולך ורץ בין בני-אדם, וידו סגורה ואין אדם יודע מה בתוכה. והוא מרמה בני אדם ושואל לכל אחד "מה אני אויח?" ולכל אחד נדמה כאלו הוא אויחו מה שהוא מתאוה. ועל-כן הכל רצים אחריו, כי כל אחד סובר שיש בידו מה שהוא חפץ. ואחר-כך הוא פותח את ידו ואין בה כלום.

כמו כן ממש היצר הרע, שהוא מרמה כל העולם, והכל רצים אחריו ומרמה לכל אחד ואחד, עד שנדמה לכל אחד ואחד כאלו יש בידו מה שהוא חפץ, כל אחד כפי שטותו ותאוותו. ואחר-כך בסוף הוא פותח את ידו ואין בה כלום, כי אין מי שימלא תאוותו אצלו.

גם נדמו כל התאוות של העולם כמו עמודי אור הנכנסין בבית מן אור החמה, בנראה בחוש שהם נדמין לעמודים מחמת הזריחה של החמה. וכאלו רוצים לתפס אותן העמודי אור שתופסים וחוטפים ואין בתוך היד כלום, כך הם כל התאוות של עולם הזה.

יש כאן חייל?

פעם אחת עמדו לפניו אנשיו, ובא ערל אחד מהאנשי חיל העכו"ם העומדים בינינו, ודפק על החלון ושאל: "יש כאן אחד מאנשי חיל"? השיבוהו: "לאו, אין כאן אחד מהם" והלך לו. אחר-כך אחר איזה שעה חזר ובא ודפק על החלון יותר, ושאל: אם יש כאן אחד מאנשי חיל?

יש כאן חייל?

עָנָה רַבֵּנוּ ז"ל: "כָּךְ הוּא הַיִּצָר הָרַע שֶׁלָּכֶם, שֶׁבִּתְחִלָּה בָּא וְדוֹפֵק עַל הָאָדָם, וּכְשֶׁפּוֹנִין עֵרֶף מִמֶּנּוּ וּמְשִׁיבִין 'אֵין כָּאן אֶחָד מִחִילוֹתַי' וּמְסַלְקִין אוֹתוֹ וְאֵז הוֹלֵךְ לוֹ, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן אַחֵר-כֵּן חוֹזֵר וּבֹא וְדוֹפֵק עַל הָאָדָם אֶף-עַל-פִּי שֶׁכָּבַר סִלְקוֹהוּ וְהִשְׁיבוּהוּ - 'אֵין כָּאן אֶחָד מִחִילוֹתַי', שֶׁאֵין לוֹ וּלְחִילוֹתָיו מָקוֹם כָּאן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ נִמָּנֵעַ לְבּוֹא עוֹד פַּעַם אַחֵר פַּעַם, וְצָרִיכִין לְגַרְשׁוֹ בְּכֹל פַּעַם עַד שֶׁיִּסְתַּלֵּק לְגַמְרִי."

וְעֵין בְּמָקוֹם אַחֵר מְזֵה (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן מח) שֶׁצָּרִיכִין לְהִיּוֹת עֵקֶשׁן גָּדוֹל כְּנֶגְדּוֹ, פַּעַם אַחֵר פַּעַם, וְאַפְלוּ מְאֹה פְּעָמִים וְיֹתֵר, וְאֵז אִם יִהְיֶה חֶזֶק כְּנֶגְדּוֹ כִּמָּה וְכִמָּה פְּעָמִים יִזְכֶּה לְסַלְקוֹ לְגַמְרִי.

שניים שנלחמים

הרשעים הם מלאים חרטות, והם אינם יודעים כָּלֵל מֵהוּ חֲרָטָה. כִּי זֶהוּ בְּעֶצְמוֹ שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּעֵינֵי רִשְׁעָתָם זֶהוּ בְּעֶצְמוֹ חֲרָטָה. כִּי מִחֲמַת שְׂבָא בְּדַעְתָּם חֲרָטוֹת, עַל־כֵּן הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר בְּרִשְׁעָתָם.

כְּמוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים שְׁנֵלְחָמִים זֶה כְּנֹגֵד זֶה, שְׂכַשְׂאָחֵד רוֹאֵה שְׁחִבְרוּ מִתְגַּבֵּר נִגְדוֹ, אִזִּי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּנֹגֵדוֹ. כְּמוֹ כֵּן מִמָּשׁ, כְּשֶׁהֲרַע רוֹאֵה שְׂמֵת־חֵיל אִיזָה טוֹב לְהִתְעוֹרֵר אֶצְלָם, אִזִּי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר. וְהֵבֵן.

וְזֶהוּ כָּלֵל גְּדוֹל בְּעִבּוּדַת ה', אֶפְלוּ לְשֹׂאֵר בְּנֵי־אָדָם, לְכָל אֶחָד לְפִי עֲרֹפוֹ, שְׁכָל מֵה שְׁרוּצָה יוֹתֵר לְכַנֵּס בְּעִבּוּדַת ה' - מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר. וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מְשֻׁכָּל עַל דָּבָר זֶה וּבִתְחִבּוּלוֹת תַּעֲשֶׂה מִלְחָמָה - לְהִתְגַּבֵּר עַל הָרַע בְּהִתְגַּבְּרוֹת גְּדוֹל בְּכָל פַּעַם. אֲשֶׁרִי הַזֹּכָה לְנִצָּחַ הַמִּלְחָמָה.

כְּמוֹ סוֹס וְשֵׁעוֹן

הַמַּחְשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְתַפְסָה בְּיָדוֹ, וּלְהַטּוֹתָהּ כְּרָצוֹנוֹ. וְאִפְלוּ כְּשֵׁנוּטָה מִחֲשַׁבְתּוֹ לְדַבְרִים אַחֲרִים, אוֹ לְהִרְהוּרִים ח"ו, יָכוֹל לְתַפְסָה לְהַחֲזִירָה לְמַחְשָׁבָה אַחֶרֶת טוֹבָה כְּרָצוֹנוֹ. כְּמוֹ סוֹס שִׁיּוּצָא מִן הַדֶּרֶךְ שִׁיְכוּלִין לְתַפְסוֹ בְּאַפְסָר לְהַטּוֹתוֹ כְּרָצוֹנוֹ לְדֶרֶךְ הַטּוֹב.

וְאָמַר: שֶׁהַמַּחְשָׁבָה נִבְרָאת שְׁלֵא תִהְיֶה נְחָה לְעוֹלָם, וְהוּא כְּמוֹ הָאִינוֹ נָח שֶׁבְּאֶבֶן הַשְּׁעוֹת [שֵׁעוֹן] שֶׁאִינוֹ נָח לְעוֹלָם. וְאִפְלוּ בְּשַׁעַת שְׁנָה, הַמַּחְשָׁבָה חוֹשֶׁבֶת לְעוֹלָם, רַק שֶׁכְּשֶׁהַשְּׁנָה חֲזָקָה עַל הָאָדָם אָז הוּא שׁוֹכַח מֶה שֶׁחָשַׁב, אֲבָל בְּאֵמֶת אֵין הַמַּחְשָׁבָה שׁוֹבֶתֶת לְעוֹלָם.

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמֵּטִין הַמַּחְשָׁבָה לְמַחְשָׁבָה אַחֶרֶת כְּרָצוֹנוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִין לְבַטֵּל וּלְהַתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת זְרוֹת וְהִרְהוּרִים וּבְלִבּוּלִים.

והכלל, שזה שנדמה להאדם שקשה לשבר מחשבות והרהורים ובלבולים - הוא שקר גדול! כי באמת המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו כנ"ל. רק מחמת שהמחשבה מתנענעת וחושבת תמיד ואינה נחה לעולם, נדמה לו שאין בידו לבטל המחשבות רעות. אבל באמת בידו להטות המחשבה ממחשבה למחשבה אחרת, כרצונו לתפסה ולהוציאה ממחשבות רעות למחשבות טובות כנ"ל:

כגון תינוק

יש בני אדם שנדמה עליהם שהם רחוקים מאיזה תאוות גדולות, כגון מתאוות ממון וכיוצא בזה. דע, שאף-על-פי-כן יכול להיות שהוא גרוע יותר מחברו שהוא משקע באותה התאוה, דהינו שיש לו איזה תאוה אחרת שהוא משקע בה כל-כך עד שאפלו תאוות ממון וכיוצא בזה שהיא תאוה גדולה מאד נתבטלה אצלו כנגד אותה התאוה,

כגון תינוק

נמצא שהוא גרוע יותר, כי הוא משקע כל-כך באיזה תאווה עד שאפלו תאווה גדולה של ממון וכיוצא נתבטל אצלו מחמת התאווה. ואפלו אם היתה התאווה שהוא משקע בה קטנה מתאווה האחרת שהוא רחוק ממנה, עם כל זה אין נפקא-מנה [הבדל] כלל, מאחר שהוא משקע בה כל-כך עד שתאווה גדולה נתבטל אצלו על-ידי-זה כנ"ל.

זכמו שמצינו שיש עקשן, כגון תינוק, שבשביל עקשנות לבד יכול להפקיר עצמו לגמרי ולהכות ראשו בתבה, מחמת עקשנות כנגד אמו, שעושה לה להכעים. כמו כן יש בבני אדם שיכול להפקיר הכל ולסלק כל התאוות שבביל איזה תאווה או עקשנות שהוא רוצה:

למלך שכבש

בְּשֵׁם ר' נתן ז"ל, שְׁשָׂאוּ אוֹתוֹ בְּעֵינָיו הַגְּאֻלָּה:
אֵיךְ יִכּוֹל הַדָּבָר לְהִיטֵב שְׁבִיזְמָן הַדְּוֹרוֹת הַקְּדוּמִים
וּכְמוֹ בְּדוֹר רַבְּנֵי הַקְּדוּשָׁה לֹא בָּא הַגְּאֻלָּה, וּבְדוֹרוֹת
הָאֲחֵרוֹנִים אֲשֶׁר הוֹלְכִים מִטָּה מִטָּה יָבֵא הַגְּאֻלָּה?.

וְהַסְבִּיר עַל פִּי מִשָּׁל:

שְׁהִיָּה בְּעוֹלָם כְּרֵךְ גָּדוֹל, וְסָבִיבָה חוֹמָה
בְּצוּרָה וְחֻזְקָה עַד לְהַפְּלִיא. וְכָל הַמְּלָכִים רָצוּ
לְכַבְּשָׁהּ וְהַנִּיחוּ כָּל כַּחוֹתֵיהֶם, וְתִקְוָתָם נִשְׂאָר
מֵעַל. כִּי כָּל הַחֲיִלִּים שָׁלָהֶם נִפְּלוּ מִהַחֲצִים
שֶׁזָּרְקוּ מִשָּׁם. וְאַחַר כֵּךְ הָיָה מֶלֶךְ אֶחָד חָכָם
מְאֹד, שֶׁהֵלֵךְ סָבִיב הַחוֹמָה וְהִבִּיט וְנִדְמָה
בְּדַעְתּוֹ שֶׁכַּעַת יִקַּח כָּל הַגְּבוּרִים מִחִלּוֹתָיו וְיִכּוּ
עַל הַחוֹמָה עַד שֶׁיִּכְבְּשֶׁנָּה. וְעָשָׂה בֵּן וְנִפְּלוּ כָּל
חִלּוֹתָיו, וְנִשְׂאָר רַק הוּא לְבַדּוֹ... וְהֵלֵךְ סָבִיב

למלך שכבש

החומה לראות מה פֶּעַל נָשָׁם, וְרָאָה בְּחֻכְמָתוֹ
שְׁפָעַת שְׁכָבֵר הַחֹמָה מִבְּפָנִים כְּלָה זְעִזוּעַ (רק
מבחוץ לא נָפֵר) אֶפְלוּ בְּזֻקְנִים וּבְחֹלִים וּלְדִים
יִכְבְּשֶׁה!

וְעָשָׂה בֶן, וְקִבֵּץ כָּל הַשָּׂאֵר נָשִׁים וּלְדִים וְחֹלִים
מֵה שְׁנֵשְׂאֵר לוֹ, וְהִלֵּךְ וְכָבֵשׁ וְהָרַם הַחֹמָה
כְּלִיל. וְכִיעַת מִי כָבֵשׁ הַחֹמָה? אִם הָאֲחֵרוֹנִים
הַחֲלוּשִׁים? הֲלֹא אֶפְלוּ יַעֲבְדוּ בְּכָל כַּחֲוָתָם
אֶלֶף אֲלָפִים שָׁנָה לֹא הָיוּ עוֹשִׂים אֶפְלוּ רָשָׁם,
וְרַק הַכַּח שֶׁל הַגְּבוּרִים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁזְעִזְעוּ
אֶת הַחֹמָה עַד לְהָרִיסָה. הָרֵאשׁוֹנִים הֲלֹא לֹא
כָּבֵשׁוּ, רַק הָאֲחֵרוֹנִים גָּמְרוּ וְכָבֵשׁוּ.

וְכֵן הוּא לְעֵנִין הַגְּאֻלָּה, שֶׁהָרֵאשׁוֹנִים כְּמוֹ הַצְּדִיקִי
אָמַת וְאֲנִשְׁיָהֶם, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה, רַבִּי שְׁמַעוֹן
בֶּר יוֹחָאֵי ע"ה, הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ, הַבַּעַל שֵׁם טוֹב
הַקְּדוֹשׁ, וְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְשָׂאֵר הַצְּדִיקִים, זָרְקוּ

משלים וסיפורים

חֲצִים לְהִנָּחֵשׁ לְהִסְטֵרָא אַחֲרָא הַס"מ וְסִיעָתוֹ,
וּכְבָר זְעִזְעוּ כָּל כֶּךָ הִסְטֵרָא אַחֲרָא עַד שְׁאֵפְלוּ
יְהִיה מִי שְׂיִהֶיה מְדוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים, יוֹכְלוּ לְכַבֵּשׁ
אֶת הִסְטֵרָא אַחֲרָא וְלִגְמוֹר הַבְּרוּר שְׂיִבֵּא הַגָּאֶלָה.

ובאמת זה המַשֵּׁל מוֹעִיל מְאֹד לְעִבּוֹדַת ה' בְּכָל
הָאֲפָנִים, בְּהִתְחַזְקוֹת לְעִנּוּן עֲבוֹדַת ה' תְּפִלָּה
וְהִתְבּוֹדְדוֹת, וּבְעִנּוּן שְׂבִירוֹת תְּאוֹת וּמִדּוֹת: שְׂאֵף
עַל פִּי שְׂזָה כַּמָּה שָׁנִים וְעָשָׂה מֶה שְׂעָשָׂה וּנְדָמָה
לוֹ שְׂעֵדִין לֹא פָעַל כְּלוּם, אֵף עַל פִּי כֵן יִתְחַזַּק
וְיִתְחַזַּק לְעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ עַד שְׂיִגְמוֹר. הַמַּשֵּׁל הַנֶּ"ל
הוא לְכָל הָעִנּוּנִים.

נר של חלב

סִפָּר לִי רַבְנוּ ז"ל מַעֲשֵׂה מַהֲבַעַל-שֵׁם-טוֹב
ז"ל: שְׁפַעַם אַחַת עֶמֶד הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל
לְהַתְּפִיל וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהַתְּפִיל כִּי נָפַל בְּלִבּוֹ
בְּמַחְשָׁבָתוֹ, בְּאִשֶּׁר שָׁהִיָּה מְעַשֵּׂן אֶת הַלּוֹלֶקֶע
[מִקְטָרַת] אֵצֶל נֵר שֶׁל חֵלֶב, נִמְצָא שְׁנַכְשֵׁל
בְּ"אִסוּר חֵלֶב", וּמַחְמַת זֶה לֹא הָיָה יָכוֹל
לְהַתְּפִיל. וְכֹל מֵה שְׂרָצָה לְהַתְּפִיל וְלִדְחוֹת
אֶת הַמַּחְשָׁבָה הַזֹּאת וְלִהְעֵבְרָה מִדַּעְתּוֹ לֹא
הָיָה יָכוֹל בְּשׁוּם אִפֹּן, כִּי בְּלִבֵּל אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם
בְּאִשֶּׁר שְׁנַכְשֵׁל בְּאִסוּר כְּזֶה, בְּאִסוּר חֵלֶב, עַד
שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהַתְּחִיל לְהַתְּפִיל. עֶמֶד
הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב וְקַפֵּץ וְנִשְׁבַּע שִׁיעֲשֵׂן לְעוֹלָם
הַלּוֹלֶקֶע אֵצֶל נֵר שֶׁל חֵלֶב.

וְכֹן הָיָה, כְּאִשֶּׁר מְסַפְּרִים הָעוֹלָם: שֶׁהַבַּעַל-שֵׁם-
טוֹב הָיָה מְעַשֵּׂן הַלּוֹלֶקֶע אֵצֶל נֵר שֶׁל חֵלֶב.

לחם סתרים

כְּשֵׁאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דְּבַר הַצָּרִיךְ לוֹ לַיהוּדוֹתוֹ, בְּפֶרֶט כְּשֵׁצָרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת דְּבַר גָּדוֹל הַצָּרִיךְ לַיהוּדוֹתוֹ, שְׁכָל יְהוּדוֹתוֹ תָּלוּי בָּזֶה, כְּגוֹן לְנִסְעַ לְצַדִּיק אַמְתִּי, אֲזִי (משמים) מְזַמֵּינִן לוֹ מְנִיעָה; וְזֹאת הַמְנִיעָה הִיא בְּשִׁבִיל הַחֲשֶׁק, כְּדִי שְׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ חֲשֶׁק יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדְּבַר, כִּי עַל יְדֵי הַמְנִיעָה שְׁמוֹנְעִין אֶת הָאָדָם מִן הַדְּבַר, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַתְּגַבְרוֹת הַחֲשֶׁק מְאֹד.

כְּמוֹ לְמִשָּׁל כְּשֶׁמְרִאִין לְקַטֵּן דְּבַר הַנְּחַמָּד לוֹ, וְתִכְף וּמִיד חוֹטְפִין מְמוֹנוֹ וּמַחְבִּיאִין מְמוֹנוֹ, אֲזִי הוּא רוֹדֵף מְאֹד אַחֵר הָאָדָם, וּמְבַקֵּשׁ וְחוֹשֵׁק מְאֹד לְאוֹתוֹ הַדְּבַר, נִמְצָא שְׁעַקֵר הַחֲשֶׁק נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שְׁחֻטְפוֹ מְמוֹנוֹ וְהַחְבִּיאוֹ אֶת הַדְּבַר.

כְּמוֹ כֵּן מוֹנְעִין אֶת הָאָדָם בְּמְנִיעוֹת מֵהַדְּבַר הַצָּרִיךְ לוֹ, כְּדִי שְׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ חֲשֶׁק יוֹתֵר.

טענדא ורענדא

”ולחם סתרים יונעם”, שפּל מַה שְׁהַדְבַר נִמְנָע
וְנִסְתָּר מִן הָאָדָם בְּיוֹתֵר, הוּא חוֹשֵׁק אֵלָיו וְנָעִים
לוֹ בְּיוֹתֵר. שְׂמֵזָה בָּא תְּאֹוֹת וְהַתְּגַבְרוֹת הַחֹשֶׁק אֶל
עֵבְרָה, רַחֲמָנָא לְצִלּוֹן, כִּי מַחֲמַת שְׁהַעֲבֵרָה נִמְנָעַת
מֵאֵד מִן הָאָדָם, כִּי אָנוּ מְצֹוִים וּמְזַהְרִים וּמְפַקְדִים
עָלֶיהָ שְׁלֵא לַעֲשׂוֹתָהּ, נִמְצָא שֶׁהִיא נִמְנָעַת מֵאֵד
מֵאֲתָנוּ, עַל כֵּן יֵשׁ הַתְּגַבְרוֹת הַחֹשֶׁק אֵלֶיהָ.

טענדא ורענדא

הַמְעֵשִׂיה שְׁסֵפֶר רַבְּנוּ ז”ל מֵהַטְעַנְדֵּע וְרַעֲנַדֵּע
(מִלְבוּשׁ שֶׁל כְּמֹר) שְׁפַעֵם אַחַת הָיָה רַב אֶחָד
שֶׁהִלְךְ לְקַבֵּץ נְדָבוֹת (עֵבוֹר פְּדִיוֹן שְׁבוּיִים אוֹ הַכְּנָסַת
כֶּלֶה יְתוּמָה) וְהָיָה צָרִיךְ אֵיזָה מֵאוֹת אֲדָמִים. וּבָא
לְגַבִּיר אֶחָד וְתַבְעֵוּ. וְאָמַר לוֹ הַגְּבִיר: כִּי־אֲשֶׁר יֵשׁ
אֶצְלוֹ (טַעֲנַדָּא וְרַעֲנַדָּא) מִלְבוּשׁ שֶׁל כְּמֹר, נְשִׂאֵם

יִלְבַּשׁ אוֹתָהּ, וַיִּלְךָ כָּל הַרְחוֹבוֹת שֶׁל הָעִיר לְבוּשׁ כָּךְ, אִזּוּ יִתֵּן לוֹ כָּל הַכֶּסֶף הַנִּצְרָף לוֹ לְצַדָּקָה הַנִּזְ"ל. וְהַסְּכִים עַל זֶה וְעָשָׂה כָּךְ. וְלָקַח מִמֶּנּוּ הַכֶּסֶף הַנִּצְרָף לְהַצְדָּקָה. וְאַחֲר־כֵּן בִּקַּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיתֵּן לוֹ בְּמִתְנָה (הַטַּעֲנָדָא וְרַעֲנָדָא) הַמִּלְבוּשׁ הַנִּזְ"ל וְנָתַן לוֹ.

וְקִדְּמָם פְּטִירַת הָרַב הַנִּיחַ צְוָאָה: שְׂמֹזָה הַמִּלְבוּשׁ (הַטַּעֲנָדָא וְרַעֲנָדָא) יַעֲשׂוּ לוֹ הַתְּכָרִיכִין. וְכֵן עָשׂוּ לוֹ, וְנִשְׂאָר חֲתִיכָה קְטַנָּה מֵהַרְגָל שֶׁלֹּא הִסְפִּיק הַמִּלְבוּשׁ הַזֶּה, וְעָשׂוּ הַחֲתִיכָה מִדְּבַר אַחֵר. וְלֹא־אֲחֵר הַרְבֵּה שָׁנִים הָיָה סָבֵה שֶׁהַכְּרִיחוּ לְפָנוֹת אֶת קַבְּרוֹ, וּמִצְאוּ שְׁכָל הַגּוֹף הָיָה שָׁלֵם וְלֹא שָׁלְטָה בּוֹ רָמָה, מִלְּבַד הַחֲתִיכָה קְטַנָּה שֶׁל הַרְגָל שֶׁלֹּא הָיָה מִלְבָּשׁ מֵהַטַּעֲנָדָע וְרַעֲנָדָא.

העיזור והקמצן

המַעֲשֵׂה שֶׁפָּר רַבְּנוּ ז"ל, שְׁבוּזֵּן הַבַּעַל-
שֵׁם-טוֹב ז"ל הָיָה מְנַגֵּן (כְּלַעֲזוֹמֵר) אֶחָד שֶׁהָיָה
עוֹר, וְהָיָה מְנַגֵּן עַל הַחֲתָנוּת וְזֶה הָיְתָה פְּרִנָּסָתוֹ,
וְאַחַר פְּטִירָתוֹ נִתְוַדְּעוּ שֶׁלֹּא הָיָה עוֹר כָּלֵל וְהָיָה
לוֹ עֵינַיִם טוֹבוֹת, וְרַק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים
עָשָׂה עֲצָמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּעוֹר וְכָל הָעוֹלָם
חֲשָׁבוּהוּ לְעוֹר.

וְעוֹד הָיָה אִישׁ אֶחָד גְּבִיר גָּדוֹל, שֶׁהָיָה קִמְצָן
גָּדוֹל שֶׁלֹּא נָתַן אֶפְלוֹ פְּרוּסַת לֶחֶם לְצַדֻּקָה, וְהָיָה
נִבְזָה בְּעֵינַי כָּלָם בְּשִׁבִיל זֶה. וְהָיָה אִזּוֹ אֶחָד בַּעַל
צַדֻּקָה גָּדוֹל, שֶׁהָיָה מַחְזִיק כָּל הָעֲנִיִּים בְּאֲכִילָה
וְשִׁתְיָה וְכָל מַחְסוֹרָם וְכוּ', וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר נִפְטָר
הַגְּבִיר הַזֶּה, שֶׁכָּלָם בָּזוּ אוֹתוֹ מִחֲמַת קִמְצָנוּתוֹ,

משלים וסיפורים

וּלְמַחֲרָתוֹ, בְּשֶׁהֲלָכוּ הָעֲנִיִּים לְהַבְעֵל צְדָקָה
הַנִּ"ל שִׁיפְרֹנֶם וְעָנָה לָהֶם: שְׁעַכְשׁוּ אֵין לוֹ
מָה לְתַן לָהֶם, שֶׁהַכֹּל מָה נִשְׁנַתֵּן לָהֶם כָּל הַזְּמַן,
הִיָּה רַק שֶׁל זֶה הַגְּבִיר הַקְּמָצָן שְׁמֵת; וְלֹא רָצָה
לְהַנּוֹת מִהַכְּבוֹד שִׁיתְנוּ לוֹ עַל גְּדִיבוֹת לְבוֹ,
וְשִׁיְהִיָּה הַמְּצוּה נִקְיָה בְּלִי פְּנִיּוֹת לְכֵן הִיָּה נוֹתֵן
אֶת הַצְּדָקוֹת לְאִישׁ הַזֶּה שִׁיַּחֲלֶקֶם, וְאוֹתוֹ חֲשָׁבוּ
כֹּלָם לְקְמָצָן גָּדוֹל. וְעַכְשׁוּ שְׁמֵת, אֵין מִי שִׁיתֵּן.
וְאִז יִדְעוּ כֹּלָם גְּדַלְתּוּ.

וְאָמַר הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל: שְׁשִׁנִּיָּהֶם, הַמְּנַגֵּן
הַעֵינִר הַנִּ"ל וְהַגְּבִיר הַקְּמָצָן הַזֶּה - שְׁשִׁנִּיָּהֶם הֵם
בְּמִדְרָגָה אַחַת. וְזָכוּ לְמָה שְׁזָכוּ, אֲשֶׁרִי לָהֶם.

כתר לה' יתברך

צָרִיכִין לְזַהַר מְאֹד לְדוֹן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת,
וְאִפְלוּ הַחֹלְקִים עָלָיו וּמִבְזִין אוֹתוֹ, צָרִיךְ לְדוֹנָם
לְכַף זְכוּת וּלְשַׁתֵּק לָהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת
"כֶּתֶר". כַּמּוּבָא בַּמְדְּרָשׁ (וּיקרא פ"ב):

מִשָּׁל לְאַחַד, שֶׁמֵּצֵא אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
כֶּתֶר. אָמַר לוֹ: "בְּשִׁבִיל מִי"? אָמַר לוֹ: "בְּשִׁבִיל
הַמֶּלֶךְ" אָמַר לוֹ: "בִּיּוֹן שֶׁהוּא לְצַרְךָ הַמֶּלֶךְ, כָּל
אֲבָן טוֹב שֶׁתִּמְצָא תִקְבְּעֵנוּ בּוֹ".

כֶּךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר לְהֵשֶׁם
יִתְבָּרֵךְ, וְצָרִיךְ לְהַכְנִיס בּוֹ כָּל מִין אֲבָנִים טוֹבוֹת
שֶׁאִפְשָׁר לִמְצֹא, דְּהֵינּוּ שְׁצָרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׂ
וּלְבַקֵּשׁ אַחַר כָּל צַד זְכוּת וְדָבָר טוֹב שֶׁאִפְשָׁר
לִמְצֹא בְּיִשְׂרָאֵל, וְלְדוֹן אֶת הַכָּל לְכַף זְכוּת, כִּי הֵם
בְּחִינַת כֶּתֶר לְהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ כַּנ"ל.

עובדים ואוכלים חינם

לְעֵינַי שְׁטוּת עֵמַל הַפְּרָנְסָה בְּחָנָם, בְּזֶה הַלְּשׁוֹן
סִפֵּר רַבֵּנוּ ז"ל: זֶהוּ סוּד גְּדוֹל בְּעוֹלָם: אוֹכְלִים
בְּחָנָם, וְגַם עוֹבְדִים בְּחָנָם. וְסִפֵּר עַל זֶה הַמַּעֲשֵׂה:

שָׁהִיָּה גְּבוּר נָדִיב, בַּעַל־מְכָנִים־אוֹרַח (מְדַקְדֵּק
בְּמִצְוֹת הַכְּנָסֶת אוֹרְחִים) וְכָל מִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵיתוֹ,
הָיָה מְמַלְאִין לוֹ כָּל מִנְשְׂאוֹתָיו: אֹכִילָה וְשִׁתְיָה
וְיִשְׁנָה, וְהַכֵּל פֶּיַד הַמֶּלֶךְ, בְּסִבְר פָּנִים יְפוֹת,
וּמִפְּנֵי זֶה יָדְעוּ כָּל הָעַמִּים מִמְּנוֹ, וְכֻלָּם הָיוּ
הוֹלְכִים אֵלָיו וְהָיוּ יוֹצְאִים שְׂבִיעֵי רָצוֹן. וְלֹא רָחוּק
מִמְּנוֹ דֶּרֶג גַּם־כֵּן גְּבִיר גְּדוֹל, אֲבָל קִמְצָן גְּדוֹל,
שֶׁלֹּא נִתַּן אֶפְלוֹ חֲתִיכַת לֶחֶם לְעֵינַי.

וּפְעַם אַחַת שָׁמַע אִישׁ עֵנִי אֶחָד - שֶׁכִּמָּה יָמִים
לֹא אָכַל - מִזֶּה הַנְּדִיב וְגִדְל נְדִיבֵת לְבוֹ, עַל־כֵּן
כִּפְתַּת רַגְלָיו לְבוֹא אֵלָיו לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ הָרַעֲבָה,

עובדים ואוכלים חינם

אָבֵל בְּתֵר עֲנִיָּא אֲזֵלָא עֲנִיּוֹתָא (אחר העני רודף השר של עניות) שְׁנֵדִמֵּן שָׁבָא דְּוִקָא לְבֵית הַגְּבִיר הַקְּמָצָן הַנַּ"ל, וְהוּא חָשַׁב שְׁזָהוּ הַנְּדִיב הַנַּ"ל, וְהִתְחִיל לְכַרַע בְּרֶךְ אֱלִיּוֹ בְּפִיּוּסִים וְתַחֲנוּגִים וּבְכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל כְּבוֹד וְכוּ': 'הֲלוֹא אַתֶּם הַנְּדִיב הַגָּדוֹל וְנְדִיבֵת לְבָכֶם אֵין לְשַׁעַר' וְכוּ' וְכוּ', כְּדֵי שְׂיִתֵּן לוֹ לֶאֱכֹל.

וְזֶה הַקְּמָצָן תָּמָה עַל זֶה, וְהִבִּין שֶׁהֵעֵנִי חוֹשֵׁב שֶׁהוּא הַנְּדִיב, וְאָמַר לוֹ: "כֵּן הוּא, בְּרָצוֹנִי לְתַן לָכֶם לֶאֱכֹל, אָבֵל בְּרֵאשׁוֹנָה תַעֲבֹדוּ מְעַט וְאַחֲרֵי-כֵן יִתְּנוּ לָכֶם לֶאֱכֹל".

וְהִתְחִיל לְעַבֵּד אֶתּוֹ כַּמָּה מִינֵי עֲבוֹדוֹת, לְחֹטֵב עֵצִים וְלִשְׂאֵב מַיִם, וְעַבֵּד אֲצִלוֹ כַּמָּה שָׁעוֹת עַד שֶׁנִּתְיַנַּע מְאֹד. וְאַחֲרֵי-כֵן הִרְאָה לוֹ בֵּית הַנְּדִיב הַנַּ"ל וְאָמַר לוֹ: שְׂיַכְּנִס לְשֵׁם וְשֵׁם יִתְּנוּ לוֹ לֶאֱכֹל. וְהוּא חָשַׁב שְׁזָהוּ בֵּית הַגְּבִיר שֶׁעַבֵּד

משלים וסיפורים

אתו, שאחר שעובדין אצלו - בבית האחר שיש לו נותנין לאכל. ותכף כשנכנס, יצאו לקראתו המשרתים ולקחו אותו ורחצו אותו, תכף הביאו שלחן עם כל מיני מאכלים ומטעמים, והכל בכבוד גדול, כעבד לאדוניו.

ובאמצע הסעודה אמר: "אמת פי עבדתי והתיגעתי, אבל זה פדאי", אמר לו הגביר הנדיב: "ידידי הטוב, היכן התיגעתם? אצלי הרי לא התיגעתם" וספר לו מזה הגביר שעבד אתו. אמר לו: "אתם עבדתם בחנם, וכן אתם אוכלים בחנם" שם במקום בו עבדתם לא אכלתם, ובמקום שאתם אוכלים, בו לא עבדתם.

וסיים רבנו ז"ל: עובדים בחנם, ואוכלים בחנם. במקום בו עובדים, אין אוכלים, ובמקום בו אוכלים, שם אין עובדים.

סוכה יקרה

אִישׁ אֶחָד עָשָׂה סֶכֶה יְקָרָה וְעָלָה לוֹ בְּסֻכּוֹם
רַב, וּבִקֵּשׁ אֶת רַבְּנֵי זְצוּק"ל (שיבוא לסוכתו)
עַל קְדוּשַׁת לְהַסְכָּה. וְהִלְךְ עִמּוֹ מִזְהַרְנ"ת (ר'
נתן). וְדִבֵּר מִזְהַרְנ"ת שֶׁהַסֶּכֶה אֵינָה עַל פִּי
הַדִּין, וְרַבְּנֵי זְצוּק"ל שָׁתַק. וּמַחֲמַת שְׁמוֹהֲרַנ"ת
הִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל פְּנֵי רַבְּנֵי זְצוּק"ל, בִּיּוֹן שְׂרָאָה
שְׂרַבְנֵי זְצוּק"ל שָׁתַק וַיִּשְׁתַּק גַּם הוּא. וּבִדְרֹךְ
בְּחִזְרוֹת לְבֵיתוֹ אָמַר רַבְּנֵי זְצוּק"ל לְמִזְהַרְנ"ת:
"יְהוּדֵי שְׁמִינֵעַ עֲצָמוּ כָּל כָּד, וּמוֹצִיא כָּל כָּד
הוֹצֵאת עַל הַסֶּכֶה, אַתָּה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת שְׂאֵלוֹת
לְפָסְלָהּ מַחֲמַת חֲמֵרוֹת"?!"

מבצר ובתוכו אוצר

מַעֲשֵׂה בַמֶּלֶךְ אַחַד שֶׁהָיָה קָטָן וְכִבֵּשׂ אֹתוֹ
 מֶלֶךְ גָּדוֹל וְנַעֲשָׂה נִכְנַע אֵלָיו. וְהַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
 כִּבֵּשׂ עוֹד מְלָכִים וּמְדִינוֹת. לְאַחַר זְמַן, נִתְחַזַּק
 הַמֶּלֶךְ הַקָּטָן וְנִתְעוֹרַר עִם שְׂאֵר מְלָכִים נֶגְדַּ
 הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל שֶׁכִּבֵּשׂ אֹתָם וְחָזְרוּ וְכִבֵּשׂוּ אֶת
 אֲרָצָם מִיָּדוֹ וְגַם אֶצְלוֹ כִּבֵּשׂוּ מְדִינוֹת.

וְנִתְיָשֵׁב הַמֶּלֶךְ הַקָּטָן הַנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁרֹאָה
 שֶׁהַגָּלְגַּל חוֹזֵר - לְפַעֲמִים זֶה כּוֹבֵשׂ וְלְפַעֲמִים
 חוֹזֵר חֲבֵרוֹ וְכוֹבֵשׂ אֶצְלוֹ, וּמִי יוֹדֵעַ מָה יֵלֵד יוֹם
 אוֹלֵי יַחֲזוֹר וְיִתְהַפֵּךְ הַדְּבָר? וְהֲלֹךְ וְעֲשֵׂה חוֹמָה
 אֶצֶל הַיָּם וְגַנְזוּ שָׁם בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַמְּבַצֵּר כָּל הַהוֹן
 וְהַמָּמוֹן שֶׁקִּבֵּץ מִכָּל מְדִינָתוֹ. וְעֲשֵׂה שָׁם חֲדָרִים
 חֲדָרִים וּבְכָל חֶדֶר וְחֶדֶר גַּנְזוּ שָׁם מִטְבַּע מִיַּחֲדָת.

וְתָלָה דָף (שְׁקוֹרִין טַאבְּלִיצֶע) [שְׁלַט] עַל הַפֶּתַח
וְהָיָה כְּתוּב שֵׁם הַמַּטְבֵּעַ הַמִּנְחַת בְּתוֹךְ אוֹתוֹ
הַחֹדֶר. וְהַפֶּתַח שֶׁל כָּל הַמְּבָצָר הָיָה נַעֲשֶׂה שֵׁם
בְּאִמּוֹנוֹת, שְׁקוֹרִין "מֵאֲשִׁין" (מְכוּנָה), שֶׁלֹּא הָיָה
אֲפֻשָׁר לְכַנֵּס לְשָׁם, מִחֲמַת שְׁמִי שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ
הַדֶּרֶךְ וְהַנְּתִיב וְהַנְּטִיָּה לְכָל צַד בְּשַׁעַת הַכְּנִיסָה,
הָיָה הַמֵּאֲשִׁין חוֹתֵךְ אֶת רֵאשׁוֹ. וְהָיָה תְּלוּי שֵׁם
טַאבְּלִיצֶע [שְׁלַט] שֶׁהָיָה כְּתוּב עָלָיָה בְּכַמָּה
לְשׁוֹנוֹת הַדֶּרֶךְ וְהַחֲכָמָה אֵיךְ לְכַנֵּס לְשָׁם וְאֵיךְ
לְנַטוֹת לְכָל צַד בְּאִפְּן שְׂיוֹכֵל לְכַנֵּס וְלֹא יִזִּיק לוֹ
הַמֵּאֲשִׁין הַנִּ"ל.

לְאַחַר זְמַן שֶׁטַּף הַיָּם אֶת הָאֵי עִם הַמְּבָצָר הַנִּ"ל
וְנִשְׁתַּכַּח הַדָּבָר. לְאַחַר כַּמָּה מְאוֹת שָׁנִים חֹזֵר
מֵלֶךְ אֶחָד וְכַבֵּשׂ אוֹתוֹ הָאֲקָלִים וְנִתְּנָלָה הָאֵי
הַנִּ"ל. וְהַמֵּלֶךְ הַזֶּה הָיָה קָטָן וְרָצָה לַעֲשׂוֹת שֵׁם
יָשׁוּב. וְהַלֵּךְ וְהוֹשִׁיב שֵׁם מִן הַיְּהוּדִים וּמִן שְׂאֵר

אמות. ומן הסתם נתישבו שם עניים ואביונים
בדרך מקומות החדשים.

והיה שם עני אחד שעשה לעצמו בית קטן
אצל הים. ויהי ביום ששי הלך לחפר טיט ומצא
הטאבליצע הנ"ל ולא היה יודע מה כתוב בה
והלך ושאל וחקר אצל הערלים הזקנים אם
יודעים אם היה שם איזה פעם ישוב? ולא היה
אחד מהם שהיה יודע וזוכר אם היה שם ישוב.

ובא עני אחד שהיה צריך לבקש לו מקום
לאכל בשבת והלך אצל העני הנ"ל וספר לו
את אשר מצא הטאבליצע ואין יודע מה כתוב
בה. הנשיב לו "אקרא את מה שכתוב בה", ונתן
לו וקרא כל הכתוב בה. והלך העני היהודי הזה
ולקח כל האוצרות וההון שהיה שם.

אני לא סוחר בשמן

פעם אחת בא איש אחד לרֵבנו ז"ל ובקש ממנו על פְּרִנְסָה, והָאִישׁ הַזֶּה לֹא הָיָה מְקָרֵב לְרֵבְנוּ ז"ל.

ספר לו רֵבְנוּ ז"ל מִשָּׁל:

שְׂהִיָּה יוֹמָא דְשׁוּקָא (יריד), וְנִכְנְסִים סוֹחֵר אֶחָד וְקָנָה הַרְבֵּה סְחוּרָה בְּחִנּוּת, וְהִטְעִין הַכֹּל עַל הָעֵגְלָה. כְּשֶׁרָצָה לְנַסֵּעַ, רָאָה שְׂמֹכְרָח לְמִשְׁחָה גִלְגָּלִים עִם שָׁמֶן, וְנִכְנְסִים לְחִנּוּת וְשָׂאֵל לוֹ אִם יֵשׁ לוֹ קֶצֶת שָׁמֶן, וְאָמַר לוֹ בְּעַל הַחִנּוּת "הִנֵּה יֵשׁ כָּאן, קַח כֶּמֶה שְׂאֵתָה צְרִיד". חֲבֵרוֹ רָאָה שֶׁהוּא מוֹשֵׁחַ אֶת הָעֵגְלָה, וְשָׂאֵל לוֹ: "מֵהֵיכָן לְקַחַת הַשָּׁמֶן"? וְסִפֵּר לוֹ שֶׁלְקַח כָּאן בְּחִנּוּת

משלים וסיפורים

הזאת, וּנְכַנֵּם חֲבֵרוֹ לְאוֹתוֹ הַחֲנוּת, וּבְקִשׁ
שִׁיתָנוּ לוֹ גַם בֵּן שָׁמֶן.

אָמַר לוֹ בְּעַל הַחֲנוּת: "הַסּוֹחֵר הַזֶּה לֵקְנָה אֶצְלִי
סְחוּרָה בְּאַלְפִים, וְהָיָה חֶסֶר לוֹ קֶצֶת שָׁמֶן, נְתַתִּי
לוֹ, אֲבָל אֶתָּה, שְׂאֵתָה רוֹצֵה רַק שָׁמֶן, אֲנִי לֹא
סוֹחֵר מִשָּׁמֶן".

כָּדָּ: גַּם אֶצְלִי: הָאֲנָשִׁים שְׁלִי הָעוֹסְקִים בְּעִבּוֹדַת הַ'
תְּמִיד, וַיֵּשׁ לָהֶם מְנִיעָה מֵצַד פְּרִנְסָה, אֲזִי אֲנִי נוֹתֵן
לָהֶם פְּרִנְסָה, אֲבָל אֶתָּה רוֹצֵה רַק פְּרִנְסָה?! – אֲנִי
עוֹסֵק בְּזֵה".

בעני שנעשה גנב

מעשה בעני אחד שהיה יושב בבית-המדרש ולומר. פעם אחת בא חוזה בפוכבים (שקורין ראש ביט) אל העיר ורצו כל העיר אליו, והעני יושב בבית-המדרש ולא הלך אליו. באתה אנשתי אליו לתוך הבית המדרש ולא מצאה שם שום אדם כי אם בעלה, כי כלם הלכו אל החוזה. וצעקה עליו: "אתה עני עצל רע מזל, מדוע אין אתה הולך אל החוזה בפוכבים?" ולא רצה לילך, והפצירה בו עוד עד שהכרח לילך אליו. ובא אל החוזה בפוכבים ואמר לו: שמולו הוא שיהיה גנב. ושב לבית המדרש אל למודו, ובאתה אנשתי ואמרה לו: "מה אמר לך?" אמר לה: "הוא אמר לי: קבצן נשאר קבצן"

לערב בא לביתו ואכל סעדתו הגדולה הינו חתיכת לחם. בתוך שהיה אוכל התחיל לשחק

מַעַט, וְשָׂאֵלָה אוֹתוֹ אֲשֶׁתּוֹ: "מָה אַתָּה שׁוֹחֵק בְּיַדַּי אַתָּה יוֹדֵעַ אֵיזָה דָּבָר וְאֵין אַתָּה רוֹצֵה לְהַגִּיד לִי". אָמַר לָהּ: "לֹא, לֹא אָמַר לִי כְּלוּם, סֶתֶם אֲנִי שׁוֹחֵק". וְאָכַל יוֹתֵר, שׁוּב שְׁנִית הִתְחִיל לְשֹׂחֵק, וְשָׂאֵלָה אוֹתוֹ הַנַּ"ל וְהֵשִׁיב לָהּ כַּנַּ"ל. בְּתוֹךְ כֶּךָ נִתְמַלֵּא פִּיו שְׁחֹק וְשֹׂחֵק מְאֹד עַד שֶׁיֵּצֵא רִיחַ מִפִּיו. אָמְרָה לוֹ עוֹד: "רְאֵה בְּיַדַּי אַתָּה יוֹדֵעַ דָּבָר", אָמַר לָהּ: שֶׁהַחוּזָה בְּכּוֹכְבִים אָמַר לוֹ שְׂמֹזְלוֹ הוּא שְׂיֵהִיָּה גָּנֵב. הַשִּׁיבָה: שְׂאִינָה רוֹצֵה שְׂיֵהִיָּה גָּנֵב "וְטוֹב שְׂנֵהִיָּה עֲנִיִּים אִיךְ שְׂיֵהִיָּה כְּאֲשֶׁר יִתֵּן ה' וְלֹא תִהְיֶה גָּנֵב".

אַחֲר־כֶּךָ הִגִּיעַ שַׁבָּת, מִן הַסֶּתֶם הָיָה לָהֶם כָּל הַשַּׁבָּת יָפָה כַּסְּדֵר דִּהְיִנּוּ חֵלָה שֶׁל לֶחֶם דָּגָן וְשָׂאֵר הַסֶּדֶר כְּרָאוּי. וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל, וְהָיָה לוֹ מִן הַסֶּתֶם אַרְבַּע חֲמֵשׁ בָּנוֹת וְחֲטָפוּ זֶה מִזֶּה חֲתִיכַת לֶחֶם, כִּי גַם הַלֶּחֶם הַנַּ"ל לֹא הָיָה לוֹ

די ספוקו. וענתה אשתו ואמרה: "רבוננו של עולם, כבר נמאס לי מאד העניות, עד שהייתי רוצה שתהיה גנב ולא נסבל דחק הזה".

והכרח למלאות רצונה - בן רצה או לא רצה ובכל זאת הלך, ("יא גיוואלט און ניט גיוואלט אין פארט גאנגען" וכן בכל-פעם אמר רבנו בזה הלשון) והלך לגנב.

ויישב עצמו לילך לגנב אל הנגיד הגדול שבעיר. והלך לגנב ומצא השומרים ישנים ואין שואל אותו כלל, והלך אל החנות והיה המנעול פתוח, כי בן היה מזל, וכן הלך אל התבה ומצא מנעולה פתוח גם-כן. ולקח לו ארבעה חמשה אדמים, רק כדי להתפרנס. והביא לאשתו ואמר לה: "ראי שמלאתי רצונך ותתפרנס מזה, כי לא אוסיף עוד לגנב".

השיבה לו: כי בודאי גם היא אינה רוצה בזה, רק שהכרח לזה מחמת הדחק.

אחר-כך פעם אחת התחילה לצעק עליו: "קבצן רע מזל, היית בחנות מדוע לא לקחת לי על יופא [בגד עליון]" והכרח לילך עוד לגנב. הלך אל החנות ומצא שעומד שם גנב אחד, ושאל אותו "מי אתה"? ואמר לו: "אני גנב", וכן שאל הוא אותו ואמר גם-כן שהוא גנב.

אמר לו העני הנ"ל: "נשתתף עוד בגנבות, אני בר מזל לזה!" ונתרצה לזה. אמר העני בדעתו: אם גנב כפאן, נעמיד עני את הבעל הבית, כי אני לבדי הייתי גנב רק מה שהייתי צריך על יופא, אבל עכשו יגנב הרבה וישאר הבעל בית ריקם'. ואמר להגנב: "למה לנו להפסיד את ישראל? טוב יותר שנלך לגנב אצל עכו"ם". ונתרצה לזה ונתישבו לילך לגנב אצל המלך

בעני שנעשה גנב

(שְׁהָיָה דָר בְּעִיר הַזֹּאת) כִּי בּוֹדֵאֵי יוּכַל לַגְנֹב שָׁם כִּי
מִזְלוּ בֵּן בֶּנִי"ל.

וְאָמַר הַגֵּנֵב: "טוֹב שֶׁנִּגְנַב הַזֶּה בְּגָדִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ
שֶׁהוּא לְבוּשׁ בָּהֶם בְּעֵת שֶׁמִּכְתִּירִין אוֹתוֹ, וּבּוֹדֵאֵי
יְהִיָּה דִי לָנוּ לְדוּרֵי דוֹרוֹת, כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ הֵיכַן הֵם
מִנְּחִים". וְהַסְפִּים הָעֵנִי כִּי בּוֹדֵאֵי יוּכַל לַגְנֹבֶם כִּי
מִזְלוּ בֵּן, וְהִלְכוּ לְשֵׁם וְהִלְכוּ לְחֶדֶר לְפָנִים מִחֶדֶר
וּמִצְאוּ הַבְּגָדִים וְהָיָה הַכִּיסִּים שֶׁל הַבְּגָדִים יִקָּר
מָאֵד, וְלָקְחוּ אוֹתָם.

אַחַר-כֵּן הִתְחִילוּ לְהִתְקוּשֵׁט בֵּינֵיהֶם, כִּי הָיָה
בְּגָד אֶחָד גָּדוֹל וּבְגָד אֶחָד קָטָן, הַגֵּנֵב אָמַר: אֲשֶׁר
לוֹ מִגֵּיעַ הַגָּדוֹל, כִּי הוּא הָיָה יוֹדֵעַ מֵהֶם. וְהָעֵנִי
אָמַר: אֲשֶׁר לוֹ מִגֵּיעַ הַגָּדוֹל, כִּי הוּא הוּא הַבֵּר
מִזְל וּבְמִזְלוּ גִנְבֶם.

אָמַר הָעֵנִי: שְׂיִלְךָ לְשֵׂאל אֶת הַמֶּלֶךְ. אָמַר
הַגֵּנֵב: "אֵיךְ אֶפְשָׁר"? אָמַר לוֹ: "אֶף-עַל-כֵּן

אֵלֶיךָ וְאֶשְׂאֵל אוֹתוֹ". אָמַר הַגָּנֵב: "אִם תּוּכַל
זאת שְׂתַלֵּךְ וְתִשְׂאֵל אֶת הַמֶּלֶךְ אִזְ אֲנִי בְּעֵצְמִי
אֶתֵּן לְךָ אֶת הַבָּגָד הַגָּדוֹל".

הֵלֶךְ עִמּוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ, וְהָיָה שׁוֹכֵב שָׁם אֶצֶל
הַמֶּלֶךְ אֶחָד שֶׁהָיָה מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ מַעֲשִׂיֹת כְּדֵי
שִׁיִּישֵׁן. וּבָאוּ וְאָחֳזוּ שְׁנֵיהֶם בְּהַמָּטָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ
שֶׁהָיָה יֵשֵׁן שָׁם וְנִשְׂאוּ הַמָּטָה עִם הַמֶּלֶךְ לְחֹדֶר
אֶחָד. בְּתוֹךְ כֵּךְ הִקְיִן הַמֶּלֶךְ וְסָבִיר שֶׁהוּא עַל
מְקוֹמוֹ, וְהִתְחִיל זֶה הַגָּנֵב וְסַפֵּר לוֹ הַמַּעֲשֵׂה
הַנִּ"ל מִשְׁנֵי גָנָבִים הַנִּ"ל, וְשָׂאֵל אֶת הַמֶּלֶךְ:
"לְמִי מַגִּיעַ הַבָּגָד הַגָּדוֹל"? חָרָה עָלָיו הַמֶּלֶךְ:
"מָה אַתָּה שׁוֹאֵל אוֹתִי? בּוֹדְאִי מַגִּיעַ לְעֵנִי, כִּי
בְּמִזְלוֹ גָנָבְתֶם. טוֹב שֶׁתְּסַפֵּר לִי מַעֲשֵׂה", וְסַפֵּר לוֹ
מַעֲשֵׂה וַיִּישֵׁן הַמֶּלֶךְ. עָמְדוּ וְנִשְׂאוּ אֶת הַמָּטָה
וְחָזְרוּ אוֹתוֹ לְחֹדֶר הָרִאשׁוֹן.

בַּבְּקָר נֹדַע שְׁנִגְנְבוּ בְּגֵדֵי מֶלֶךְ הַנִּל וְנִזְכָּר
הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשׁוֹכֵב אֶצְלוֹ סֵפֶר לוֹ הַמַּעֲשֵׂה הַנִּל
וְשָׂאל לְמִי מִגֵּיעַ הַבְּגָד הַגָּדוֹל. וְאָמַר שְׁבוּדָאֵי
הוּא יוֹדֵעַ מִהֶגְנֵבָה. וְהִכּוּ אוֹתוֹ וְאָמַר שְׂאִינוּ
יוֹדֵעַ, וְהִרְבּוּ לְהַכּוֹת אוֹתוֹ וּלְעַנּוֹת אוֹתוֹ מְאֹד,
וְהוּא טוֹעֵן "אֵינִי יוֹדֵעַ".

שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶל שֵׁר הַכּוֹמְרִים הַנִּקְרָא
'אַרְחִירִיגָא' לְשָׂאל עַל הַמַּעֲשֵׂה הַנִּל, אִם הוּא
אֶפְשָׁר שְׂאֵף-עַל-פִּי כֵן לֹא גָנְבָם הָאִישׁ הַנִּל.
וְאָמַר הַכּוֹמֵר: שְׂאֶפְשָׁר שְׂלֹא יָדַע, וְאָמַר הַכּוֹמֵר:
שֶׁהוּא שְׂטוּת מִהַמֶּלֶךְ שְׂפָסֵק שְׂמִגֵּיעַ הַבְּגָד
הַגָּדוֹל לְהַעֲנִי. וְחָרָה לְהַמֶּלֶךְ מְאֹד עַל הַכּוֹמֵר עַל
שֶׁהוּא מַחְזִיקוֹ לְשׁוֹטָה וְהָיָה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת לוֹ
דָּבָר וְלֹא הָיָה יָכוֹל.

וְהָיוּ מְחַפְּשִׁים מְאֹד אַחֲרֵי הַגְּנֵבָה וְלֹא מְצָאוּ.
צִוָּה הַמֶּלֶךְ לְהַכְרִיז: שְׂכָל מִי שְׁגָנֵב יָבֵא וַיּוֹדִיעַ,

כִּי בּוֹדְאֵי לֹא יַעֲשׂוּ לּוֹ שׁוּם-דְּבָר. כִּי חֲפִיץ
הַמֶּלֶךְ לַיָּדַע אֵיךְ אֶפְשָׁר לִגְנוֹב בְּגָדִים אֵלּוּ. וְהָיוּ
מְסַבְּבִים סְבוּב סְבוּב שֶׁל אֲנָשִׁים וְהָיוּ מְסַפְּרִים
מְזֵה. וּבֹא הָעֲנִי הַנִּ"ל וְשָׂאל אוֹתָם: "מָה זֶה
אַתֶּם מְסַפְּרִים"? וְהוֹדִיעוּ לוֹ. עָנָה וְאָמַר: "מָה
רַעֲשׂ?, מִי שֶׁגָּנַב יַחְזִיר", וְצִעֲקוּ עָלָיו. וְכֵן בָּא
עוֹד וְשָׂאל וְצִעֲקוּ עָלָיו "קִבְּצָן! הֲלֹא אַתָּה מְחַיֵּב
רֵאשִׁד! כִּי יֹאמְרוּ עָלֶיךָ שְׂאֵתָה יוֹדַע מֵהַגְּנֵבָה",
אָמַר: "כֵּן אֲנִי יוֹדַע מֵהַגְּנֵבָה", אָמְרוּ לוֹ: "אִם
אַתָּה יוֹדַע, לֵךְ וְתַגִּיד", אָמַר: "אֲגִיד".

וּבֹא הָעֲנִי לְהַמֶּלֶךְ וְאָמַר: "אֲנִי יוֹדַע מֵהַגְּנֵבָה",
אָמַר הַמֶּלֶךְ: שְׁחַפֵּץ מְאֹד לִרְאוֹת אֶת הַגְּנֵב,
הַיָּשִׁיב: "אֲנִי הוּא", וּנְשָׁקוּ הַמֶּלֶךְ, וְשָׂאל לוֹ: "אֵיךְ
גָּנַבְתָּ"? וְסִפֵּר לוֹ כָּל הַמַּעֲשֵׂה הַנִּ"ל, וּבִקְשׂוּ אֶת
הַגְּנֵב וְהַחְזִירוּ גַם הַבְּגָד הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ.

אָמַר הַמֶּלֶךְ לְהֶעָנִי: "עֲשֵׂה תַחְבוּלוֹת לְהַשִּׁיר
הַכּוֹמְרִים הַנֵּ"ל כִּי אֲנִי בְרָגוּז עָלָיו", אָמַר: "כִּן
אֶעֱשֶׂה", וְצִוָּה הָעָנִי לַעֲשׂוֹת לוֹ זוּג בְּגָדִים כְּמוֹ
שֵׁר הַכּוֹמְרִים שְׁלֵבוֹשׁ בָּעֵת שְׁעוֹרֶךָ תִּפְלָתָם,
וְשִׁיצוּדוֹ לוֹ שְׂרָצֵי דָגִים הַרְבֵּה (שְׁקוֹרִין רֵאקִים),
וְשִׁיתְנוּ לוֹ גֵרוֹת הַרְבֵּה, וְהִלֵּךְ וּלְבַשׁ עֲצָמוֹ
בְּהַבְגָּדִים הַנֵּ"ל, וְדַבֵּק גַּר לְכָל שָׂרֵץ וְשָׂרֵץ,
וְהִדְלִיק הַגֵּרוֹת הַנֵּ"ל, וְהַגִּיחַ הַשְּׂרָצִים הַנֵּ"ל
לְרוּץ וּלְפָרוֹחַ בְּתוֹךְ הַבַּיִת תִּפְלָתוֹ, וְהוּא עֹמֵד
עַל הַמָּקוֹם שְׁמַעְרִיכִין שָׁם.

וְהַתְּחִיל לַצַּעַק וְנִתְקַבְּצוּ וּבָאוּ כָּלֵם לְשָׁם, וּבָא
גַם הַכּוֹמֵר הַנֵּ"ל וְנִבְהַל מְאֹד, כִּי רָאָה שִׁלְהֶבֶת
וְקוֹל קוֹרָא וְלֹא יָדַע מַה זֶה. אָמַר הוּא אֵל
הַכּוֹמֵר: שְׁנַתְגָּלָה עֲבוּרוֹ, כִּי הוּא רוֹצֵה לְהַכְנִיסוֹ
מִיַּד אֵל גֵּן עֵדֶן, וְנִפְּל הַכּוֹמֵר עַל פָּנָיו, וְאָמַר לוֹ
הָעָנִי: שְׁבַטְרָם שְׂיִכְנָם לְגַן עֵדֶן הוּא צְרִיךְ לִילָךְ

משלים וסיפורים

מקדם קצת אל הגיהנם ואחר-כך יכניסו לגן
עדן. וצוה להכמר שיכנס לתוך השק, ונכנס.
הלך וקשר אותו ונשא להמלך ותלאו לפני
החצר המלך והודיעו.

ויצאו העולם וראו אחד תלוי בשק ולא ידעו
מה זה, והתחילו לזרק בו אבנים וזרקו בו
הרבה מאד עד שכהו אותו הבה ופצוע ושברו
כל שניו. והכמר לא ידע מה זה, אם זה הוא
הגיהנם שאמר לו שצריך לילך מקדם או זהו
ערמה. אחר-כך כשהכו אותו אמר המלך
להשליך אותו, והשליכו אותו והתירו את
השק ויצא ממשם בחרפה רבה.

ובנסח אחר שמעתי: הסוף היה שהולכיהו
לתליה (את העני הגנב), כי סוף גנב לתליה, ובעת
ההליכה הלך אחד (הבעל דבר) עם שק נעלים
ואמר לו: כל-כך יגיעות יגעתי וכל כך נעלים
קרעתי עד שהבאתיך לידי כך וכך

מעשה מבטחון

שְׁסַפְּרָה רַבְּנּוּ הַקְּדוּשׁ זֵכֶר צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבָרָכָה
לֵיל ד' אֱלוּל תַּקְס"ו לַפ"ק.

עָנָה וְאָמַר, עוֹד סִפְרַתִּי מֵעֶשֶׂה מִבְּטָחוֹן וְזוֹ הִיא:

מֶלֶךְ אֶחָד אָמַר בְּלִבּוֹ: מִי יִמָּצָא שְׂלֵא יִהְיוּ
לוֹ לְדָאָג יוֹתֵר מִמֶּנִּי? כִּי יֵשׁ לִי כָּל טוֹב וְאֲנִי
מֶלֶךְ וּמִוִּשְׁל', וְהֵלֶךְ לְחַקֵּר אַחֵר זֶה, וְהָיָה הוֹלֵךְ
בְּלִילָה וְהָיָה עוֹמֵד אַחֲרֵי הַבָּתִּים לְהִקְשִׁיב
וְלִשְׁמַע אֶת דְּבָרֵי הָעוֹלָם, וְהָיָה שׁוֹמֵעַ דְּאֲגוֹת
כָּל אֶחָד, שְׂזָה אֵינּוּ הוֹלֵךְ לוֹ כְּסֹדֵר בְּחִנּוּת,
וְאַחֲר־כֵּן הֵלֶךְ לְבֵית אַחֵר וְשָׁמַע שִׁישׁ לוֹ דְּאֲגָה
שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְלִיכוֹת, וְכֵן שָׁאָר כָּל הַדְּאֲגוֹת
שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

אַחֲר־כֵּן הֵלֶךְ וְרָאָה בֵּית אֶחָד גָּמוּד, עוֹמֵד
בְּתוֹךְ הַקְּרָקַע וְהַחֲלוּנוֹת לְמַטָּה סְמוּכִים מִמֶּשׁ

לְהֶאֱרִיץ וְהִגָּג נוֹפֵל וְנִשְׁבֵּר. וְרָאָה שְׁשָׁם יוֹשֵׁב
 אֶחָד וּמִגִּנֵּן עַל הַבְּנוֹר שֶׁצָּרִיךְ לְהִקְשִׁיב מְאֹד
 כְּדֵי לְשָׁמַע אֶת הַקּוֹל וְהוּא שָׁמַח מְאֹד וְקִדְרָה
 עִם מִשְׁקָה עוֹמֶדֶת לְפָנָיו וְהַמִּשְׁקָה הָיָה יֵין
 וּמֵאֲכָלִים עוֹמְדִים לְפָנָיו וְהוּא שָׁמַח מְאֹד, מְלֵא
 שְׂמִיחָה בְּלֹא דִּאֲגָה בְּלָל.

הַלֵּךְ וְנִכְנֵם לְתוֹךְ הַבַּיִת וְשָׂאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ,
 וְהִשִּׁיבוֹ. וְרָאָה הַקִּדְרָה עִם הַמִּשְׁקָה לְפָנָיו
 וְהַמִּינֵי מֵאֲכָלִים וְהוּא רַק מְלֵא שְׂמִיחָה, וְכִבֵּד
 אֶת הַמֶּלֶךְ לְשׂוֹתוֹת וְשָׂתָה אֶל הַמֶּלֶךְ וְהָיָה
 הַמֶּלֶךְ שׂוֹתָה גַם-כֵּן לְמַעַן הָאֲהַבָּה, אַחֲר־כֵּן
 שָׁכַב לִישֵׁן וְרָאָה שֶׁהוּא אֵיךְ שָׁמַח בְּלֵי נְשׂוּם
 דִּאֲגָה.

וּבִבְקָר עָמַד הַמֶּלֶךְ וְגַם הוּא עָמַד וּלְוָה אֶת
 הַמֶּלֶךְ וְשָׂאֵל הַמֶּלֶךְ אוֹתוֹ: "מֵאִין אַתָּה לוֹקַח

כָּל זֹאת?" וְהַשִּׁיב לוֹ: "אֲנִי יָכוֹל לְתַקֵּן כָּל תְּקוּנֵי הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ (שְׁקוּרִין 'נֶאֱפְרִיזוּקִים') כִּי מִלְּאִכָּה שְׁלֵמָה אֵינִי יָכוֹל, רַק תְּקוּנֵי הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ, וְאֲנִי יוֹצֵא בְּבִקְרָא וְאֲנִי מְתַקֵּן אֵיזֶה דְּבָרִים וְכִשְׁאַנִּי מְקַבֵּץ מִזֶּה אֵיזֶה סֵךְ חֲמִשָּׁה-שָׁשָׁה זֵהוּבִים אֲנִי קוֹנֶה לִּי כָּל אֵלֹה הַדְּבָרִים שֶׁל אֲכִילָה וְשִׁתְיָה".

כְּשִׁישָׁמַע הַמֶּלֶךְ זֹאת, אָמַר בְּלִבּוֹ: 'אֲקַלְקֵל לוֹ זֹאת'. הֵלֶךְ הַמֶּלֶךְ וְנָתַן כְּרוּז: שְׂכָל מִי שִׁיְהִיָּה לוֹ דָּבָר לְתַקֵּן, לֹא יִתֵּן לְשׁוּם אָדָם לְתַקֵּן, רַק יִתַּקֵּן בְּעַצְמוֹ אוֹ יִקְנֶה לוֹ הַדְּבָר הַזֶּה חֲדָשָׁה.

בְּבִקְרָא הֵלֶךְ (הַאִישׁ הַשֶּׁמֶח) לְשִׂאֵל אַחֵר תְּקוּנֵי הַדְּבָרִים וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁגִּזֵּר הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא לִתֵּן לְשׁוּם אָדָם לְתַקֵּן שׁוּם דְּבָר, וַיֵּרַע בְּעֵינָיו, אֵךְ בְּטַח בַּהֶשֶׁם!.

וְהֵלֶךְ וּרְאָה גִבּוֹר אֶחָד שְׂחוּטֵב עֵצִים, וְשָׂאֵל
 אוֹתוֹ: "לָמָּה אַתָּה חוֹטֵב עֵצִים? הֲאֵם זֶה
 כְּבוֹדֶךָ?" אָמַר לוֹ: "חֲזַרְתִּי אַחֵר אִישׁ שֵׁיחַטֵב
 עֵצִים וְלֹא מְצֵאתִי וְהִכְרַחְתִּי לַחֲטֹב בְּעֵצָמִי."
 אָמַר לוֹ: "תֵּן לִי וְאֲנִי אֶחַטֵּב עִמָּךְ" וְחֲטֵב הָעֵצִים
 וְנָתַן לוֹ הַגִּבּוֹר זֶהָב אֶחָד, רָאָה שְׂזֵה טוֹב וְהֵלֶךְ
 לַחֲטֹב עוֹד עֵצִים עַד שֶׁקִּבֵּץ נִשְׂאָה זְהוּבִים וְקָנָה
 שׁוֹב כָּל הַסְּעָדָה (וּבִזָּה הַלְשׁוֹן אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: "אִין
 דִּיא סְעָדָה אִין גִּוּוּעֵן א סְעָדָה") וְהָיָה שְׂמֵחַ.

וְהַמֶּלֶךְ הֵלֶךְ שׁוֹב אַחֲרֵי חֲלוֹן בֵּיתוֹ לִרְאוֹת
 וּרְאָה שְׂזֵה יוֹשֵׁב וְהִמְשִׁקָּה וְהִמְאָכְלִים לְפָנָיו
 וְהוּא שְׂמֵחַ מְאֹד. הֵלֶךְ הַמֶּלֶךְ וְנִכְנַס לְתוֹךְ
 הַבַּיִת וּרְאָה כִּנֹּל וְשָׁכַב גַּם-בֵּן נָשׁ כְּמוֹ הַלֵּילָה,
 הִרְאֵשׁוֹן וּבִבְקָר עָמַד הָאִישׁ וְלוֹוָה אֶת הַמֶּלֶךְ,
 וְשָׂאֵל לוֹ: "מֵאֵין אַתָּה לוֹקֵחַ זֹאת? כִּי זֶה צָרִיךְ

לְהוֹצִיא עָלָיו מָמוֹן" וְהָשִׁיב לוֹ: "דִּרְכֵי הָיָה לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ וְאַחֲר־כֵּן גָּזַר הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא לִתֵּן עוֹד לְשׁוֹם אָדָם לְתַקֵּן וְחֲטַבְתִּי עֵצִים עַד שֶׁקִּבַּצְתִּי מָמוֹן לָזֶה" בְּנ"ל. וְהֵלֵךְ הַמֶּלֶךְ מֵאֵתוֹ וְגִזַּר: שֶׁלֹּא לִתֵּן לְשׁוֹם אָדָם לְחַטֵּב עֵצִים.

וַיְהִי כִּאֲשֶׁר בָּא אֶל הָאָדָם לְחַטֵּב עֵצִים, וְהָשִׁיב לוֹ: שֶׁגִּזַּר הַמֶּלֶךְ גִּזַּר־דִּין שֶׁלֹּא לִתֵּן לְשׁוֹם אָדָם לְחַטֵּב עֵצִים. וַיִּרַע בְּעֵינָיו כִּי אֵין כֶּסֶף, אֵךְ בְּטַח בַּהֶשֶׁם!. וְהֵלֵךְ וַרְאָה אֶחָד מִנְּקֵה הַדִּיר, וַשְּׂאֵל אוֹתוֹ: "מִי אַתָּה שֶׁתִּנְקֶה הַדִּיר"? הָשִׁיב לוֹ: "חֲזֹרְתִי וְלֹא מְצֵאתִי מִי שֶׁיִּנְקֶה לִי וְהִכְרַחְתִּי לְנִקּוֹת בְּעֵצָמִי", אָמַר לוֹ: "תֵּן לִי וְאֲנִי אֲנַקֶּה". עָמַד וְנִקֶּה אוֹתָהּ וְנָתַן לוֹ שְׁנֵי זְהוּבִים, הֵלֵךְ וְנִקֶּה עוֹד דִּירִים וְקִבֵּץ שִׁשָּׁה זְהוּבִים וְקָנָה שׁוֹב כָּל הַסְּעָדָה הַנִּל, וְהֵלֵךְ לְבֵיתוֹ (וְהַסְּעָדָה הוּא סְעָדָה)

וְהָיָה שָׂמַח מְאֹד. הֵלֶךְ הַמֶּלֶךְ שׁוֹב לְרֵאוֹת וְרָאָה שׁוֹב כְּכֹל הַנַּ"ל וְנִכְנַם לְבַיִת כְּנַ"ל. וְאַחֲר־כֵּן בִּבְקָר לֹוּה עוֹד אֶת הַמֶּלֶךְ וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שׁוֹב כְּנַ"ל, וְהֵשִׁיב לוֹ כֹּל הַנַּ"ל. הֵלֶךְ הַמֶּלֶךְ וְגָזַר: שְׂלֵא לְתַן לְשׁוֹם אָדָם לְנִקּוֹת דִּיר. בִּבְקָר הֵלֶךְ הָאִישׁ לְחֹזֵר לְנִקּוֹת דִּירִים וְהֵשִׁיבוּ לוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ גָּזַר עַל זֶה כְּנַ"ל.

הֵלֶךְ הָאִישׁ וְהִשְׁפִּיר לְאִישׁ חֵיל אֶצֶל הַמִּינִיסְטֵעַר שְׁלֹוקַח חֵיל לְמֶלֶךְ, כִּי יֵשׁ חֵיל שְׁלֹוקַחִין אוֹתָם בְּזֹרֵעַ מַה שְׂפִמְגִיעַ לוֹ מִהַמְדִינָה וְיֵשׁ חֵיל שְׁשׁוֹכְרִין אוֹתָם, וְהֵלֶךְ הוּא וְהִשְׁפִּיר עֲצָמוֹ לְאִישׁ חֵיל וְהִתְנָה עִם הַמִּינִיסְטֵעַר שְׂאִינוֹ מִשְׁפִּיר עֲצָמוֹ לְעוֹלָם כִּי אִם לְזָמַן וּבְכֹל יוֹם וְיוֹם בִּבְקָר יִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ. וְהַמִּינִיסְטֵעַר הִלְבִּישׁ אוֹתוֹ תְּכָף בְּבִגְדֵי אֲנָשֵׁי חֵיל וְתָלָה לוֹ חָרֵב בְּצַדּוֹ

וְשַׁלַּח אֹתוֹ לְמָקוֹם שְׁצָרִיךְ. אַחֲר־כֵּן לָעֵת עָרַב
 בְּשַׁעֲשֵׁה כָּל פְּעֻלָּתוֹ הַשְּׁלִיךְ הַבְּגָדִים מֵעָלָיו
 וְקָנָה לוֹ כָּל הַסְּעָדָה הַנִּ"ל וְהִלֵּךְ לְבֵיתוֹ (וְהַסְּעוּדָה
 הוּא סְעָדָה) וְהָיָה שְׂמֵחַ מְאֹד. הִלֵּךְ הַמֶּלֶךְ שׁוֹב
 לְרֵאוֹת וְרָאָה שֶׁהַכֹּל מוּכָן לְפָנָיו וְהוּא שְׂמֵחַ
 מְאֹד כִּנִּ"ל וְנִכְנַם לְבֵיתוֹ וְשָׁכַב כִּנִּ"ל, וְשָׁאֵל
 אֹתוֹ כִּנִּ"ל, וְסִפֵּר לוֹ כְּכֹל הַנִּ"ל. הִלֵּךְ הַמֶּלֶךְ
 וְקָרָא לְהַמְיָנִיסְטֵעַר וְצִוָּה עָלָיו שֶׁלֹּא יָרִים אֶת
 יָדוֹ לְשֵׁלֶם מִהַקְּאָסֶע לְשׁוֹם אָדָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם.

בַּבֶּקֶר הִלֵּךְ (הַאִישׁ הַשְּׂמֵחַ) לְהַמְיָנִיסְטֵעַר שִׁישֵׁלֶם
 לוֹ שֶׁכָּרוּ עֲבוּר הַיּוֹם וְלֹא רָצָה, וְשָׁאֵל לוֹ: "הֲלֹא
 הַתְּנִיתִי עִמָּךְ שֶׁתִּשְׁלַם לִי בְּכֹל יוֹם"? הַנְּשִׁיב לוֹ:
 שֶׁהַמֶּלֶךְ גָּזַר שֶׁלֹּא לְשֵׁלֶם לְשׁוֹם אָדָם הַיּוֹם. וְכֹל
 מִה שֶׁשָּׁטְעַן עִמּוֹ לֹא הוּאִיל, וְהַנְּשִׁיב לוֹ "מוֹטֵב
 אֲנִישֵׁלֶם לָךְ מִחֵר בְּעֵד שְׁנֵי יָמִים וְהַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר
 לְשֵׁלֶם לָךְ".

מָה עֲשֶׂה? הֲלֹךְ וְשֹׁבֵר חֲתִיכָה מֵהַחֶרֶב וְתִקֵּן שָׁם עֵץ בְּמִקוֹמָהּ וְלֹא הִיָּה נִרְאָה וְנִכָּר מִבַּחֲוִין כָּלָל, וְהֲלֹךְ וְהִשְׁפִּין אוֹתָהּ הַחֲתִיכָה וְקָנָה שׁוֹב כָּל הַסְּעֵדָה הַגִּזְלָה (וְהַסְּעוּדָה הוּא סְעֵדָה). הֲלֹךְ שׁוֹב הַמֶּלֶךְ וְרֹאֵה שֶׁהַשְּׂמֻחָה בְּשִׁלְמוֹת כְּמִקְדָּם וְנִכְנָס שׁוֹב לְבֵיתוֹ וְשָׁכַב שָׁם כַּגִּזְלָה, וְשָׁאֵל אוֹתוֹ כַּגִּזְלָה, וְסִפֵּר לוֹ כְּכֹל הַגִּזְלָה שֶׁהִכְרִחַ לְשֹׁבֵר הַלֵּהב שֶׁל הַחֶרֶב מִן הַקֶּתֶא וְהִשְׁפִּין אוֹתָהּ כִּדְרֵי לְקִנּוֹת לוֹ צָרְכֵי הַסְּעֵדָה "וְאַחֲר־כֵּן כְּשֶׁאֶקְבֵּל מַעוֹת בְּעַד אוֹתוֹ הַיּוֹם אֶפְדֶּה וְאַתִּיקֵן אֶת הַחֶרֶב וְלֹא יִהְיֶה נִכָּר כָּלָל, כִּי אֲנִי יָכוֹל לְתִקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ" (וְלֹא יִגִּיעַ שׁוֹם הַזֶּק לַהֲמֶלֶךְ).

הֲלֹךְ הַמֶּלֶךְ לְבֵיתוֹ וְקָרָא אֶת הַמִּינִיסְטֵעַר וְצוּהָ עָלָיו: "בְּאִשֶּׁר שָׁיִשׁ חֵיִב מִיָּתֶה, בְּכֵן תִּקְרָא אוֹתוֹ הָאִישׁ חֵיל שֶׁשְׂכַרְתָּ שִׁיְהִיָּה אִישׁ חֵיל וְתִצְוֶה אוֹתוֹ דִּיקָא שֶׁהוּא יַחַתֵּךְ רֵאשׁוֹ שֶׁל הַחֵיִב

מיתה". הלך המיניסטער ועשה כן, וקרא אותו
ובא לפני המלך.

והמלך צוה שיתאספו כל השרים כדי לראות
השחוק הזה שנמצא איש שנעץ חתיכת עץ
במקום החרב והוא בא לפני המלך. ויפל
(האיש) לפני רגליו ושאל לו: "אדוני המלך על
מה נקראתי?" אמר לו, "כדי לחתך הראש של
החייב מיתה". השיב לו והתחנן לפניו: באשר
שמעולם לא שפך דם, בבן יקרא אחר לזה.
והמלך השיב לו: שהוא דוקא מכרח עתה
לשפך דמו.

אמר להמלך: "וכי יש פסק ברור על זה?
אולי אין הדין ברור שהוא חייב מיתה ואני
לא שפכתי דם מעולם, מכל-שכן שאשפוך
דם שאינו ברור אם הוא חייב מיתה". השיב
לו המלך: "בודאי הדין ברור שחייב מיתה, כי

בִּוּדָאֵי יֵשׁ פֶּסֶק עַל זֶה (שְׁקוֹרִין: דְּעִקְרִיט) וְעַתָּה
מְכַרְחָה שְׂאֵתָה דְּוִקָא תְּנַשְׁפֵּךְ דְּמִו"

רָאָה שְׂאֵי-אֶפְשָׁר לְפַעַל אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, פָּנָה
עֲצָמוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאָמַר: "אֵל שֵׁדִי! אֲנִי
לֹא שִׁפְכֵתִי דָם מֵעוֹלָם וּבָאֵם זֶה הָאִישׁ אֵינִו
חַיֵּב מִיָּתָה - יְהִיִּו נַעֲשֵׂה מְהַבְרֹזֵל עֵץ". וְחֲטָף
הַחֶרֶב וְשִׁלְפָה מִתְעַרְרָה וְרָאוּ הַכֹּל שֶׁהוּא עֵץ
וְנַעֲשֵׂה שֵׁם שְׁחֹק גְּדוֹל, רָאָה הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא אִישׁ
נָאָה כֹּזֵה וּפְטָרוּ לְשָׁלוֹם!

הסתכלת על השמיים?

בַּעַם אחת נסע רבנו ז"ל בדרך עם רבי חייקיל ז"ל. ורבנו ז"ל היה אז בדבקות נפלאה, ונדמה לרבי חייקיל שרבנו ז"ל מתנמנם... ורמוז רבי חייקיל להבעל עגלה לנטות אל (הבית של) קרובו... וכשפאו שם צוה רבי חייקיל להבעל עגלה לעמד ועמד שם.

ונכנס לבית האיש ההוא. וכשראה האיש הבעל הבית את רבנו ז"ל נתפעל מאד ונתן לו שלום בשמחה, ושאל אותו רבי חייקיל: "האם יש לך מעט יין ישן או מיני מתיקה לכבוד?" והשיב: אין כלום וביתו ריקם. אמר לו: "לך אל הקרעטשמע (אכסניה) הסמוכה ותביא דבר מה לכבוד" והשיב: שאין לו במה לקנות, אמר לו: "קח איזה חפץ למשכון" ולקח את מגורות

שֶׁבֶת שֶׁל אֲשֶׁתּוֹ. וְהֵבִיא מֵעַט מִשְׁקָה וּמִטַּעַמִּים.
וּכְשִׁמְלָא אֶת הַבּוֹס לְכַבוֹד רַבְּנּוֹ ז"ל בְּתוֹךְ כֶּךָ
עָבְרוּ הַיְלָדִים עֲרָמִים וַיַּחֲפִים לְבוֹשִׁים קְרוּעֵ
וּבְלוּא.

רַמְזוּ רַבִּי חֵיקוּל לְרַבְּנּוֹ ז"ל אֶת כָּל זֶה וְאָמַר לוֹ:
שִׁישְׁפִיעַ לוֹ אֵיזָה שְׁפַע, עָנָה וְאָמַר רַבְּנּוֹ ז"ל:
"אֲנִי אֵין לִי שְׁפַע בְּשִׁבְלֹ, רַק אִם תִּרְצֶה אֶתָּה
תִּתֵּן לוֹ שְׁפַע".

עָנָה וְאָמַר: "רַבִּי! מִתִּירָא אֲנִי מִכֶּם אוֹלֵי תִרְגְּזוּ
עָלַי בְּשִׁבְלִי זֶה, וְתֹאמְרוּ חֵם וְשָׁלוֹם שְׁחֵיקוּל
יָמוֹת, וַיָּמוֹת חֵם וְשָׁלוֹם". וַיַּעַן רַבְּנּוֹ ז"ל וַיֹּאמֶר
לוֹ: "אֵל תִּירָא!" וְשָׁאֵל אוֹתוֹ כְּכֹה שֶׁלֵּשׁ פְּעָמִים
וּבְכָל פַּעַם הִשִּׁיב אוֹתוֹ רַבְּנּוֹ ז"ל "אֵל תִּירָא אֲנִי
נוֹתֵן לָךְ רִשּׁוֹת".

הסתכלת על השמיים?

וְהָיָה שֵׁם בַּבַּיִת כְּלִי עִם מַיִם וְשִׁפְךָ רַבִּי
חֵיִקִּיל אֶת הַכְּלִי הַזֶּה לְבְּאֵמְצַע הַבַּיִת, וְלָקַח
הַקְּאֵטְשֵׁעְרִי [מְעֻרֹד] וְהַחֲלִיק אֶת הַמַּיִם וְאָמַר
בְּזוֹה הַלְשׁוֹן: "שִׁפְעַ לְמִזְרַח, שִׁפְעַ לְמַעְרָב, שִׁפְעַ
לְדָרוֹם, שִׁפְעַ לְצָפוֹן". וְהַגְּבִיָּה רַבְּנּוּ ז"ל אֶת
הַקְּאֵפְטִין שָׁלוֹ וְאָמַר אֵלָיו: "חֵיִקִּיל לִי לֹא תִתֵּן
שִׁפְעַ"? וְאַחֵר כֵּךְ קִבְּלוּ רִשׁוֹת מֵהַבַּעַל הַבַּיִת
וְנָסְעוּ מִשָּׁם.

וּכְשֶׁנִּסְעוּ מִשָּׁם, בָּאוּ מִחֲנֵה עֵרְלִים הַמּוֹבִילִים
לְעִיר מִפּוֹת פְּשֵׁתָן שְׁעַר רַחֲלִים וְעוֹרוֹת וְכַדוּמָה
לְמִכְּבָר. וְשָׂאֲלוּ אֶת בַּעַל הַבַּיִת אִם יֵשׁ לוֹ לְמִכְּבָר
יַיִן יִשָּׁן, יִשְׁכַּר, דָּג מְלוּחַ, עֲגוֹת וְכַדוּמָה, וַיַּעַן לָהֶם
שָׂאִין לוֹ כְּלוּם. וַיִּשְׂאֲלוּ אוֹתוֹ: מִדּוּעַ? וְהַשִּׁיב
לָהֶם מִחֲמַת שָׂאִין לוֹ כֶּסֶף, וַיֹּאמְרוּ לוֹ: שִׂילּוֹ
לוֹ אִיזוּה סְכוּם לְסַע הָעִירָה לְקִנּוֹת כָּל הַנְּצָרָה,
וּכְשִׁיִּסְעוּ בַּחֲזָרָה יִקְנוּ מִמֶּנּוּ "וּמִחֲמַת שָׂאֲתָה

אִישׁ יִשְׂרָאֵל לָנוּ לְדָאג מֵהַכֶּסֶף". וְכַמְדָּמָה לִי
 שְׁהִלּוּ לֹא חֲמָשָׁה רוּבָל כֶּסֶף. עַד הַיּוֹם הַהוּא
 הִדְרָךְ הָעֵרְלִים הָיָה לַעֲמֹד בְּהַקְרַעַטְשָׁמַע שְׁעַל יַד
 הַדְרָךְ, וּמִן הַיּוֹם הַהוּא וְהַלָּאָה הִתְחִילוּ לַעֲמֹד
 אֲצִלּוֹ וְקָנוּ מִמֶּנּוּ כָּל מָה שֶׁהָיוּ צְרִיכִים. וְהִתְחִיל
 לְהִיּוֹת בַּעַל שְׁפַע, וְגַם מָכְרוּ לֹא כָּל מָה שֶׁהָיָה
 לָהֶם הֵן מִן הַשָּׂדֶה קַטְנִיּוֹת וְתַבּוּאָה פְּשֻׁתָּן, וְהֵן
 עוֹרוֹת חַיּוֹת וְגַם עוֹפּוֹת וְכַדּוּמָה, וְהוּא מְכָרָם
 בְּעִיר וְהַרְוִיחַ אֶחָד עַל אֶחָד וְהִתְחִיל לַעֲלוֹת
 לְמַעְלָה לְמַעְלָה.

וּכְשֶׁהִתְחִיל לְהַשְׁיֵג מְעַט כֶּסֶף קָנָה אִיזוֹ
 בְּהֵמוֹת וְעָשָׂה חֲמָאָה וּגְבִינָה וְהִתְחִיל לְהוֹבִיל
 לָעִיר גַּם חֶלֶב לְמָכֵר. וּבְבוֹאוֹ לָעִיר לְמָכֵר כָּל
 הַנֶּ"ל וְגַם לְקָנוֹת כָּל הַדְּבָרִים הַנִּצְרָכִים לוֹ, אֲגַב
 בָּא אֶל רַבֵּנוּ ז"ל לְקַבֵּל שְׁלוֹם.

הסתכלת על השמיים?

וּכְעֵבֶר אֵיזָה זְמַן וּכְכֹר הָיָה טָרוּד וּבְהוֹל שְׁכָבֶר
לֹא הָיָה לוֹ פְּנָאֵי לְכֹנֶם אֶל רַבְּנֵי ז"ל מִחֲמַת
שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְמַכֵּר הַסְּחוּרָה וְגַם לְקִנּוּת וְלַעֲשׂוֹת
חֲשׁוּבֹנוֹת, וּמִתּוֹךְ כֶּךָ מָנַע אֶת עֲצֻמוֹ מִלְכָּנֶם אֶל
רַבְּנֵי ז"ל, כִּי נִתְּיָרָא שְׁלֵא יִתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ
וַיִּבְטַל זְמַנּוֹ אוֹ אוֹלֵי אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ יִתְחִיל
לְדַבֵּר עִמּוֹ וּכְנ"ל.

פַּעַם אַחַת כְּשֶׁהָיָה יָרִיד בְּבִרְסָלָב וְרִץ בְּמַהֲרֹת
אֶל הַשּׁוּק לְקִנּוּת וְלְמַכֵּר, וְחִלּוֹנוֹת רַבְּנֵי ז"ל הָיוּ
יוֹצְאִים לַשּׁוּק שֶׁבְּהֶכְרַח לַעֲבֹר דֶּרֶךְ שָׁם. וּבִתּוֹךְ
כֶּךָ כְּשֶׁרָץ וְרָצָה לַעֲבֹר לַשּׁוּק וְשֵׁלֵא יִרְאוּהוּ,
דִּפְק רַבְּנֵי ז"ל בַּחֲלוֹן וְקָרָא אוֹתוֹ. וּמִסְתַּמָּא
הֶכְרַח לְכֹנֶם, כִּי אֵין הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ שְׁלֵא לְכֹנֶם
אִם כְּבָר קָרָא אוֹתוֹ. וּכְשֶׁבֵּא אֶל רַבְּנֵי ז"ל אָמַר
לוֹ רַבְּנֵי ז"ל "הֲהִסְתַּכַּלְתָּ הַיּוֹם אֶל הַשָּׁמַיִם?"

וַיֹּאמֶר "לא", קָרָא אוֹתוֹ רַבְּנוּ ז"ל אֶל הַחֲלוֹן
וַיֹּאמֶר לוֹ: "הֵבֵט בַּחֲלוֹן וְתֹאמַר לִי מָה אַתָּה
רוֹאֶה" וַיֹּאמֶר: "אֲנִי רוֹאֶה עֲגָלוֹת וְסוּסִים
וְאֲנָשִׁים רָצִים הֵנָּה וְהֵנָּה". עָנָה רַבְּנוּ ז"ל וַאֲמַר
לוֹ: "אַחַר חֲמֵשִׁים שָׁנָה יִהְיֶה יָרִיד אַחַר לְגַמְרִי,
זֶה הַכֵּל שְׂאֵתָה רוֹאֶה לֹא יִהְיֶה עוֹד, רַק סוּסִים
אַחֲרֵים וְעֲגָלוֹת וְסַחֲרוֹת וְאֲנָשִׁים אַחֲרֵים, וְגַם
אֲנִי לֹא אֶהְיֶה וְגַם אַתָּה לֹא תִהְיֶה. כְּהִיּוֹם אֲנִי
שׂוֹאֵל אוֹתְךָ מָה אַתָּה כָּל כַּךְ בְּהוֹל וּמְטַרְד
שְׂאִין לְךָ אֶפְלוֹ זְמַן לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם?"

וַיִּקְרָא אֶת רַבִּי חִיִּיקִיל שֶׁהָיָה בְּחֶדֶר אַחַר
וַיֹּאמֶר לוֹ: "תִּרְאֶה חִיִּיקִיל מָה שְׂעָשִׂיתָ עִם
הַשֶּׁפַע שֶׁלְּךָ, עַד שְׂאִין לוֹ אֶפְלוֹ זְמַן לְהִסְתַּכֵּל
עַל הַשָּׁמַיִם."

היכן ששמחים

ספר בימי אלול, שחלם לו:

שְׂהִיָּה רוֹצָה לְכַנֵּס בְּבֵית לְשִׁמְעַע קוֹל שׁוֹפֵר,
וְעֵבֶר לְפָנָי בֵּית אֶחָד וְשִׁמְעַע שְׁשֵׁם מְזֻמְרִין וּמְכִין
כֶּף אֶל כֶּף וּמְרַקְדִין מְאֹד וְשִׁמְחִין בְּקַפְיֻצוֹת
וְרַקוּדִין גְּדוֹלִים כְּדֶרֶךְ הַשְּׂמִחִים וְהַשׁוֹחֲקִים
מְאֹד. עָנִיתִי וְאָמַרְתִּי: "הֲלֹא לְכָאן בּוֹדְאֵי טוֹב
לְכַנֵּס לְשִׁמְעַע קוֹל שׁוֹפֵר"

וְעֵנָה אֶחָד: שְׁגָם מְרַמֵּז בְּסִפְרוֹ: שְׂמִצּוֹת שׁוֹפֵר
הִיא בְּחִינַת הַמְּחֵאֵת כֶּף וְרַקוּדִין כְּמוֹבָא בְּהַתּוֹרָה
"וְאֵלֶּה הַמְּשֻׁפָּטִים" וכו'. וְנִעְנַע לוֹ רַבְּנוּ ז"ל
רֵאשׁוּ.

קאפצין פאשא

פֿעם אַחת הָיָה אַצֵּל הַמֶּלֶךְ הַתּוֹנֵן אִישׁ אֶחָד
מֵאֲחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה חָשׁוּב בְּעֵינָיו מְאֹד
מִכָּל שָׂרֵי הַמְּלוּכָה אֲשֶׁר לוֹ, וַיֵּאֱהָבֵהוּ אֱהָבָה
גְּדוֹלָה וְעֲצוּמָה מְאֹד יוֹתֵר מִכָּל שָׂרֵי הַמְּלוּכָה
אֲשֶׁר לוֹ. וּבְכָל-יוֹם וַיּוֹם הָיָה קוֹרֵא אוֹתוֹ לְבֵיתוֹ
לְהִשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִמּוֹ יַחַד. וַיִּקְנְאוּ בּוֹ שָׂרֵי הַמְּלוּכָה,
וַחֲשָׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת לְהַעֲלִיל עָלָיו לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
וַיֵּאבְדוּהוּ מִן הָעוֹלָם.

וְהָיָה בֵּינֵיהֶם פֶּאֶשָׁא אֶחָד שֶׁהָיָה נִקְרָא "קֶאפֶּצִין
פֶּאֶשָׁא", שֶׁשֵּׁנְאָתוֹ לְהִישְׁרָאֵל הָיָה הַיְתָה גְּדוֹלָה
יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׂרִים. וְלְפָנֵי הַיִּשְׂרָאֵל הִרְאָה עֲצֻמוֹ
כְּאוֹהֵב לוֹ, וּבְכָל-יוֹם חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת חֲפָצוֹ
שֶׁיִּצְלִיחַ בְּיָדוֹ לְמַצֵּא עָלָיו אֵיזָה עֲלִילָה לְפָנֵי
הַמֶּלֶךְ.

פֶּעַם אַחַת בָּא הַפֶּאֱשָׁא הַגַּ' לְהַיְשָׁרָאֵל הַגַּ' לְ, וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּעֶרְמָה, וַיִּסְפֹּר לוֹ בְּאִשְׁר שְׁהִיָּה אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, וְשָׁמַע מִפִּי "אֵיךְ שֶׁהוּא אוֹהֵב אוֹתְךָ, אֵיךְ יֵשׁ לוֹ יְסוּרִים מִדְּבַר אֶחָד, כִּי כְּשֶׁאַתָּה בָּא לְפָנָיו לְדַבֵּר אִתּוֹ אֵינּוּ יְכוּל לְסַבֵּל רֵיחַ פִּיךָ, כִּי הוּא מְרַגֵּשׁ רֵיחַ רַע גּוֹדֵף מִפִּיךָ, וְהוּא אֵינּוּ יְכוּל לְהִיזוֹת בְּלִעְדֶיךָ, וַיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים מְזוּהָ. לְזֹאת עֲצָתִי: כִּי בְּכָל עֵת שֶׁתְּבוֹא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, תֵּאָחֵז מִטְּפַחַת עִם בְּשָׂמִים לְפָנֵי פִיךָ, כִּדֵּי שֶׁלֹּא יִרְגֵּשׁ הַמֶּלֶךְ הָרֵיחַ הָרַע מִפִּיךָ, כִּי הַבְּשָׂמִים יִבְטְלוּ הָרֵיחַ רַע לְמַעַן לֹא תִבְאֵשׁ בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ". וְהַיְשָׁרָאֵל הַגַּ' לְ מַחֲמַת תְּמִימוֹתוֹ הָאֱמִין לְדַבְּרוֹ, וְנִסְכָּם בְּדַעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

אַחֵר-כֵּן הֶלֶךְ הַפֶּאֱשָׁא הַגַּ' לְ אֶל הַמֶּלֶךְ וַיִּסְפֹּר לוֹ: כִּי שָׁמַע מִהַיְשָׁרָאֵל הַגַּ' לְ, שֶׁאָמַר "שִׂישׁ לוֹ

יסורים גדולים, כי בכל עת שמדבר עם המלך מרגיש ריח רע יוצא מפי המלך, על-כן נסכם עצתו כשיבוא לדבר עמו, אדוני המלך, יאחז מטפחת עם בשמים נגד פיו, כדי שלא ירגיש ריח רע מפי המלך, וזה לך האות כי פנים דברי, כי למחר באשר יבא לדבר עמו תראה בעיניך שיאחז את המטפחת נגד פיו". כששמע זאת המלך נתפעם מאד, ואמר לו: "כשאראה אשר פנים דבריך אז אאבד אותו מן העולם".

והנה הישראל הנ"ל בא ביום מחר לפני המלך, ויאחז המטפחת נגד פיו כאשר יעין לו הפאשא, כי האמין לדבריו. והמלך כשראה זאת ויזכח לדעת כי פנים הם דברי הפאשא, תקף כתב מכתב בדברים האלה: "כאשר יבא האיש המוסר כתב זה לפניכם - תשליכו אותו תקף לכבשן האש אשר כל חיבי מיתות

קאפצין פאשא

גְּשָׁרִים שָׁם" וְהַמֶּלֶךְ חָתַם אֶת הַמִּכְתָּב
בְּחוֹתָמוֹ. וְאָמַר לְזֶה הָאִישׁ (הַיִּשְׂרָאֵלִי): "אֲבִקֵּשׁ
מִמֶּךָ שְׂאֵתָה בְּעֶצְמְךָ תָּבִיא אֶת הַמִּכְתָּב הַזֶּה
לְהָאִישׁ שֶׁנִּכְתַּב עַל הָאֲדָרְעִים [הַכְּתָבָת], שֶׁהוּא
בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי". וְהַיִּשְׂרָאֵלִי הֵנִ"ל לָקַח הַמִּכְתָּב,
וְהִבְטִיחַ לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּדַבְּרָיו. וְלֹא יָדַע
מֶה כָּתוּב בּוֹ וְהִלֵּךְ לְבֵיתוֹ.

וְהִנֵּה זֶה הָאִישׁ יִשְׂרָאֵל הֵנִ"ל, הָיָה מַחְזִיק מְאֹד
בְּמִצְוֵה לְמוֹל יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְכָל עֵת שֶׁכָּבְדוּהוּ
בְּמִצְוֹת חֲתוּךְ לֹא פָּנָה אֶל שׁוּם מְנִיעָה שֶׁהָיָה
לוֹ, כִּי הַמִּצְוָה הָיְתָה יְקָרָה בְּעֵינָיו מְאֹד. וְאִז
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְנַסֵּעַ לְמִסַּר הַמִּכְתָּב
מִהַמֶּלֶךְ לְמָקוֹם אֲשֶׁר נִשְׁלַח, וְה' אֲשֶׁר חָפֵץ
לְהַצִּיל יְדִידוֹ הִנְאָמֵן, סָבַב שֶׁבֵּא אֶחָד מִכִּפְּר
אֶחָד וּכְבָדוֹ שִׁיסַע עִמּוֹ לְהַכְפֵּר וּלְמוֹל אֶת בְּנוֹ.
וּמַחְמַת כִּי דָרְכוּ הָיָה לְבָלִי לְהַנִּיחַ אֶת הַמִּצְוָה

הזאת בשום אופן, התחיל לחשב מָה אַעֲשֶׂה
לְצוּוֵי הַמֶּלֶךְ בְּדַבַּר מִכְתָּבוֹ?

וְסֵבֵב ה', שָׁבָא לְנַגְדוֹ הַפֶּאֱשָׁא הַנַּ"ל. וַיִּסְפַּר
לְהַפֶּאֱשָׁא שְׁהִיָּה אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ מָסַר לוֹ
מִכְתָּב שְׁיִמְסְרֶהוּ לְהָאִישׁ שְׁנִשְׁלַח לוֹ, וְהַיּוֹם
הַזֶּמִּין לוֹ ה' מְצוֹת חֲתוּךְ, "וְדַרְפֵי לְבָלֵי לְהַנִּיחַ
אֶת הַמְצוֹה הַזֹּאת בְּשׁוּם אֶפֶן, עַל-כֵּן אֲנִי מִבְּקֵשׁ
מִמְּךָ שֶׁתִּקַּח אֶת הַמִּכְתָּב וְתוֹלִיד אוֹתוֹ לְשֵׁם".
וְהִנֵּה הַפֶּאֱשָׁא הַנַּ"ל שָׂמַח מְאֹד, כִּי עָתָה יוּכַל
לְהַלְשִׁין עָלָיו עוֹד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי לֹא עָשָׂה רְצוֹן
הַמֶּלֶךְ עִם הַמִּכְתָּב.

וַיִּקַּח הַפֶּאֱשָׁא הַמִּכְתָּב מִיָּדוֹ וּמָסְרוֹ לְזֶה הָאִישׁ
שְׁנִשְׁלַח אֵלָיו. וְזֶה הָיָה מִמְּנֶה לְשָׂרֵף הַחֲבִיבִי
מִיתוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְתַכְּף חֲטָף אֶת הַפֶּאֱשָׁא
הַנַּ"ל וַיִּזְרַק אוֹתוֹ לְתוֹךְ כְּבִשָּׁן הָאֵשׁ וְנִשְׂרַף,
כְּאֲשֶׁר מְגִיעַ מִשְׁפָּטוֹ עַל פִּי ה' מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה.

וְהִנֵּה הַיִּשְׂרָאֵלִי לֹא יָדַע כָּלֵל מֵהַנֵּ"ל שְׁנַעֲשֶׂה לוֹ, לְמַחֵר חֹזֵר וּבָא לְפָנַי הַמֶּלֶךְ. וּכְשֶׁרָאָה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ תָּמָה מְאֹד, וְאָמַר לוֹ "הַעוֹד לֹא מִסְרַתְּ אֶת הַמְּכָתָב שֶׁנִּתְּתִי בְיָדְךָ לְהָאִישׁ הַנֵּ"ל"? הַשִּׁיב לוֹ: "אֲדוּנִי הַמֶּלֶךְ, אֶת הַמְּכָתָב מִסְרַתִּי לְקַאפֶּצִין פֶּאשָׁא הַנֵּ"ל, שֶׁהוּא יִמְסְרֶנָּה לְהָאִישׁ, יַעַן כִּי הַשֵּׁם-וַתְּבָרַךְ הַזְּמִין לִי מִצּוֹת חֲתוּדָה, וְדַרְכֵי לְבָלִי לְהַנִּיחַ אֶת הַמִּצְוָה הַזֹּאת".

אָז הִבִּין הַמֶּלֶךְ 'הֲלֹא דָבָר הוּא'? שְׁיִשְׂרָף זֶה הַפֶּאשָׁא שֶׁהַלְשִׁין עָלָיו לְפָנָיו?! וְשָׂאֵל הַמֶּלֶךְ תִּכְרַף אֶת הָאִישׁ: "מָה זֶה שָׂאֵתָה אוֹחִזוּ מִטְּפַחַת עִם בְּשָׂמִים נִגַּד פִּיךָ בְּעֵת שָׂאֵתָה מְדַבֵּר עִמּוֹ"? הַשִּׁיב לוֹ: שֶׁהַפֶּאשָׁא נָתַן לוֹ עֵצָה הַזֹּאת "כִּי אָמַר לִי שְׁשִׁמְעַע מִמֶּךָ שְׂאִינְךָ יְכוּל לְסָבַל רִיחַ פִּי". אָז סִפֵּר לוֹ הַמֶּלֶךְ אֵיךְ שֶׁהַפֶּאשָׁא הַלְשִׁין עָלָיו לְפָנָיו "שְׂאִמְרַתְּ לוֹ שְׂאִינְךָ יְכוּל לְסָבַל רִיחַ

משלים וסיפורים

פִּי, וְעַל-בֶּן תֹּאחֶז מְטַפַּחַת עִם בְּשָׁמִים שְׁלֹא
תִּרְגְּשֵׁי רֵיחַ רַע מִפִּי". וַיִּסְפֹּר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה שֶּׁהָיָה
כְּתוּב בְּהַמְּכָתֵב שֶׁנָּתַן לוֹ, וְאָמַר לוֹ "עַתָּה אֲנִי
יֹדֵעַ אֲשֶׁר ה' הַשְּׁלִיט בְּאַרְצָךְ אֲשֶׁר מִצִּיל יְדִידָיו
מִכָּל רַע, וְלֹהֵפֵאֲשָׁא הַנֶּ"ל בְּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת
בָּךְ, כִּן נַעֲשֶׂה לוֹ, וַיָּשֵׁב לוֹ ה' גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ".
וּמֵאֵז וְהִלָּאָה נִתְגַּדֵּל בְּחִשְׁבוֹתָיו בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ
יֹתֵר מִכָּל הַשָּׁרִים אֲשֶׁר אֵתוֹ, וְהָיָה חָשׁוּב וַיִּקָּר
בְּעֵינָיו מְאֹד מְאֹד.

מעשה ממרור

סִפֵּר רַבֵּנוּ ז"ל: שֶׁפַּעַם אַחַת הָלְכוּ יְהוּדֵי וְגֵרְמָנֵי יַחַד גְּדוּד, וְלִמַּד הַיְהוּדִי אֶת הַגֵּרְמָנִי שְׂיַעֲשֶׂה אֶת עֲצָמוֹ כְּמוֹ יְהוּדִי (בִּיּוֹן שֶׁהַלְשׁוֹן הוּא אֶחָד), וְהַיְהוּדִים רַחֲמָנִים וִירַחֲמוּ עָלָיו. וְכִיּוֹן שָׁבָא סָמוּךְ לְפֶסַח לְמַדּוֹ אֵיךְ שְׂיִתְנַהֵג (שְׂיִקְרָא אוֹתוֹ בְּעַל הַבַּיִת לַבַּיִת עַל הַסֵּדֶר) בְּכָל הַסֵּדֶר, שְׂעוֹשֵׂיין קְדוּשָׁה, וְרוֹחֲצִים יָדַיִם, רַק שָׂכַח לֵאמֹר לוֹ שְׂאוּכָלִים מְרוֹר...

וְכִיּוֹן שָׁבָא לְהַסְדֵּר רָעַב מְכַל הַיּוֹם, וּמְצַפֶּה שְׂיֵאכַל הַדְּבָרִים טוֹבִים שְׂאָמַר לוֹ הַיְהוּדִי. אָבֵל, נוֹתְנִים לוֹ הַתִּיכַת כְּרַפֶּס בְּמֵי מַלַּח, וְשָׂאֵר הַדְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסֵּדֶר, וְאוֹמְרִים הַהֲגָדָה. וְכָבֵר הוּא בְּעֵינָיִם צוֹפִיּוֹת לְהֵאכִילָהּ, וְהוּא שְׂמַח כְּבָר שְׂאוּכָלִים כְּבָר הַמְצָה. פְּתָאם

משלים וסיפורים

נותנים לו מרור... ונעשה לו מר בפיו, והוא חשב שזהו הסעדה, שרק זה יאכלו. ברח תקף במרירות ורעבון, וחשב אל עצמו: יהודים ארורים, אחר כל הצערמניא [מקם] נותנים זה לאכל'. ובא לבית המדרש וישן.

ואחר-כך בא היהודי בפנים שמחות, שבע מאכילה ושתיה, ושאלו: "איך היה לך הסדר"? ספר לו בכעס. אמר לו: "הוי גרמני שוטה, אם היית מחכה עוד מעט, היית אוכל כל טוב כמוני".

כן הוא בענין רבנו ועבודת ה', שאחר כל היגיעות והטרחות עד שבאים ונתקרבים לרבנו או לעבודת ה' לזכך הגוף, נותנים מעט מרור מרירות, כי זכוף הגוף בא במרירות, אבל האיש חושב שתמיד יהיה רק המרירות, אך זהו הכל רק המרירות וכו' על-כן בורח תקף. אבל כיון שמחכה מעט וסובל זה המרירות מעט מזכוף

יורה עם המקל

הגוף, אז מרגיש אחר-כך כל מיני חיות ותענוג (ואלו המשלים יכולים ללמד מהם עצות לכל ענייני עבודת ה'). כן הוא בענין זה של עבודת השם, שמקדם עובר המרירות של זכוה הגוף, אבל אחר-כך מרגישים החיות וכו'.

יורה עם המקל

בענין המפרסמים של שקר שנמצאים עכשו, שלפעמים נדמה להם שהם פועלים איזה דבר, כגון כשבאים אצלם בשביל בנים וכיוצא, ואחר-כך נפקד אותו האדם בבנים ונתמלא משאלתו, אזי הם תולים בעצמם שהם פעלו זאת. אמר משל:

כמו שאדם אחד הולך בדרך ופגע בזאב והיה מתירא ממנו, והושיט מקלו ועשה עם מקלו בדרך שעושים עם קנה-שרפה (שקורין 'ביקס' - רובה) כאלו הוא רוצה לירות את הזאב עם מקלו כדי שיתירא הזאב ממנו.

בְּתוֹךְ כֶּךָ הָיָה מוֹרָה אֶחָד [צייד] עִם קְנִי שְׂרָפָה
 בַּאֲמַת וְהָרַג אֶת הַזָּאב, וְנִדְמָה לָזֶה שֶׁהוֹשִׁיט
 מִקְלוֹ שֶׁהוּא הָרָגוֹ, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁנֶּהְרַג
 הַזָּאב עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהוֹשִׁיט קְנִי שְׂרָפָה בַּאֲמַת,
 כִּי בּוֹדְאֵי אֵינָם יְכוּלִים לְהַרְגֵם אֶת הַזָּאב בְּמִקְלוֹ.

כֶּךָ הוּא מִמֶּשׁ עֲנִין הַנִּל, כִּי יֵשׁ צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים
 בְּעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁהֵם פּוֹעְלִים הַכֹּל בְּתַפְלָתָם
 וְכָל הַפְּקָדוֹת לְטוֹב וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם הַכֹּל עַל
 יָדָם. וְאֵלוֹ הַמְּפָרְסְמִים שֶׁל שְׂקָר, נִדְמָה לָהֶם שֶׁהֵם
 פְּעֵלוֹ זֹאת, וְהוּא מִמֶּשׁ כִּמוֹ זֶה שֶׁאוֹמֵר שֶׁהָרַג אֶת
 הַזָּאב עִם מִקְלוֹ כִּנִּל, כִּי בַּאֲמַת הַכֹּל רַק עַל-יְדֵי
 צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הֵם פּוֹעְלִים הַכֹּל.

הוא כמו קוף

עוד אמר (על המפורסמים של שקר):

הוא כמו קוף, שלובשין אותו במלבושים של אדם ומכנסיים... וכל העולם רצים אצלו לראות החידוש ונותנים לו מעות והוא מקבל המעות ומניח במלבושיו, ואחר כך פושטים ממנו המלבושי כבוד, והאנשים המוליכים אותו חולקים עם המעות. והבן.

חכם ושזוטה

לְעֵינַי הַמְּפָרְסָמִים בְּעֵלֵי מוֹפֵת. סֵפֶר מַעֲשֵׂה:

שְׂמֹלֶךְ אֶחָד הָיוּ לוֹ שְׁנֵי בָנִים. אֶחָד הָיָה חָכָם וְאֶחָד נְשׂוּטָה. וְעָשָׂה אֶת הַנְּשׂוּטָה מְמַנָּה עַל הָאוֹצְרוֹת וּלְהַחֲכָם לֹא הָיָה שׂוֹם הַתְּמַנּוֹת, רַק

יֵשֵׁב אֶצֶל הַמֶּלֶךְ תָּמִיד. וְהָיָה קִשְׁיָה לְהָעוֹלָם מְאֹד:
שְׂזוּהָ שְׂאִינוֹ חָכָם יֵשׁ לוֹ כָּל הַהִתְמַנּוּת וְהַכֵּל בָּאִים
וְנִכְנָסִים אֶצְלוֹ לְהִכְנִים אוֹ לְהוֹצִיא מִן הָאוֹצְרוֹת,
וְזֶה הַחָכָם אֵין לוֹ שׁוּם הִתְמַנּוּת כָּלֵל?

וְהַשִּׁיב לָהֶם הַמֶּלֶךְ: "וְכִי זֶה הוּא מַעֲלָה
מֵה נִשְׁהוּא לֹקַח אוֹצְרוֹת מוֹכְנִים וּמַחֲלָקִים
לְהָעוֹלָם?! כִּי זֶה הַחָכָם יוֹשֵׁב אֶצְלִי וְחוֹשֵׁב
מַחֲשָׁבוֹת וּבֹא עַל עֲצוֹת חֲדָשׁוֹת שְׂאִינִי יָכוֹל
לָבוֹא עֲלֵיהֶם, וְעַל-יָדֵי אֵלוֹ הָעֲצוֹת אֲנִי כּוֹבֵשׁ
מְדִינוֹת שְׂלֵא הָיִיתִי יוֹדֵעַ מֵהֶם כָּלֵל, אֲשֶׁר
מֵאֵלֹ הַמְּדִינוֹת נִמְשָׁכִים וּבָאִים כָּל הָאוֹצְרוֹת
שְׂלִי. אֲבָל זֶה הַמְּנֶה - לֹקַח אוֹצְרוֹת מוֹכְנִים
וּמַחֲלָקִים לְהָעוֹלָם. עַל-כֵּן בּוֹדֵאִי גְדֹלָה וְשִׁגְבָה
מְאֹד מַעֲלַת הַחָכָם עַל הַמְּנֶה אֶף-עַל-
כִּי שְׁנִדְרָהָ שְׂאִין לוֹ שׁוּם הִתְמַנּוּת. כִּי מִמְּנוֹ
נִמְשָׁכִים כָּל הָאוֹצְרוֹת" כַּנִּל.

התפלל לחתול

פַּעַם אַחַת סִפֵּר רַבֵּנוּ זְצוּק "ל לְבַתּוֹ אָדִיל:

מִמְּבֹרָסִים אַחַד, שְׁתֵּשַׁע שָׁנִים הָיָה מִתְּפַלֵּל
בְּהִתְלַהְבוֹת מְאֹד, יַעַן שֶׁחֲתוּל גְּרָרָה וְהִקְיִשָּׁה
אֵצֶל הַדֹּלֶת וְנִדְמָה לוֹ שֶׁהֶחְסִידִים דּוֹחֲפִים אֶת
עַצְמָם אֵצֶל הַדֹּלֶת, וְאַחֵר כִּי נֹדַע לוֹ שֶׁהוּא
חֲתוּל. נִמְצָא שֶׁהָיָה מִתְּפַלֵּל לְשֵׁם הַחֲתוּל
רַחֲמָנָא לְצִלָּן

מרכזה של חשובים

פַּעַם אַחַת אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל לְר' נֹתָן: "עוֹד
יְהִי כַּדְּבַר הַזֶּה, שֶׁאַתָּה תִּסַּע פַּעַם בְּכַרְפְּרָה
שֶׁל חֲשׁוּבִים". (דוּא וְעַסְט נֶאֱדָר אִמָּאֵל פָּאָרִין אִין א

משלים וסיפורים

קארעטע!) ונתפחד ר' נתן מזה מאד, שלא יהיה
לו נסיון כזה של מפרסם, חס ושלום.

פעם אחת (לאחר הסתלקות רכנו) הלך ולא היתה
לו עגלה לסע על הציין הקדוש, והלך רגלי.
באמצע הדרך נסע איזה נגיד עם 'קארעטע'
(כרכרה) וראה שר' נתן הולך רגלי. בקשו שישב
אתו על ה'קארעטע', וכן עשה. ונתמלא מלא
שמחה מזה, כי כבר נתקיימו דברי רבנו ז"ל,
ולא יתפחד עוד על נסיון של מפרסם.

והיה (רבנו, בצעירותו) רגיל לספר הרבה מענין
מחשבותיו שהיו לו אז בימי נעוריו בעת שעסק
בעבודתו. שציר בדעתו שאינו רוצה להיות
מפרסם בשום אפן, ולא היה רוצה להיות מקבל
כלל, והיו לו כמה וכמה מחשבות בענין זה איך
שיעלים עצמו מן העולם ומהיכן תהיה פרנסתו.
ולפעמים היו לו מחשבות שיחזר על הפתחים
ואיש לא ידע ממנו:

קבצן מלך

פַּעַם אַחַת הִיְתָה מְדִינָה, שֶׁהַנִּימוּס הָיָה:
שָׁכַל שְׁלֹשׁ שָׁנִים הָיוּ לוֹקָחִים מֶלֶךְ אַחֵר, בְּזֵה
הָאֵפֶן: הָיוּ יוֹצְאִים לְשָׂדֶה וְהִרְאִשׁוּן שֶׁפָּגְעוּ בּוֹ
הָיוּ מִמְּלִיכִים אוֹתוֹ, אֶפְלוּ סוּמָא וְחִגְר.

פַּעַם אַחַת יָצְאוּ, וּפָגְעוּ רֵאשׁוֹן בְּבַעַטְלִיר
(קִבְצָן) אֶחָד שֶׁהָיָה שְׂכוֹר, וְתַכְף לָקַחוּ אוֹתוֹ
בְּכַבּוּד וְהִבִּיאוּ אוֹתוֹ לְפִלְטִין-הַמֶּלֶךְ, וְהַפְּשִׁיטוּ
אֶת מְלַבּוּשָׁיו וְהִלְבִּישׁוּ אוֹתוֹ בְּגָדֵי מַלְכוּת
וְהַכְתִּירוּהוּ בְּכֹתֵר מַלְכוּת, וְהָיָה שְׂכוֹר וְלֹא יָדַע
כָּלוּם, וַיִּישָׁן.

וּכְשֶׁנֶּעוֹר מִשְׁנָתוֹ וְרָאָה שֶׁהוּא בְּפִלְטִין שֶׁל
הַמֶּלֶךְ וּמְלַבָּשׁ בְּגָדֵי מַלְכוּת וְהַמְשׁוֹרְרִים
מְזַמְרִים, הִתְפַּלֵּא מְאֹד - אִם זֶה חָלוּם? הֲלוֹא
הוּא זֹכֵר שֶׁהָיָה מְטֹל בְּאַשְׁפָּה! וְהִכָּה בְּאַצְבָּעוֹ,

משלים וסיפורים

שִׁיכּוּר אִם זֶה חֵלוֹם אוֹ לֹא, וְרָאָה שְׂאִין זֶה חֵלוֹם. עַל-כֵּן חָשַׁב שֶׁהוּא בְּאֵמֶת מְלֶכֶד, וְרַק שֶׁהוּא בְּעֵטְלִיר הִיָּה חֵלוֹם. אָבֵל הוּא זָכַר שֶׁהוּא הִתְקוּמָט עִם בְּעֵטְלִיר אַחֵר וְנַעֲשֶׂתָה לוֹ חֲבוּרָה, רָאָה שֶׁעֲכָשׁוּ יֵשׁ הַחֲבוּרָה, וְרָאָה שֶׁשְׁנֵיהֶם אֵינּוּ חֵלוֹם, וְנִתְבַלְּבַל מִזֶּה.

וּבֹא עַל הַמְצָאָה חֲדָשָׁה: שִׁילֶךְ לְבֵית הָאֲחֵר שִׁישׁ שֵׁם סְפָרִים וִירָאָה: אִם מִבֵּין בְּסִפְרִים - זֶה סִימָן שֶׁהַמְלֶכֶד הוּא אֵמֶת וְהַבְּעֵטְלִיר הוּא חֵלוֹם, וְאִם לֹא - אֵינּוּ יוֹדֵעַ מַה הוּא. וְלָקַח הַסְּפָרִים, וְלֹא הִבִּין הַכָּתוּב בָּהֶם. וְנִתְיָשַׁב בְּדַעְתּוֹ וְאָמַר: 'אֵמֶת הוּא שְׂאִי מְלֶכֶד, וּמַה שְׂאִינֵנִי מִבֵּין - מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּל אֵינָם מְבִינִים, וְהַסְּפָרִים אֵינָם אֵלָא רַק לְתַכְשִׁיט'.

וְסִיִּים רַבְּנּוּ ז"ל: כֶּךָ הוּא בְּהַמְפָּרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שְׂרוּאִים שֶׁעוֹשִׂים לָהֶם כְּבוֹד כְּזֶה וְאֵינָם מְבִינִים

הגדול שהתגלח

מִפְּנֵי מָה, וּמִתְּבַלְבְּלִים בְּדַעְתָּם אִם בְּאַמַּת הַם
מִפְּרָסְמִים אוֹ זֶה חִלּוּם; וְאִם אַמַּת הוּא כָּךְ,
מִדּוּעַ אֵינָם מְשִׁיגִים שׁוּם דְּבָר? וּמִתִּישְׁבִּים בְּדַחֵק:
שְׁבֻאַמַּת הֵם צְדִיקִים, וַיְמָה שְׂאִינָם מְשִׁיגִים –
מִפְּנֵי שְׁשׁוּם צְדִיק אֵינוֹ מְשִׁיג וְיֹדֵעַ. וּבְזֶה פּוֹגְמִים
בְּאַמוּנַת חֲכָמִים.

הגדול שהתגלח

תקס"ט. חלם לו:

שְׁהִיָּה קְבוּץ אֶחָד שֶׁל יְהוּדִים עִם מְנַהִיג אֶחָד,
שְׁהִיָּה גָדוֹל מְאֹד בְּעוֹלָם. וְגִזְרוּ גִזְרָה לְהַרְג אֶת
כָּל הַיְהוּדִים. וְהַמְנַהִיג נָפַל עַל עֵצָה: שְׁצַרִּיכִין
לְשִׁנּוֹת עֲצֻמוֹ לְעֶרֶל. וְהַלֵּךְ וְקָרָא אֶמֶן וְגִלַּח לוֹ
הַזְקָן עִם הַפְּאוֹת. וְאַחֲר־כֵּן נִתְּבַרֵר שֶׁהוּא
שָׂקֵר, שֶׁלֹּא נִגְזַר כָּלֵל הַגִּזְרָה הַזֶּה ל. כִּמְהָ בּוֹשָׁה
הַגִּיעַ לְאוֹתוֹ מְנַהִיג, בּוֹדְאֵי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ

משלים וסיפורים

להתראות לפני העולם. והצריך לעקר ולברח.
ואיך יוצאין מן הפתח? ואיך שוכרין עגלה
וכיוצא בזה? בודאי היה לו בושה וכלמה גדולה
מאד אשר אי אפשר לבאר. ובודאי הצריך לישוב
איזה זמן אצל ערל עד שיצמח זקנו.

זה הראו לו נגד המפרסם של עכשיו וכו'

הפוך

בספר כוכבי אור מספר:

צָוּה (רבנו) לְאָחֵי זְקֵנֵי הָרַ' רְאוּבֵן יוֹסֵף: שְׁכַל
הוֹרָאָה שִׁישְׁמַע מִפִּי הָרַב דְּעִירוֹ - יֹאמֶר תָּמִיד
בְּהַפּוּךְ!

וְכֵן הָיָה מְקִיָּם אָחֵי זְקֵנֵי הָרַ' רְאוּבֵן יוֹסֵף הַנִּזְכָּר,
שֶׁגַם אִם הוּא לֹא זָכַר בְּעֶצְמוֹ אֶת פֶּסֶק הַהוֹרָאָה,

מלאכי המוות

אָבֵל מֵעֵצָם רְאוּתוֹ תָּמִיד עַיִן בְּעַיִן אֲמַתַּת דְּבָרֵי
אֲדָמוֹר ז"ל הָיָה אוֹמֵר תָּמִיד לְהַפּוֹד מִדְּבָרֵי
הַרֵב הַנִּלְוֵי. וְכֹאשֶׁר פָּתְחוּ אֶת סִפְרֵי הַפּוֹסְקִים
לְעַיִן כְּדָבָרֵי מִי הַפֶּסֶק - הָיוּ רוֹאִים בְּעֵינֵיהֶם
שֶׁהָאֲמַת כְּדָבָרֵיו. עַד שֶׁפָּרַח הַרֵב הַהוּא מִן
הָעִיר עִם כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ בְּחָרְפָה וּבְיוֹשָׁה גְדוֹלָה:

מלאכי המוות

אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: עַל מִלְאָךְ הַמָּוֶת לְהַמִּית כָּל
עוֹלָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוֹחַנִיּוֹת, יִכְבֵּד עָלָיו הַדָּבָר,
וּבְכֵן הָעֵמִיד לוֹ עוֹזְרִים בְּכָל מָקוֹם - הַרוֹפְאִים
לְהַמִּית בְּגִשְׁמִיּוֹת, וְהַמְּפָרְסְמִים שֶׁל שֶׁקֶר לְהַמִּית
בְּרוֹחַנִיּוֹת.

וּבַעֵם אַחַת כְּשֶׁהָיָה מוֹהֲרֵנִי ז"ל בְּטַעֲפְלִיק,
וְנָפַל לְעַרְשׂ דָּוִי. וּבְלֹא שְׂאֵלַת פִּיּוֹ הִבִּיאוּ לוֹ אֶת

משלים וסיפורים

הָרוּפָא, כְּשֶׁבֵּא הָרוּפָא הֵסֵב מוֹהֲרַנְ"ת אֶת פָּנָיו
אֶל הַקִּיר וְאָמַר: "הִבֵּאתֶם לִי שְׁלִיחַ הַמַּלְאָךְ
הַמּוֹת"

וּפַעַם אַחַת הָיָה נִתְחַב לְמוֹהֲרַנְ"ת ז' ל מִסְמַר שֶׁל
בְּרִזֵּל בְּרִגְלוֹ. וְהָיָה לוֹ כָּאֵב גָּדוֹל מְזָה, וְהִבִּיאוּ לוֹ
עָלָה אֶחָד שֶׁמְסַגֵּל לָזָה, וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁהוּא רַק מִצַּד
הַסְּגָלָה וְלֹא מִצַּד רְפוּאָה, וְלֹא רָצָה. עָנָה וְאָמַר:
"אִם יֵשׁ בְּכַחוֹ לְרַפְאוֹת יֵשׁ בְּכַחוֹ לְקַלְקֵל גַּם כֵּן"
(וְנִתְרַפָּא בְּלִי זֶה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ).

וְעוֹד אָמַר רַבֵּנוּ ז' ל: כְּשֶׁהָרוּפְאִים כָּבְרַ כֵּן מְתַקְנִים
פַּעַם, זֶה כְּמוֹ שֶׁמְטַלִּיִּים שְׁשָׁמִים אֵיזָהוּ טְלֵאי.

גַּם אָמַר: מְשֻׁנִּים אֲנִי מִפְּחַד: מְגוּי וּמֵאֲדָמוֹ ר'
רַמְאִי, הֵם לֹא יוֹדְעִים כָּלֵל מְכַחֵם, אִם הֵם רַק
הָיוּ יוֹדְעִים הֵם הָיוּ עוֹד יוֹתֵר גְּרוּעִים, ה' יִשְׁמְרֵנוּ.

למי מגיע שכר?

בַּעַם אֶחָד נָשַׁח מֶלֶךְ אֶחָד שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים
לְמַדִּינָה עִם דְּבַר סֵתֵר לְמֶלֶךְ אַחֵר. וְהֵם עָבְרוּ
בְּתוֹךְ הַמְּדִינוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם חוֹלְקִים עַל הַמֶּלֶךְ.

וְהִרְאִישׁוֹן נָהַג עֲצָמוּ בְּחֻכְמָה, וְהַעֲלִים הָעַנְיָן
לְגַמְרִי, וְעָבַר הַמְּדִינָה וְלֹא הִבִּינוּ כָּלֵל שְׂיֵישׁ לוֹ
דְּבַר סֵתֵר. וְהַשְׁנִי עָבַר לְשֵׁם, וְעָמְדוּ בְּנֵי הַמְּדִינָה
עַל הַדְּבָר, וְהִבִּינוּ שְׂיֵישׁ לוֹ דְּבַר סֵתֵר וְתַפְסוּ
אוֹתוֹ שְׂיִגִיד לָהֶם, וְעָשָׂה בְּחֻכְמָה אוֹ בְּגִבּוֹרָה
וְנִמְלֹט מִיָּדָם. הַשְּׁלִישִׁי עָבַר שֵׁם וְעָמְדוּ עָלָיו
גַּם-כֵּן, וְהִבִּינוּ בּוֹ שְׂיֵישׁ לוֹ סוּד, וְתַפְסוּ אוֹתוֹ,
וְהָיוּ מְעַנִּים אוֹתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה עֲנוּיִים הַרְבֵּה
מְאֹד, וְכָל מָה שֶׁעָשׂוּ לוֹ עֲנוּיִים וְיִסּוּרִים וְצָרוֹת
גְּדוֹלוֹת וְהוּא לֹא הִגִּיד דְּבַר וְעָמַד בְּנִסְיוֹן וְלֹא
גָּלָה הַסּוּד. עַד אֲשֶׁר רָאוּ שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ שׁוּם

משלים וסיפורים

דָּבָר וְהִנִּיחוּהוּ (בִּי חֲשַׁבּוּ מִסֶּתֶמָּא אֵינוּ יוֹדֵעַ כָּלָל).
וְעָבַר וּבָא לְהַמְלִיךְ.

וְהָיוּ חוֹקְרִים, לְמִי מֵהַשָּׁלֵשׁ הַנִּ"ל מִגִּיעַ שָׁכַר
יֹתֵר? קִצָּתָם אָמְרוּ: לְהִרְאֵשׁוֹן מִגִּיעַ יֹתֵר,
שְׁעָשָׂה בְּחֻכְמָה לְהַעֲלִים לְגַמְרֵי. קִצָּתָם אָמְרוּ:
לְהִשְׁנִי מִגִּיעַ יֹתֵר, שְׁכָבָר עָמְדוּ עַל דַּעְתוֹ וְאַף-
עַל-פִּי-כֵן נִמְלֵט מֵהֶם בְּחֻכְמָתוֹ וְכוּ' בַּנִּ"ל. אָמַר
הַמְּלִיךְ: לְהַשְׁלִישִׁי מִגִּיעַ שָׁכַר יֹתֵר מִכֻּלָּם, בִּי
כָּבָר נִתְפָּס בְּמִצּוֹדָתָם וּבְיֹדָאֵי גַם הוּא הָיָה
רוֹצֵה לְהַעֲלִים אֶדְךָ לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, וְנִתְפָּס
בְּיָדָם. וְעָנּוּ אוֹתוֹ וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ בְּיִסּוּרִים וְעֲנֻיִים
כָּאֵלוּ שְׂאֵם הָיָה מִגְּלָה סוּד אַחַד הָיוּ הַכָּל רָצִים
אַחֲרָיו וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עָמַד בְּנִסְיוֹן כֹּזֵה וְלֹא גָלָה
דָּבָר, עַל כֵּן מִגִּיעַ לוֹ שָׁכַר יֹתֵר מִכֻּלָּם. (וְהַנְּמֻשָּׁל
מוֹכֵן קִצָּת מְעַט לְמַכִּינִים)

המת הרחוק

יום חמישי. ויֵלֵךְ. בֵּין כֶּסֶה לְעֶשׂוֹר. תק"ע. לפ"ק
פה בְּרֶסֶלַב. סֵפֶר לָנוּ שְׁחָלַם לוֹ וְאִינוּ יוֹדְעֵי הַפְּרוּשׁ:

שְׂאִישׁ אֶחָד נִשְׁהָיָה מֵאַנְשֵׁינוּ, נִפְטָר לְעוֹלָמוֹ,
וְהוּא מֵת בְּאַמֶּת, אֲדָּהוּא (רַבֵּנוּ) לֹא יָדַע עַד
אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְנִדְמָה לוֹ בְּחִלּוּמוֹ שְׁכַל הָעוֹלָם
עוֹמְדִים סְבִיבוֹ וְנוֹטְלִין רִשׁוֹת מִמֶּנּוּ לְנִסְעַ
לְדַרְכָּם, כְּנֶהוּג אַחֵר רֵאשׁ-הַשָּׁנָה. וְאוֹתוֹ הָאִישׁ
הַנִּפְטָר הָיָה גַם-כֵּן עוֹמֵד שָׁם.

וְשָׂאֵל אוֹתוֹ "מִדּוֹעַ לֹא הָיִיתָ עַל רֵאשׁ-הַשָּׁנָה?"
יִשְׁיב לוֹ: "הֲלֹא כָּבֵר נִפְטַרְתִּי לְעוֹלָמִי". אֲמַרְתִּי
לוֹ: "בְּשִׁבִיל כֶּךָ? וְאִם הָאָדָם נִפְטָר אֵינוֹ רִשְׁאֵי
לְבוֹא עַל רֵאשׁ-הַשָּׁנָה?" וְשִׁתַּק.

וּמַחְמַת שְׁכַמָּה בְּנֵי אָדָם דְּבָרוּ עִמִּי מֵאַמוֹנָה
דְּבַרְתִּי עִמּוֹ גַם-כֵּן מִזֶּה. וְאֲמַרְתִּי לוֹ: "וְכִי

אין בעולם רק אני? אם אין אתה מאמין בי,
 התקרב לצדיקים אחרים, מאחר שנשאר לך
 אמונה עדין באחרים, התקרב להם" ואמר:
 "למי אתקרב?" ונדמה לי שהראיתי לו: "לזה
 התקרב" כמורה על איזה מפרסם. השיב לי:
 "אני רחוק ממנו". אמרתי לו: "קרב עצמך
 לאחר" והייתי חושב לפניו כל המפרסמים
 ועל כלם אמר שהוא רחוק מהם. אמרתי
 לו: "מאחר שאתה רחוק מכלם ואין לך למי
 להתקרב, טוב לך לשאר כּאן כּבתחלה ותחזור
 ותתקרב אצלי" השיב לי: "מכם? (בלשון תמה)
 אני רחוק מאד".

ונדמה לי שהוא באמצע היום, והחמה עומדת
 כנגד הראש, והגביה עצמו למעלה באויר עד
 שעלה אל החמה. והיה הולך עם החמה וירד
 מטה מטה על הארץ כהלוך החמה, עד שירד

למטה לארץ ממש בשקיעת החמה. וכן הלך יותר עם החמה, עד שבחצות לילה בא עם החמה בנגדי ממש מלמטה. כי בחצות הלילה אז החמה בנגד רגלי האדם ממש ואז כשירד למטה מאד. עד שהיה בנגדי ממש מלמטה - שמעתי קול צעקה שצעק אלי "השמעתם כמה אני רחוק מכם". ואני יודע הפרוש.

ואמר רבנו ז"ל בזו הלשון: והיה לי רחמנות גדול, הלא עקר יגיעת ועבודת האדם בשביל התכלית, כי עכשו אין יודעין ומרגישין טעם כל-כך בהתקרבות מחמת עכירת החמר ומחמת המניעות. נמצא, שהעקר הוא רק בשביל התכלית, שאז אחר ההסתלקות לארץ ימים ושנים, אז ידעו מה ששמעו כבר, וגם מה שישמעו אז, ויתר מזה מה שיהיה מצד הנשמה כמו שיזכה כל אחד. ואם גם-כן אחר כך אין זוכין להתקרב וכו'.

והכלל אֲשֶׁר־י מִי שֶׁיִתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה בְּהֵשֵׁם יִתְבַרֵּךְ
וּבִצְדִיק הָאֱמֶת וְיִקְיָם דְּבָרָיו בְּיָדָיו לֹא יָבוֹשׁ וְלֹא
יִכָּלֵם לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

וּפְעַם אַחַת אָמַר: שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק
בְּהָאִמוּנָה בְּהִצְדִיק הָאֱמֶת בְּהִתְחַזְּקוֹת גְּדוֹל, עַד
שֶׁיִּהְיֶה חֲזָק כָּל כֶּךָ שֶׁאֶפְלוּ אַחַר מִיתַתּוֹ יִהְיֶה חֲזָק
בְּאִמוּנָה וְלֹא יוּכְלוּ לְהִטְעוֹתוֹ שֶׁם בְּשׁוּם אִפֹּן, כִּי
גַם שָׁם צָרִיכִין הִתְחַזְּקוֹת גְּדוֹל לְהֶאֱמִין בְּהִצְדִיק.

וְאָמַר: כִּי יֵשׁ נִשְׁמוֹת הַרְשָׁעִים הַמִּתְנַגְּדִים
שְׂרוּצִים לְהִטְעוֹתוֹ מִהִצְדִיק הָאֱמֶת כְּדֵי לְמַנְעוֹ
שֶׁלֹּא יִתְחַזֵּק לְבוֹא אֵלָיו בְּשִׁבִיל תְּקוּן.

וְאָמַר: שְׁמִי שֶׁיִּהְיֶה חֲזָק בְּאִמוּנָה - בְּיָדָיו לֹא
יִוּכְלוּ שֶׁם הַמוֹנְעִים לְמַנְעוֹ מִלִּילֵךְ לְהִצְדִיק לְקַבֵּל
תְּקוּן לְנִשְׁמַתּוֹ. כִּי עֵקֶר הַמְּנִיעוֹת גַּם שָׁם הֵם רַק
מֵה שֶׁהַמְּקַטְרָגִים וְהַמְּחַבְּלִים וְכוּ' שֵׁישׁ שָׁם - הֵם
מְבַלְבְּלִין וּמְחַלְשִׁין דַּעְתּוֹ וּמְטַעֲיִן אוֹתוֹ וְדוֹבְרִין
עַל הִצְדִיק מֵה שֶׁדוֹבְרִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַזֵּק לְבוֹא
אֵלָיו (כִּי בְּיָדָיו אֶפְלוּ אַחַר פְּטִירַת הָאָדָם כָּל זְמַן שֶׁאִינוּ
זוֹכֵה עֲדִין לְבוֹא לְמָקוֹם מְנוּחָתוֹ בְּשַׁלְמוֹת עֲדִין אִינוּ בְּעֶלְמָא

בשליח שנפטר

דְּקִשׁוּט [עולם האמת]. אֲדַרְבָּה, עֵקֶר עֲנָשׁוֹ וְיִסּוּרִים עַל-יְדֵי
הַמַּחְבָּלִים שְׂמוּלֵיכִין אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַתְּהוֹ וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ עֲדִין
הוּא בָּזָה הָעוֹלָם, וּמִטְעִים אוֹתוֹ בְּכִמָּה הִטְעָאוֹת כַּמְּפָרָס
בְּסִפְרִים) אֲבָל אִם הָאָדָם חָזַק בְּדַעְתּוֹ וְאִינוֹ שׁוֹמֵעַ
לְדַבְרֵיהֶם וּמִתְעַקֵּשׁ עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר 'אֵינִי שׁוֹמֵעַ
לָכֶם וְאֵינִי רוֹצֵה דִּיקָא לֵילָךְ וְלָבוֹא אֶל הַצְּדִיק' הֵם
מְכַרְחִים לְהַנִּיחַ אוֹתוֹ וְאִינָם יְכוּלִים לְמַנְעוֹ מִזֶּה
בְּשׁוּם אִפְּן, כִּי עֵקֶר הַמְּנִיעוֹת שֶׁהֵן מוֹנְעִין הוּא רַק
מָה שְׂמִטְעִין אוֹתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעִיל.

בשליח שנפטר

סִפֵּר מַעֲשֵׂה לְעִנּוּן זֶה שְׁצָרִיכִים לְהִתְחַזֵּק
לְהִתְקַרֵּב לְהַצְּדִיק גַּם לְאַחַר מִיתָה, כִּי גַם שָׁם
צָרִיכִין הִתְחַזְּקוֹת אֱמוּנָה. וְסִפֵּר:

שְׁהִיָּה בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי
רִיִּסִין שָׁנַסַּע יַחַד לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל עִם הַצְּדִיק

משלים וסיפורים

הַקְדוּשׁ הַמִּפְרָסָם מוֹרְנוּ הָרַב מְנַחֵם מְגִדָּל
זצ"ל מוֹיִטְפֶּסֶק (וְכַבֵּר יְדוּעַ מְגִדָּל הַמַּחְלָקֶת שֶׁהָיָה
עַל הַצְדִּיקִים וְהַחֲסִידִים בְּיָמֵי הַקּוֹדְמִים, בְּפֶרֶט בְּמִדְיָנוֹת
לְיִטָּא וְרִיִּסִין, וְכֹל מִי שֶׁהָיָה רוֹצֵה לְהִתְקַרֵּב לָהֶם הָיוּ לָהֶם
מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת בְּלִי שְׁעוֹר) וְהַסְפִּימוּ שָׁם בְּאַרְצֵי-
יִשְׂרָאֵל לְשַׁלַּח אוֹתוֹ לְחוּץ לְאַרְצֵי בְּשָׁבִיל לְהַבִּיא
מְעוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּנִהוּג. וּבְדַרְךְ הַלוֹכִי, עַל
הַיָּם נִפְטָר לְעוֹלָמוֹ זֶה הָאִישׁ הַשְּׁלִיחַ הַגִּבּוֹר
שֶׁהָיָה מְקַרֵּב לְהַצְדִּיק מוֹרְנוּ הָרַב מְנַחֵם מְגִדָּל
הַגִּבּוֹר. וּבְאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל לֹא יָדְעוּ עַדִּין כָּלָל.

וְאַחַר פְּטִירָתוֹ, נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ
לְלִיפְסִיק עִם אֲנָשִׁים שְׁלוֹ בְּאֶשֶׁר הָיָה נוֹהֵג
בְּחַיָּיו, כִּי הָיָה סוֹחֵר גָּדוֹל וְהָיָה נוֹסֵעַ לְלִיפְסִיק
בְּחַיָּיו. וְנִדְמָה לוֹ גַּם עֵתָה כְּאִלוֹ הוּא נוֹסֵעַ לְשֵׁם
עִם הַנְּאֻמָּן שְׁלוֹ וְהַבַּעַל-עֲגָלָה כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד.

בְּדֶרֶךְ נְסִיעַתוֹ הִתְחִיל לְהִתְנַעֵם וּלְהִשְׁתַּוְּקַק
מְאֹד לְסַע לָרְבוּ מוֹרְנוּ הָרַב מִנַּחֵם מְנַדֵּל הַנַּ"ל
לְקַבֵּל פָּנָיו הַקְדוֹשִׁים. וּמִרַב תְּשׁוּקָתוֹ הָיָה חָפֵץ
לְהַפְקִיר הַכֹּל וּלְשׁוּב מֵאֲמֻצֵּעַ הַדֶּרֶךְ לְמָקוֹם
רְבוּ הַנַּ"ל. וְהִתְחִיל לְדַבֵּר זֹאת לְאֲנָשָׁיו שֶׁנִּסְעוּ
עִמּוֹ, שֶׁהוּא מִשְׁתַּוְּקַק לָזֶה. וְהִתְחִילוּ לְשַׁחֹק
מִמֶּנּוּ וּלְדַחֹתוֹ מִזֶּה 'כִּי אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת
לְסַתֵּר מִשְׂא-וּמַתָּן כְּזֶה'?! וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה
מִנְעוּהוּ מִזֶּה.

אַחַר-כֵּן חֲזַר וּנְתַלֵּהב בְּהִשְׁתַּוְּקוּת נְמָרֵץ לְסַע
לָרְבוּ וְחֲזַר וְאָמַר לְאֲנָשָׁיו שֶׁהוּא חָפֵץ בְּזֶה וְחֲזַרוּ
לְמַנְעוֹ וּלְדַחֹתוֹ בְּדַבְרֵיהֶם 'שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל
מִשְׂא-וּמַתָּן כְּזֶה, לְשׁוּב מִדֶּרֶךְ כְּזֶה לְלִיפְסִיק
לְבַטֵּל עֵסֶק כְּזֶה, וּלְנַסֵּעַ עִתָּה לְבֵית רַבּוֹ. וְשָׁמַע
לְדַבְרֵיהֶם גַּם בְּפַעַם הַזֹּאת וְנִמְנַע מִזֶּה.

אֶחָד-כֶּךָ חֹזֵר וְנִתְעוֹרֵר בְּהִתְעוֹרְרוֹת רַב וְגָדוֹל
מְאֹד וְאָמַר: שְׂאִינֹו שׁוֹמֵעַ כָּלֵל שׁוֹם דְּבָר! כִּי
הוּא רוֹצֵה דִיקָא מְאֹד לְנִסֵּעַ לְרַבּוֹ וּלְהַפְקִיר
הַכֵּל בְּשִׁבִיל זֶה. וְכֹל מֵה שְׂאִנְשׂוֹ מְנַעוּ אוֹתוֹ
בְּדַבָּרִים וּמְעַנּוֹת וְאִמַּתְלֹאוֹת 'אִיד' אֶפְשָׁר
לַעֲשׂוֹת דְּבָר כְּזֶה בְּאִמְצַע עֶסֶק כְּזֶה' לֹא שָׁמַע
לְדַבְרֵיהֶם כָּלֵל וְהָיָה חֲזָק בְּדַעְתּוֹ לְנִסֵּעַ דִיקָא
תַּכְפֵּף וּמִיד לְרַבּוֹ. וְצוּהָ עֲלֵיהֶם שִׁיחֲזִירוּ פְּנֵיהֶם
מִדַּרְכֵיהֶם כִּדִי לִסַּע עִמּוֹ לְמָקוֹם רַבּוֹ. וּכְשֶׁרָאוּ
שְׂאִין יְכוּלִים לְמַנְעוֹ בְּדַבָּרִים וּמְעַנּוֹת - עָמְדוּ
וּמְרָדוּ בּוֹ וְאָמְרוּ: שְׂאִינָם רוֹצִים לְצִית אוֹתוֹ
בְּדַבָּר זֶר כְּזֶה! וְגַעַר עֲלֵיהֶם שִׁיעֲשׂוּ כְּרִצּוֹנוֹ
דִיקָא. וְהֵם לֹא רָצוּ לְשָׁמְעוֹ. וְהִתְחִיל לְכַעַם
עֲלֵיהֶם מְאֹד עַל שְׂאִינָם רוֹצִים לְצִית אוֹתוֹ, כִּי
הוּא הַבַּעַל הַבֵּית שְׁלָהֶם וּמְחַיְבִים לְשָׁמַע לוֹ
כָּל אֲשֶׁר יֹאמֵר.

בְּתוֹךְ כֶּךָ הוֹדִיעוּ לּוֹ הָאֲמֵת: שֶׁהוּא כֶּכֶר מֵת
וְשָׁכַל אֵלּוּ שְׁנוֹסְעֵין עִמּוֹ הֵם מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה
שֶׁהֵם מוֹלִיכִין אוֹתוֹ וּמְטַעֲיִין אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה.
עָנָה וְאָמַר: "עֲתָה בּוֹדְאֵי אֲנִי חֲפִץ דִּיקָא
שְׁתוֹלִיכוּ אוֹתִי מִיַּד לְרַבֵּי הַצְּדִיק הַנַּ"ל" עָנוּ
הֵם וְאָמְרוּ: "עֲתָה בּוֹדְאֵי אֵין אָנוּ מְרַצִּים לָזֶה
לְהוֹלִיךְ אוֹתְךָ אֵלָיו" וְהָיוּ מִתְעַצְמִים בְּדִין זֶה,
הוּא רָצָה שְׁיֹלִיכוּ אוֹתוֹ לְרַבּוֹ וְהֵם לֹא רָצוּ. עַד
שֶׁהִבִּיאוּ אֶת הַמְּשַׁפֵּט לְפָנֵי הַבַּיִת-דִּין שְׁלַמְעֵלָה.
וּפְסָקוּ: שֶׁהַדִּין עִמּוֹ שְׁצָרִיכִין לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ
לְהוֹלִיכוֹ מִיַּד לְרַבּוֹ.

וְכֵן הָיָה, שֶׁתְּכַף וּמִיַּד הוֹלִיכוּ אוֹתוֹ לְרַבּוֹ
הַצְּדִיק מוֹרְנוֹ הֶרֶב מְנַחֵם מְנַדֵּל הַנַּ"ל, שֶׁהָיָה
עַדִּין בַּחַיִּים אִזּוֹ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְהִבִּיאוּהוּ לְבֵיתוֹ.
וּכְשֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַצְּדִיק מוֹרְנוֹ הֶרֶב מְנַחֵם מְנַדֵּל
הַנַּ"ל, נִכְנַס עִמּוֹ אֶחָד מֵהַמְּחַבְּלִים וְנִפְחַד

משלים וסיפורים

הַצְּדִיק וְנִשְׂאָר חַלְשׁוֹת וְעוֹרְרוּ אוֹתוֹ. וְאַחַר-כֵּן
יָשָׁב הַצְּדִיק וְעָסַק בְּתַקּוּנוֹ בְּעֶרְךָ שְׁמוֹנַת יָמִים,
עַד שֶׁתִּקְנֶנּוּ. וְהוֹדִיעַ אֶז הַצְּדִיק הַנַּ"ל לְבָנֵי אֶרֶץ-
יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְטָר הַשְּׁלִיחַ הַנַּ"ל כִּי לֹא יָדְעוּ עַדִּין
מִזֶּה כָּלֵל, וְסִפֵּר לָהֶם כָּל הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּאת.

וְסִפֵּר רַבְּנוּ ז"ל הַמַּעֲשֵׂה, לְמַעַן דַּעַת: עַד כַּמָּה
צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק עֲצֵמוֹ בְּהִתְקַרְבוֹת לְהַצְּדִיק גַּם
שֵׁם אַחַר פְּטִירָתוֹ, וְהַעֲקָר תְּלוּי בְּזֵה הָעוֹלָם,
שְׁמִי שֶׁהוּא חֲזַק בְּזֵה הָעוֹלָם בְּאַמוּנָה בְּהִתְחַזְּקוֹת
הָאֲמִתִּית - יִזְכֶּה גַם שֵׁם לָזֶה. כִּי כְּפֹסֵם מָה
דְּאִתְדַבֵּק בַּר נֶשׁ בְּהֵאִי עֲלָמָא כֵּן הוּא בְּעֲלָמָא
דְּאִתִּי (כְּפִי שֶׁהָאִדָּם דְּבַק בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֵּן הוּא גַם בְּעוֹלָם
הַבָּא), וְאִז בְּוֹדָאִי לֹא יוֹכֵל לְמַנַּע אוֹתוֹ שׁוּם מוֹנַע
מִלִּילָךְ לְהַצְּדִיק גַּם מִשָּׁם.

גַּם שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁמוֹ שֶׁאִמַּר עֲצָה לָזֶה, שְׁיִוְכַל לְבוֹא
אַחַר פְּטִירָתוֹ לְהַצְּדִיק: לְשִׁבַע עַל זֶה בְּנִקִּיטַת
חִפְּץ.

עולם התוהו

שְׁמַעְתִּי מִרַ' יִשְׁעִיה שְׁלוֹם, שְׁשָׁמַע מֵאָבִיו,
שְׁפַעַם אַחַת סִפֵּר רַבְּנוּ ז"ל עִמָּהֶם מֵעַנִּין "עוֹלָם
הַתוהו". וְסִפֵּר לְעַנִּין זֶה מַעֲשֵׂה (כַּמְדָּמָה שֶׁאָמַר
שְׁכָתוּב בְּאִיזָה פִּנְקֵס):

שְׁשֶׁבְעִיר אַחַת הָיָה שֵׁם אִיזָה רַב שֶׁהָיָה לוֹ
אֲהָבָה גְּדוֹלָה עִם בַּעַל הַבַּיִת אֶחָד מֵהָעִיר. פְּעַם
אַחַת נִתְקַשְׁרוּ בַּתְּקִיעַת כַּף: שְׁכָל מִי שֶׁיִּסְתַּלֵּק
קִדָּם, יָבֹא (מֵעוֹלָם הָאֵמֶת) וְיִסְפֵּר לְחֵבְרוֹ מֵהַנְּעִשָׂה
עִמּוֹ. וְנִסְתַּלֵּק הָרַב מִקִּדָּם, וְנִשְׁתַּהֲהָה הַדָּבָר עֲשָׂר
שָׁנִים. וְהִגִּיעַ עַת הַסְתַּלְּקוֹת הַבַּעַל הַבַּיִת הַנַּ"ל
וְסִפֵּר אֶת הַדָּבָר לְבָנוֹ וּמָסַר לוֹ כַּח הַתְּקִיעַת
כַּף (עִם הַרַב שֶׁנִּפְטַר מִקוֹדֵם), וְנִשְׁתַּהֲהָה עוֹד עֲשָׂרָה
שָׁנִים, וְנִסְתַּלֵּק גַּם הַבֵּן וּמָסַר הַתְּקִיעַת כַּף לְבָנוֹ
וְנִשְׁתַּהֲהָה עוֹד שְׁמוֹנָה שָׁנִים.

משלים וסיפורים

וּבֵּא הָרֵב הַנַּ"ל (שנפטר לפני עשרים ושמונה שנים)
בְּחֵלוֹם לָבֵן בְּנֵו הַנַּ"ל, וְסִפֵּר לוֹ מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו:
בְּעֵת שֶׁהִנִּיחוֹ אוֹתוֹ בַּקֶּבֶר, נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא
חֹזֵק וּבְרִיא עַל כָּל אַבְרָיו, וּמָה זֹאת שֶׁיַּעֲשֶׂוּ
עוֹל כְּזֶה לְקַח אָדָם חַי וּבְרִיא וּלְקַבְרוֹ בְּחַיָּיו?
רַק מַה לַּעֲשׂוֹת? אַחַר כֵּךְ בָּא עַל דַּעְתּוֹ לְנַסּוֹת
אֶת עַצְמוֹ אוֹלֵי יוֹכֵל לַעֲלוֹת מִקְבְּרוֹ. וְנִדְמָה לוֹ
שֶׁהָרִים אֶת הַגּוֹלָל עִם עֵפֶר הַקֶּבֶר וַיֵּצֵא מִקְבְּרוֹ.
רַק אֵיךְ אֶפְשָׁר לְכַנֵּס לָעִיר? הֲלֹא הוּא מְלַבֵּשׁ
בְּתַכְרִיכֵינֵי שֶׁל מַתִּים! וְהִיא בְּדַעְתּוֹ לְהַמְתִּין עַד
חֲשֻׁכַת לַיְלָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאִזּוֹ יִכְנֵס לְבֵיתוֹ,
וּמִרְחוֹק הַסֵּתֵבֵל עַל הָעִיר וְהַכִּיר אֶת הַבָּתִּים,
וְגַם אֶת בֵּיתוֹ הַכִּיר. אַחַר כֵּךְ בָּא עַל דַּעְתּוֹ: כִּי
אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְכַנֵּס כֵּךְ אֵף לְבֵיתוֹ? כִּי יִפְחָדוּ
בְּנֵי בֵיתוֹ!

עולם התווה

בְּתוֹךְ כֶּךָ נִדְמָה לוֹ שְׁהוֹלֵךְ סְרָסוֹר (סוחר)
וְנוֹשֵׂא מַלְבוּשִׁים, וַיֵּשׁ לוֹ גַם מַלְבוּשִׁים שֵׁשִׁיכִים
לוֹ כְּמַלְבוּשֵׁי הָרַבָּנִים. וְדִבֵּר עִמּוֹ אוֹלֵי יַעֲשֶׂה
עִמּוֹ חֲלוּף עַל הַתְּכָרִיכִים, כִּי הֵם טוֹבִים
וְחֻדְשִׁים עֲדִין וְזֶה יוֹם אֶחָד שְׁלֹבָשׁם. וְהַסְפִּים
הַסְרָסוֹר וְנָתַן לוֹ הַמַּלְבוּשִׁים וְנִכְנָס לָעִיר.

כְּשֶׁנִּכְנָס, רָאָה שָׂאִין זֶה הָעִיר שְׁלוֹ, כִּי יֵשׁ שָׁם
בָּתִּים אַחֲרִים. וְסָבַר בְּדַעְתּוֹ אוֹלֵי טָעָה וְנָתַעָה
לְאִיזָה עִיר אַחֲרַת קְרוּבָה. בְּתוֹךְ כֶּךָ נִשְׁתַּתְּהָה
קִצַּת לְתוֹךְ הַלַּיְלָה וּבְכָל בֵּית הָעִיר כָּבוּ אֶת
הַנֵּרוֹת כְּנֶהוּג, רַק בְּבֵית אֶחָד הָאִיר עֲדִין. וְנִכְנָס
לְבֵית זֶה וְהוּא רָעַב מְאֹד, כְּשֶׁנִּכְנָס רָאָה שֵׁשִׁים
הוּא (גְּאָרְקֶעֶד) בֵּית תַּבְּשִׁיל. וְשָׂאֵל: "יֵשׁ כָּאן מָה
לֶאֱכֹל?" וְהַשִּׁיבוּ לוֹ: "יֵשׁ, אֲבָל יֵשׁ לְךָ מְעוֹת?"
הַשִּׁיב: "אֵין לִי", אָמְרוּ לוֹ: "בְּכָאן אֵין אֲכָל בְּלִי
מְעוֹת, כִּי הוּא גְּאָרְקֶעֶד" וַיֵּצֵא בְּפָחֵי נַפְשׁוֹ.

בְּתוֹךְ כֶּךָ הָאִיר הַיּוֹם, כִּי אִזּוּ הָיָה לַיְלוֹת הַקָּיִץ,
וּרְאָה מִרְחוֹק שְׁנֵי אַנְשִׁים וַיֵּשׁ לָהֶם אִיזָה דִּין
וּדְבָרִים בֵּינֵיהֶם. וּנְתַקְרַב אֲלֵיהֶם וּפָסַק לָהֶם דִּין
תּוֹרָה אֲמַתִּי, וּנְתַן לוֹ אֶחָד שְׁנֵי (מטבעות) זָהָב,
וּנְכַנֵּם לְגֵאֲרֻקְעָד וְצוּה לָתֵת לוֹ אֶכֶל וּמִזְגֹּגוֹ לוֹ
קֶצֶת יַיִן שֶׁכֶר וְרֻצָּה לְשִׁתוֹת. בְּתוֹךְ כֶּךָ בָּאוּ שְׁנֵי
שְׁלִיחִים וְאָמְרוּ "הַבֵּית דִּין שָׁלַח אַחֲרֶיךָ לַיְלָד
תַּכְּרָ" וּמְכָרָח לַיְלָד עִמָּהֶם.

כְּשֶׁבָא אֶל הַבֵּית דִּין, נִתְרַגְּזוּ עָלָיו הַבֵּית דִּין
מְאֹד וַשְּׂאֲלוּ אוֹתוֹ "מִדּוּעַ בָּאתָ לְכָאן אִישׁ
זֶר לְפָסַק בְּכָאן דִּין תּוֹרָה אֲמַתִּי? כַּמָּה זְמַן
מִמְתִּינִים אֲנַחְנוּ לָזֶה שְׂיָבֹא לְפָנֵינוּ דִּין תּוֹרָה
אֲמַתִּי, וְעַכְשָׁו בָּאתָ לְכָאן וּפָסַקְתָּ דִּין תּוֹרָה
אֲמַתִּי". וְצוּוּ לְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ אוּלַי לְקַח שְׁחָד
וְחַפְּשׁוּ אֶצְלוֹ וּמְצָאוּ שְׁנֵי זְהוּבִים הַנִּלְ וּפָסְקוּ
הַבֵּית דִּין עָלָיו לְהַעֲבִיר וּלְהַפְּשִׁיט מֵעָלָיו כָּל

עולם התווה

הַמְּלַבּוּשִׁים וְלִדְהַף אוֹתוֹ לַחוּץ עָרַם, וְעָשׂוּ כָּךְ. וְהָיָה לוֹ לְהִרְבֵּה הַנֶּ"ל צֵעַר גְּדוֹל מְזֵה, וְאָמַר בְּדַעְתּוֹ: נְשׂוּב לְפָנָיו לִילֵךְ וּלְחֹזֵר אֶל קַבְרוֹ, כִּי מַחֲיִים כָּאֵלוֹ טוֹב מֵהֶם הַמָּוֹת. אֲבָל אֵיךְ חוֹזְרִים אֶל הַקֶּבֶר? הֲלֹא אֵין לוֹ תַּכְרִיכִים.

בְּתוֹךְ כֵּן הִתְחִיל אֶחָד לְטַעַן בְּשִׁבְלֵו "עַד מַתִּי יִצְעָרוּ אוֹתוֹ כֹּל כֵּן, יִקְחוּ אוֹתוֹ לְמִשְׁפָּט וַיִּקְבֵּל אֶת דִּינּוֹ וַיִּפְטֹר" (וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל מִסֵּתְמָא הַזְּכִיּוֹת שְׁלוֹ טַעֲנֵנוּ כֵּן בְּשִׁבְלֵו), וְהִשִּׁיבוּ: "כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְקַרֵּב אוֹתוֹ עֵדִין אֶל הַמִּשְׁפָּט מִחֲמַת הַתְּקִיעַת כֵּן שֶׁנִּתֵּן בְּזֵה הָעוֹלָם, וּמִכֶּרַח מִקֶּדֶם לִילֵךְ וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַפְטֹר מִהַתְּקִיעַת כֵּן". וְאִז הִלֵּךְ וְהוֹדִיעַ לְבֵן בְּנוֹ (שֶׁל חֲבֵרוֹ בַּעַל הַבַּיִת) אַחֲרֵי עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים כִּנ"ל.

מִן הַקֶּלֶע

בִּירוֹשָׁלַיִם יֵשׁ בֵּית-הַכְּנֶסֶת שְׁמֵבִיאִין לְשֵׁם
כָּל הַמַּתִּים שְׁבָעוּלָם, וְתַכַּף שְׁמַת אֶחָד בְּעוֹלָם
מֵבִיאִין לְשֵׁם תַּכַּף אוֹתוֹ הַמַּת, וְשֵׁם דָּנִין אוֹתוֹ
הַיֵּכָן יִהְיֶה מְקוֹמוֹ. כִּי יֵשׁ מַתִּים בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל
שְׁנוֹשְׂאִין אוֹתָן לְחוּץ לְאַרְץ וְכֵן לְהַפְדָּ בְּמוֹבָא
(זֶהר תְּרוּמָה קמא.). וְשֵׁם בְּאוֹתוֹ בֵּית-הַכְּנֶסֶת
יִוָּשְׁבִין הַבַּיִת-דִּין שְׁדָּנִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְנוֹתְנִין
לוֹ מְקוֹמוֹ הָרְאוּי לוֹ.

וַיֵּשׁ אֶחָד שְׁדָּנִין אוֹתוֹ שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם מְקוֹם,
וַיִּהְיֶה נֶאֱבָד וְנִשְׁלָד בְּכַף הַקֶּלֶע, וְכִשְׁמֵבִיאִין אֶת
הַמַּת לְשֵׁם אָזִי מֵבִיאִין אוֹתוֹ בְּמַלְבוּשִׁים. וַיֵּשׁ
אֶחָד שְׁחָסֵר לוֹ מִהַמְּלָבוּשׁ שְׁלֹו אֵיזָה חֶסְרוֹן,
כְּגוֹן לְאֶחָד נְחָסֵר בֵּית יָד אֶחָד מִהַמְּלָבוּשׁ שְׁלֹו
(שְׁקוֹרִין אַרְבִּיל) וַיֵּשׁ אֶחָד שְׁחָסֵר לוֹ חֶלֶק אֶחָד

כף הקלע

מִכְנָף בְּגָדוֹ (שְׁקוֹרִין פְּאַלֶּע) וְכִיּוֹצֵא בָּזָה, הַכֹּל
לְפִי מַעֲשֵׂה הָאָדָם (שְׁפָן זוֹכָה לְלִבּוֹשֵׁין אַחַר מוֹתוֹ)
כִּידוּעַ, וּכְפִי הַלְּבוֹשֵׁין שֶׁלוֹ שְׁמִבִּיאִין אוֹתוֹ לְשֵׁם
בֶּן דָּנִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ מְקוֹמוֹ בְּנ"ל.

פַּעַם אַחַת הִבִּיאוּ לְשֵׁם מִת אֶחָד עָרוֹם לְגַמְרֵי
בְּלִי שׁוֹם לְבוּשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְדָנוּ אוֹתוֹ שְׂיִהִיָּה
נִשְׁלָךְ וְנֶאֱבָד בְּכַף הַקְּלָע, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי הָיָה
עָרוֹם לְגַמְרֵי. וּבֵא צְדִיק אֶחָד וְלָקַח מִלְּבוּשׁ אֶחָד
מִמְּלִבוֹשֵׁין שֶׁלוֹ וְהִשְׁלִיךְ עָלָיו. וְשָׂאֵלוּ אוֹתוֹ
הַבֵּית-דִּין דִּשְׁם "לָמָּה אָתָּה נוֹתֵן לוֹ מִלְּבוּשׁ
שְׁלָךְ"? וְהִקְפִּידוּ עַל זֶה, כִּי מִדּוּעַ יִתְּלַבֵּשׁ זֶה
הַמֵּת וַיִּנְצַל עַל-יְדֵי לְבוּשׁ שְׂאִינוֹ שֶׁלוֹ?

הַנְּשִׁיב הַצְּדִיק הַנ"ל: "אֲנִי צָרִיךְ לְשַׁלַּח זֶה הָאִישׁ
לְמַחֲזוֹ חֶפְצִי וּבִשְׁבִיל זֶה יֵשׁ לִי רִשּׁוֹת לְהַלְבִּישׁוֹ
בְּמִלְּבוּשׁ שְׁלִי. וְכִי לֹא רְאִיתֶם שֶׁלְּפַעְמִים שָׂר
גְּדוֹל שׁוֹלַח אֶת עַבְדּוֹ לְאַיִזָּה שָׂר אַחֵר, וְנִתְעַכַּב

משלים וסיפורים

הַעֲבֹד קֶצֶת מְלִילָךְ בְּשִׁיחוֹתוֹ וְשֶׁאֵל אוֹתוֹ
הַשֵּׁר: מִדּוּעַ לֹא הִלַכְתָּ עֲדִין בְּשִׁיחוֹתַי? הַשֵּׁיב
הַעֲבֹד: כִּי אֵין לִי מִלְבוּשׁ הָרְאוּי לִילָךְ בּוֹ לְאוֹתוֹ
הַשֵּׁר, כִּי הוּא שֵׁר גָּדוֹל וְאִי אֶפְשָׁר לִילָךְ לְשֵׁם
בְּמִלְבוּשׁ בְּזוּי?! עֲנֵה הַשֵּׁר וְאָמַר: קַח מְהֵרָה
מִלְבוּשׁ אֶחָד מִמִּלְבוּשֵׁי וּלְבוּשׁ אוֹתוֹ וְרוּץ
מְהֵרָה לְהַשֵּׁר בְּשִׁיחוֹתַי!

כָּךְ, מִחֲמַת שְׂאֵנִי צָרִיךְ לְשַׁלַּח זֶה הַמַּת
בְּשִׁיחוֹתַי, עַל-כֵּן אֲנִי נוֹתֵן לוֹ אֶחָד מִמִּלְבוּשֵׁי
שְׁלִי" וְהַצִּיל הַצְּדִיק אֶת הַמַּת מִעֲנֵשׁ הַמּוֹרֵשׁ
כַּף הַקָּלֶע.

וְסִפֵּר זֹאת לְעֵנִין עֶצֶם פֶּחַ הַצְּדִיק הָאֲמֵת לְהַצִּיל
אֲנָשָׁיו בְּעֶלְמָא דְקִשׁוּט (בעולם האמת).

בחדר השני

כְּשֶׁהָיָה (רבנו) בְּאוֹמָאן, שָׁמַע בְּבֵיתוֹ קוֹל שֶׁל
הַצּוֹעְקִים עַל הַבַּיִת עֲלָמִין עַל קַבְרֵי אֲבוֹתָם,
שֶׁדִרְכָּם לְצַעֵק וּלְהַתְפַּלֵּל שֵׁם בְּקוֹל מֵר כַּנְהוּג.
וּפְעַם אַחַת שָׁמַע אִשָּׁה אַחַת שֶׁהִיְתָה צוֹעֶקֶת
שֵׁם עַל קֶבֶר אָבִיהָ: "אָבִי, אָבִי", בְּקוֹל מֵר מְאֹד.
וּבְתוֹ (שֶׁל רַבְנּוּ) הִיְתָה עוֹמְדַת אֶצְלוֹ אֹז. עָנָה
וְאָמַר לָהּ: "הָאִשָּׁה הַזֹּאת צוֹעֶקֶת בְּכוֹנְנָה הַיָּטִב
'אָבִי אָבִי, אָבִל אָבִיהָ אֵינוֹ בְּכֹאן כָּלֵל'".

וְאָמַר אֹז: שְׁטוֹב כְּשֶׁבָּאִים עַל קַבְרֵי אָבוֹת לֹמַר
לְהַמְתִּים הַשּׁוֹכְנִים סָבִיב סָבִיב לְקַבֵּר אָבִיהֶם
וְאִמָּם וְכִיּוֹצֵא שְׁבָאִים אֵלָיו, לְבַקֵּשׁ מֵהֶם שִׁיּוֹדִיעוּ
לוֹ שְׁבֵא בָנָם אוֹ בָתָם אֵלָיו. כִּי בְּיֹדָאֵי לֹא כָּל
הַמְתִּים נִסְתַּלְקִים מִמָּקוֹם קְבוּרָתָם לְמָקוֹם
שֶׁנִּטְרָדִים, כִּי הִרְבֵּה שְׂרוּיִים עַל קְבָרָם. עַל כֵּן טוֹב
לְהוֹדִיעַם כְּדֵי שֶׁהֵם יוֹדִיעוּ לְאָבִיהֶם וְכוּ'.

משלים וסיפורים

וְאָמַר אָז: אָבֵל אֶצֶל הַצַּדִּיק אֵין צְרִיכִים לַחֲשֹׁשׁ
עַל זֶה שְׁמָא אֵינּוּ שָׁם. כִּי מִיתַת הַצַּדִּיק הוּא רַק
כְּמוֹ מִי שְׂיוֹצֵא מִחֶדֶר לְחֶדֶר אַחֵר. וְהַמְשִׁיל אָז
לְבַתּוֹ עַל עֲצָמוֹ:

**"כְּמוֹ שְׂאֵנִי עָתָה בְּחֶדֶר זֶה, וְאַחֵר כֶּךָ אֲנִי
יוֹצֵא מִחֶדֶר זֶה וְנִכְנָס לְחֶדֶר הַשְּׁנַי וְסוֹגֵר הַדֶּלֶת
אַחֲרָי. אִם אָתָּה תָּבוֹא אֶצֶל הַדֶּלֶת וְתִצְעַק 'אָבִי
אָבִי' וְכוּ' לֹא אֲשִׁמַּע דְּבָרֶיךָ?!"**

כְּדַבְּרִים הָאֵלֶּה נִשְׁמַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ כִּמָּה פְּעָמִים,
שְׂרַמְז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כִּמָּה גְּדוּלָּה הַמַּעֲלָה שֶׁל מִי
שְׂיִזְכֶּה לָבוֹא עַל קִבְרוֹ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא. כִּי בּוֹדֵאֵי
יִשְׁמַע דְּבָרָיו וְיַעֲזֹר וְיוֹשִׁיעַ לוֹ בְּכָל מָה דְּאִפְשָׁר.

לראות נבטר

הר' חייקיל החזן של רבנו ז"ל, פעם אחת בקש מרבנו ז"ל שיראה לו מת ואמר לו רבנו ז"ל: "אבל הלא תתפחד ממנו", ויען ויאמר: "אינני כל כך טפש עד שאתפחד ממנו". ויאמר לו רבנו ז"ל עוד הפעם: "אבל תתפחד", ככה עד שלשה פעמים והוא השיב כנ"ל שלא יתפחד.

והראה לו רבנו ז"ל נשמת נפטר אחד, ויתחלחל ויתבהל מאד, עד שרבנו ז"ל נתירא שלא יזיק לו זה הפחד, ויאמר לו רבנו ז"ל: "האם חכם כמודך יכולין להטעות בדמיון?" ויחלף הפחד ממנו.

וכעבר איזה זמן בקש עוד הפעם מרבנו ז"ל שיראה לו נפטר ובלבד שלא יתפחד, ויאות לו והבטיח לו (וזה היה קדם חגכה). באותו הרחוב

שַׁיִשְׁב רַבְּנוּ ז"ל הָיָה אוֹפֵה אֶחָד, וְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
כְּשֵׁיִשְׁבוּ לְסַעֲדַת מְלוּוֹה מְלַכָּה עַל פִּי רַב הָיָה
חָסֵר לָהֶם לֶחֶם, וְהָיוּ רִגְלִין לְכַנֵּס לְהָאוֹפֵה
הַזֶּה לְקִנּוּת הַשִּׁירִים מִשֵּׁבֶת מַה שְּׁלֹא הָיָה יָכוֹל
לְמַכּוֹר מִשׁוּם שְׁלֹא הָיָה שָׁלֵם אוֹ לֹא נֶאֱפָה מִצַּד
אֶחָד וְכוּ' בְּכַדֵּי שִׁיקְנוּ בְּזוּל, וְהוּא הָיָה רִגְלִי
לְהִיטִיב עִמָּהֶם בְּמָקוֹחַ בְּשִׁבִיל זֶה. וְנִפְטָר הָאוֹפֵה
הַנַּ"ל בְּאֵלוֹ הַיָּמִים.

וּבַחֲנֻכָּה אָמַר רַבְּנוּ ז"ל אֶל הָרַ' חֵיקִיל: "עֲתָה
תִּרְאֶה נִפְטָר", וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרֶא אֶת הָאוֹפֵה
הַנַּ"ל שֶׁנִּפְטָר בְּסִמּוּךְ, אִיךְ שֶׁעָמַד לְפָנָי רַבְּנוּ ז"ל
בְּכַרְיֵעָה וְהִשְׁתַּחֲוִיָּה וּבִקְשׁ מִרַבְּנוּ ז"ל: "הֵיזוֹת
שָׂאֲנִי הֵיטְבִיתִי עִם הָאֲנָשִׁים הַמְּקַרְבִּים שְׁלָכֶם
לְמַכּוֹר לָהֶם בְּזוּל לֶחֶם וְחָלָה בְּשִׁבִיל סַעֲדַת מְלוּוֹה
מְלַכָּה, וּבִכֵּן אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם תְּקוּן". וַיַּעַן רַבְּנוּ

ז"ל ויאמר לו: "יען שהיטבת עם אנשי המקרבים
אלי אני אעסק בתקונך". ויעלם הנפטר.

ג' מופתים

ספר שבימי נעוריו בעת עסקו בעבודת השם
ביגיעה גדולה, היה חפץ מאד שהשם יתברך יהיה
מראה לו מופת, למען תתחזק אמונתו יותר והיה
מעתיר ומפציר ומרבה בתפלות להשם יתברך על
זה. וספר שלשה מופתים שנעשו לו אז:

אחד, כי במקום שהיה רגיל לילך בחוץ
אנה ואנה, ועסק בהתבודדות ודבקות להשם
יתברך, היה עומד באותו הדרך צלם גדול
שלשם, הינו שתי וערב כדרךם, בפרט בכפרים.
והיה מבלבל אותו מאד, כי היו לו יסורים על
שהשתי וערב עומד לנגדו בעת הלוכו בדבקות

משלים וסיפורים

וְהַתְּבוֹדָדוֹת. וְהַתְּפִלָּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁיעֲשֶׂה
לוֹ מוֹפֵת זֶה: שִׁיְהִי נַעֲקָר הַצֶּלֶם. וַיִּגְזֹר אָמַר
וַיִּקָּם - וּפְתָאוֹם נַעֲקָר הַצֶּלֶם וְנָפַל לְאַרְצָן.

הַשֵּׁנִי, מַעֲנִין הַדָּגִים שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ לִפְנֵי הַנָּהָר
וְרָצָה שְׁיָבֹאוּ לוֹ דָּגִים לִידוֹ בְּלִי מְצוּדָה, וְנִתְקַיֵּם
כִּי.

זֶה שְׁלִישִׁי שְׁכַחְתִּי, כְּמַדְמָה שֶׁהִיָּה מָה
שְׁחָפִין שִׁירָאָה מֵת וְהַפְּצִיר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה,
וְנִתְקַיֵּם כִּי, שָׁבָא אֱלֹו פְתָאוֹם מֵת אַחַד, וְהוּא
הָיָה שׁוֹכֵב בְּחֶדְרוֹ (הֵינּוּ בְּהַאֲלָקִיר שְׁלוֹ בְּבֵית חוֹתְנּוֹ)

וְנִפְחָד רַבְּנּוֹ ז"ל אִז מְאֹד מְאֹד, כִּי אִז הָיָה אֶצְלוֹ
פַּעַם הָרֵאשׁוֹן שִׁרָאָה בְּעֵינָיו אֶת הַמֵּת, כִּי זֶה
הָיָה בְּתַחֲלַת יְמֵי נְעוּרָיו. וְגַם אָמַר אַחֲרֵי-כֵן
שְׂאוֹתוֹ הַמֵּת הָיָה רָשָׁע, עַל-כֵּן נָפַל עָלָיו פְּחָד
גָּדוֹל עָצוֹם מְאֹד בְּלִי נְשִׁעוֹר.

וְהִתְחִיל לְצַעֵק מְאֹד בְּצַעֲקָה מְשֻׁנָּה מְאֹד,
 וּבָאוּ בְּמְרוּצָה אֲנָשֵׁי הַבַּיִת וְרָצוּ לְכַנֵּם לְחַדְרוֹ.
 וְלֹא יָכְלוּ לְכַנֵּם מִחֲמַת שְׂרִיבְנוּ ז"ל סָגַר מִתְחִלָּה
 אֶת הַחֶדֶר מִבְּפָנָיִם. וְהִכְרִחוּ לַעֲשׂוֹת תַּחְבּוּלוֹת
 לְכַנֵּם (וְאֵינִי זֹכֵר אִם סֵפֶר נִשְׁפָּטְרוּ הַכֶּתֶל, אוֹ שְׁנִכְנְסוּ
 מִלְמַעְלָה מִן הַכֶּתֶל הָאֱלֻקִּיר) וּבָאוּ אֵלָיו, וְאַחֲר־כֵּן
 נָח מִפְּחָדוֹ.

וְאַחֲר־כֵּן רָאָה כַּמָּה וְכַמָּה מִתִּים וְלֹא נִפְחַד עוֹד,
 מְכַל-שָׁכֵן בְּסוּף יָמָיו שָׂאז נַעֲשֶׂה בַעַל הַשָּׂדֶה, שָׂאז
 בָּאוּ אֵלָיו לְאַלְפִים וְלִרְבּוֹת בְּלִי שְׁעוֹר בְּשִׁבִיל
 תִּקּוֹן. כִּי בָּזָה הָיָה עוֹסֵק בְּיֹתֵר לְתַקֵּן נִשְׁמוֹת
 הַמִּתִּים וְנִשְׁמוֹת עֲרֻטִּילָאִין שְׁעֵדִין לֹא נִכְנְסוּ בַּגּוֹף
 כָּלֵל וְכוּ'.

(וְיֹתֵר מִזֶּה אֵינִי זֹכֵר)

כָּל זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּעֶצְמִי:

תנו לנו לאכול

עֵנָה וְאָמַר: הֲרַחֲמָנוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל רוֹאִין, וּבְשִׁבִיל זֶה הַכֹּל רוֹדֵפִין אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי רוֹאִין, כְּשֶׁהָאָדָם רָעֵב וְצָמָא וְכִיּוֹצֵא קֶשֶׁה לוֹ מְאֹד וַיֵּשׁ רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עָלָיו. וְכֵן מִי שֶׁהוֹלֵךְ עִרְם וַיַּחֲף יֵשׁ רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עָלָיו.

אַבֵּל מִי שֵׁישׁ לוֹ עֵינַיִם וְרוּאָה גֹדֵל הֲרַחֲמָנוּת שֵׁישׁ עַל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הַבָּא, כִּי שָׁם בְּעוֹלָם הַבָּא נִמְצְאִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהוֹלְכִים עֲרֻמִּים מִמֶּשׁ וְאֵי אֶפְשָׁר לָרַחַם עֲלֵיהֶם כָּלֵל. כִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּשֶׁהָאָדָם עִרְם בְּלֹא מַלְבוּשׁ אַזִּי אֶפְשָׁר לְקַבֵּץ נְדָבוֹת עֲבוּרוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ קֶאֱפֵטִין [סוג מלבוש].

אַבֵּל בְּעוֹלָם הַבָּא, מִי שֶׁהוֹלֵךְ עִרְם אֵי אֶפְשָׁר לָרַחַם עָלָיו כָּלֵל. כִּי שָׁם אֵין מוֹעִיל שׁוּם רַחֲמָנוּת, כִּי אֵיזָה מַלְבוּשׁ הוּא צָרִיךְ? הֲלֹא הוּא רַק מַלְבוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְלָזֶה אֵין מוֹעִיל שָׁם רַחֲמָנוּת.

אַבֵּל מִי שֶׁזֹּכֵה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק אֲמֵתִי, הוּא יָכוֹל לָרוּץ לְהִצְדִּיק וְלִקַּח אֶצְלוֹ אֵיזָה מַלְבוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ.

תנו לנו לאכול

שוב שָׁמַעְתִּי שִׁיחַתוֹ הַקְּדוֹשָׁה מֵעֵין זֶה, שָׁאָמַר:

בְּעוֹלָם הִבָּא מִנְחִין בְּפֶה בְּנֵי אָדָם בַּחוּץ
וְהֵם צוֹעְקִים בְּקוֹל מֶרֶ: 'תְּנוּ לָנוּ מָה לֵּאכֹל',
וּבְאֵין אֶצְלָם וְאוֹמְרִים לָהֶם: 'הֲרִי לָכֶם אֲכִילָה,
וְשִׁתִּיה אֲכָלוּ וְשִׁתּוּ', וְהֵם מְשִׁיבִים 'לֹא לֹא,
אֵין אָנוּ צְרִיכִים אֲכִילָה זֹאת, רַק אָנוּ צְרִיכִים
אֲכִילָה וְשִׁתִּיה שֶׁל תּוֹרָה וְעִבּוּדָה'. וְכֵן מִנְחִים
בְּפֶה בְּנֵי אָדָם עֲרָמִים בַּחוּץ וְהֵם צוֹעְקִים גַּם כֵּן
מֵאָד: 'תְּנוּ לָנוּ בְּפֶה לְהִתְכַּפֹּת', וּבְאֵין אֶצְלָם
וְאוֹמְרִים: 'הֲרִי לָכֶם מִלְּבוּשִׁים', וְהֵם מְשִׁיבִים:
'לֹא, אֵין אֵלּוּ מִלְּבוּשִׁים נִצְרָכִים לָנוּ כָּלֵל. רַק
אָנוּ צְרִיכִים מִצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְהִתְלַבֵּשׁ
בָּהֶם'

עָנָה וְאָמַר: אֲשֶׁרִי מִי שִׁזּוּכָה לֵאכֹל כְּפֶה פְּרָקִים
מִשְׁנִיּוֹת וְלִשְׁתוֹת אַחֲר־כֶּךָ אֵיזָה קִפִּיטְלִיךָ [פְּרָקִי]
תְּהִלִּים, וְלְהִתְלַבֵּשׁ בְּאֵיזָה מִצּוֹת.

אחוז בנחש

בַּעַם אַחַת דִּבֶּר רַבֵּנוּ ז"ל עִם רַבִּי חֵיִקִיל,
וְרַבִּי חֵיִקִיל הִסְבִּיר לְרַבֵּנוּ ז"ל עַל פִּי חֲכָמָה;
שִׂיכוּלִים לְאַחוֹז נָחֵשׁ בְּרֵאשׁוֹ וְלֹא יִזִּיק.

זָרַק רַבֵּנוּ ז"ל אֶת הַמַּטְפַּחַת שְׁלוֹ לְאָרֶץ וְנַעֲשֶׂה
נָחֵשׁ, וְאָמַר לְרַבִּי חֵיִקִיל: "אַחוֹז אוֹתָהּ בְּיַדְיָךְ",
וְאַחוֹז אוֹתָהּ בְּיַדְיוֹ. וְאָמַר לוֹ: "אַחוֹז אוֹתָהּ בְּיַדְיָךְ
לֹא בְגַלְלֵל שְׂאֲנִי מִצְוֶה אוֹתְךָ, רַק מִחֲמַת חֲכָמָה",
וְלֹא רָצָה:

ספר אלים

נִמְצָא בְּמַגֵּלַת סֵתָרִים זֶה הַמַּעֲשֵׂה, מֵעַנֵּן
"סֵפֶר אֱלִים". וְהוּא סֵפֶר יָקָר מְאֹד שֶׁחִבְּרוּ אִישׁ
אֱלָקִים רַבִּי יוֹסֵף קֵאנְדִיָּא ז"ל.

בְּיָמָיו נִתְקַבְּצוּ חֲמֵשׁ מֵאוֹת תַּלְמִידִים מִפְּלָגֵי
תּוֹרָה, וְהִתְחִילוּ לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי חֻקֵּיהָ וּבִ"מִוְרָה
נְבוּכִים" עַד שֶׁנִּתְפָּקְרוּ וְכִפְּרוּ בְּאֱלָקִים חַיִּים
וְאָמְרוּ 'שֶׁהָעוֹלָם וְכוּ' וְאִין הַשְּׁגָחַת אֱלָקִים עַל
הָעוֹלָם' חֵם וְשָׁלוֹם. וַיָּבֵאוּ כָּל הַתַּלְמִידִים הַנִּזְכָּרִים
לְהִצְדִּיק רַבִּי יוֹסֵף קֵאנְדִיָּא ז"ל שֶׁגַּם הוּא יִסְפִּים
עִמָּהֶם עַל הַדְּבַר הָרַע הַזֶּה.

וְהִצְדִּיק הַנִּזְכָּר כִּשְׁשִׁמְעַת הַדְּבַר הַזֶּה, אֶחָזְתוּ
פְּלָצוֹת. וְהִתְחִילוּ לְהִרְאוֹת רְאיוֹת וּלְהִתּוֹכַח
עִמּוֹ, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהַשִּׁיבָם מִדְּבַר הַזֶּה. וַיַּעַן
וַיֹּאמֶר לָהֶם: "תְּנֵנוּ לִי אֵיזָה זְמַן וְאָשִׁיב אֶתְכֶם".

משלים וסיפורים

וַיִּתְּנוּ לוֹ אֵיזָה זְמַן וְהִלְכוּ לָהֶם. וְהַצְדִּיק הַנַּ"ל
שָׁלַח אַנְרוֹת לְכָל הָרַבָּנִים הַגְּדוֹלִים שְׂיָבֹאוּ אֵלָיו
מִהֲרָה. וַיָּבֹאוּ אֵלָיו. וַיִּסְפֹּר לָהֶם הַדָּבָר הַנַּ"ל,
וַיִּתְּפְּלוּ כָּלֶם אֵל ה' וַיִּצְוּמוּ לַיְלָה וַיּוֹם, וְגַם
הַצְדִּיק הַנַּ"ל נָפַל עַל פָּנָיו אַרְצָה שְׁלֹשָׁה יָמִים
וַשְּׁלֹשׁ לַיְלוֹת, לֶחֶם לֹא אָכַל וַיָּמִים לֹא שָׁתָה.

אַחַר הַשְּׁלֹשָׁה יָמִים - וַיָּקָם מִהֲרָה מֵעַל הָאָרֶץ,
וַיֹּאמֶר: "עַתָּה לַעֲשׂוֹת לֵה' הַפְּרוּ תוֹרַתְךָ", וַיִּקַּח
עֵט סוּפֵר בְּיָדוֹ וַיִּכְתֹּב בְּלִי מְרוּגוּעַ, לֹא אָכַל
וְלֹא שָׁתָה לֹא לָמַד וְלֹא הִתְפַּלֵּל, רַק כָּתַב בְּעֵט
סוּפֵר, וַיַּחְבֵּר אֶת הַסֵּפֶר הַנַּ"ל הַנִּקְרָא "סֵפֶר
אֵלִים", וְאַחֲרֵי-כֵן כָּשְׁבָאוּ כָּל הַתְּלָמִידִים וַיִּקַּח
אֶת הַסֵּפֶר הַנַּ"ל וַיִּתֵּן בְּיָדָם. וְעַם הַסֵּפֶר הַזֶּה
נִצַּח אוֹתָם וְנַעֲשׂוּ כָּלֶם צְדִיקִים גְּמוּרִים.

האפיקורסים באומן

כְּשֶׁנָּסַע רַבֵּנוּ ז"ל מְזֵלֵא טִיפָּא לַע לְבַרְסֶלֶב
דֶּרֶךְ אֹמִיין, שָׁבַת בְּאֹמִיין. וְאִזּוּ הָיוּ בְּאֹמִיין
שְׁלֹשָׁה אֶפִיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים מְאֹד, הָאֶחָד שְׁמוֹ
חַיִּיקִיל וְהַשְּׁנַי חֲתָנָיו, אֶחָד שְׁמוֹ הִירֶשׁ בְּעַר
(וְהוּא הָיָה הָאֶפִיקוֹרְסִים הַיּוֹתֵר גְּדוֹל שְׁבִימְיוֹ, מִצַּח הַנְּחָשׁ
מִמֶּשׁ!) וְהַשְּׁנַי שְׁמוֹ לְאַנְדָּא (הוּא הָיָה רוֹפֵא בְּאֹמִיין
גַּם בֶּן אֶפִיקוֹרְסִים גְּדוֹל אֲבָל לֹא כְּהִירֶשׁ בְּעַר) וְהֵם הָיוּ
חֲשׁוּבִים וְקְרוּבִים לַמְּלָכוֹת. וְהָיָה לָהֶם חֶרֶב
שֶׁל זָהָב מִתְּנָה מִהַמֶּלֶךְ, כִּי הָיוּ חֲכָמִים גְּדוֹלִים
וְנוֹדְעוּ לְשֵׁם בְּכָל אֶרֶץ רוֹסְיָא, וְגַם בְּשָׂאָר
אֲרָצוֹת מִמֶּשׁ, בְּכָל הָעוֹלָם.

וְדַרְכָּם הָיָה כְּשֶׁבָּא צְדִיק מִפְּרָסִים לְאֹמִיין,
הִלְכוּ אֲצָלוֹ לְשֹׁחַק מִמֶּנּוּ, וְאִם בְּאֶמֶת הוּא
חָכָם, לְדַבֵּר אֹתוֹ. וּפְעַם אַחַת כְּשֶׁהֲרַב הַצְּדִיק

מבארדיטשוב רצה להיות רב באומן הם לא
הניחו (לו). וכן הרב משיפטייווקא וכו'.

רבנו שבת שם כנ"ל. אמר חייקיל הנ"ל "אני
אלך לתהות על קנקנו ואתם תישנו", ואם יש
עם מי לדבר אז תלכו גם בן. ובא חייקיל הנ"ל
לבית רבנו, ושאל אותו רבנו ז"ל: "מה רוצה
יהודי"? ענה ואמר: "שמעתי שבא אדם גדול
ובאתי לקבל פניו". ענה רבנו ז"ל ואמר: "הלא
אדם גדול יש ממולי (פי מול בית שהתאכסן שם
רבנו ז"ל התאכסן גם בן שר אחד געניראל) - מדוע לא
תלך לקבל פניו"? והיה זה כמו סטירה בפניו
ושתק. ואחר כך (חייקל) הלך לביתו.

ענה ואמר להם (לחתניו): "אף שדברתי עמו
דברים מעטים והוא נתן לי בזיון קצת, אף על
פי כן אני רואה שיש עם מי לדבר, על פני תישנו
קצת ותלכו, והוא יהיה באמצע סעדתו". וכן

האפיקורסים באומן

הָהוּה, וּבָאוּ בְּאִמְצַע הַסְּעָדָה, וּרְבֵנוּ ז"ל אָמַר אָז
תּוֹרָה. וּכְשֶׁנִּכְנְסוּ הַפְּסִיק וְסִבֵּב בְּחֻכְמָתוֹ שָׁבַא
מְזֵה הַתּוֹרָה לְאִיזָה חֲשִׁבּוֹן עֶמֶק (מתמטיקה)
וְהֵם כְּשֶׁמָּעַם אָמְרוּ זֶה לָזֶה "בָּזָה אֵינּוּ מְתַכְּוֵן
לְחֻסְדֵּיּוֹ, בָּזָה הוּא מְתַכְּוֵן אֵלֵינוּ". וְהֵם הֶעֱמִיקוּ
בְּהַחֲשִׁבּוֹן וְלֹא יָדְעוּ אוֹתוֹ. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו "כִּיּוֹן
שְׂאֵתֶם יוֹדְעִים הַחֲשִׁבּוֹן תֹּאמְרוּ אוֹתוֹ לָנוּ".
וַאֲמַר לָהֶם.

וּמֵאֲד מְצָא חֵן בְּעֵינֵיהֶם (רבנו) וַיַּחֲשִׁבוּהוּ
לְחָכְם גְּדוֹל, וַיִּבְקְשׁוּ מִמֶּנּוּ שִׁישָׁאָר בְּאוּמִין.
וַיֹּאמֶר לָהֶם: כְּשִׁישָׁלְחוּ לוֹ הַסֵּפֶר "יֵין לְבָנוֹן"
(כלומר הוא יגיע לאומן כאשר ישלחו אליו לברסלב ספר
בשם יין לבנון).

וְנִסְעַ לְבְּרִסְלָב, וְהָיָה שֵׁם שְׂמוֹנָה שָׁנִים. וּכְיוֹם
אֶחָד בָּא מֵהֶם שָׁלִיחַ מִיָּחָד עִם הַסֵּפֶר הַזֶּה לְ

משלים וסיפורים

וְשִׁמְבֻקְשִׁים אוֹתוֹ וְשִׁיבֵא לְאוֹמִין וְכֵן הָיָה (אז רבנו
נסע לאומן להשתקע שם).

וְהֵם הָאֲפִיקוֹרְסִים הַנִּזְל, עָשׂוּ בֵּינֵיהֶם קִשְׁר עִם
שְׁבוּעָה מִכְבָּר, מִכְמָה שָׁנִים, שְׁלֵא יִזְכִּירוּ שֵׁם
ה', הִינּוּ שְׁלֵא יָבֵא לָהֶם שׁוֹם סָפֵק בַּמַּחְשָׁבָה,
אִם יֵשׁ ה' וְכו', ... וְכֹאֲשֶׁר בָּאוּ אֶל רַבְּנֵנוּ ז"ל,
וְהָיוּ אֶצְלוֹ אִיזוֹ שְׁעוֹת, וּבְכָל פַּעַם בָּא לָהֶם
בְּפִיהֶם שֵׁם ה'... אז אמר הירש בער: כֹּאֲשֶׁר
בָּאִים לְרַבְּנֵנוּ, מוֹשְׁכִים לִי בְּשׁוּלֵי בְגָדֵי - הִירֵשׁ
בְּעַר יֵשׁ אֱלֹקִים בְּעוֹלָם'.

וְרַבְּנֵנוּ ז"ל הָיָה נִזְהָר מְלוֹמֵר לְפָנֵיהֶם תּוֹרָה,
וּכְשֶׁבָאוּ בְּאִמְצַע הָיָה מְסַבֵּב לְדַבֵּר אַחֵר. וְלִרְבִּי
נִפְתָּלִי אָמַר שֶׁהוּא יְדַבֵּר רַק עִם לֵאנְדָא, וְעִם
הִירֵשׁ בְּעַר כָּלֵל וּכְלָל לֹא. וְלִר' נָתַן ז"ל אָמַר
שֶׁהוּא יְדַבֵּר עִם הִירֵשׁ בְּעַר.

וּבִתְחִלַּת בִּיאַת רַבֵּנוּ ז"ל לְאֻמִּין, חָשְׁבוּ אוֹתוֹ
 לְחָכֵם, אֲבָל לֹא כָרְבָם "וּוִיזְעַל" (משכיל, מורה
 דרכם), וְאַחַר כֵּךְ חָשְׁבוּהוּ שֶׁהוּא חָכֵם כְּמוֹהוּ.
 וְאַחַר כֵּךְ כְּשֶׁנּוֹכַחוּ לְדַעַת שֶׁהוּא יוֹתֵר חָכֵם
 מִמֶּנּוּ, וְהָיָה לָהֶם קִשְׁיָא מֵרַבָּם הַנ"ל, וְלֹא יָדְעוּ
 תְרוּיָן, וְהָלְכוּ אוֹדוֹת זֶה לְרַבֵּנוּ ז"ל לְשֵׁאל מִמֶּנּוּ.
 וְתִכְף כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְבֵיתוֹ הִקְשָׁה רַבֵּנוּ ז"ל זֹאת
 הִקְשִׁיא וְעָנָה לָהֶם תְרוּיָן נְכוּן. וְנִתְפְּלְאוּ מְאֹד
 וְנִשְׁקוּ אֶת רַגְלֵי רַבֵּנוּ ז"ל וְאָמְרוּ לוֹ: "מִיֵּלָא
 זֹאת אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שְׂאֵתֶם יוֹתֵר חָכֵם מִוִּיזְעַל,
 שֶׁהוּא לֹא יָדַע תְרוּיָן וְאַתֶּם יוֹדְעִים תְרוּיָן, אֲבָל
 מֵאִיפָּה יִדְעֶתֶם הַמַּחֲשָׁבָה שְׁלָנוּ". עָנָה וְהִסְבִּיר
 לָהֶם: שְׂזָה מַחֲמַת חֲכָמָה, כִּי מִי שֵׁישׁ לוֹ מִחַ נְקִי
 וְוָךְ, יָכוֹל לְהַפִּיר הַמַּחֲשָׁבָה עַל יְדֵי הַשְּׁעָרוֹת.
 וְנִתְקַבַּל אֶצְלָם. אֲבָל אַחַר כֵּךְ כְּשֵׁיִצְאוּ מִמֶּנּוּ
 הִתְפְּלְאוּ עוֹד יוֹתֵר וְאָמְרוּ: "אוֹתָנוּ! חֲכָמִים

כמוֹנו יִכּוֹל לְהִתְעוֹת כָּל כֶּדֶּ? הֲלֹא זֶה אִי
אֶפְשָׁר בְּשִׁכְלֵ אֲנוּשֵׁי בְּשׁוּם אֶפֶן" וְכוּ'.

וּפַעַם אַחַת בָּא רַבֵּנוּ ז"ל אֶצְלָם וְהָיָה לָהֶם
סֵפֶר בְּלִשׁוֹן יוֹן (גְּרִיכֵשׁ בּוּד) וְשָׂאֵל אוֹתָם רַבֵּנוּ
ז"ל "מָה זֹאת"? וַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ כְּלֹאֲחֵר יָד - "זֶה
אֵינּוּ בְּשִׁבְלֵכֶם". כֶּדֶּ הָיָה אֵיזוֹ פְּעָמִים שֶׁשָּׂאֵל
אוֹתָם וְהֵם עָנוּ לוֹ כַּנִּ"ל. וְלָקַח בִּידוֹ וְאָחַז מִסֵּפֶר
שֶׁל אֵיזוֹ דְּפִים מֵהַסֵּפֶר וְאָמַר לָהֶם בְּעַל פִּה מָה
נִשְׁכָּתוּב שָׁם, גַּם הַדָּף וְהַשׁוּרָה, וְנִתְּפִלְאוּ מְאֹד.

הַכֹּלָל, שֶׁהֵם נִתְקַשְּׁרוּ אֵלָיו מְאֹד וְנִכְנָס אֶהְבָּתוֹ
בְּלִבָּם מְאֹד מִחֲמַת גְּדֹל חֲכָמָתוֹ ז"ל, וְהָיוּ רְגִילִין
לְכַנֵּס אֶצְלוֹ וְהָיָה נִחְשָׁב מְאֹד בְּעֵינֵיהֶם. וּפַעַם
אַחַת דִּבְּרוּ מִמְּשִׁיחַ, עָנוּ וְאָמְרוּ: "אֲנַחְנוּ רוֹצִים
אֶתְכֶם לְמִשְׁיחַ".

וּפְעַם אַחַת אָמְרוּ לוֹ: שׁ"אם הָיָה הַקִּיּוֹר הַזֶּקֶן
 חַי, הָיָה לוֹקַח הַנְּזוֹר וְהַכֹּתֵר מִלְכוּת מִרְאוּשׁוֹ,
 וּמִכְתִּיר אֶתְכֶם מִחַמַּת חֲכַמְתְּכֶם הַנּוֹרְאָה, אֲבָל
 מָה נַעֲשֶׂה שָׂזָה הַמֶּלֶךְ (של עכשיו) הוּא טַפֵּשׁ"

פַּעַם אַחַת שִׁחְקוּ אֶצֶל רַבֵּנוּ ז"ל בְּמִשְׁחַק
 הַנְּשֹׂאָה (שח-מט) וְהַדְרֵךְ שֶׁבָּעֵת הַמִּשְׁחָק
 שׁוֹכְחִים אֶת חֲרִדַת הַכְּבוֹד ("און מ'זווערשט
 הײמיש") וְלֹא הָיָה לָהֶם כָּל כֹּף חֲרִדַת הַכְּבוֹד
 מִפְּנֵי ז"ל, וּבְאִמְצַע בְּאוֹ הַר' נָתַן וְהַר' נִפְתְּלִי אֶל
 הַבַּיִת בְּאִימָה וּבִירְאָה כְּנֶהוּג. וּכְנִשְׂרָאוּ אֶת זֹאת
 (האפיקורסים) נִפְּל לָהֶם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת (על שֵׁם
 מִשְׁחָקִים אִיתוֹ). עָנָה וְאָמַר לָהֶם רַבֵּנוּ ז"ל: "אַתֶּם
 אֵינְכֶם מֵהַחִיל שְׁלִי".

וּסְפַר לָהֶם מַעֲשֵׂה, שֶׁמֶלֶךְ אֶחָד לָקַח פַּעַם
 אַחַת אֶת יָדִידוֹ לְחֲדָר מִיָּחָד וְשִׁחַק עִמּוֹ

משלים וסיפורים

בְּהִנְשֵׂאתָ, וְשָׁכַח הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא מֶלֶךְ, וְכֵן הִיָּדִיד
שָׁכַח שֶׁהוּא שׁוֹחֵק עִם הַמֶּלֶךְ וְשָׁחֲקוּ בְּשָׁנֵי
אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, פַּעַם נָצַח הַמֶּלֶךְ וּפַעַם נָצַח
הִיָּדִיד וְכוּ', וְשָׁכַח מְעַט הִירָאָה. וּבָעֵת הַזֹּאת
הָיוּ נִצְרָכִים לְהַמֶּלֶךְ אִיזוֹ שָׂרֵי הַמְּלוּכָה, וְנִכְנְסוּ
אֵלָיו בְּאִמָּה וּבִירָאָה כְּנֶהְגוּ. וְהִתְחִיל הִיָּדִיד
לְהַבִּיט עַל עֲצָמוֹ - הֲלֹא הוּא שׁוֹחֵק עִם הַמֶּלֶךְ!
וְלֹא שָׁחֵק בְּטוֹב, שְׁלֹא יִנָּצַח אֶת הַמֶּלֶךְ...

וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: "מַה זֶה? זֶה אֵין עֲנִין
שְׁלָךְ, עִמָּם אָנִי מְנַהֵיג מְדִינוֹת, וְאַתָּךְ אָנִי
שׁוֹחֵק בְּשֵׂאח", וְכֵן הִרָאָה רַבְּנוּ ז"ל בִּיָּדָיו עַל
מוֹהֲרַנ"ת וְרַבֵּי נִפְתָּלִי ז"ל וְאָמַר: "עִמָּם אָנִי
מְנַהֵיג מְדִינוֹת, וְאַתְּכֶם אָנִי שׁוֹחֵק בְּהִנְשֵׂאח".

פַּעַם אַחַת הָיָה אֶחָד אֲצֵל רַבְּנוּ ז"ל, וְשָׂאֵלוּ
רַבְּנוּ ז"ל: "בְּמָה מְחֻזַּק אֶת עֲצָמוֹ בְּנִפְּוֹלְתוֹ

מַעֲבֹדֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ"? עָנָה וְאָמַר: "עַם
 דָּרָךְ גְּמָרָא". עָנָה רַבֵּנוּ ז"ל וְאָמַר אֵלָיו: "אֲנִי דָר
 בְּעִיר גְּדוּלָה וַיֵּשׁ בָּהּ אֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוּלִים, וְאֲנִי
 מְחַיֶּה אֶת עַצְמִי בְּכַרוּךְ הוּא שְׁבָרָאנוּ לְכַבּוּדוֹ
 וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ'.

זְהִסּוּף הָיָה: שְׁבָרָאשׁ הַשָּׁנָה הָאֲחֵרוֹן בְּאוּמִין
 שְׁנַת תַּקַּע"א, הִתְפַּלְלוּ יַחַד בְּקַבּוּץ רַבֵּנוּ ז"ל,
 וּבָאָה שְׁפַחַת הַיֵּרֶשׁ בְּעַר לְקָרָא לוֹ שְׁיִלְדָּ
 לְשִׁתּוֹת קַאוּוֹה וְכוּ', עָנָה וְאָמַר לָהּ: "זֶה לֹא,
 הֵינּוּ קָדָם תְּקִיעַת שׁוֹפָר אֵינִי הוֹלֵךְ לְשִׁתּוֹת".
 וְגַם הִתְחִיל לְהַנִּיחַ לְצַמַּח מְעַט זָקֵן.

אַחַר הַסְתַּלְקוֹת רַבֵּנוּ ז"ל וּמִוְהַרְנַ"ת בְּכָה
וְהִתְאוּנָן מְאֹד בְּיָדוּעַ, עָנּוּ וְאָמְרוּ אֵלָיו: לָךְ חֶסֶר
הָרַבִּי? לָנוּ חֶסֶר הָרַבִּי! - אִם הָרַבִּי הָיָה בְּחַיִּים
הֵינּוּ נְהַפְכִים לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְצַדִּיקִים גְּמוּרִים.

וְעוֹד הָיָה מַעֲשֵׂה: שְׂאֵחַר הַסְּתַלְקוֹת רַבְּנֵנוּ ז"ל הָיוּ חֲלוּקֵי דַעוֹת אִיפֹה יִנְיָחוּ אֶת רַבְּנֵנוּ ז"ל, כִּי אֲנִישֵׁי הַחֲבֵרָא קִדְיִשָּׂא לֹא רָצוּ שְׂיִנְיָחוּ אֶת רַבְּנֵנוּ ז"ל רַק עַל בֵּית הַחַיִּים הַחֲדָשׁ, מַחֲמַת שְׁעַל הַיִּשָּׁן כְּבָר לֹא הִנְיָחוּ מִזְמַן רַב. וְאֲנִישֵׁי שְׁלוּמְנוּ מִטַּעֲפְלִיק רָצוּ דְוָקֵא לְקַח אֶת רַבְּנֵנוּ ז"ל לְטַעֲפְלִיק. וְאֲנִישֵׁי שְׁלוּמְנוּ מִטְּהִירָאוּיִצָּא רָצוּ לְקַח אוֹתוֹ לְטְהִירוּיִצָּא.

וְרַק הָר' נָתַן הָיָה הָאֶחָד שְׂצַעֵק שֶׁהוּא יוֹדַע אֲשֶׁר רַבְּנֵנוּ ז"ל רָצָה דְוָקֵא לְנוּחַ עַל בֵּית הַחַיִּים הַיִּשָּׁן הַזֶּה (שְׁבֹאוֹמֵן). וּמוּבָן אֲשֶׁר הָרַב ר' נָתַן הָיָה מִתְּבַטֵּל בְּדַעְתּוֹ מַחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה רַק אֶחָד.

אָבֵל תְּכַף בָּא הִירֵשׁ בְּעַר אֶל מוֹהֲרַנִּי"ת וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: "אִם אַתֶּם יוֹדְעִים שְׂרָצוֹן רַבְּנֵנוּ ז"ל הָיָה לְנוּחַ עַל בֵּית הַחַיִּים הַיִּשָּׁן? אָז

תִּחַבּוּ מְעַט וְתִגְמְרוּ חֲפָצֵיכֶם". וְהִלֵּךְ תִּכְרֶף אֶל
הָאִיסְפְּרָאוּוּנִיק וְלָקַח רִשְׁיוֹן בְּשִׁבִיל שְׁנֵי קְבָרִים
(עַל כֵּן יָכְלוּ עוֹד לַעֲשׂוֹת אֵיזָה בַּיִת קִטּוֹן).

אַחֲרֵי פְטוּרַת רַבֵּנוּ ז"ל הָיוּ יְדִידִים אֲהוּבִים
לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וּמִכָּל שָׁכֵן לְמוֹהֲרַנ"ת ז"ל.
וּמוֹהֲרַנ"ת ז"ל הָיָה לוֹ צוּי מֵרַבֵּנוּ ז"ל שְׂיִדְבֵּר
עִמָּם. עַל כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁהָיָה בְּאוּמָן הָיָה לוֹ
בְּקוֹר אֶצְלָם וְדַבֵּר עִמָּם. וּפַעַם אַחַת
נִכְנַס עִמָּם בְּחִקְרוֹת גְּדוּלוֹת כָּל כֶּף עַד שֶׁצָּעַק
וְאָמַר: 'מָה רָצָה רַבֵּנוּ ז"ל מִמֶּנּוּ'!

פַּעַם אַחַת בָּא ר' נתן אֶצְלָם וְשָׂאֻלוּ אוֹתוֹ אֵיזָה
חֲשִׁבּוֹן עִמָּךְ, אֲשֶׁר כְּמֹר אַחַד חֲכָם גְּדוֹל יָגַע אֶת
עַצְמוֹ כִּמְהָ שָׁנִים עָלָיו. וּבִקֵּשׁ שְׂחִתָּנוּ לוֹ חֲדָר
מִיַּחַד וְשִׁהָה שָׁם עֵרֶךְ שְׁעָה וַחֲצֵי וְעַמַּד רַגְלוֹ
אַחַת עַל הַסִּפְסָל וְהִשְׁנִיָּה עַל הָאָרֶץ וְסִתָּם אֶת

משלים וסיפורים

עֵינָיו וְעִמָּק אֶת מֶחוֹ וְאָמַר לָהֶם. וַיִּסְפְּרוּ לוֹ: נְשֹׂא
הַכֶּמֶר יִגַּע אֶת עַצְמוֹ כַּמָּה שָׁנִים, וּכְשֶׁעָמַד עָלָיו
עָשָׂה יוֹם טוֹב וּסְעָדָה. וְלָקַח מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל וְצָרַף
לָזֶה הַחֲשָׁבוֹן אִיזָה מִסְפָּר, וְאָמַר לָהֶם כִּי עָכָשׁוּ
אֲפֹלוּ יִגַּע אֶת עַצְמוֹ כַּמָּה שָׁנִים לֹא יַעֲמַד עָלָיו.

אֵלֶּה הָאֲפִיקוֹרְסִים הַנִּ"ל, הִיָּה מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל
חָשׁוּב אֲצֵלָם מְאֹד מִחֲמַת שָׂרָאוֹ צְדָקוֹ וַיִּשְׁרָנוּתוֹ
וּמִסִּירוֹתוֹ בְּכָל לֵב וּנְפֶשׁ אֶל רַבְּנוּ ז"ל, וַיִּישֵׁר
בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד. וּבִעַת הַמַּחְלָקַת הַגָּדוֹל עָלָיו,
אָמַר הִירֵשׁ בָּעַר לְמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל: "אִם תִּסְפְּימוּ
אֲזִי אֶכְתָּב בְּקִשָּׁה לְהַקְיֵסר בְּעַצְמוֹ, וְאִז עַד
עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת לֹא יִשָּׂא שָׂרִיד וּפְלִיט
מִן הַמַּתְנַגְּדִים".

וַיַּעַן מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל וְאָמַר אֵלָיו: "רֵאשִׁית, אֵינִי
רוֹצֵה חֵם וְשָׁלוֹם שְׂיִתְגַּבֵּר הַהֲתַנַּגְּדוֹת יוֹתֵר.

וְהִשְׁנִית, אֲנִי רוֹצֵה שְׂיִהְיוּ הֵם הַנְּרֻדִּים וְאֲנִי
הַרוֹדֵף, אֲנִי אֵין לִי עֵצָה אַחֶרֶת רַק תְּפֹלָה.”

בַּעַם אַחַת דִּבֶּר הַיֵּרֶשׁ בְּעַר עִם מוֹהֲרַנְ”ת ז”ל
מֵעֵנִין מְצִיאֹת הַוָּיָה: עָנָה וְאָמַר אֵלָיו: ”מָה אַתָּה
מְדַבֵּר אֵתִי מֵאֱלֹקִים? אֲנִי אוֹמֵר לָךְ ”וְאַרְאֶה אֶת
הַ” אֲנִי רָאִיתִי אֶת הָאֱלֹקִים” וְהֶאֱמִין לוֹ.

בַּעַם אַחַת כְּשָׁבָא לְאַנְדֵּעַ מִבְּאֲרֵיטְשׁוֹב
הִבִּיא לְבֵיתוֹ מִתְּנוֹת הַרְּבִה וְכוּ', וְתַכְף כְּשִׁשְׁמַע
שְׁמוֹהֲרַנְ”ת ז”ל בְּאוֹמֵן, אָז קָדַם שְׁהֵלֵךְ לְבֵיתוֹ
הֵלֵךְ אֵלָיו. וְדִבֶּר מוֹהֲרַנְ”ת ז”ל עִמָּהֶם מִהֶתְכַלִּית
שְׁהַעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוֹם וְכוּ', וְהַעוֹלָם הוּא מְלֵא
יְגוֹנוֹת וְכוּ'. וְהָיָה לְפֹלָא בְּעֵינֵיהֶם בְּמַחְשַׁבְתָּם
’הֵלֵא אֲנִי בְּאֵתִי עֲכָשׁוּ מִבְּאֲרֵיטְשׁוֹב וַיֵּשׁ לִי כָּל

משלים וסיפורים

טוב' וכו'. ענה מוהרנ"ת ואמר: "יכול אחד לבא מבארדיטשוב עם מתנות הרבה, ויביא לאשתו טבעת זהב ולא תישר בעיניה ויהיה נעשה מחלקת עד שיהיה אצלו טוב מות מחיים".

ובן הוה תקף עם לאנדא, שהלך לביתו ונתן לאשתו הטבעת של הזהב, ולא ישר בעיניה ונעשה מחלקת עד שהיה אצלו ממש טוב מות מחיים, והלך תקף אל מוהרנ"ת ז"ל ואמר: "אוי, נחשתם נכון".

בעת המחלקת על ר' נתן ז"ל, נתנו לו התחזקות שלא יפל בדעתו. וספרו לו איזה מעשה שהיה בעולם: שהיה רופא והיה לו תלמיד העוזר לו. ובכרות הימים ההמון עם התחילו לעשות עסק ופרסום מהעוזר יותר מהרופא, עד שהוא נתפרסם בעולם ונתכבד יותר.

וּפְעַם אַחַת עָשָׂה הַמֶּלֶךְ סְעֵדָה (בַּאֵל) וַיֵּשְׁבוּ
 כָּל אֶחָד לְפִי כְבוֹדוֹ וַיֵּשֶׁב הַתַּלְמִיד הָעוֹזֵר קֶדֶם
 וְאַחַר כֶּךָ הָרוֹפֵא. עָנָה הָרוֹפֵא וְאָמַר לְהָעוֹזֵר:
 "אַתָּה הָרִי כֵּן יוֹדֵעַ אֶת הַחֲלוֹק בֵּינִי לְבֵינְךָ."
 עָנָה וְאָמַר אֱלֹיו: "אֵל תִּפְּל בְּדַעְתְּךָ וְאֵל יִהְיֶה
 לְךָ חֲלִישַׁת הַדַּעַת, כִּי כֵּן מְנַהֵג הָעוֹלָם שְׂבָכָל
 דוֹר וָדוֹר, תִּשְׁעִים וּשְׁמוֹנֶה אָחוֹז אֵינָם יוֹדְעִים
 מִן הָאֱמֶת, וְהִשְׁנִי אָחוֹז יוֹדְעִים"

אַחַר פְּטִירַת מוֹהֲרַנ"ת ז"ל נָסַע הִירֵשׁ בָּעַר
 לְאַמְרִיקָא וְהָיָה כּוֹתֵב מִכְּתָבֵי יְדִידוֹת לְהָר'
 גַּחְמָן טוֹלְטִישִׁינְעֵר ז"ל. וּכְשֶׁנִּפְטַר שָׁם פָּתְבוּ
 בָּנָיו לְהָר' גַּחְמָן הַג"ל בְּאַרְיֵכוֹת מִפְּטִירָתוֹ. וְכִי
 נִפְטַר בְּתִשׁוּבָה, וְלֹא פָּסַק מִפְּוֹ ("אוֹי דְּעַר רַבֵּי דְּעַר
 רַבֵּי") - "אוֹי הָרַבֵּי, אוֹי הָרַבֵּי".

מילא להדליק הלולקע

מעשה מהרב הצדיק מורנו רבי נחמן
מהארידענקא ז"ל (זקנו של רבנו הקדוש שהיה
מתלמידיו הגדולים)

הרב רבי נחמן הנ"ל היה לו אחות באיזו עיר,
ופעם אחת בא עם הבעל-שם-טוב הקדוש
והתאכסן בביתה. והבעל-שם-טוב היה לו
לולקע (מקטרת) ארבה עד הארץ, וטען את
הלולקע בטיטון (במפך), וכשהצריך להדליק
הלולקע, לקח רבי נחמן הגחלת-אש ופשט את
עצמו בפשוט ידים ורגלים והעריך (הכין) את
הלולקע.

ואחותו ראתה זאת והיה לה חלישות הדעת,
ואמרה לו: "מילא להדליק הלולקע, שהוא

הדרשן

רַבִּי, אֲבָל כָּל-כֶּךָ בְּהַשְׁתַּחֲוֹת וּפְשׁוּט יָדַיִם
וְרַגְלַיִם?!"

עָנָה וְאָמַר לָהּ: "מָה אָמַר לָךְ מְגַדְלוֹתוֹ? אִם
אֵת הָיִית יוֹדַעַת מְגַדְלוֹתוֹ, הָיִית אוֹמֶרֶת שֶׁהוּא
קַדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ, אֲבָל אֲנִי, שְׂיִישׁ לִי
יֹתֵר דַּעַת מִמֶּךָ, אֲנִי יוֹדַע שֶׁהוּא עוֹבֵד אֵת
הַקַּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא"

הדרשן

ספר מעשה:

הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל נִתְאַכְסֵן אֶצֶל גָּבִיר
אֶחָד, וְהָיוּ מְסַבִּין שָׁם עַל הַשְּׁלָחַן אֲנָשִׁים רַבִּים
מְכַבְּדִים לְכַבּוֹדוֹ כְּנַהוּג, וְהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם לְמַטָּה
אֶצֶל הַשְּׁלָחַן בַּעַל הַדְּשִׁיר אֶחָד, הֵינּוּ דַרְשָׁן.

וְהָיָה אוֹכַל הַרְבֵּה, וְהִסְתַּכְּלוּ עָלָיו שְׂאוֹכַל
הַרְבֵּה מְאֹד, וְהִתְחִילוּ לִתֵּן לוֹ וּלְהוֹשִׁיט לוֹ
אֲכִילָה הַרְבֵּה בְּשָׂבִיל לַיְצָנוֹת. וְהִדְרִשָּׁן עָשָׂה
אֶת שְׁלוֹ, וְאָכַל הַרְבֵּה כָּל מֵה שֶׁהוֹשִׁיטוּ לוֹ,
כְּגוֹן דָּגִים שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים שְׁנֵי אֲנָשִׁים חֲתִיכָה
אֶחָת וְהִדְרִשָּׁן אָכַל בְּעֶצְמוֹ שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת דָּגִים,
וְכֵן רָטַב שֶׁהָיָה אוֹכַל בְּעֶצְמוֹ קְעֵרָה מְלֵאָה וְכֵן
בְּשֵׁאֵר הַמַּאֲכָלִים וְהֵם הוֹשִׁיטוּ לוֹ בְּכָל פַּעַם
בְּשָׂבִיל לַיְצָנוֹת מִחֲמַת שְׂרָאוֹ שְׂאוֹכַל הַרְבֵּה.

אַחַר-כֵּן הִתְחִילוּ לְהַפְצִיר אוֹתוֹ שְׂיֵאמֹר
לְפָנֵיהֶם תּוֹרָה. וְכוֹנְנָתָם הָיְתָה גַם כֵּן בְּשָׂבִיל
לַיְצָנוֹת שְׂיֵאמֹר תּוֹרָה עַל הַשְּׁלָחַן שֶׁהִבְעֵל-שָׁם-
טוֹב ז"ל מִסֵּב שָׁם בְּרֵאשׁוֹ. וְהוּא נִהַג בְּתַמִּימוֹתוֹ
וְהִתְחִיל לֹאמֹר בְּפָנֵיהֶם תּוֹרָה, וְהִתְחִילוּ לְשַׁחֵק
מִמּוֹנוֹ בְּתוֹךְ פֶּסֶת יְדֵיהֶם וְהָיָה בְּעֵינֵיהֶם לְאַחוּכָא
וְאַטְלוּלָא [לְשַׁחֵק וְלַיְצָנוֹת]. וְהִבִּין הִדְרִשָּׁן שֶׁהֵם

הדרשן

מתלוצצים ממנו בשביל שאוכל הרבה. ענה הדרשן ואמר: "וכי אם אין יכולים לומר תורה אסור לאכל חתיכה דג?"

אחר-כך הסתפל הבעל-שם-טוב וראה כל הענין והקפיד וכעס עליהם, ושמע תורתו של הדרשן והוטב בעיניו מאד. ואמר הבעל-שם-טוב: שזה הדרשן אומר תורה מפי אליהו ז"ל.

כל זה ספר רבנו ז"ל. ואחר-כך אמר רבנו ז"ל: שדבר זה הוטב בעיניו מאד מה שאמר הדרשן "וכי אם אינם יכולים לומר תורה אסור לאכל חתיכה דג". אחר-כך אמר רבנו ז"ל התורה לענין הצדיקים הגנוזים שיודעים תורה נפלאה והם גנוזים מן העולם, כמו הדרשן שהיה יודע תורה נפלאה אך היה צדיק גנוז והעולם התלוצצו ממנו:

האוצר שתחת הגשר

פַּעַם אַחַת חָלַם לְאִישׁ אֶחָד, מֵאִיזָה עִיר:
שְׁבוּיָנָה תַּחַת הַגָּשֶׁר יֵשׁ שֵׁם אוֹצֵר, עַל-בֶּן נָסַע
לְשֵׁם וְעוֹמֵד אֶצֶל הַגָּשֶׁר וּמְחַפֵּשׂ עֲצוֹת אִיךָ
לַעֲשׂוֹת, כִּי בַיּוֹם אֵינוּ יָכוֹל מְחַמֵּת הָאֲנָשִׁים.
וְעָבַר שָׁם אִישׁ חֵיל וְאָמַר לוֹ "מָה אַתָּה עוֹמֵד
וְחוֹשֵׁב"? חָשַׁב בְּדַעְתּוֹ: שְׁטוּב שְׂיֵאמַר לוֹ, כִּדִּי
שֶׁהוּא יִסְיְעוּ וַיִּתְחַלְקוּ, סֵפֶר לוֹ כָּל הָעֲנִינִי.

עָנָה וְאָמַר לוֹ: "הוּא יְהוּדִי, שָׁם יָלַד לְחֵלּוֹם,
אֵלָּא מֵאִי, גַּם אֲנִי חִלְמֵתִי שֶׁבְּמִקּוֹם פְּלוֹנִי (בְּעִיר
שֶׁל הַיְהוּדִי) אֶצֶל פְּלוֹנִי בְּמַחְסָן (בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי)
יֵשׁ אוֹצֵר, הָאֵסַע לְשֵׁם"?

וְנָסַע הָאִישׁ לְבֵיתוֹ וְחָפַר בְּמַחְסָן שָׁלוֹ וּמָצָא
הָאוֹצֵר. וְאָמַר אַחֲר-כֵּן: "עַתָּה יִדְעָתִי!
הָאוֹצֵר הוּא אֶצְלִי אֲבָל כִּדִּי לְדַעַת מְזֵה עָלַי
לְנַסֵּעַ עַד וַיִּנָּה"

רק נכדי יתקן

כָּדִי בְּעֵינַי עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, שְׁהֶאֱוָצַר הוּא אֶצֶל כָּל אֶחָד
בְּעַצְמוֹ, רַק לִידַע מֵהֶאֱוָצַר מְכַרְח לְסַע לְהַצְדִּיק.

רק נכדי יתקן

פַּעַם אֶחָד נָסַע הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל דְּרָךְ עִיר
אוֹמֵן, וְסָבְבוּ אוֹתוֹ מִחֲנוֹת מִחֲנוֹת יוֹנִים, וְהוּא
עָמַד אֶת עַצְמוֹ אֶצְלָם וְאָמַר לָהֶם: "אֲנִי לֹא
אוֹכֵל לְהַשְׂאֵר אֶצְלָכֶם לְתַקֵּן אֶתְכֶם, רַק נִכְדֵי
הוּא יִתְקֵן אֶתְכֶם". וְסָבְבוּ לָהֶם בְּיַדוֹ שִׁילְכוּ
מִמֶּנּוּ וּפְרָחוּ מִמֶּנּוּ.

מִצָּאוּ פַּעַם אֶחָד קָמִיעַ שֶׁל הָרַב הַצְדִּיק רַבִּי
נִפְתָּלִי פ"ץ ז"ל שֶׁהָיָה פְתוּב שֵׁם: "לֵךְ לְיַעֲר
גְרַעֲקוֹב אֶצֶל עִיר אוֹמֵן וְשֵׁם תִּמְצָא תְּקוּנָה".

המלך והקוצרים

עוד מעשה שספר רבנו ז"ל:

שְׁהָיָה מֶלֶךְ אֶחָד וְהָיָה חוּזָה בַּפּוֹכְבִּים,
וְרָאָה: שָׁאֵם לֹא יִקְצְרוּ הַתְּבוּאָה בְּשָׁנָה זוֹ עַד
זֶה הַזְּמַן, יֵהֵא נִתְקַלְקַל כָּל הַתְּבוּאָה וְכוּ' וְכוּ',
וְהַזְּמַן הָיָה קָצֵר. וְנִתְיַעַץ לְקַח קוֹצְרִים וְלִתֵּן
לָהֶם כָּל הַתְּעַנּוּגִים וְכָל צָרָפָם, כְּדֵי שְׂיִהְיֶה
לָהֶם הִרְחֵבַת הַדַּעַת לְעַבֵּד בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה,
וַיִּסְפְּיקוּ לְקַצֵּר קֶדֶם הַזְּמַן הַנִּ"ל. וְהֵם אֲדַרְבָּא
הַתְּעַנּוּגוֹ וְשִׁכְחוּ, וְעָבַר הַזְּמַן הַנִּ"ל וְלֹא קָצְרוּ
הַתְּבוּאָה. וְנִתְקַלְקְלָה כָּל הַתְּבוּאָה. וְלֹא יָדְעוּ
מֶה לַעֲשׂוֹת שֶׁהַמֶּלֶךְ יִכְעֵם אֲלֵיהֶם.

וְאָמַר לָהֶם חָכָם אֶחָד עֲצָה: אֵיךְ שֶׁהַמֶּלֶךְ
אוֹהֵב אֵיזָה צַפּוֹר, וּבָזָה שְׂיִבִיאוּ לוֹ זֶה הַצַּפּוֹר,
אִז עַל-יְדֵי הַנְּחַת רוּחַ וְהַתְּעַנּוּג מִזֶּה יִכְפַּר עַל
הַכֹּל. אֲבָל קִנְשָׁה מְאֹד לְהַשְׁיֵג הַצַּפּוֹר, כִּי הוּא
בְּאוֹיֵר בְּמָקוֹם גְּבוּהָ וְאֵין לָהֶם סֶלֶם, וְהַזְּמַן

המלך והקוצרים

קָצַר. וּנְתַן לָהֶם הַחֶכֶם עֵצָה: כְּמוֹ שֶׁהֵם, כַּמָּה
אֲנָשִׁים, אִזּוֹ יַעֲמִידוּ אֶת עַצְמָם אַחַד עַל חֵבְרוֹ
לְמַעַלְהָ מַעַלְהָ עַד שִׁיגִיעוּ לְהַצְפּוֹר.

אֲבָל הֵם רְבוּ זֶה עִם זֶה, כִּי כָל אֶחָד רָצָה שֶׁהוּא
יְהִי לְמַעַלְהָ וְחֵבְרוֹ תַחְתּוֹ. וְעַל-יְדֵי מְרִיבָתָם
הַתְּרַשְׁלוּ וְהַצְפּוֹר פָּרַח. וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁאָר
לָהֶם הַכַּעַס מֵהַמֶּלֶךְ עַל הַתְּרַשְׁלוּתָם מִקְצִירַת
הַתְּבוּאָה כַּנִּל.

וְהַעֲנִין הוּא: שֶׁהַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָאָדָם וְנָתַן
לוֹ כָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַכֹּל שִׁיקְצְרוּ הַתְּבוּאָה קִדְּם
שִׁיקְלָקֵל בַּפָּגָם הַבְּרִית, וְלַעֲבֹד הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ
וְכוּי בְּמַחִין נִקְיִים. אֲבָל הוּא מֵתְרַשֵּׁל עַל-יְדֵי
הַתַּעֲנוּגִים, עַד שֶׁנִּכְשַׁל בְּהַתְּבוּאָה שֶׁכָּבַר נִתְקַלְקַל
וּנְפָגָם הַמַּחִין מֵעוֹנוֹת רַחֲמָנָא לְצִלוֹ. אֲבָל עַדִּין
הָיָה עֵצָה עַל-יְדֵי הַצְפּוֹר שֶׁהוּא הַצְדִּיק שֶׁבָּזָה הָיָה
נִתְכַפֵּר הַכֹּל. אֲבָל עַל-יְדֵי הַמַּחֲלָקֶת וְהַקְּנָאָה שֶׁכָּל
אֶחָד רוֹצֵה לְהִיּוֹת לְמַעַלְהָ, מִזֶּה מֵתְרַחֲקִין וְלֹא
מֵתְקַשְׂרִין לְהַצְדִּיק וְכוּי. וְדִי לְחַפְיָמָא.

מים עמורים

מה שֶׁשָׁאָדָם מִתְחִיל לְכַנֵּס בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֵמֶת בָּאִים עָלָיו הַרְהוּרִים וּבְלִבּוֹלִים גְּדוֹלִים. זֶה כְּמוֹ לְמַשָּׁל:

כָּלִי מַיִם, שְׁמַתְחֵלָה נִרְאָה כְּאֵלוֹ הַמַּיִם צְלוּלִים, וְאַחֲרֵיכֵן כְּשֶׁשׁוֹפְתִין וּמַעְמִידִין הַמַּיִם יֵאָצֵל הָאִשׁ וּמִתְחִיל לְהִתְבַּשֵּׁל, אַזִּי מִתְבַּלְבֵּל הַמַּיִם וּמַעֲלָה הַרְתִּיחָה כָּל הַפְּסֻלֹת שֶׁהָיָה בַּמַּיִם וְעוֹלָה כָּל הַפְּסֻלֹת לְמַעְלָה. וְצָרִיךְ שֶׁיַּעֲמֹד אֶחָד לְהַסִּיר חֲלָאֵת וּפְסֻלֹת הַמַּיִם בְּכָל פַּעַם.

וּמִתְחֵלָה נִדְמָה כְּאֵלוֹ הַמַּיִם צְלוּלִים לְגַמְרֵי וְאַחֲרֵיכֵן נִרְאָה הַפְּסֻלֹת שֶׁבַּמַּיִם הָעוֹלָה בְּכָל פַּעַם לְמַעְלָה, וְאַזִּי כְּשֶׁמְסִירִין בְּכָל פַּעַם חֲלָאֵת וּפְסֻלֹת הַמַּיִם אַזִּי אַחֲרֵיכֵן נִשְׁאָרִין הַמַּיִם צְלוּלִים וְזָכִים בְּאֵמֶת כְּרָאוּי.

מים עכורים

כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ קֹדֶם שְׁמֵתְחִיל הָאָדָם לִכְנֹס בְּעִבּוֹדַת ה', אֲזִי הַטּוֹב וְהָרַע מְעֻרְבִין בּוֹ וּמִחֲמַת שָׁהֶם מְעֻרְבִים מְאֹד, אֵין נִרְאָה הַפְּסֻלַת וְהָרַע שְׁבוּ כָּלֵל, כִּי הֵם מְעֻרְבִים יַחַד לְגַמְרֵי הָרַע עִם הַטּוֹב. אַךְ אַחֲר־כֵּן כְּשֵׁמֵתְחִיל לִכְנֹס בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם וּמִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֵמֶת אֲזִי מֵתְחִיל לְהִזְדַּכֵּךְ וּלְהִתְבַּרֵּר, וְאֲזִי עוֹלָה הַפְּסֻלַת וְהָרַע בְּכָל פַּעַם לְמַעַלָּה כַּמֶּשֶׁל הַנִּ"ל.

וְצָרִיךְ שְׁיַעֲמֹד אֶחָד שְׁיִסִּיר מִמֶּנּוּ חִלָּאתוֹ וּפְסֻלָּתוֹ בְּכָל פַּעַם וְאֲזִי יִשְׁאֵר אַחֲר־כֵּן זֶךְ וְצָלוּל לְגַמְרֵי בְּאֵמֶת כְּרֵאוּי.

הִיא אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַפְּסֻלַת וְהָרַפְּשׁ מִיַּד מֵהָאֲנָשִׁים שֶׁהִיוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת מִתְחַלָּה וְנִתְקָרְבוּ לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. אַךְ מֵהַיְהִיָּה? אִם יִהְיֶה מוֹצִיא הָרַפְּשׁ, יוֹצִיא הָרַפְּשׁ עִם הַמַּח! מֵאַחַר שֶׁמְעֻרֵב הַכֹּל יַחַד. עַל־כֵּן הֵהֲכֵרַח לְהִיּוֹת מִתּוֹן עַד שְׁיִזְדַּכֵּךְ מֵעַט מְעַט.

שחרור מהצבא

פַּעַם אַחַת בָּאוּ לְרַבֵּנוּ ז"ל אִישׁ וְאִשָּׁה שְׂוִית־פֶּלֶל
עֲלֵיהֶם עֶבּוֹר בָּנִים. אָמַר לָהֶם רַבֵּנוּ ז"ל בְּזֶה
הַלְשׁוֹן: "אַתֶּם תּוֹשְׁעוּ אֶצְלִי בֵּין יוֹם לְלֵילָה"

וְזֶה הָאִישׁ הָיָה דֶר בַּכֶּפֶר אַחַד סְמוּךְ לְאוּמִין,
וּפַעַם אַחַת אַחֲרֵי הַסְּתַלְקוֹת רַבֵּנוּ ז"ל בָּא הָאִישׁ
הַזֶּה לְוְאִשְׁתּוֹ לְאוּמִין בְּשִׁבִיל טְבִילַת מִצְוָה,
וּכְשֶׁהֲלָכוּ מִנְשֵׁם הָיָה בֵּין-הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְהָלְכוּ דְרָךְ
צִיּוּנוֹ הַקְּדוֹשׁ וְהִתְפַּלְלוּ שֵׁם בְּדַמְעוֹת שְׁלִישׁ.
וּחְזְרוּ מִנְשֵׁם וְנִסְעוּ לְבֵיתָם, וְנִפְקְדוּ בַשָּׁנָה הַזֹּאת
בְּבֶן זָכָר וְקָרְאוּ אוֹתוֹ "נַחֲמָן" עַל שֵׁם רַבֵּנוּ ז"ל.

לְאַחֵר זְמַן כְּשֶׁנִּתְגַּדַּל בְּנָם נַחֲמָן, בָּאוֹתוֹ זְמַן
יְצֵאָה הַגְּזֵרָה שֶׁל נַעֲקָרִיטִין (לְקִיחַת יְהוּדִים לְצָבָא)
עַל הָעוֹלָם, וְהִבְחֹר נַחֲמָן הַזֶּה לְהִיָּה גַם כֵּן צָרִיךְ
לְעַמֵּד לְהַפְרִיזוֹ [לְרֵאיוֹן הַתִּיבְּרוֹת]. וּכְשֶׁבָא עִתּוֹ

לך פעלתי ולי לא

לעמוד, הלך מקדם על ציון הקדוש של רבנו
ז"ל ובכה שם הרבה.

וכשבאו אביו ואמו אצלו, ספר להם: שחלם
לו שבא אליו אברך שצורתו כד' וכד' (והפירו' שזה
צורת רבנו ז"ל) ואמר לו: "הלא נקראת בשמי, לא
תעבד אצלים". ונעשה לו גם ויצא צרעת על
גופו ומזה יצא חפשי מעבודת הצבא, ולאחר
זמן קצת נתרפא ונעשה בריא כמקדם.

לך פעלתי ולי לא

בעת שישב אדמו"ר (רבי נחמן) זצ"ל בברסלב,
ישב פעם אחת עם אנשים, ובתוכם היה גם
רבי חיים שרה'ס מברסלב, ופתאם אמר רבנו
ז"ל: "האדם הוא שומה כל כך עד שאפלו
כשהמלאך המות הולך אחרי פתפיו הוא

מחזיק עדין בשטותיו והבליו". והאנשים
השתוממו מאד על הדבורים האלה ולא ידעו
על מה הם מרמזין. אבל הר' חיים שרה'ם
נבהל מזה מאד מאד, כי נכנסו הדבורים היטב
בלבו וידע בנפשו כי אדמו"ר זצ"ל מרמו עליו
באלו הדבורים, וישב אצל השלחן בפחד גדול.

אחר כך הלכו כל האנשים לדרךם, ורבי
חיים הנ"ל נשאר יושב אצל השלחן, ושאל
אותו אדמו"ר זצ"ל "מה אתה יושב"? ולא יכל
להשיבו כי ישב במרה שחורה גדולה מאד.
ונכנס אדמו"ר זצ"ל לחדרו והלך הר' חיים
הנ"ל אחריו ויבך לפניו מאד. ויאמר לרבנו ז"ל:
"רבי, אני יודע בודאי אשר פונתכם בהדבורים
היתה עלי, לכן מאד מאד אבקשכם לעזרר
רחמים עלי, שאשאר בחיים".

לך פעלתי ולי לא

וַיֹּאמֶר לוֹ אֲדַמוּר זַ"ל: "בֵּן הַדָּבָר, שֶׁהִיְתָה
כְּפֹנְתֵי עֲלִיךָ, אִךְ אֲנִי צָרִיךְ לְנִסְעַ עַל צִיּוֹן קָבֵר
זְקֵנֵי הַקְּדוּשׁ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל לְמַעַן בּוֹז'
לְהַתְּפַלֵּל עֲבוּר הַיֶּלֶד שְׁלִי (שֶׁהִיָּה אִז חוֹלָה)
לְכֵן תִּסַּע גַּם בֵּן עַמִּי וְאֶתְפַּלֵּל גַּם עֲלֶיךָ". וְכֵן
עָשָׂה, וְנִסַּע רַבֵּי חַיִּים הַגַּ"ל גַּם בֵּן עַם רַבָּנוּ ז"ל
לְמַעַן בּוֹז'.

וְהֵלֶךְ רַבָּנוּ ז"ל עַל קָבֵר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל,
וְהִתְמַהֵמָה שָׁם זְמַן רַב וְאַחַר כֵּךְ אָמַר לְרַבֵּי
חַיִּים בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "לָךְ פָּעַלְתִּי וְלִי לֹא. וְאִין אַתָּה
צָרִיךְ אֲפֹלוֹ לְהַתְּפַלֵּל, אִךְ בֵּינּוֹן שְׁאַתָּה פַּה לָךְ
גַּם בֵּן" וְהֵלֶךְ אֶל קָבֵר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב. וְאָמַר לוֹ
(רַבָּנוּ) כַּמָּה שָׁנִים יַחֲיָה עוֹד.

וַיִּסָּעוּ בַּחֲזָרָה לְבְרִסְלָב וּבְאֲמֻצַּע הַדֶּרֶךְ אָמַר
רַבָּנוּ ז"ל לְרַבֵּי חַיִּים: "הַיֶּלֶד שְׁלִי כָּבֵר מֵת וְכָךְ
הָוָה", כִּי כְּשֶׁבָאוּ לְבֵיתָם מִצֵּאוֹ שֶׁהַיֶּלֶד כָּבֵר מֵת.

המלוזה

מַשַּׁל לְעַנְיָן מֵה שְׁצָרִיכִין לְדַבֵּר עִם אֲנָשִׁים בְּיִרְאָת
שָׁמַיִם, וְזֶהוּ:

פַּעַם אַחַת הָיָה גִבּוֹר גָּדוֹל, שֶׁהָיוּ לוֹ כַּמָּה
אֲלָפִים וּרְבָבוֹת. עָשָׂה הָעֶשִׂיר הַנִּלְפָּל פְּקֻדָּה
וְאָמַר: כָּל מִי שְׁצָרִיךְ לְלוֹזֹת מְעוֹת, יָבֹא
אֶצְלוֹ וְהוּא יִלְוֶהוּ. מִסְתַּמָּא הָיוּ עַל זֶה בַּעֲלָנִים
[קוֹפְצִים] הַרְבֵּה, וּבָאוּ אֶצְלוֹ אֲנָשִׁים הַרְבֵּה וְלוֹ
אֶצְלוֹ מְעוֹת.

וְהַגִּבּוֹר הַנִּלְפָּל הָיָה אֶצְלוֹ פְּנֻקָּם עַל כָּל הַנִּלְפָּל.
פַּעַם אַחַת לָקַח הַפְּנֻקָּם בְּיָדוֹ וְהִתְחִיל לְעֵיִן
בוֹ, וְרָאָה שֶׁהוֹצִיא הַרְבֵּה מְעוֹת מְאֹד עַל יֶסֶק
הַהִלְוָאוֹת וְאִין אִישׁ שָׁם עַל לֵב שְׂיָבֹא לְהַחְזִיר
וְלִפְרַע לוֹ מֵה שֶׁלֹּה מִמֶּנּוּ. מִסְתַּמָּא חָרָה לוֹ עַל
זֶה, וְהָיָה לוֹ עֲגָמַת נֶפֶשׁ.

המלווה

בְּתוֹךְ הַלוֹוִים הַנִּלְהָה אִישׁ אֶחָד שְׁלֹוה גַם-
כֵּן אֶצֶל הַגִּבּוֹר, וְאֵבֶד וְהִפְסִיד הַמַּעוֹת בְּאִיזָה
מִשָּׂא-וּמִתֵּן עַד שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מִמָּה לְפָרַע חוֹבוֹ,
וְהָיוּ לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים מְזֵה. הֵינּוּ שֶׁהָאִישׁ הַנִּלְהָה
הָיָה לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים מְזֵה שְׂאִין לוֹ לְפָרַע
חוֹבוֹ. וְהִתְיַשֵּׁב הָאִישׁ הַנִּלְהָה לְבָרְעָתוֹ: שְׁעַל-כָּל-
פָּנִים צָרִיךְ לְהִתְרַאֲוֹת פָּנִים עִם הַגִּבּוֹר וְלִסְפֹּר לוֹ
כָּל לְבוֹ, בְּאֲשֶׁר שֶׁהוּא אָנוּס בְּדַבָּר וְכוּ'.

וְכֵן אֶצֶל הַגִּבּוֹר וְהִתְחִיל לִסְפֹּר לְפָנָיו לְבוֹ:
בְּאֲשֶׁר שְׂאִיךְ שֶׁקֶבֶל אֶצְלוֹ מַעוֹת בְּהִלְוָאָה
וְהִגִּיעַ זְמַן פְּרַעוֹן וְאִין לוֹ מִמָּה לְשַׁלֵּם, כִּי הִפְסִיד
הַמַּעוֹת, וְאִינוֹ יוֹדֵעַ כָּלֵל לְשִׁית עֵצוֹת בְּנִפְשׁוֹ
מֵה לַעֲשׂוֹת בְּזָה.

וְעֵנָה הַגִּבּוֹר וְאָמַר לוֹ: "מָה אִכְפַּת לִי הַמַּעוֹת
הַמִּגִּיעַ אֶצְלֶךָ!, כִּי מֵה נִחְשָׁב אֶצְלִי סֶךְ קָטָן

כֹּזֶה שְׁאַתָּה חַיֵּב לִי כְּשֶׁתִּסְלַק, אוֹ לְהַפְּךָ נֶגֶד
 סֵךְ הַבּוֹלֵל מֵהַהֲלוֹאוֹת אֲשֶׁר עוֹלָה לְאַלְפִים
 וְלִרְבּוֹת? עַל-בֵּן רְצוֹנִי: שְׁתִּלַּךְ אֶצֶל כָּל הַלוֹוִים
 שְׁלִי וְתִתְּבַע אוֹתָם, וְתִזְכִּיר אוֹתָם שֶׁהֵם חַיִּבִים
 לִי כָּל כֶּךָ מְעוֹת! וְלָמָּה אֵין מְסַלְּקִין לִי? וְאִפְלוּ
 אִם לֹא יִפְרְעוּ וַיִּסְלְקוּ אֶת הַכֵּל, רַק כָּל אֶחָד יִתֵּן
 וַיִּסְלַק מְעַט מֵחֻבּוֹ, גַּם-בֵּן יַעֲלֶה אֲלֵפִים פְּעָמִים
 כְּמוֹ סֵךְ כָּל הַחֻבּ וְהַהֲלוֹאָה שְׁלֹךְ”.

וְהַנְּמָשֵׁל מוֹבֵן מִמִּילָא וְהַבֵּן.

אצל ר' נחמן

פַּעַם אַחַת בָּא הַמַּגִּיד מִטִּירֵהָאוֹיִצֶע זצ"ל אֶל
 הַרְבֵּ הַקְּדוֹשׁ רַבִּי בְּרוּךְ מִמְעוֹזְבוֹז זצ"ל וְרָאָה
 אוֹתוֹ נֶעְצָב מְאֹד, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ "מָה זֹאת?"

ההתעברות

וְהִשִּׁיב לוֹ: שְׁזֶה כַּמָּה זְמַנִּים שְׁלֹא רָאָה אֶת
הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זְצוּק"ל, וְכָל אֵימַת שָׁבָא עַל
קִבְרוֹ אֵינּוּ מוֹצֵא אוֹתוֹ "וְעַתָּה רְאִיתִי אוֹתוֹ
וְשִׂאֲלֵתִי אוֹתוֹ: מַה זֶה? וְהִשִּׁיב לִי: שֶׁהוּא נִמְצָא
אֶצֶל רַבֵּי נַחֲמָן".

וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "הוּא בְּחַר עֲצָמוֹ אֶצֶל ר' נַחֲמָן"

ההתעברות

וְאֶצֶל רַבֵּי שְׁמֻחָה (אָבִי רַבְנּוּ ז"ל) הָיָה הַמַּעֲשֶׂה:

שְׁנַסְעַ עִם שִׁירָה וְתָעוּ כָּלֵם בַּדֶּרֶךְ, וְנִתְפָּרְדוּ
כָּלֵם לְמָקוֹם אַחֵר לְחַפֵּשׂ הַדֶּרֶךְ, וּבֵין כֶּךָ מָצְאוּ
הַדֶּרֶךְ. וְהוּא, רַבֵּי שְׁמֻחָה ז"ל, נִשְׁאָר וְלֹא מָצָא
הַמָּקוֹם, וּבֵין כֶּךָ נִשְׁאָר לְבַדּוֹ מִכָּל הַשִּׁירָה, וְכָל

מה שְׁהֵלֶךְ יוֹתֵר נִתְעָה יוֹתֵר, וְהָיָה בְצַעַר גְּדוֹל,
וְנִרְדָּם בְּשָׁנָה.

וּבֹא אֶחָד אֲצִלוֹ [בַּחֲלוּם] וְנָתַן לוֹ תִּינוּק, וְהוּא
לֹא רָצָה בְּשׁוּם אִפֶּן, וְאָמַר: "אֲנִי תוֹעָה בְּדַרְךָ
וְאַתָּה נוֹתֵן לִי תִינוּק?" וְלָקְחוּ זֶה הַתִּינוּק,
וְהִבִּיאוּ לוֹ תִּינוּק אֲחֵר (מִמָּקוֹם גְּבוּהַ יוֹתֵר) וְהוּא
לֹא רָצָה, וְלָקְחוּ גַם זֶה הַתִּינוּק וְהִבִּיאוּ לוֹ אֲחֵר,
וְכֵן הָיָה שִׁבְעַ פְּעָמִים. וּבַפְּעַם הַשְּׁמִינִית כְּשֶׁלֹּא
רָצָה לָקַח, אָמְרוּ לוֹ: "הֲלֹא זֶה כִּבֵּר הַשְּׁמִינִי,
לְמַעַלָּה מִכֹּל הַשְּׁבָעָה!" וּכְשֶׁלֹּא רָצָה, הִנִּיחוּ לוֹ
הַתִּינוּק בְּעַל-כָּרְחוּ וְהִלְכוּ מִפָּנָיו.

וּבֵין כֶּךָ הִקְיִץ מִשְׁנָתוֹ וְרָאָה וְהִנֵּה הוּא קְרוֹב
לְיִשׁוּב, וְהֵלֶךְ לְשֵׁם וְרָאָה שְׂזוּאת הָעִיר הָאֲרָחוּב,
מִקּוֹם שֶׁל הָרֵב הַצְּדִיק רַבִּי יִצְחָק מְדַרְאָה־בִּיטֵשׁ
ז"ל, וְאִזּוּ הָיָה סְמוּךְ לַפְּטִירָתוֹ, וְנִכְנַס רַבִּי שְׁמֻחָה,
אָבִי רַבֵּנוּ ז"ל, אֱלִיו, וְאָמַר הָרֵב ר' יִצְחָק ז"ל

אלו: "מכיון שאַתָּה כָּבֵר פֶּה, אִם־כֵּן יִכּוֹל אֲנִי
 כָּבֵר לְלַכֵּת" וְכוּנָתוֹ הִיְתָה עַל רַבְּנוּ ז"ל שֶׁהִיא
 כָּבֵר בְּמַחוּ (של ר' שמחה), וְלֹא הֵבִין רַבֵּי שְׂמֻחָה,
 וְאָמַר לוֹ: "מָה אַתָּם אוֹמְרִים, שְׂאֵלְךָ מִפֶּה?"
 אָמַר לוֹ: "לֹא, רַק אָמַרְתִּי: כִּי־כֵן שְׂאֵתָה כָּבֵר
 פֶּה, יִכּוֹל אֲנִי כָּבֵר לְלַכֵּת" וְאָמַר לוֹ (ר' יצחק):
 "אֵי, הֲאֵם זֹאת כָּבֵר הַפֶּעַם הַשְּׂמִינִית?" (הֵינּוּ
 מִהַתִּינּוּקוֹת הַנ"ל) הוּא לֹא הֵבִין אֶת כָּל הָעֲנִיָּן.
 ...וְכֵן כָּךְ נִפְטַר הָרַב ר' יִצְחָק ז"ל. ...וְאַחֲר־כֵּן
 נָסַע (ר' שמחה) וּבָא לְבֵיתוֹ, וְאָז נִתְעַבְרָה זִוְגָתוֹ,
 מֵרַת פִּיגָה.

פַּעַם אַחַת הָיָה מוֹהַרְנ"ת מְדַבֵּר בְּיַחַד עִם
 אֲנָשֵׁי אֲדַמוּ"ר ז"ל בְּחַיִּים חֲתָנוּ, מְגַדֵּל נוֹרָאוֹת
 קִדְשֵׁי אֲדַמוּ"ר (רבי נחמן) ז"ל, וְהִלְכָה דְרָךְ שָׁם
 הַמְּפָרְסָמֶת פִּיגָה, אִם רַבְּנוּ ז"ל, וְשָׁמְעָה אֵיךְ
 מְדַבְּרִים מְקִדְשֵׁי אֲדַמוּ"ר ז"ל. עָנְתָה וְאָמְרָה

משלים וסיפורים

להם: אֲסַפֵּר לָכֶם אֵיזָה רַבִּי יֵשׁ לָכֶם, וְתִדְעוּ
קִדְשָׁתוֹ וְקִדְשַׁת נַשְׁמָתוֹ:

הִנֵּה בַּעֲלֵי הַצְּדִיק ר' שְׁמֹחָה נָסַע פַּעַם אַחַת
לְדַרְכּוֹ, וַיִּתְמַהֲמַה שָׁם בְּשִׁתִּי שָׁבוּעוֹת, וְאָמַר
לִי, עַל שַׁבַּת-קֹדֶשׁ יָבֹא לְבֵיתוֹ. וְעַל אוֹתוֹ
הַשַּׁבַּת שָׁאָמַר לִי שְׁיָבֹא, עָמַדְתִּי קֹדָם אוֹר
הַבֶּקֶר לָלוֹשׁ הַחֲלוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת עַל שַׁבַּת-קֹדֶשׁ,
וּבֵעֵת הַפְּרִשַׁת הַחֲלָה חִפְּשִׁתִּי לְרֵאוֹת בְּאֵיזָה
מָקוֹם הוּא, כִּדִּי לְדַעַת אִם יָבֹא עַל שַׁבַּת-
קֹדֶשׁ לְבֵיתוֹ (כִּי הִיא הֵיטָה כְּאַחַת הַנְּבִיאוֹת, כִּיְדוּעַ
אֲשֶׁר אָחִיהָ, הַרְבַּ הַקְּדוֹשׁ רַבִּי בְּרוּךְ מִמְּעוֹבוֹ וְז"ל, קָרָא
אוֹתָהּ בְּשֵׁם נְבִיאָה), וְלֹא רָאִיתִי אוֹתוֹ. וְכֵן אַחֲר־כֵּן
כְּשֶׁעָשִׂיתִי אֵיזָה דָּבָר עַל שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, חִפְּשִׁתִּי
אוֹתוֹ גַּם-כֵּן וְלֹא מְצֵאתִיו, וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים.
וְהַלֵּילָה הָיָה לַיִל טְבִילָה, וְהִתְיַשְׁבֵּתִי: אִם לֵילָךְ

ההתעברות

לְטַבֵּל? וְהִלַכְתִּי לְטַבֵּל, וְחִפְּשֵׁתִי גַם-כֵּן וְלֹא
מִצָּאתִיו.

וּבַעֵת הַדִּלְקַת הַיָּרוּת לְכַבוֹד שֶׁבֶת-קֹדֶשׁ, גַּם-
כֵּן חִפְּשֵׁתִי וְלֹא רָאִיתִיו (וּמִנְהֵגָה הָיָה לְהַדְלִיק יָרוּת
לְכַבוֹד שֶׁבֶת-קֹדֶשׁ שָׁעוֹת הַרְבֵּה קֹדֶם הַזְּמַן). וְאַחַר
הַדִּלְקַת הַיָּרוּת שָׁכַבְתִּי עַל מִטְּתִי (מִחֲמַת גָּדֹל
הַצֶּעֵר) וְנִתְּנַמְנַמְתִּי, וּבָאָה אֵלַי אִמִּי הַצַּדִּיקָת
אֲדִיל, עִם כָּל הָאִמָּהוֹת, שָׂרָה רַבֵּקָה רַחֵל לָאָה,
וְאָמְרוּ לִי: "אֵל תִּצְטַעְרִי, כִּי בַעֲלֶךָ יָבוֹא עוֹד
הַיּוֹם עָרֵב-שֶׁבֶת-קֹדֶשׁ לְבֵיתוֹ!" וְלָקַחוּ אוֹתִי
וְהוֹלִיכוּנִי לְחֹדֶר הַנְּשָׁמוֹת, וְרָאִיתִי נְשָׁמָה אֲשֶׁר
אוֹרָה גָּדוֹל מְאֹד וְשָׂאֲלַתִּי אוֹתָן: "מִי זֹאת
הַנְּשָׁמָה?" וְאָמְרוּ לִי: "זֹאת הִיא נְשָׁמַת זְקֵנָה
הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז'ל". וְאַחֲרֵיכֵן הוֹלִיכוּנִי לְהֵלֶן
יֹתֵר, וְרָאִיתִי נְשָׁמָה אֲשֶׁר אוֹרָה הָיָה גָּדוֹל
מְאֹד מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר, וְשָׂאֲלַתִּי אוֹתָן: "מִי הִיא

הַנְּשָׂמָה הַזֹּאת?" וְאָמְרוּ לִי: "נְשָׂמָה זוֹ רוֹצִים
לְתֵן לָךְ" וְכוּ' וְכוּ'. וְתִכְף הַקִּיצוֹתֵי.

וּבַעֲלֵי בַּא מְדַרְכוּ לְבֵיתוֹ ... וּבְאוֹתוֹ הַלְיָלָה,
שֶׁהָיָה לַיִל טְבִילָתִי, נִתְעַבְרָתִי עִם בְּנֵי, אֲשֶׁר
הוּא הַרְבֵּי שְׁלָכֶם. וּמַעֲתָה תוֹכְלוּ לַיִדַע גְּדֻלַּת
הַרְבֵּי שְׁלָכֶם וּגְדֻלַּת נְשָׂמָתוֹ.

עוד מובא: וּבֹא אֶצְלָה כַּמָּה פְּעָמִים רַשְׁבַּ"י זי"ע
וְנַחַם אוֹתָהּ וְאָמַר לָהּ: "הַבַּעַל-דָּבַר הַנִּיחַ עֲצָמוֹ
לְאֹרֶךְ וְלָרַחֵב, שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ הַנְּשָׂמָה (נְשִׂמַת רַבֵּנוּ ז"ל)
בְּזֵה הָעוֹלָם, וְאֲנִי נִשְׁתַּחֲוֵיתִי וּבְכִיתִי לְפָנָי הַשָּׁמַיִם
יִתְבַּרַךְ, עַד שֶׁפָּעַלְתִּי שֶׁהַנְּשָׂמָה תִּלְךָ בְּזֵה הָעוֹלָם".

ופעם אַחַת אָמַר לָהּ רַשְׁבַּ"י בְּזֵה הַלְשׁוֹן: "גַּם אֲנִי
צָרִיךְ לְהַנְּשָׂמָה בְּזֵה הָעוֹלָם". וְכֵן בֹּא אֶצְלָה הַבַּעַל-
שֵׁם-טוֹב וְסִפֵּר לָהּ אֵיךְ שֶׁהַקְּטָרוֹג הָיָה, שֶׁהַנְּשָׂמָה
לֹא תִרְדַּל בְּזֵה הָעוֹלָם, רַק רַשְׁבַּ"י טָרַח הַרְבֵּה וּפָעַל
שֶׁהַנְּשָׂמָה תִּרְדַּל בְּזֵה הָעוֹלָם.

הוי גיוואלד

עָנָה וְאָמַר: אֲבָרָהָם אָבִינוּ הִיאַ לוֹ גַם-כֵּן יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מִמַּעֲשֵׂיֹת כְּאֵלוֹ (כְּלוּמַר כְּמוֹ עֲנִין הַמַּעֲשֵׂיֹת וְהַיִּסּוּרִים שְׁעוֹכְרִים עָלָיו) כִּי אֲבָרָהָם אָבִינוּ הִיאַ גַם-כֵּן מִקְרַב בְּנֵי הַנְּעוּרִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי הִיאַ מְגִיר גָּרִים כִּידוּעַ.

וְדַרְכּוֹ הִיאַ, שְׁהִיאַ בָּא בְּתוֹךְ הָעִיר, וְהִיאַ רֵץ בְּתוֹךְ הָעִיר, וְהִיאַ צוּעַק "הוֹי הוֹי, גְּוֹוֹאֲלֵד גְּוֹוֹאֲלֵד". וְהִיאַ רָצִים אַחֲרָיו כְּמוֹ שְׂרוּדָפִים אַחַר הַמְּשָׁגַע, וְהוּא הִיאַ טוֹעֵן עִמָּהֶם הַרְבֵּה שְׁהֶם כֻּלָּם בְּטַעוּתִים גְּדוֹלִים.

כִּי הִיאַ בָּקִי בְּכָל הַשְּׂכָלִיּוֹת וְהַסְּבָרוֹת שֶׁל דַּרְכֵי הָעֵבוּדָה-זָרָה שְׁלָהֶם, כִּי הָעֵבוּדָה-זָרָה שֶׁל הַקְּדַמוֹנִים הִיאַ לָהֶם בְּזָה כְּמָה סְבָרוֹת וְשְׂכָלִיּוֹת שֶׁל טַעוּת. וְאֲבָרָהָם אָבִינוּ ע"ה הִיאַ בָּקִי מְאֹד

משלים וסיפורים

בְּכָל סִבְרוֹתֵיהֶם וּדְרָכֵי טְעוֹתֵיהֶם. וְהָיָה מוֹכִיחֵם
וּמִרְאָה לָהֶם שֶׁהַכֹּל טְעוּת, וְגָלָה לָהֶם הָאֱמוּנָה
הַקְדוּשָׁה הָאֲמִתִּית.

וְנִמְשָׁכוּ אַחֲרָיו קִצַּת בְּנֵי הַנְּעוּרִים, כִּי זִקְנִים לֹא
הָיָה מְקַרֵב, כִּי הַזִּקְנִים כָּבֵר נִשְׂרָשׁוּ בְּטְעוֹתֵיהֶם
הַרְבֵּה וְקִשָּׁה לְהִשָּׁבֵם מִדְרָכָם עוֹד, רַק בְּנֵי
הַנְּעוּרִים נִמְשָׁכוּ וְרָצוּ אַחֲרָיו. וְהָיָה הוֹלֵךְ מֵעִיר
לְעִיר וְהֵם רָצוּ אַחֲרָיו. וְהָיוּ אֲבִיהֶם וּנְשׂוֹתֵיהֶם
חוֹלְקִים עֲלֵיהֶם, עַל אֱלוֹ בְּנֵי הַנְּעוּרִים, כִּי
אָמְרוּ עֲלֵיהֶם שִׁיֵּצְאוּ לְתַרְבוֹת רָעָה וְנִשְׁתַּמְדּוּ,
עַד שֶׁהָיוּ מְרַחֲקִים אוֹתָם מְאֹד. עַד שֶׁקִּצַּת בְּנֵי
הַנְּעוּרִים חָזְרוּ לְסוּרָם מִחֲמַת הַיִּסּוּרִים שֶׁהָיוּ
לָהֶם מִבֵּיתָם מִחוֹתָנָם וּמֵאֲבִיהֶם וּמִנְשׂוֹתֵיהֶם
וְכִיֵּצְאוּ, וְקִצַּתָם נִשְׁאַרוּ אֶצְלוֹ וְנִדְבְּקוּ בוֹ.

משל מהעוף

מִשָּׁל: שֵׁשׁ עוֹף אֶחָד שֶׁמָּטִיל בִּיַּצִּים הַרְבֵּה
מְאֹד, רַבּוּי מִפְּלֶגֶ, עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לֵישֵׁב
עֲלֵיהֶם עַל כָּלֵם לְהוֹלִיד מֵהֶם עוֹפּוֹת.

וְנָתַן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּטַבְעוֹ: שֶׁהוֹלֵךְ וּמִשְׁלִיךְ
בְּעֶרְמָה אֵיזָה בִּיַּצִּים בְּקֵן עוֹף אֶחָד, וְכֵן מִשְׁלִיךְ
עוֹד אֵיזָה בִּיַּצִּים בְּאֵיזָה קֵן אַחֵר, וְכֵן מִשְׁלִיךְ
בִּיַּצִּים שָׁלוֹ בְּקִנּוּיִם שֶׁל עוֹפּוֹת אַחֲרִים, וְאֵלּוּ
הָעוֹפּוֹת אַחֲרִים אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁהַבִּיַּצִּים אֵינָם
שָׁלָהֶם וְהֵם יוֹשְׁבִים עֲלֵיהֶם עַד שֶׁמוֹלִידִים מֵהֶם
עוֹפּוֹת.

וְגַם, זֶה הָעוֹף לוֹקַח לְעֶצְמוֹ כִּמְהָ בִּיַּצִּים שָׁלוֹ
וְיֹשֵׁב עֲלֵיהֶם וּמוֹלִיד לְעֶצְמוֹ עוֹפּוֹת.

וְאַחֵר-כֵּן פּוֹרֵחַ הָעוֹף הַנִּזְכָּר עִם הַיְלָדִים שָׁלוֹ,
וּמִתְחִיל לְצַפְצֵף, וְאֵזִי שׁוֹמְעִים כָּל הָעוֹפּוֹת

משלים וסיפורים

שְׁנַעֲשׂוּ אֶצֶל אַחֲרִים מְבִיצִים שָׁלוֹ, וְהֵם מְכִירִים
הַקּוֹל וְנִמְשָׁכִים מִיַּד אַחַר הָעוֹף הַנִּ"ל שְׂבִאֲמַת
יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ, וְחוֹזְרִים אֵלָיו.

וְהַנְּמָשָׁל מוֹבֵן מֵעֵט לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיזָה רֶמֶז מֵעֲנִין
גְּדֹלַת עֵסֶק הַנְּהַגַת שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל עִם הָעוֹלָם.

יין הונגרי

אָמַר מֹשֶׁל: שְׁפַעַם אַחַת נָסַע סוֹחֵר גָּדוֹל
עִם יַיִן טוֹב 'אֵינְגְרִישֶׁר' [אונגרי]. פַּעַם אַחַת
אָמַר הַמְּשָׁרֵת וְהַבַּעַל-עֲגָלָה לְהַבַּעַל-הַבַּיִת:
"הֲלֹא אָנּוּ נוֹסְעִים בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עִם הַיַּיִן הַזֶּה, וְאָנּוּ
סוֹבְלִים הַצֶּעַר כָּל כָּךְ, תָּנוּ לָנוּ לְטַעַם מְעֵט".
וְנָתַן לָהֶם לְטַעַם מִזֶּה הַיַּיִן הַטוֹב.

לְאַחַר יָמִים, נִתְגַּלְגַּל שְׁזֵה הַמְּשֵׁרֶת נִתְוַעַד
 יַחַד עִם שׁוֹתֵי יַיִן בְּעִיר קַטְמָנָה וְשָׁתוּ יַיִן וְשִׁבְּחוּ
 אוֹתוֹ מְאֹד וְאָמְרוּ שֶׁהוּא יַיִן אוֹנְגְּרִישֶׁעֶר. אָמַר
 הַמְּשֵׁרֶת הַזֶּה לְ"תִנּוּ לִי לְטַעַם" וְנִתְּנוּ לוֹ, וְאָמַר:
 "אֲנִי יוֹדֵעַ שְׂאִין זֶה יַיִן טוֹב אוֹנְגְּרִישֶׁעֶר כָּלֵל",
 וְגָעְרוּ בּוֹ וְדַחְפוּ אוֹתוֹ. וְהוּא אָמַר: "הֲלֹא אֲנִי
 יוֹדֵעַ שְׂאִין זֶה יַיִן אוֹנְגְּרִישֶׁעֶר כָּלֵל, כִּי הֲלֹא
 אֲנִי הֵייתִי אֶצֶל סוֹחֵר גָּדוֹל כְּזֶה" וְכוּ' וְהֵם לֹא
 הִשְׁנִיחוּ עָלָיו.

וְאָמַר (רבנו), אָבֵל לְעֵתִיד כְּשִׁיבּוֹא מְשִׁיחַ, אִזּוֹ יִדְעוּ
 כְּשִׁיִּתְּנוּ יַיִן הַמְּשֶׁמֶר, אִזִּי לְאַחֲרִים יוֹכְלוּ לְהִטְעוֹת
 וְיִתְּנוּ לָהֶם יַיִן 'וּוּאֵלִיחֶשֶׁיִן' 'סְטְרָאוּוִיֶצְטִיר' (שמות
 ערים ברומניה) וְיִאָמְרוּ לָהֶם שֶׁהוּא יַיִן הַטּוֹב
 הַמְּשֶׁמֶר, אָבֵל לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לֹא יוֹכְלוּ לְהִטְעוֹת,
 כִּי אֲנַחְנוּ טַעַמְנוּ הַיַּיִן הַטּוֹב וְכוּ':

דג גדול

מַעֲשֵׂה בְּאִישׁ אֶחָד וּשְׁמוֹ ר' יִשְׂרָאֵל
 מְנַעַמִּירוֹב, אֲשֶׁר הִפְצִיר אֶת אֲדָמוֹ"ר (רבי נחמן)
 זצ"ל שְׂיִסְפִּים לוֹ לְנִסְעַ לְמָקוֹם הַמְּלַחְמָה בְּשָׂבִיל
 פְּרָנְסָה. וְאֲדָמוֹ"ר זצ"ל מְדַרְכָּיו הִנְעֵלָמִים לְבְלִי
 לְדַחֵק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוֹם דְּבָר וּמַחְמַת שְׂאֵף
 עַל פִּי כֵן לֹא רָצָה בְּשׁוֹם אַפֵּן לְהִסְפִּים לוֹ, עָנָה
 וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: "תִּקַּח לְעַצְמְךָ אֶת הַכֶּן
 וְאֵת הַלֵּא בְּשׁוּה (הִינּוּ שְׂיִהִיָּה בְּאֵמַת שׁוּה אֲצִלוֹ בְּלָבוֹ
 אִם לְנִסְעַ אוֹ לֹאוֹ) אַחֲרֵי כֵךְ תֵּאמַר ה' קִאֲפִיטִיל
 (פִּרְקִי) תְּהִלִּים, וְאַחֲרֵי כֵךְ אֵיךְ שְׂיִכְנִס בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ
 כֵךְ תַּעֲשֶׂה.

וְכֵן עָשָׂה הָאִישׁ הַזֶּה"ל, וְאַחֲרֵי כֵךְ בָּא לְאֲדָמוֹ"ר
 זצ"ל וְאָמַר לוֹ שֶׁנִּפְּל בְּדַעְתּוֹ 'הֵן'. וְאֲדָמוֹ"ר
 זצ"ל לֹא הוֹטֵב זֹאת בְּעֵינָיו כִּלְל, כִּי יָדַע בְּרוּר

כִּיּוֹם שֶׁהָאִמָּת לֹא הָיָה בְּלִבּוֹ שְׂוִי הַהֵן (הַכֵּן) וְלֹא (וְלֹא) בְּאֲשֶׁר פָּקַד עָלָיו, כִּי בְּאִמָּת מַחֲמַת תִּבְעֶרֶת תֵּאֵוֹת מִמּוֹן חֲשֵׁק וְרָצָה בְּכָל נַפְשׁוֹ לְנִסְעַ הַנְּסִיעָה הַנִּלְ"ל. וְאָמַר לוֹ אֲדַמּוּ"ר וְצִ"ל בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: "נו, עִם דֵּג קָטָן לְפַעֲמִים אֲפֹשֶׁר לְתַפּוֹס דֵּג גָּדוֹל". וּבִעֵת שֶׁאָמַר לוֹ אֲדַמּוּ"ר וְצִ"ל זֹאת לֹא הֵבִין כָּלֵל הָאִישׁ הַנִּלְ"ל אֶת דְּבָרָיו אֵלָּו.

וְאַחֲר־כֵּן נָסַע הָאִישׁ הַנִּלְ"ל לְדַרְכּוֹ לְמָקוֹם הַנִּלְ"ל, וְסִבֵּב שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׂכַר אוֹתוֹ עָשִׂיר אֶחָד לְעֶסְקָיו וְהָיָה אֶצְלוֹ אִיזָה זְמַן וְנִשְׂא חֵן בְּעֵינָיו, וְהָיָה בִּינֵיהֶם אֲהָבָה גְּדוֹלָה מְאֹד. וְהָעִשִׂיר הַזֶּה הָיָה אִישׁ בְּלִיעַל וְרַע מְעַלְלִים, וְגַם כָּבַר בָּא בַּנְּשִׂימִים וּמִיָּמָיו עוֹד לֹא נִשְׂא אִשָּׁה כָּלֵל, אֲבָל מִרַב אֲהָבָתוֹ לְהָאִישׁ הַנִּלְ"ל הִתְחִיל לְדַבֵּר עַל לְבוֹ מִיּוֹם אֵל יוֹם בְּדְבָרִים רַכִּים וְטוֹבִים, עַד שֶׁהִתְחִיל לְפַעַל אֶצְלוֹ מְעַט מְעַט, וְהִתְחִיל לְעוֹב

משלים וסיפורים

אֶת הַרְבּוֹ הָרַע וְנִשְׂא אִשָּׁה כְּשֶׁרָה וְצָנוּעָה,
וְהִתְחִיל לִילֵךְ בְּכָל יוֹם עָרֵב וּבֹקֵר לְהִתְפַּלֵּל, עַד
שֶׁבְמִשְׁךְ הַזְּמַן נִתְּהַפֵּךְ לְאִישׁ אַחֵר מִמֶּנּוּ, וְנִעְשָׂה
בְּאַמַּת אִישׁ כְּשֶׁר כָּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשָׁרִים.

וְכֹאשֶׁר ר' יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל מְנַעֲמִירוֹב הַבֵּיט
וְרָאָה שֶׁפָּעְלוּ כָּל כֶּף דְּבָרָיו בְּהַעֲשִׂיר הַזֶּה - מִיֵּד
נִזְכָּר בְּמֵאֵמֶר אֲדָמוֹ"ר זצ"ל שֶׁאָמַר לוֹ עַל עֲנִין
נִסְיַעְתּוֹ 'שְׁבִדְג קָטָן יְכוּלִים לְחַטֵּף דָּג גָּדוֹל', כִּי
בְּאַמַּת כֵּן הָיָה גַם שֵׁם הַמְּשַׁפָּחָה שֶׁל הָעֲשִׂיר
הַזֶּה "הַעֲכָט" [דג].

כמי שנכנס לבלטין

וְאָמַר לִי: פִּי הַתּוֹרוֹת שֶׁלוֹ הֵם כְּמוֹ מִי
שֶׁנִּכְנָס לְבִלְטִין שֵׁשׁ בּוֹ הַיְכָלוֹת וְחֲדָרִים
וְאֶכְסְדָּרָאוֹת וּפְשָׁפְשִׁין נָאִים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים
מְאֹד, וְעֲלִיּוֹת עַל גַּבֵּי עֲלִיּוֹת שׁוֹנוֹת בְּדַרְכֵי
חֲדוּשִׁים נוֹרָאִים. וְתִכְּף כְּשֶׁנִּכְנָסִין בְּחֶדֶר אֶחָד
וּמִתְחִילִין לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וּלְהִתְפַּלֵּא עַל נִפְלְאוֹת
הַחֲדוּשִׁים אֲשֶׁר בּוֹ, בְּתוֹךְ כֵּךְ רוֹאִין שֶׁנִּפְתַּח לוֹ
פֶתַח נִפְלֵא לְחֶדֶר אֲחֵר. וְכֵן מִחֶדֶר זֶה לְחֶדֶר
עוֹד, וְכֵן מִחֶדֶר לְחֶדֶר וּמִחֶדֶר לְעֲלִיָּה וְכוּ' וְכֻלָּם
פְּתוּחִים מְזֵה לְזֵה, פְּתוּחִים וְחֲלוּנוֹת וּמְקָשָׁרִים
וּמְשֻׁלְבִים זֶה בְּזֵה בְּסֶדֶר נִפְלֵא וּבְחֻכְמָה עֲמֻקָּה
וּבְתַכְלִית הַיְפֵי וְהַגּוֹי.

וְכֹל זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְבַאֵר בְּכָתֵב פִּי—אִם לְמִי שֶׁנִּכְנָס
קָצַת בְּהִבְנַת עֲמֻק דְּבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל. אֲשֶׁרִי הַזֹּכֵה
לְטַעַם נַעַם מְתִיקוֹת עֲמֻקוֹת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה:

מלך שחלה בנו

משל נָאָה לְעֵינַיִן מַה שְּׁמֵרָבָה לְגִלּוֹת כָּל-כֶּךָ תּוֹרוֹת
נִפְלְאוֹת וּמַעֲשֵׂיֹת וְשִׂיחוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת,
אָף-עַל-פִּי שְׂאִינוֹ נִרְאָה עֲדִין שְׁיַעֲשׂוּ פְעֻלַּתֶם
בְּשִׁלְמוֹת בְּאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּמוֹ שֶׁהָיָה רָאוּי לָהֶם:

וְסִפּוּר לְעֵינַיִן זֶה, מִמֶּלֶךְ אֶחָד שֶׁחָלָה בְּנוֹ יְחִידוֹ
בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁכָּל הָרוֹפְאִים מָשְׁכוּ יְדֵיהֶם מִמֶּנּוּ
וְנִתְיָאֲשׁוּ מִרְפוּאָתוֹ. בְּתוֹךְ כֶּךָ בָּא רוֹפֵא מִפְּלֶג
בְּחֻכְמָה מְאֹד וּבִקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ מִמֶּנּוּ בְּתַחֲנוּנִים
גְּדוֹלִים לְהַשְׁתַּדֵּל עִם בְּנוֹ. וְהַנְּשִׁיב לוֹ (הַרוֹפֵא):
"הָאֵמֶת שְׂרַפּוּאָתוֹ קִשָּׁה וּרְחוּקָה מְאֹד, אֵךְ אָף-
עַל-פִּי-כֵן אִם יַעֲשׂוּ עוֹד תַּחֲבוּלָה אַחַת - אֲזִי
אֶפְשָׁר דְּאֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה לוֹ רְפוּאָה. אֵךְ אִינִי יוֹדֵעַ
אִם לוֹמַר לָךְ זֹאת הַתַּחֲבוּלָה, מִחֻמַּת שֶׁהִיא
דְּבַר קִשָּׁה וְכָבֵד מְאֹד". וְהַפְצִיר בּוֹ הַמֶּלֶךְ מְאֹד
לְגִלּוֹת לוֹ הַתַּחֲבוּלָה.

וְאָמַר לוֹ: "תִּדְעַ, שְׁבִנְךָ הוּא חוֹלָה מְסַכָּן מְאֹד
 בְּתַכְלִית, עַד שְׁכָבְרַי אֵי אֶפְשָׁר לְהֵן לוֹ לְתוֹךְ
 פִּי וְאֶפְלוּ טֵפֶה אַחַת מִסְמָמַי הַרְפוּאוֹת. אִךְ
 אִיךְ שֵׁישׁ סְמָמַי רְפוּאוֹת יְקָרוֹת כְּאֵלֶּה, אֲשֶׁר
 צְלוּחִית אַחַת קִטְנָה מְאֹד עוֹלָה לְסֶךְ אֲלֵפֵי
 אֲלָפִים, וְצָרִיכִין לְמִלְאֵת חֲבִיּוֹת מְלֵא מִסְמָמָנִים
 הַיְקָרִים הָאֵלֶּה, וְלִקַּח בְּדִלִיִּים מְלֵאִים מִסְמָמָנִים
 הָאֵלֶּה וְלִשְׁפֹךְ עַל בְּנֶךְ הַחוֹלָה. וּמִמִּילָא מוֹבָן
 שְׁכָל הַסְמָמָנִים הַיְקָרִים הָאֵלֶּה יִלְכוּ לְאִבּוֹד
 לְגַמְרֵי, אִךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִתְחַזַּק גּוֹפּוֹ מְעַט עַל-
 יְדֵי-זֶה. וְאוּלַי מֵתוֹךְ שֵׁישְׁפֹכּוֹ עָלָיו הֲרֵבָה כָּל-כָּךְ
 יִכְנַס לְתוֹךְ פִּי וְגַם-כֵּן אֵיזָה טֵפֶה עַל-כָּל-פָּנִים,
 עַל-יְדֵי-זֶה אֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה לוֹ רְפוּאוֹה". וְתַכְרַךְ
 וּמִיד נִתְרַצָּה הַמֶּלֶךְ לָזֶה וְצִוָּה לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְעַל-
 יְדֵי-זֶה נִתְרַפָּא הַבֵּן מֶלֶךְ.

והנמשל מובן ממילא, שדיקא מחמת שאנו חולים מדכאים בחלי הנפש כל-כה, על-כן מכרח הצדיק הרופא נאמן לשפך עלינו סממנים יקרים ונוראים מאד. אף-על-פי שלכאורה נראה שכמעט הכל הולך לאבוד ח"ו, אף-על-פי-כן ריח טוב קולט, וברבות הימים אולי נזכה לחטף מהם איזה טפה יקרה ונפלאה לתוך פינו ופנימיותנו, עד שעל-ידי-זה אולי יש תקווה לזכות לרפואה שלמה ברוחניות וגשמיות, אמן כן יהי רצון:

סחורה יפה

פעם אחת עמדנו לפניו (לפני רבנו) בלילה ודברנו עמו הרבה מכמה וכמה תורות שגלה לפנינו...אחר-כה למחרתו בבקר נסעתי עמו ללוותו בדרך.

ענה ואמר: "אתמול הנחנו וסדרנו הסחורה שלנו, ברוך השם היא סחורה יפה מאד מאד. וטוב היה שיהיה לחנות זה משרת טוב ויפה שיכול להניח ולקפל ולסדר כל

חֲתִיכָה סְחוּרָה יָפָה יָפָה עִם הַקְּצָה לַחוּץ
 (בְּדֶרֶךְ הַמְּשָׁרְתִים הַמְּבַחֲרִים שֶׁמְקַפְּלִין הַסְּחוּרָה וּמְנִיחִין
 קְצַת לַחוּץ, כְּדֵי שְׂרָאָה הַקּוֹנֶה בְּבֹאוֹ תִכַּף מֵהוּת יוֹפֵי
 הַסְּחוּרָה). וְכִשְׂיָבוֹא אֶחָד לְקִנּוֹת אֵיזָה סְחוּרָה,
 יוּכַל הַמְּשָׁרֵת לַחֲטֹף מִיָּד בְּזִרְיוֹת אוֹתוֹ הַמִּין
 סְחוּרָה שְׁצָרִיךְ הַקּוֹנֶה, וַיִּפְתַּח אוֹתוֹ בְּמַהִירוֹת
 לְפָנָי הַקּוֹנֶה, וַיְהִי מַרְאֶה לוֹ מִיָּד הוּד יוֹפֵי פֶּאֶר
 הַסְּחוּרָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת.”

וְהַנְּמִשָּׁל מוֹבֵן, שְׁצָרִיכִין אֶחָד שְׂיִהְיֶה בְּקֵי הַיֵּטֵב
 מְאֹד בְּכָל תּוֹרוֹתָיו שְׁגֵלָה, שְׂיִוְכַל לְסִדֵּר כָּל תּוֹרָה
 יָפָה יָפָה עִם הַקְּצָה לַחוּץ. וְכִשְׂיָבוֹא אֶחָד וַיִּרְצֶה
 לְהִתְקַרֵּב וּלְדַבֵּר מִתּוֹרָתוֹ – יוּכַל לְהוֹשִׁיט לוֹ מִיָּד
 אֵיזָה תּוֹרָה שֶׁהוּא צָרִיךְ, אֲזַי כְּפִי עֲנִינוֹ. כִּי כָּל
 תּוֹרוֹתָיו הֵם כְּלָלִיּוֹת גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד שְׂיִכּוּלִין
 לְמִצָּא בָּהֶם מֵה שְׁצָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, רַק
 צָרִיכִין אֶחָד שְׂיִהְיֶה בְּקֵי בָּהֶם הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב שְׂיִוְכַל
 לְהוֹשִׁיט לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׁצָרִיךְ בְּאוֹתָהּ
 הַעֵת. וְהֵבֵן הַשָּׂאֵר מֵאֵלֶיךָ:

המשל מתבואה

פעם אחת אמר המלך לאהובו השני למלך:
"באשר אני חוזה בפוכבים, רואה אני שכל
התבואה שיגדל בשנה זאת, מי שיאכל ממנה
יהיה נעשה משגע, אם בן יטבם עצה" וענה
לו: "שעל-בן יכינו בעדם תבואה שלא יצטרכו
לאכל מתבואה הנ"ל"

וענה לו המלך: אם בן כשאנחנו לבר לא
נהיה משגעים וכל העולם יהיה משגע, אז
יהיה להפך (ולחזין בשביל בלם אי אפשר) שאנחנו
יהיו המשגעים. על-בן בודאי נצטרך גם-בן
לאכל מהתבואה, אבל רק זה שנסמן סימן
על מצחנו שגדע על כל פנים שאנחנו משגע.
שאם אהיה מסתכל על מצחך וכן כשתסתכל
על מצחי גדע מהסימן שאנחנו משגע

רץ אחר צבי

הַמֶּשֶׁל מְמַלֵּךְ שָׂרָץ אַחַר צְבִי וְלֹא יִכַּל
לְהַשִּׁיגוֹ, וְהַעֲמִידוֹ אֶת עֲצָמָם הַשָּׂרִי מְלוֹכָה
וְאָמְרוּ: "אֲדוֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ נִחְזָר" וְכוּ', עָנָה הַמֶּלֶךְ
וְאָמַר: "אֲנִי אֶת הַצְּבִי מְכַרְח לְצוּד וּמִי שָׂרוּצָה
לְחֹזֵר יִחְזָר" וְכוּ'.

העין רואה דברים

עיניים הם דברים עליונים וגבוהים מאד, והם
רואים תמיד דברים גדולים ונוראים, ואם היה
האדם זוכה לעיניים פשרים, היה יודע דברים
גדולים רק ממה שעיניו רואות, כי הם רואות
תמיד, אף שאין יודע מה רואה.

כמו למשל, כשמעבירין דבר לפני עיני
האדם בהעברה ובמהירות גדול, ואזי אין

משלים וסיפורים

הָאָדָם יוֹדֵעַ מָה רָאָה, וְהִנֵּה אָף שֶׁבִשְׂשָׁעָה
שֶׁהֶעֱבִירוּ הַדָּבָר לְפָנָי עֵינָיו, בְּוַדַּאי רָאָה אוֹתוֹ
בְּרֵאִיָּה גְמוּרָה, עִם כָּל זֶה אֵין יוֹדֵעַ מָה רָאָה,
כִּי אָף שֶׁעֵינָיו רָאוּ הַדָּבָר בְּשִׁלְמוֹת, עִם כָּל זֶה
מִחֲמַת הַמְּהִירוֹת לֹא הָיָה פְּנָאֵי בְּכַדִּי שֶׁיָּבִיא
הָרְאוֹת לְהַדְעַת שִׂידֵעַ מָה רָאָה, כִּי לִידַע הַדָּבָר
שֶׁרָאָה זֶה תְּלוּי בַּדְּעַת, וְלִזֶּה צְרִיךְ קִצָּת זְמַן,
שֶׁיִּשְׁתַּהֶה קִצָּת הַדָּבָר הַנִּרְאָה לְפָנָי עֵינָיו, בְּכַדִּי
שֶׁיָּבִוא וְיִוָּשֵׁיט כַּח הָרְאוֹת לְהַדְעַת אֶת הַדָּבָר
הַנִּרְאָה, כִּדִּי שִׂידֵעַ בְּהַדְעַת מָה רָאָה, וּמִחֲמַת
הַמְּהִירוֹת לֹא רָאָה הַדָּבָר רַק בְּכַח הָרְאוֹת, אֲבָל
לֹא הָיָה זְמַן לְהוֹשִׁיט הַדָּבָר לְהַדְעַת, וְעַל-כֵּן
אֵינּוּ יוֹדֵעַ מָה רָאָה.

וְכֵן הָאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינָיו תְּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים (הֵינּוּ
מְרֵאוֹת וְחִזְיוֹנוֹת), אֲךֶּ שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁמֶעֱבִירִין לְפָנָיו
בְּהַעֲבָרָה בְּעֶלְמָא וּבְמְהִירוֹת גְּדוֹל, עַל כֵּן אֵינּוּ
יוֹדֵעַ מָה רָאָה כִּנ"ל, וְהֵבִין:

מה לי אם נשפר?

אצל העולם השכחה היא חסרון גדול בעיניהם. אבל בעיני, יש בהשכחה מעלה גדולה. כי אם לא הייתה שכחה, לא היה אפשר לעשות שום דבר בעבודת ה', אם היה זוכר כל מה שעבר לא היה אפשר לו להרים את עצמו לעבודתו יתברך בשום אופן, גם היו מבלבלים את האדם מאד כל הדברים שעוברים עליו. אבל עכשו על ידי השכחה נשכח מה שעבר.

על-כן השכחה היא עצה טובה גדולה מאד לזה, שיתקף ומיד שחולף ועובר הדבר, יעביר ויסלק אותו מדעתו לגמרי, ויסיח דעתו מזה לגמרי. ולא יתחיל לחשב עוד במחשבתו בענין זה כלל. והבן הדבר היטב, כי הוא דבר גדול מאד.

שבשביל זה נתן השכחה – כדי שתהא התורה חביבה על לומדיה תמיד כשעה הראשונה. כי על ידי השכחה כשחוזר ובא ולומד אפלו מה שכבר למד, הוא אצלו כחדשות וחביב עליו.

וְאִיתָא מְשַׁל, עַל הַלּוֹמֵד וְשׁוֹכַח: שִׁשְׁכְּרוּ
אֲנָשִׁים לְמִלְאֵת חֲבִיּוֹת וְהַחֲבִיּוֹת הָיוּ נְקוּבִים
וְכָל מָה שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִין לְתוֹךְ הַחֲבִיּוֹת נִשְׁפָּךְ
לְחוּץ, וְהַטְּפָנִשִׁים אָמְרוּ: 'הוֹאִיל וְחֹזֵר וְנִשְׁפָּךְ
לְחוּץ, לָמָּה לָנוּ לֵיגַע וּלְמִלְאֵת מֵאַחַר שֶׁאַחַר-
כֵּן נִשְׁפָּךְ?!' אָבַל הֶחָכֶם אָמַר: "מָה לִּי בָזָה?
הֲלֹא פּוֹרְעִין לִי עַל הַיּוֹם, וְשִׁכְרִי לֹא יִקְפַח
מִכָּל יוֹם וָיוֹם, כִּי אֲנִי מְשַׁכֵּר לַיָּמִים וּמָה לִּי אִם
נִשְׁפָּךְ?". כֵּן אָף-עַל-פִּי שִׁשְׁכַח לְמוֹדוֹ, שִׁכְּרוּ
לֹא יִקְפַח מִכָּל יוֹם וָיוֹם.

וְדַע, שְׁלַעֲתִיד מְזַכֵּרִין אֶת הָאָדָם כָּל מָה שֶׁלָּמַד.
אָף אִם שָׁכַח.

גַּם בְּנֵי אָדָם הַשּׁוֹמְעִים הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמֵת
וְאִינָם מְבִינִים אוֹתָהּ, לְעֵתִיד בְּעוֹלָם הֵבֵא יְבִינוּ.
כִּי עֵקֶר הַתּוֹרָה הִיא לְהַנְשָׁמוֹת, שֶׁבְּעוֹלָם הֵבֵא
יְהִיו הַנְשָׁמוֹת בְּקִיָּאִים וּמְשִׁיגִים הַיָּטֵב אֶת הַתּוֹרָה
שֶׁלָּמַד וְשָׁמַע הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה.

בנערה שנחטפה

הַמַּעֲשֵׂה שִׁשְׁמַעְתִּי, שִׁפְעַם אַחַת הָיָה רַבְּנוּ
ז"ל בַּחֲרָף עַל בְּרִית מִילָה, וּבָא אִישׁ אֶחָד וְקָבַל
(התלונן) לְפָנָיו אֹדוֹת בְּתוֹ אֲשֶׁר פָּתָה אוֹתָהּ
עָרַל אֶחָד לְהַמִּיר דָּתָהּ רַחֲמָנָא לְצִלָּן וְנֶאבְדָּה,
וּכְבֵּר חֲפֵשׂ אוֹתָהּ בְּכָל הַכְּפָרִים וְלֹא מְצָאָהּ.

וַיֹּאמֶר לוֹ רַבְּנוּ ז"ל: שִׁנְמַצָּאת אֲצֶל הַכֹּמֵר
דְּעִירוֹ, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁהַכֹּמֵר יַעֲשֶׂה
לוֹ זֹאת, יַעַן כִּי חַי אֶתוֹ בְּטוֹב מְאֹד. וַאֲמַר אֶל
רַבְּנוּ ז"ל: "אֵיךְ הוֹלְכִים לְבִקְשָׁה?" וְהַשִּׁיב לוֹ:
שִׁיִּסְעוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים תַּכְּף עִם עֲגֻלַת הַחֲרָף סְמוּךְ
לְבֵית הַכֹּמֵר, וּבְתוֹ תַעֲמֹד בַּחוּץ, וּכְשֶׁתִּרְאֶה
אוֹתָם תַּכְּף תִּתְרַצֶּה לְנִסְעַ עִמָּם לְבֵיתָהּ. וְכֹךְ
הָיָה. וְאֲדַמּוּ"ר יָשֵׁב עוֹד עַל סְעֻדַת בְּרִית מִילָה.

וּכְשֶׁנֹּדַע הַדָּבָר לְהַעֲרִילִים דְּשָׁם, לָקָחוּ
 מִקְלוֹת וְקַרְדָּמוֹת לַיֶּלֶךְ לְלֶחֶם עִם הַיְהוּדִים
 אֲשֶׁר לָקָחוּ אֶת הַנְּעֶרָה מִבֵּית הַכֹּמֶר וּלְקַחְתָּהּ
 בַּחֲזָרָה בַּחֲזָקָה, וְנָפַל עַל הַיְהוּדִים פַּחַד גָּדוֹל.
 וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: שְׁלֹא יִפְחָדוּ רַק יִקְחוּ בְיָדָם גַּם
 כֵּן מִקְלוֹת וְלִצָּאת כְּנֻגָדָם וַיִּפְחָדוּ הָעֲרָלִים מֵהֶם
 וַיֵּלְכוּ לָהֶם. וְכֵן הָיָה. כְּשֶׁרָאוּ הָעֲרָלִים אֶת
 מַעַט הַיְהוּדִים יוֹצְאִים כְּנֻגָדָם גַּם כֵּן בְּמִקְלוֹת
 הָלְכוּ לָהֶם אֵף שְׁלֹא הָיָה שׁוֹם דְּרָךְ הַטֹּבַע לָזֶה.
 וְאַחַר כֵּן הִשְׁתַּדֵּל רַבֵּנוּ ז"ל לְשַׁדֵּךְ אוֹתָהּ עִם
 בַּחּוֹר בְּעַל מְלֹאכָה אֶחָד, סַנְדֵּלָר מִשָּׁם וְהִזְהִיר
 לְהַבְּחֹר וְאָמַר: "תִּשְׁמַר אֶת עֲצֻמְךָ, אִם יוֹדֵמֵן
 לָךְ אֵיזָה קִטְטָה עִמָּה שְׁלֹא תִבְיָשָׁה בְּבִזְיוֹן הַזֶּה
 שֶׁרָצָתָה לְהַמִּיר דָּתָהּ, וּבְעֵבוֹר זֶה אֲנִי מִכְּבִיחֶךָ
 שְׂיִהְיֶה לָךְ מִמְּנָה בָּנִים טוֹבִים". וְכֵן הָיָה, שֶׁנֹּדַע
 לוֹ מִמְּנָה בָּנִים טוֹבִים לוֹמְדִים מִפְּלִגֵי תוֹרָה.

מלך שבנה פלטין

מֵעֵשָׂה בַּמֶּלֶךְ אֶחָד שֶׁבָּנָה לְעַצְמוֹ פְּלָטִין,
וְקָרָא לְשָׁנֵי אֲנָשִׁים וְצֹה אֹתָם שְׂיִצְיִרוּ אֶת
הַפְּלָטִין שְׁלוֹ וְחָלַק לָהֶם אֶת הַפְּלָטִין לְשָׁנֵי
חֲלָקִים. הֵינּוּ שֶׁמִּחְצָה הַפְּלָטִין יִהְיֶה מִטָּל עַל
הָאֶחָד לְצִירוֹ, וּמִחְצָה הַשָּׁנִי יִהְיֶה מִטָּל עַל הַשָּׁנִי
לְצִירוֹ. וְקִבַּע לָהֶם זְמַן, שְׁעַד אֹתוֹ הַזְּמַן מְחִיבִים
הֵם לְצִירוֹ. וְהִלְכוּ לָהֶם אֵלֵי הַשָּׁנִי אֲנָשִׁים.

וְהִלְךְ אֶחָד מֵהֶם וַיִּגַע וְטָרַח מְאֹד וְלִמַּד עַצְמוֹ
זֹאת הָאֲמֻנָה שֶׁל צִיּוֹר וְכִיּוֹר הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב עַד
שְׂצִיר אֶת חֲלָקוֹ שֶׁהָיָה מִטָּל עָלָיו בְּצִיּוֹר יָפָה
וְנִפְלָא מְאֹד. וְצִיר שֵׁם חַיִּית וְעוֹפוֹת וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה
בְּצִיּוֹרִים נִפְלְאִים וְנָאִים מְאֹד. וְהַשָּׁנִי לֹא שֵׁם אֶל
לְבוֹ גִּזְרַת הַמֶּלֶךְ וְלֹא עִסַּק בָּזֶה כָּלֵל.

וְכֹאֲשֶׁר הִגִּיעַ סְמוּךְ לְזִמְן הַמִּגְבָּל שֶׁהָיוּ צְרִיכִין
 לְגַמֵּר מְלֵאכֶתָם, הִנֵּה הָרֵאשׁוֹן כָּבַר וְגָמַר
 מְלֵאכֶתוֹ וְאֲמָנוֹתוֹ בְּחֻלְקוֹ בְּצִיּוֹר נָאָה וְנִפְלָא
 מְאֹד. וְזֶה הַשְּׁנִי הִתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ מֵהַ
 זֹאת עָשָׂה שֶׁכֻּלָּה הַזִּמְן בְּהֶבֶל וְרִיק וְלֹא חָשׂ
 לְגִזְרָא דְּמִלְכָּא'?! וְהִתְחִיל לְחַשֵּׁב מִחֲשָׁבוֹת
 מֵהַ לַעֲשׂוֹת, כִּי בּוֹדֵאֵי בְּאֵלּוֹ הַיָּמִים הַמּוֹעֲטִים
 הַסְּמוּכִים לְזִמְן הַמִּגְבָּל אֵי אֲפֹשֶׁר לְתַקֵּן עוֹד
 לְלַמֵּד לַעֲצָמוֹ וְלַעֲשׂוֹת אֲמָנוֹת הַצִּיּוֹר, לְצִיֵּר
 חֻלְקוֹ בְּזֶה הַזִּמְן הַמּוֹעֵט, כִּי הִיָּה סְמוּךְ מְאֹד
 לְמוֹעֵד הַקְּבוּעַ לָהֶם.

וְנִתְיָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ, וְהִלֵּךְ וְהִטִּיחַ כָּל חֻלְקוֹ
 בְּמִשְׁיַחַת סְמָנִין (שְׁקוֹרִין פְּאִקִּיסַט [סוג צִבְעַ]) וְעָשָׂה
 פְּאִקִּיסַט שְׁחֹר עַל כָּל חֻלְקוֹ. וְהַפְּאִקִּיסַט הָיָה
 כְּמוֹ אִסְפֵּקְלָרְיָא (מֵרֵאָה) מִמָּשׁ, שֶׁהָיוּ יְכוֹלִין
 לְהִתְרַאוֹת בּוֹ כְּמוֹ בְּאִסְפֵּקְלָרְיָא מִמָּשׁ, וְהִלֵּךְ

מלך שבנה פלטין

וְתָלָה וּיְלוֹן לְפָנַי חֶלְקוֹ לְהַפְסִיק בֵּין חֶלְקוֹ וּבֵין
חֶלְקֵי חֵבְרוֹ.

וַיְהִי כִּי הִגִּיעַ מוֹעֵד הַקְּבוּעַ שֶׁקִּבַּע לָהֶם הַמֶּלֶךְ,
הֶלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְרֵאוֹת תְּבִנִית מְלֹאכֶתֶם אֲשֶׁר עָשׂוּ
בְּאֵלוֹ הַיָּמִים. וְרָאָה חֶלֶק הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא מְצִיר
בְּצִיּוּרִים נָאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד וּמְצִירִים שֵׁם
בְּחֶלְקוֹ צִפְרִים וְכוּ' בְּדַרְכֵים נִפְלְאִים מְאֹד.

וְחֶלֶק הַשֵּׁנִי הָיָה תְּלוּי בְּוִילוֹן וְחֶשֶׁד תַּחְתּוֹ
וַאִין רוֹאִין שֵׁם מְאוּמָה. וְעַמֵּד הַשֵּׁנִי וּפְרֵשׂ אֶת
הַוִּילוֹן וְהַזְרִיחַ הַשָּׁמֶשׁ וּבָאוּ וְהֵאִירוּ כָּל הַצִּיּוּרִים
הַנִּפְלְאִים כֻּלָּם בְּחֶלְקוֹ מִחֲמַת שֶׁהָיָה שֵׁם
הַפְּאִקִּסִּט שֶׁהָיָה מְאִיר כְּמוֹ אֶסְפֶּקֶלְרִיא. עַל-כֵּן
כָּל הַצִּפְרִים הַמְצִירִין בְּחֶלֶק הָרֵאשׁוֹן וּשְׂאֵר כָּל
הַצִּיּוּרִים הַנִּפְלְאִים כֻּלָּם נִרְאוּ בְּתוֹךְ חֶלְקוֹ וְכָל
מֵה שֶׁרָאָה הַמֶּלֶךְ בְּחֶלֶק הָרֵאשׁוֹן רָאָה גַם-כֵּן
בְּחֶלְקוֹ שֶׁל זֶה.

וְנוֹסֵף לָזֶה, שְׁגַם כָּל הַבָּלִים הַנִּפְלְאִים וְכָל
הַקְּרִידָנָצַן [כְּמוֹ רְהִיטִים] וְכִיּוֹצֵא שֶׁהַכְּנִים הַמְּלֶךְ
לְתוֹךְ הַפְּלָטִין כֻּלָּם נִרְאוּ גַם-כֵּן בְּחֶלֶק הַשְּׁנִי.
וְכֵן כָּל מֵה שִׁירְצָה הַמְּלֶךְ לְהַכְּנִים עוֹד בָּלִים
נִפְלְאִים לְתוֹךְ הַפְּלָטִין יְהִיו כֻּלָּם נִרְאִים בְּחֶלְקוֹ
שֶׁל הַשְּׁנִי, וְהוּטַב הַדָּבָר לְפָנָי הַמְּלֶךְ וְכוּ'.

(וְיֹתֵר מִזֶּה אֵינִי זוֹכֵר) כָּל זֶה שִׁמְעֵתִי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ
בְּעֶצְמִי:

”מזל טוב”

שְׁנַת תַּקס”ז. בְּרֶסֶלֶב. פָּרַשְׁת וַיְחִי. אַחַר שֶׁהֵייתִי
מְקַדֵּשׁ הַלְּבָנָה בְּעֶצְמִי, וְאָמַר לִי (רַבֵּנוּ): ”אִם הֵייתֶם
שְׂמִיחִים הָיָה טוֹבָה גְּדוֹלָה לְהַעוֹלָם”. אַחַר-כֵּן
סִפַּר זֹאת, שֶׁרָאָה בְּחֵלוֹם:

הָיָו הוֹלְכִים חִילוֹת רַבּוֹת מְאֹד וְהָיוּ פּוֹרְחִים
אַחֲרֵיהֶם צִפְּרִים רַבִּים מְאֹד, גְּזֻמָּא גְּדוֹלָה.

וְשִׂאֲלֹתַי לְאוֹתוֹ שְׂאֲצָלַי: "עַל מָה הֵם פּוֹרְחִים
הַצְּפָרִים שְׂאֲחַרְיֵהֶם" וְאָמַר לִי: שְׂהוֹלְכִים לְעֹזֵר
לְאוֹתָן הַחִילּוֹת. וְשִׂאֲלֹתַי אֵיךְ יַעֲזְרוּ לָהֶם?
וְהַשִּׁיב לִי: שְׂהַצְּפָרִים הָאֵלוּ מְנִיחִין מַעֲצָמָם
לְחָה שְׂעַל-יְדֵי אוֹתָהּ הַלְּחָה נִסְתַּלְקִים שְׂכַנְגָּדָם
וּבְזָה הֵם עוֹזְרִים לְאוֹתָן הַחִילּוֹת. וְהָיָה קָשָׁה
לִי זֹאת! - הֲלֹא בַּמָּקוֹם הַהוּא שְׂמְנִיחִין הַלְּחָה
נְמַצָּאִים אוֹתָן הַחִילּוֹת גַּם-בֵּן שָׁם וַיִּזִּיק לָהֶם
גַּם-בֵּן?

בְּתוֹךְ כֵּךְ רָאִיתִי, וְהִתְחִילוּ הַצְּפָרִים לְהוֹרִיד
עַצְמָן לְמַטָּה עַד שְׂעַמְדוּ בְּלָם עַל הָאָרֶץ,
וְהָלְכוּ אַחֲרֵי הַחִילּוֹת וְהָיוּ מְלַקְטִים מִן הָאָרֶץ
בְּפִיָּהֶם. וְהִדְבֵּר שְׂלַקְטוּ הָיָה דְבַר עָגַל וְלֹא
הָיָה דְבַר מְאֹכֵל. וְהָיָה קָשָׁה לִי: אֵיךְ יָבוֹאוּ
וַיִּלְכוּ אֵלּוֹ הַצְּפָרִים אַחֲרֵי הַחִילּוֹת? כִּי בְּהִלִּיכָהּ
הָאָדָם הוֹלֵךְ מְהֵרָה יוֹתֵר מִן הַצְּפָרִים! וּמָהוּ זֶה

משלים וסיפורים

שְׁמַלְקָטִים? וְאָמְרוּ לִי: שָׁזָה שְׁמַלְקָטִים מִזֶּה
נַעֲשֶׂה לַחֲה הַנַּ"ל שְׁמִמִּית אוֹתָן שְׁכַנְגָדִם כַּנַּ"ל,
וּבְכָל מָקוֹם שְׁמַנִּיחִין הַלַּחָה עַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלְקִים
וּמִתִּים שְׁכַנְגָדִם בְּמָקוֹם שֵׁהֶם (וְהָיָה קָשָׁה לִי בְּזֶה
כַּמָּה דְבָרִים וְאֵינִי זוֹכֵרִם).

וּנְכַנְסֵתִי לְמָקוֹם מְצַנֵּעַ, וְרֵאִיתִי שֶׁהָיָה פֶתַח
נִמְדָּ מְאֹד, וּנְכַנְסֵתִי לְשֵׁם וְשָׁכַבְתִּי עַצְמִי שֵׁם
וְלֹא הָיוּ שׁוֹם חֲלוֹנוֹת בְּאוֹתוֹ הַחֹדֶר, וְהָיָה שֵׁם
חֶשֶׁד. וּנְכַנְסֵתִי לְשֵׁם שֶׁהָיִיתִי רוֹצֵה לְהִתְחַבֵּא
וּנְחַבֵּאתִי שֵׁם. בְּתוֹךְ כֵּךְ הִתְחִילוּ לְכַנֵּס לְשֵׁם כָּל
הַצְּפָרִים, וְהָיִיתִי רוֹצֵה לְגַרְשֵׁם וְהָיִיתִי מְפָרִיחֵם
בְּיָדִי, וְעַמְדָה שׁוֹנָרָא [חֲתוּל] בְּפִנְיֵהֶם וְדָרָךְ
הַצְּפָרִים לְבָרַח מִפְּנֵי הַשׁוֹנָרָא וּמַחֲמַת זֶה נְכַנְסוּ
כָּלֵם לְתוֹךְ הַחֹדֶר. וְכָל מֵה שֶׁהָיִיתִי מְפָרִיחֵם
בְּיָדִי לֹא הוֹעִיל מַחֲמַת הַשׁוֹנָרָא.

"מזל טוב"

וְשִׂאֲלֹתַי עַל מָה הֵם בָּאִין לְכָאן? וְאָמְרוּ לִי:
שֶׁהֵם בָּאִין לְכָאן לְהִיּוֹת לָהֶם פָּאקִין [אֲבַעֲבוּעוֹת].
וְשִׂאֲלֹתַי לָמָּה זֶה? וְאָמְרוּ לִי: שֶׁהִלְחָה שֶׁל
הַפָּאקִין, הִיא הִלְחָה הַנַּ"ל שֶׁמְמִיתָה אוֹתָם
שֶׁכַּנְגְּדָם. וְשִׂאֲלֹתַי: הֲלֹא מְפָאקִין יְכוּלִים לָמוֹת
מֵהֶם גַּם-כֵּן? וְאָמְרוּ לִי: שֶׁכֵּן הוּא בְּאֻמַּת,
וּמְאוֹתָן הַנְּבִלוֹת שֶׁמְתִין מֵהֶם זֶה מְזִיק לְאוֹתוֹ
הַמְּקוֹם שֶׁהֵם מְתִים שָׁם. וְהָיָה לִי צַעַר גָּדוֹל, כִּי
יֵרְאֵתִי שְׂלֵא אֲגֻנֵעַ ח"ו מִסְּרַחוֹן הַנְּבִלוֹת, כִּי הָיוּ
שָׁם צַפְרִים הַרְבֵּה מְאֹד, וְהָיִיתִי מְתַפְלֵל לְהִשָּׁם
יְתִבְרַךְ עַל זֶה. בְּתוֹךְ כֵּךְ עָבְרוּ עָלֵיהֶם הַפָּאקִין
וְחִזְרוּ לְבְרִיתָן וּפְרַח מִשָּׁם צְפוֹר בְּשִׂמְחָה וְכֵן
פָּרְחוּ כָּלֵם אַחֲרָיו, וְנִעְשָׂה צְעָקָה בְּעוֹלָם "מִזֵּל
טוֹב מִזֵּל טוֹב", וְגַם אֲנִי שִׂאֲגֵתִי "מִזֵּל טוֹב"

האורח

תקס"ט, א' ד'חנפּה, אַחַר הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻפָּה
בְּלֵילָה:

אֹרֵחַ נִכְנָם לְבַעַל-הַבַּיִת, וְשָׂאל לְבַעַל-הַבַּיִת:
"מֵאִין פִּרְנָסְתָּךְ?" וְהָשִׁיב לוֹ: "אִין לִי פִּרְנָסָה
קְבוּעָה בְּבֵיתִי, רַק מַחֲיָתִי מִן הָעוֹלָם". וְשָׂאל
לוֹ: "מָה אַתָּה לוֹמֵד?" וְהָשִׁיב לוֹ.

וְהָיוּ מְשִׁיחִים יַחַד, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ בְּתוֹךְ שֵׁיחַת
דְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִן הַלֵּב. וְהִתְחִיל הַבַּעַל-הַבַּיִת
לְהַשְׁתַּוְּקַק וּלְהִתְנַעֵנַע מְאֹד: "אֵיךְ מְשִׁיגִים
וּמְגִיעִים לְאִיזָה דְּבַר-מַעְלָה שֶׁבְּקִדְשָׁה?" אָמַר
לוֹ הָאֹרֵחַ: "אֲנִי אֶלְמַד עִמָּךְ". וְתָמָּה הַבַּעַל-
הַבַּיִת, וְהִתְחִיל לְחַשֵּׁב אוֹלֵי אֵינּוּ בֶן-אָדָם
כָּלֵל?! אֵךְ חֹזֵר וְרָאָה שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִמוֹ כְּדֶרֶךְ
בְּנֵי-אָדָם, אֵךְ תִּכְרַף נִתְחַזַּק הָאֱמוּנָה אֲצִלוֹ

לְהֵאֱמִין בּוֹ, וְהִתְחִיל תִּכְרַף לְקַרְאוֹ 'רַבִּי', וְאָמַר לוֹ: "קֵדָם בַּל אָנִי מִבְּקֵשׁ לְלַמֵּד מִכֶּם אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכַבּוּדְכֶם, וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר שְׂאִפְגֹּם מִמֶּשׁ בְּכַבּוּדְכֶם חֵם וְשָׁלוֹם, רַק אֶף-עַל-פִּי-בֵן בֶּן-אָדָם קָשָׁה לוֹ לְהִזְהַר לְגַמְרֵי בְּרֵאוּי; עַל-בֵּן אָנִי רוֹצֵה שֶׁתְּלַמְּדוּנִי אֵיךְ לְנַהֵג בְּכַבּוּדְכֶם". וְהֵשִׁיב לוֹ: "כָּעֵת אִין לִי פְּנָאִי, בְּעֵת אַחַר אָבּוּא אֶצְלָךְ וְאֶלְמֹדֶךְ זֹאת, וְכָעֵת אָנִי צָרִיךְ לִילְדֵךְ מִכָּאן". וְאָמַר לוֹ: "גַּם עַל זֶה אָנִי צָרִיךְ לְלַמֵּד מִכֶּם, כַּמָּה אָנִי צָרִיךְ לְלוֹזֹת אֶתְכֶם?". וְאָמַר לוֹ: "עַד אַחַר הַפְּתַח".

וְהִתְחִיל לְחַשֵּׁב: 'אֵיךְ אֵיצָא עִמּוֹ, כִּי כָּעֵת אָנִי עִמּוֹ בֵּין הַבְּרִיּוֹת, וְאִם אֵיצָא עִמּוֹ לְבַדּוֹ, מִי יוֹדֵעַ מִי הוּא'. וְשָׁאַל לוֹ, וְאָמַר לוֹ: "יֵישׁ לִי פֶּחַד לְצֵאתָ עִמָּכֶם". הֵשִׁיב לוֹ: "אִם אָנִי יָכוֹל כְּזֹאת לְלַמֵּד עִמָּךְ, גַּם עֵתָה אִם אֶרְצֶה לַעֲשׂוֹת לְךָ אֵיזָה

דָּבָר, מִי יִמְחָה בְּיָדֵי". וַיֵּצֵא עִמּוֹ מִן הַפֶּתַח. וַאֲזִי
 תִּכְרַף חֲטָף אוֹתוֹ וְהִתְחִיל לִפְרוֹחַ עִמּוֹ. וְהָיָה קָר
 לוֹ, וְלָקַח מִלְּבוּשׁ וְנָתַן לוֹ, וְאָמַר לוֹ: "קַח זֶה
 הַמְּלָבוּשׁ וַיֵּיטֵב לָךְ, וַיְהִיֶּה לָךְ אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה
 וְכָל טוֹב וַתֵּשֶׁב בְּבֵיתְךָ" וּפְרַח עִמּוֹ.

בְּתוֹךְ כֶּף הַסֶּתֶפֶל, וְהֵנָּה הוּא בְּבֵיתוֹ, וְלֹא
 הָיָה מֵאֲמִין בְּעֵצְמוֹ שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ, אֲךָ הַסֶּתֶפֶל,
 וְהֵנָּה הוּא מְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם וְאוֹכֵל וְשׁוֹתָה
 כְּדֶרֶךְ הָעוֹלָם. בְּתוֹךְ כֶּף חֲזוֹר וְהַסֶּתֶפֶל, וְהֵנָּה
 הוּא פוֹרֵחַ כְּבַתְחֻלָּה. חֲזוֹר וְהַסֶּתֶפֶל, וְהֵנָּה הוּא
 בְּבֵיתוֹ. חֲזוֹר וְהַסֶּתֶפֶל, וְהֵנָּה הוּא פוֹרֵחַ, וְכֵן הָיָה
 מִתְּנַהֵג זְמַן רַב.

אַחֵר-כֶּף הוֹרִיד אוֹתוֹ בֵּין שְׁנֵי הָרִים בְּגִיא, וּמָצָא
 שָׁם סֵפֶר, וְהָיוּ בּוֹ צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת: א' ז' ח' הוּא
 ד' וְכו' וְהָיָה מְצִיר בְּהַסְפֵּר כְּלִים, וּבְתוֹךְ הַכְּלִים
 הָיוּ אוֹתִיּוֹת. גַּם הָיָה בְּתוֹךְ הַכְּלִים אוֹתִיּוֹת שֶׁל

הַכֵּלִים, שְׂיִכּוּלֵינָ לַעֲשׂוֹת עַל-יָדָם אֱלוֹ הַכֵּלִים,
וְהָיָה לוֹ חֶשֶׁק מְאֹד לְלַמֵּד אֶת הַסֵּפֶר.

בְּתוֹךְ כֶּךָ הַסֵּתֶפֶל, וְהִנֵּה הוּא בְּבֵיתוֹ. חֲזֹר
וְהַסֵּתֶפֶל, וְהִנֵּה הוּא שָׁם. וְהִתְיַשֵּׁב עֲצֹמוֹ לַעֲלוֹת
אֶל הָהָר, אוֹלֵי יִמָּצֵא שָׁם אִיזָה יִשׁוּב; וּכְשָׁבָא
אֶל הָהָר, רָאָה עוֹמֵד שָׁם אֵילָן שֶׁל זֶהָב עִם
עֲנָפִים שֶׁל זֶהָב, וְעַל הָעֲנָפִים תְּלוּיִים כֵּלִים כָּמוֹ
אֱלוֹ הַכֵּלִים הַמְצִיִּירִין בַּסֵּפֶר, וּבְתוֹךְ הַכֵּלִים הָיוּ
כֵּלִים, שֶׁעַל-יָדָם עוֹשִׂים אֱלוֹ הַכֵּלִים. וְהָיָה חֲפִיץ
לְקַח מִשָּׁם הַכֵּלִים, וְלֹא הָיָה יָכוֹל, מִחֲמַת שֶׁהָיוּ
נֹסְבִים שָׁם עַל הָעֲנָפִים שֶׁהָיוּ בְּעַקְמֵימִיּוֹת.

בְּתוֹךְ כֶּךָ הַסֵּתֶפֶל, וְהִנֵּה הוּא בְּבֵיתוֹ, וְהִתְהַלֵּךְ
לוֹ פְּלִיאָה גְּדוֹלָה - מֵה זֹאת, שֶׁהוּא פְּעַם בְּכָאן
וּפְעַם שָׁם?. וְהָיָה חֲפִיץ לְסַפֵּר זֹאת לְבְנֵי-אָדָם,
אֵךְ אֵיךְ מִסְפָּרִין פְּלִיאָה כְּזוֹ לְבְנֵי-אָדָם, מֵה
שֶׁאֵין רְאוּי לְהֶאֱמִין.

בְּתוֹךְ כֶּךָ הִסְתַּכַּל מִן הַחֲלוֹן וּרְאָה אֶת הָאוֹרֶחַ
הַנִּ"ל, וְהִתְחִיל לִבְקֹשׁ אוֹתוֹ מְאֹד שְׂיָבוֹא אֶצְלוֹ.
וְאָמַר לוֹ: "אֵינְ לִי פְנָאִי, כִּי אֲנִי הוֹלֵךְ אֶצְלְךָ".
אָמַר לוֹ: "זֶה בְּעֵצְמוֹ נִפְלְאָת בְּעֵינַי, הֲרֵי אֲנִי
כָּאֵן, וּמָה זֶה שְׂאֵתֶם הוֹלְכִים אֶצְלִי"?

הַיָּשִׁיב לוֹ: "בְּשָׁעָה שְׁנַתְרַצִּית לֵילֶךְ עָמִי לְלוֹוֹת
אוֹתִי מִן הַפֶּתַח, אֲזִי לְקַחְתִּי מִמְּךָ הַנִּשְׁמָה וְנָתַתִּי
לָהּ לְבוּשׁ מִן הַגֶּן-עֵדֶן הַתְּחִתּוֹן, וְהַנֶּפֶשׁ רוּחַ
נִשְׁאָר אֶצְלְךָ, וְעַל-כֵּן כְּשֵׁאתָה מְדַבֵּק מִחֲשַׁבְתְּךָ
לְשֵׁם, אֵתָה שֵׁם, וְאֵתָה מִמְּשִׁיךְ הָאָרֶה מִפְּנֵי
אֵלֶיךָ, וּכְשֵׁאתָה חוֹזֵר לְכָאֵן, אֵתָה כָּאֵן".

וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֵאִיזָה עוֹלָם הוּא, מֵעוֹלָם טוֹב הוּא
כּוֹדָאִי, וְעַדִּין לֹא נִגְמַר וְלֹא נִסְתָּיִם:

מנורת החסרונות

מעֲשֵׂה: אֶחָד הֶלֶךְ מֵאָבִיו וְהָיָה בְּמַדִּינֹת
אַחֲרוֹת יָמַי רַבִּים אֶצֶל אַחֲרִים. וְלִזְמַן - בָּא
לְאָבִיו, וְהִתְפָּאֵר בְּעֵצְמוֹ שֶׁלָּמַד נֶשֶׁם אֲמִנוֹת
גְּדוֹל: לַעֲשׂוֹת מְנוּרָה הַתְּלוּיָה (שְׁקוּרִין הָעֵנֵג
לִיכְמֹעַר). וְצִוָּה לְהִתְאַסֵּף כָּל בְּעָלֵי אֲמִנוֹת הַזֶּה,
וְהוּא יֵרָאֶה לָהֶם חֲכָמָתוֹ בְּזֶה הָאֲמִנוֹת.

וְכֵן עָשָׂה אָבִיו, וְקִבֵּץ כָּל הַבְּעָלֵי אֲמִנוֹת הַזֹּאת
לְרֵאוֹת גְּדֹלַת הַבֵּן, מִה שֶׁפָּעַל בְּכָל הַיָּמִים הָאֵלּוּ
שֶׁהָיָה בְיַד אַחֲרִים. וְהַבֵּן הוֹצִיא מְנוּרָה אַחַת
שֶׁעָשָׂה, וְהִיָּתָה מְגִנָּה מְאֹד בְּעֵינֵי כָלֶם. וְאָבִיו
הֶלֶךְ אֶצְלָם, וּבִקֵּשׁ מֵאֵתָם שְׁיִגְלוּ לוֹ הָאֲמִת.
וְהִכְרִחוּ לְהוֹדִיעַ לוֹ הָאֲמִת שֶׁהִיא מְגִנָּה מְאֹד.

וְהַבֵּן הִתְפָּאֵר: "הֲלֹא רֵאִיתֶם חֲכָמַת אֲמִנוֹתִי".
וְהוֹדִיעַ לוֹ אָבִיו שֶׁלֹּא נִרְאָה יָפָה בְּעֵינֵי כָלֶם.

השיב לו הבן: "אֲדַרְבָּא! בְּזֵה הִרְאִיתִי גְדֻלְתִּי.
 כִּי הִרְאִיתִי לְכֹלֵם חֶסְרוֹנָם. כִּי בִזְאוֹת הַמְּנוּרָה
 נִמְצְאוּ הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַבְּעֵלִי
 אֲמָנוֹת הַנִּמְצְאוּ כִּי אֵין. הֲלֹא תִרְאֶה; שֶׁאֵצֶל זֶה
 מְגַנֵּה חֲתִיכָה זֹו, אֲבָל חֲתִיכָה אַחֶרֶת יִפֶּה אֲצֵלוֹ
 מְאֹד. וְאֵצֶל אַחֵר לְהַפְךָ, אֲדַרְבָּא, זֹאת הַחֲתִיכָה
 שֶׁהִיא מְגַנֵּה אֲצֵל חֲבֵרוֹ הִיא יִפֶּה וְנִפְלְאָה בְּעֵינָיו,
 רַק זֹאת הַחֲתִיכָה מְגַנֵּה. וְכֵן אֲצֵל כָּלֵם: מֵה
 שֶׁרַע בְּעֵינָיו זֶה הִיא יִפֶּה בְּעֵינָיו חֲבֵרוֹ, וְכֵן לְהַפְךָ.
 וְעֲשִׂיתִי מְנוּרָה זֹאת מִחֶסְרוֹנוֹת לְבָדָם. לְהִירְאוֹת
 לְכֹלֵם שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוֹת, וַיֵּשׁ לְכֹל אֶחָד חֶסְרוֹן.
 כִּי מֵה שֶׁיִּפֶּה בְּעֵינָיו הוּא חֶסְרוֹן בְּעֵינָיו חֲבֵרוֹ,
 אֲבָל בְּאֵמֶת אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּתַקּוּנּוֹ"

מה שראיתי

תְּחִלַּת קיץ תקס"ד. עָנָה וְאָמַר: אֲסַפֵּר לָכֶם מֵה שָׂרָאִיתִי וּתְסַפְּרוּ לְבָנֵיכֶם.

אָחַד הָיָה שׁוֹכֵב עַל הָאָרֶץ וּסְבִיבוֹ הָיוּ יוֹשְׁבִים עֵגוּל וּסְבִיב הָעֵגוּל עוֹד עֵגוּל וּסְבִיב הָעֵגוּל עוֹד עֵגוּל, וְכֵן עוֹד כַּמָּה עֵגוּלִים, וּסְבִיבָם הָיוּ יוֹשְׁבִים עוֹד כַּמָּה אֲנָשִׁים בְּלִי סֵדֶר. וְאוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּאֲמָצֵעַ (בְּלוֹמַר שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב מִטָּה עַל צִדּוֹ) הָיָה עוֹשֶׂה בְּשִׁפְתָיו וְכָלֶם סְבִיבוֹ הָיוּ עוֹשִׂים בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם אַחֲרָיו.

וְאַחַר-כֵּן רָאִיתִי וְהִנֵּה אֵינְנוּ (אוֹתוֹ הָאֲמָצְעִי) וְכָלֶם הָיוּ יוֹשְׁבִים סְבִיבוֹ הִפְסִיקוּ לַעֲשׂוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, וְשָׂאֲלֹתַי: מַה זֶה? הַשִּׁיבוּ לִי: שִׁנְתָּ קֶרֶר וְנִגְוַע וּפְסַק מִלְדַּבֵּר וְהִפְסִיקוּ מִלְדַּבֵּר.

וְאַחַר-כֵּן הִתְחִילוּ כֻלָּם לָרוּץ וְרָצְתִי אַחֲרֵיהֶם.
 וְרָאִיתִי שְׁנֵי פְּאֵלֵאצִּין [אַרְמוֹנוֹת] הֵינּוּ בְּנִינִים נָאִים
 יָפִים מְאֹד, וְשֵׁם הָיוּ יוֹשְׁבִים שְׁנֵי שְׁרָרוֹת (שרים,
 חֲשׁוּבִים) וְהֵם רָצוּ לְשֵׁם לְהִשְׁרָרוֹת וְהִתְחִילוּ
 לְטַעֵן עִמָּהֶם "לָמָּה הִתְעִיתֶם אוֹתֵנוּ"?! וְרָצוּ
 לְהִרְגָם, וּבְרָחוּ הַשְׁרָרוֹת לַחוּץ. וְרָאִיתִים וְהוֹטֵב
 בְּעֵינַי מְאֹד מֵהוּת שְׁלָהֶם. וְרָצְתִי אַחֲרֵיהֶם.

וְרָאִיתִי מִרְחוֹק אֶהֱל יָפָה. וְצִעְקוּ מִשֵּׁם
 לְהִשְׁרָרוֹת: "חֲזְרוּ לְאַחֲרֵיכֶם, וּבְקִשְׁתֶּם כָּל
 הַזְּכוּיֹת שֵׁישׁ לָכֶם וְנִמְלַתֶם בְּיַדְכֶם. וְתִלְכוּ לְהַנִּיר
 הַתְּלוּי שֵׁם, וְשֵׁם תִּפְעֵלוּ כָּל מֵה שֶׁתִּרְצוּ". וְחֲזְרוּ
 לְאַחֲרֵיהֶם וּקְבְּלוּ הַזְּכוּיֹת שְׁלָהֶם וְהָיוּ שֵׁם
 חֲבִילוֹת זְכוּיֹת.

וְרָצוּ לְהַנִּיר וְרָצְתִי אַחֲרֵיהֶם. וְרָאִיתִי גַר (דְּלוּק)
 תְּלוּי בְּאוֹיֵר, וּבָאוּ הַשְׁרָרוֹת וְהִשְׁלִיכוּ הַזְּכוּיֹת אֶל

הַיָּנֵר וְנִפְּלוּ מֵהַיָּנֵר גִּיּוּצוֹת לְתוֹךְ פִּיהֶם. וְהַחֲזִיר
 עֲצָמוֹ הַיָּנֵר וְנִעְשָׂה מֵהַיָּנֵר נֶהָר וְשָׂתוּ כֻּלָּם מֵהַנֶּהָר.
 וְנִעְשׂוּ בְרִיּוֹת בְּקֶרְבָּם, וּכְשִׁפְתָּחוּ לְדַבֵּר יֵצְאוּ
 מֵהֶם הַבְּרִיּוֹת. וְרֵאִיתִים רָצִים וְשָׂבִים וְאִינָם מִיֵּן
 אָדָם וְלֹא מִיֵּן חַיָּה, רַק בְּרִיּוֹת.

וְאַחֲר־כֵּן הִתְיַעֲצוּ לַחֲזוֹר לְמְקוֹמָם. וְאָמְרוּ
 "אֵיךְ נוֹכַל לַחֲזוֹר לְמְקוֹמֵנוּ"? עָנָה אֶחָד: "נִשְׁלַח
 לְהֶאֱחָד הָעוֹמֵד שָׁם וְאוֹחֵז חֶרֶב מִשָּׁמַיִם לְאַרְצֵךְ".
 וְאָמְרוּ: "אֵת מִי נִשְׁלַח"? וְהִתְיַעֲצוּ: לְשַׁלַּח
 לְהַבְּרִיּוֹת וְהִלְכוּ הַבְּרִיּוֹת לְשָׁם. וְרָצַתִּי אֲחֲרֵיהֶם.

וְרֵאִיתִי אוֹתוֹ מְאִים, עוֹמֵד מִשָּׁמַיִם לְאַרְצֵךְ
 וְחָרְבוֹ בְּיָדוֹ מִשָּׁמַיִם לְאַרְצֵךְ, וְלָהּ כַּמָּה פִּיּוֹת. הֵינּוּ
 פָּה אֶחָד הֵינּוּ חֹד (שְׁקוֹרִין שְׂאֲרָף) לְמִיתָהּ, וּפָה
 אֶחָד עַל עֲנִיּוֹת וּפָה אֶחָד עַל חֲלָשׁוֹת. וְכֵן כַּמָּה
 פִּיּוֹת עַל שְׂאֵר עֲנָשִׁים.

וְהִתְחִילוּ לְבַקֵּשׁ: "שְׁזֵה זְמַן רַב הָיוּ לָנוּ יְסוּרִים
מִמֶּךָ. עֲתָה הֲיִה לָנוּ לְעֹזר וְהֵבֵא אוֹתָנוּ אֶל
מְקוֹמֵנו" (וְאָמַר: "אֵינִי יָכוֹל לְעֹזר אֶתְכֶם") וּבִקְשׁוּ:
"יִתֵּן לָנוּ הַפֶּה שֶׁל מִיתָה וְנִהְרֹג אוֹתָם" וְלֹא רָצָה.
וּבִקְשׁוּ פֶה אַחֵר וְלֹא רָצָה לִיתֵּן לָהֶם שׁוֹם פֶּה
(הֵינִי שְׂאֵרָף) וְחִזְרוּ. בְּתוֹךְ כֵּךְ בָּא פְקָדָה: לַהֲרוֹג
אֶת הַשְּׂרָרוֹת וְהִסִּירוּ אֶת רֵאשִׁים.

בְּתוֹךְ כֵּךְ חִזַּר הַמַּעֲשֵׂה כְּשֶׁהָיָה, שֶׁהָיָה אֶחָד
שׁוֹכֵב עַל הָאָרֶץ כִּנּוּ"ל וְסָבִיבוּ עֲגוּלִים וְכוּ' וְרָצוּ
לְהַשְּׂרָרוֹת וְכוּ' הַכֹּל כִּנּוּפֵר. רַק עֲתָה רָאִיתִי
שֶׁהַשְּׂרָרוֹת לֹא הִשְׁלִיכוּ הַזְּכִיּוֹת אֶל הַנֵּר, רַק
לָקְחוּ הַזְּכִיּוֹת וְהִלְכוּ לְהַנִּיר וְשָׁבְרוּ אֶת לְבָב
וְהִתְחִילוּ לְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים לְפָנֵי הַנֵּר.

וְנִפְּלוּ נִיצוּצוֹת מֵהַנֵּר לְתוֹךְ פִּיהֶם, וּבִקְשׁוּ
בְּתַחֲנוּנִים עוֹד, וְנַעֲשֵׂה מֵהַנֵּר נֶהָר וְכוּ'

וּנְעָשׂוּ הַבְּרִיּוֹת כַּנֶּל וְאָמְרוּ לִי שְׂאֵלוּ יְחִיו,
כִּי הָרֵאשׁוֹנִים נִתְחַיְבוּ הַרִיגָה עַל שֶׁהַשְּׁלִיכוֹ
הַזְכִּיּוֹת לַהֲנֵר וְלֹא בִקְשׁוּ בְּתַחֲנוּנִים כְּמוֹ אֵלּוּ.

וְלֹא יָדַעְתִּי מַה זֶה, וְאָמְרוּ לִי לֵךְ אֶל הַחֹדֶר
הַזֶּה וְיֹאמְרוּ לֵךְ פְּרוֹשׁ עַל זֶה. וְהִלַּכְתִּי לְשֵׁם
וְהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם זָקֵן אֶחָד וְשָׂאֲלֵתִיו עַל זֶה. וְתַפֵּס
זָקֵנוּ בְּיָדוֹ וְאָמַר לִי: "הֲרֵי זָקֵנִי הוּא פְּרוֹשׁ עַל
הַמַּעֲשֵׂה". וְשָׂאֲלֵתִיו: "אֵינִי יוֹדֵעַ עֲדִין". וְאָמַר
לִי: "לֵךְ אֶל הַחֹדֶר הַזֶּה וְשָׁם תִּמָּצֵא פְּרוֹשׁ".
וְהִלַּכְתִּי לְשֵׁם וְרֵאִיתִי הַחֹדֶר, אָרוֹךְ וְרָחֵב עַד אֵין
קֶץ וְכֹל מְלֵא כְּתָבִים, וּבְכָל מְקוֹם שִׁפְתַּחְתִּי
רֵאִיתִי פְּרוֹשׁ עַל הַמַּעֲשֵׂה.

כֹּל זֶה שִׁמְעֵתִי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ פָּה אֶל פָּה. וְאָמַר:
שְׁכַל הַתּוֹרוֹת שֶׁהוּא אוֹמֵר יֵשׁ בָּהֶם רַמְזִים
מִהַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה. וְהַתּוֹרָה הַמִּתְחַלֶּת "תִּשְׁעָה
תְּקוּנֵינִי" הוּא כְּלוֹ פְּרוֹשׁ עַל זֹאת הַמַּעֲשֵׂה.

כסא מוקף אש

מה שספר קדם ראש-השנה, תקס"ט. סוף קיץ תקס"ח. ובאותו העת הביא לו השוחט מטעפליק פסא נפלאה. וסמוך לזה ספר זאת:

שְׂרָאָה בַּמְרָאָה או בַּחֲלוּם, שֶׁהֵבִיאוּ לוֹ כֶּסֶא וְהָיָה אִישׁ סְבִיבָהּ. וְהָלְכוּ כָּל הָעוֹלָם, אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָף לְרֵאוֹתָהּ. וּכְשֶׁחָזְרוּ מִשָּׁם, אָזִי תִּכְרַף נִתְקַשְׁרוּ זֶה עִם זֶה וְנִעְשָׂה שְׂדוּכִים בֵּינֵיהֶם. וְגַם כָּל מְנַהֲיֵי הַדּוֹר כֻּלָּם הָלְכוּ לְרֵאוֹתָהּ. וְשֶׂאֱלֹתִי "כִּמָּה הִיא רְחוּקָה? וּמִפְּנֵי מָה תִּכְרַף נִעְשׂוּ שְׂדוּכִים?". וְהִלַּכְתִּי וְהִקְפַּתִּי סְבִיבָם לֵילָךְ שָׁם.

וְשֶׁמֵּעֵתִי שֶׁהוֹלֵךְ וּבָא רֵאשׁ-הַשָּׁנָה. וְהֵייתִי מְסַפֵּק - אִם לַחֲזוֹר? אִם לְהִתְעַכֵּב שָׁם? וְהֵייתִי נְבוּדָה בְּדַעְתִּי, וְאִמְרָתִי בְּלִבִּי: 'אֵיךְ אֲשָׂאֵר בְּכָאן עַל רֵאשׁ-הַשָּׁנָה?' וְאִמְרָתִי בְּדַעְתִּי: 'לְפִי הַגּוֹף חָלוּשׁ שְׂיִישׁ לִי, לָמָּה לִי לַחֲזוֹר?' וְהֵייתִי שָׁם.

וּבֹאֲתִי לְהִכָּסֵּא וְרֵאִיתִי שֵׁם רֵאש־הַשָּׁנָה מִמָּוֶשׁ.
 וְכֵן יוֹם-כְּפוּר, יוֹם-כְּפוּר מִמָּוֶשׁ. וְכֵן סְבוֹת, סְבוֹת
 מִמָּוֶשׁ. גַּם שָׁמַעְתִּי נְשֵׁהָיו צוֹעְקִים: "חֲדָשִׁיכֶם
 וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׁנָאָה נִפְשִׁי (יִשְׁעִיה א), מֵה לָּכֶם
 לָדוֹן אֶת הָעוֹלָם? רֵאש־הַשָּׁנָה בְּעַצְמוֹ יִשְׁפֹּט".
 וּבְרַחוּ כֻלָּם עִם כָּל מְנַהֲיְגֵי הַדּוֹר, כֻּלָּם בְּרַחוּ.

וְרֵאִיתִי שֵׁם שֶׁהָיָה חָקוֹק עַל הַכֶּסֶּא כָּל צוּרוֹת
 שֶׁל כָּל בְּרוּאֵי עוֹלָם, וְכָל אֶחָד הָיָה חָקוֹק עִם
 בֵּת זוּגוֹ אֶצְלוֹ וּבִנְשִׁבִיל זֶה נִעְשִׂין תַּכְרַף שְׂדוּכִים.
 כִּי כָּל אֶחָד מֵצֵא שֵׁם וְרָאָה בֵּת זוּגוֹ.

(וּמֵאַחַר שְׂפִימִים הַקְּדָמוֹנִים לְמִדְתִּי, נָפַל בְּדַעְתִּי שֶׁפְּסוּק
 (דְּנִיאל ז): "כְּרִסְיָהּ שְׂבִיבִין דִּי נִוְר" רֵאשִׁי-תְבוֹת:
 "שְׂדֻכִין", כִּי עַל-יְדֵי הַכֶּסֶּא נִעְשִׂין שְׂדוּכִין כְּנִל. גַּם
 "כְּרִסְיָהּ" רֵאשִׁי-תְבוֹת: רֵאש־הַשָּׁנָה יוֹם-כְּפוּר סְבוֹת.
 וְעַל-כֵּן בְּשָׁמַיִן עֲצַרְתָּ זוּגָא דְמִטְרוֹנִיתָא. זֶהֲר וַיִּקְרָא צוֹ:).

וְשֶׁאֶלְתִּי: "מַה יְהִיָּה פְּרִנָּסְתִּי"? וְאָמְרוּ לִי:
שְׂאֵהֶיָּה שְׂדֶכֶן. וְהָאִשׁ הַקְּיָף סְבִיבּוֹ.

וּפְעַם אַחַת דָּבַר מֵהַמַּעֲשִׂיּוֹת וְהַזְכִּיר אֶז עֲנִין זֶה
מִקְשֶׁר הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה וְכּו'. וְאִז אָמַר: "אִם אֵין
אַתֶּם שְׂמִיחִים, אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לָּכֶם" כְּלוּמַר שְׂרָאוּי
לָנוּ לְשִׂמְחָה עַל-כָּל-פְּנִיָּם מְאֹד תְּמִיד כְּשֶׁזָּכִינוּ
לְטַעַם אִוְרוֹת נִוְרָאוֹת כְּאֵלוֹ וְכּו'.

וְאַחַר שֶׁסִּפֵּר הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, אָמַר: שְׂאֵתֶם
יְכוּלִין לֹמַר עָלֶיָּה תּוֹרָה כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, וְגַעַר בְּנוֹ
עַל שְׂאֵין אָנוּ שְׂמִיחִים, וְאָמַר: שְׂרָאוּי לָנוּ לְשִׂמְחָה
מְאֹד מְאֹד:

קורבן כיפורים

וְאָרָא בַּחֲלוּם, שְׁהִיָּה יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְזֶה
הָיָה פְּשׁוּט אֲצֵלִי שְׁבֹכָל יוֹם כַּפּוּר מִקְרִיבִין אֶחָד
לְקָרְבָן, שֶׁהִכְהֵן הַגְּדוֹל מִקְרִיב אוֹתוֹ. וּבִקְשׁוּ
אֶחָד לְקָרְבָן, וְנִתְרַצִּיתִי אֲנִי לְהִיּוֹת לְקָרְבָן.
וְאָמְרוּ לִי שֶׁאֲכַתֵּב עֲצָמִי עַל זֶה, וְחִיבְתִּי עֲצָמִי
עַל זֶה בְּכֶתֶב. אַחֲר־כֵּן כְּשֶׁרָצוּ לְהִקְרִיב אוֹתִי,
חֲזַרְתִּי בִי וְהִיִּיתִי רוֹצֵה לְהִתְחַבֵּא, אֵךְ רָאִיתִי
שֶׁכָּל הַהֶמוֹן סָבִיבִי וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְהִתְחַבֵּא?

וְרַצִּיתִי לְצֵאת מִן הָעִיר וְהִיִּיתִי יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ מִן
הָעִיר, וּבִתּוֹךְ יִצִּיאֲתִי חֲזַרְתִּי וּבֵאתִי לְתוֹךְ הָעִיר,
וְהִנֵּה אֲנִי מִסְתַּכֵּל שֶׁחֲזַרְתִּי וּבֵאתִי לְתוֹךְ הָעִיר,
וְהִיִּיתִי רוֹצֵה לְהִתְחַבֵּא בֵּין פְּאֵלֶק מְאֻסְקוּוֹיִטְעֵר
[אֲנִשִּׁי מוֹסְקָבָה] אֲמוֹת הָעוֹלָם. וְחִשְׁבְתִּי: שָׂאֵם

משלים וסיפורים

יבואו כל העולם ויבקשו מהם שייתנו אותי,
בִּוֹדָאֵי יִמְסְרוּ אוֹתִי לְיָדָם!.

וְנִמְצָא אַחַד שֶׁנִּתְרַצָּה לְהִיּוֹת קָרְבָן בְּמִקְוֵמִי,
אֵךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן מִתְיָרָא אֲנִי עַל לְהִבָּא...

ולא נכתב כסדר, גם חסר הסיום. וכפי ששמעתי:
הִיָּה זֶה שֶׁנִּתְרַצָּה לְהִיּוֹת קָרְבָן בְּמִקְוֵמוֹ: הָרַב
מִבְּרֵדִיטְשׁוֹב ז"ל, כִּי נִסְתַּלֵּק אָז. וְזֶה שֶׁאָמַר
"מִתְיָרָא אֲנִי עַל לְהִבָּא", כִּי גַם הוּא נִסְתַּלֵּק בְּשָׁנָה
הָאַחֶרֶת אַחַר פְּטִירַת הָרַב מִבְּרֵדִיטְשׁוֹב ז"ל.

כבוד התורה

בחל. ואָראַ בַּחֲלוּם:

וְהִיְתָה חֲתֻנָּה, וְהָיוּ שָׁם כָּלוֹת הַרְבֵּה. וְכָלָה
אֶחָת הִיְתָה בֵּינֵיהֶם חֲשׁוּבָה מְכֻלָּם וְהִיְתָה נִרְאָה
בְּעֵינַי הָעוֹלָם חֲשׁוּבָה מֵהֶם, וְהָיוּ שָׁם קַפְּלִיעַם
[מקהלות] הֵינּוּ כְּלֵי שִׁיר שֶׁהָיוּ מְנַגְּנִים.

וְרֵאִיתִי שֶׁנִּפְתַּח פֶּתַח וְנִכְנְסוּ אֶל הַיְשִׁיבָה וְהָיוּ
מִתְאַסְּפִים הָמוֹן רַב אֶל הַיְשִׁיבָה. וְכִשְׂרָאִיתִי
שֶׁהֵם מִתְרַבֵּים וְהוֹלְכִים הָיִיתִי מְחַשֵּׁב: 'אֵיךְ
אוֹכֵל לִכְנֹס בֵּין הָמוֹן רַב כֹּזֵה'. וְחֲטַפְתִּי עֲצָמִי
לְשֵׁם וְהָיִיתִי עוֹמֵד עַל גַּבִּם. וְהָיָה שָׁם רֹאשׁ
יְשִׁיבָה שֶׁהָיָה לוֹמֵד עִמָּהֶם וְהָיָה שָׁם כְּבוֹד
הַתּוֹרָה גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וְהַכָּלוֹת הָיוּ מְרַקְּדִים.
וְעַקֵּר הָיָה הַכָּלָה הַחֲשׁוּבָה הַנִּלְ, שֶׁהִיא הִיְתָה
מְרַקְּדַת שָׁם. וְכֹל מֵהַ שֶׁהִיְתָה הַקַּפְּלִיעַ מְנַגְּנַת

משלים וסיפורים

איזה נגון היתה היא מזמרת הנגון בעצמה
אחר-כך. והיה שם כבוד התורה גדול מאד
ונפלאתי הרבה מאד על גדל כבוד התורה
שהיה שם.

ודברתי עם אנשים שהייתי מכיר עמם
"הראיתם כבוד התורה כזה"?! וכפי הנראה
היו עוסקים בלמוד הפשוט בנגלה, כי הנראה
שהיו שם רבנים וגם הספרים היו מראים על זה
שהיו ספרים גדולים מאד בדרך הלמוד הנ"ל.

החלום מהחתן

יום שני. כ"ד אִיר. תק"ע. באומין, ספר לי חלום
שחלם לו באותו הלילה:

וְרָאָה בַּחֲלוֹם, שְׁהִיְתָה חֲתָנָה וְהַלֵּךְ גַּם-בֵּין
אֶל הַחֲתָנָה וְהָיָה יוֹדֵעַ שֵׁם הַחֲתָן. וְהִסְתַּכַּל
וְרָאָה שֵׁם אָדָם מֵעוֹלָם הַבָּא, הֵינּוּ אָדָם מֵת.
וַיִּתְפַּלֵּא מְאֹד וְאָמַר בְּדַעְתּוֹ: 'הֲלֹא אִם יֵרְאוּ
אוֹתוֹ הָעוֹלָם יְהִי רַעַשׁ גָּדוֹל מְאֹד'. וְהָיָה יוֹדֵעַ
שֵׁם זֶה הַמֵּת גַּם-בֵּין. וְאָמַר: שְׁהִנְשְׁמוֹת אֱלוֹ שֵׁל
הַחֲתָן וְשֵׁל הַמֵּת אֵינָם שְׁמוֹת הָעֵצָם, רַק הֵם
שְׁמוֹת מִמֶּנּוּ שְׁמֵרְמֹזִים לְמָה שְׁמֵרְמֹזִים, כְּמוֹ
כָּל שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים.

אַחֲר-כֵּן רָאוּ גַם הָעוֹלָם אֶת הַמֵּת הַזֶּה ל.
וּדְבַרְתִּי עִמָּהֶם - "הֲלֹא זֶהוּ מֵת"?! וְאָמְרוּ:
"אֶף-עַל-פִּי-כֵן" וְלֹא הָיָה אֶצְלָם שׁוֹם חֲדוּשׁ
כָּלֵל.

אֶחָד-כֶּךָ הוּטַב בְּעֵינַי לִילֶךְ שָׁם לְאִיזָה
 בֵּית-הַכְּנֶסֶת, בְּאִשֶּׁר שָׁמַשׁ יְהִי טוֹב יוֹתֵר
 לְהִסְתַּכֵּל עַל הַחֲתָנָה. וְסַבְּבֹתַי שָׁם (בזמן שרכנו
 סיפר את החלום, הָיָה מוֹרָה בְּאֶצְבַּע אֶיךָ הָיָה מְסַבֵּב)
 וּבֵאתִי אֶל הַבֵּית-הַכְּנֶסֶת וְהָיוּ מְזַמְּרִים שָׁם (הֵינּוּ
 בְּמָקוֹם הַחֲפָה) לְהַחֲתֵן בְּזוֹ הַלְּשׁוֹן: "בַּחֹר אֶחָד
 הוּא זֶה, חֲתָן אֶחָד הוּא זֶה" ("אֵיין בַּחֹר אִיז דֶּער.
 אֵיין חֲתָן אִיז דֶּער"). וְגַם יָדַעְתִּי אֶת הַנְּגוֹן וְהָיָה נְגוֹן
 יָפֵה, נְגוֹן שֶׁל שְׂמֻחָה. וְהָיִיתִי מְסַתְּכָל שָׁם מִן
 הַבֵּית-הַכְּנֶסֶת הַזֶּה לְ.

אֶחָד-כֶּךָ גַּם שָׁם לֹא הוּטַב בְּעֵינַי וְהִלְכֹתִי
 לְבֵיתִי. וּבֵאתִי לְבֵיתִי וּמְצֵאתִי שֶׁהַחֲתָן הוּא
 שׁוֹכֵב עַל הָאָרֶץ וְנִעְרַתִּי אוֹתוֹ "הֲלֹא מְזַמְּרִים
 לְךָ כָּל-כֶּךָ וְכוּ' כִּנּו"ל וְאַתָּה שׁוֹכֵב כָּאֵן"?

וְהַדְּבָרִים סְתוּמִים מְאֹד.

אני ראיתי מעשה

שִׁמְעֵתִי מֵאִישׁ אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנו שֶׁסָּפַר לִּי
רַבֵּנוּ ז"ל בְּעֶרְבַּיּוֹם-כַּפּוֹר אַחֲרֵי הַכַּפּוֹרוֹת מִעֲשֵׂה:

שָׁרְאָה שְׁהֵלֶךְ בְּיַעַר אֶחָד, וְהֵיעַר הָיָה גָדוֹל
בְּלִי קֶץ וְסוּף וְרָצָה לָשׁוּב אֶל עַקְבוֹ, וּבָא אֵלָיו
אֶחָד וְאָמַר לוֹ: שְׁבֹזָה הֵיעַר אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא
לְסוּפוֹ וְקִצּוֹ, כִּי הֵיעַר הַזֶּה הִיא בְּלִי קֶץ וְסוּף,
וְכָל הַכֵּלִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּלִם נַעֲשׂוּ מִזֶּה הֵיעַר.
וְהִרְאָה לוֹ דֶּרֶךְ אֶיךָ שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה הֵיעַר.

אַחֲרֵי-כֵן בָּא לְהִנָּהֵר אֶחָד וְרָצָה לְהִגִּיעַ לְסוּף
הַנְּהָר, וּבָא אֵלָיו שׁוֹב אֶחָד וְאָמַר לוֹ גַּם-כֵּן -
שְׁבֹזָה הַנְּהָר אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְסוּפוֹ, כִּי זֶה הַנְּהָר
אֵין לוֹ קֶצֶה וְסוּף, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם שׁוֹתִין מֵאֵלֵי
הַמַּיִם שֶׁל זֶה הַנְּהָר. וְהִרְאָה לוֹ גַּם-כֵּן דֶּרֶךְ וְכו'.

אַחֲר־כֶּךָ בָּא אֶל רַחִים אַחַת, שֶׁהִיְתָה עוֹמֶדֶת
עַל אוֹתוֹ הַנֶּהָר. וּבָא אֵלָיו גַּם-בֶּן אֶחָד וְאָמַר
לוֹ: שְׂוֹאת הַרְחִים טוֹחֶנֶת טְחִינָה עַל כָּל הָעוֹלָם
כֵּלֹ.

וְאַחֲר־כֶּךָ חָזַר וּבָא אֶל הַיַּעַר הַנַּ"ל וְרָאָה שָׁם
נֶפֶח אֶחָד שֶׁקּוֹרֵין: 'קֵאוּוִיל', שֶׁיִּשֵּׁב שָׁם בַּיַּעַר
וְעָשָׂה מְלֹאכְתּוֹ וְאָמְרוּ לוֹ: שְׂוֹה הַנֶּפֶח עוֹשֶׂה
כֵּלִים בְּשִׁבִיל כָּל הָעוֹלָם כֵּלֹ וְהַדְּבָרִים סְתוּמִים
מְאֹד.

וְאָמַר אֲזִי שֶׁהָעוֹלָם מְסַפְּרִין מַעֲשֵׂה, וְאֲנִי רָאִיתִי
מַעֲשֵׂה. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְהַבִּין דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים
הַנּוֹרְאִים:

הקטטה

בַּעַם אַחַת הָיָה מֶלֶךְ אֶחָד וְנָסַע הַמֶּלֶךְ
לְמַדִּינָה אַחַת וַרְאָה שָׁם בְּנֵינִים נָאִים מְאֹד
שְׂקוֹרִין פְּאֵל־אֶצֶן [אַרְמוֹנוֹת]. וְהוֹטְבוּ בְּעֵינָיו
הַבְּנֵינִים מְאֹד וְנָסַע לְבֵיתוֹ וְשָׁכַר תְּכֵף בְּעַלֵּי
מְלָאכּוֹת שְׂיִבְנוּ לוֹ פְּאֵל־אֶצֶן כְּמוֹ שֶׁרְאָה בַּמַּדִּינָה
הַגָּדוֹל וּבְנוּ לוֹ אוֹתָם הַפְּאֵל־אֶצֶן וְצִירוּ אוֹתָם
בְּצִיּוּרִים נִפְלְאִים מְאֹד.

וְאַחֵר כֶּף, כְּשֶׁבְנוּ אוֹתָם וְצִירוּ אוֹתָם, עָשָׂה
מִשְׁתָּה גְדוֹל מְאֹד, וְשָׁלַח גִּיּוֹעָטִין [הַזְּמִנוֹת]
בְּכָל מַדִּינָתוֹ: שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֵה לְרְאוֹת אוֹתָן
הַפְּאֵל־אֶצֶן יֵלֶךְ וַיִּרְאֶה. וְנָסְעוּ מִכָּל הַמַּדִּינּוֹת
לְרְאוֹת.

וּמַעִיר אַחַת נִתְחַבְּרוּ יַחַד שְׁנֵי אֲנָשִׁים, אֶחָד
הָיָה יְהוּדִי וְאֶחָד הָיָה עָרֵל שְׂקוֹרִין 'שְׁלֵאֲחֻטְצִיין'

[שר] וְנָסְעוּ יַחְדָּו לְרֹאוֹת אוֹתָן הַפֶּאֱלֵאצֵּן שֶׁבָנָה
הַמֶּלֶךְ.

וּבְשָׂבֵאוֹ לְהַשְׁעֵר שֶׁל הַפֶּאֱלֵאצֵּן, רָאוּ שְׂמֻצִיר
שֵׁם דָּרָךְ עַל הַשְׁעֵר שֶׁל הַפֶּאֱלֵאצֵּן, דָּרָךְ נִפְלֵא
מְאֹד. וּמִשְׁנֵי הַצְּדָדִים שֶׁל הַדָּרָךְ עוֹמְדִים
מִעֵינֹת עִם מַיִם, וְעַל כֵּן מֵעֵין וּמַיִם מְמַנֶּה
מִלְאָךְ (שומר) אֶחָד.

וּמִצַּד הַדָּרָךְ הוֹלֵךְ בְּעֵטְלִיר [קִבְצֵן] אֶחָד,
וְהַבְּעֵטְלִיר הָיָה צִמָּא לַמַּיִם מְאֹד מְאֹד, וְהַמְּמַנִּים
הַנִּ"ל לֹא רָצוּ לִתֵּן לוֹ מְעַט מַיִם לְשִׁתוֹת.

וּבְאִמְצַע הַדָּרָךְ נָסַע אֲדוֹן אֶחָד עִם עֲגֻלַת צֵב,
וְאָמַר לְהַמְּמַנֶּה שְׂיִיתֵן לוֹ מְעַט מַיִם עַל יָדָיו.
וְהֵלֶךְ מְמַנֶּה אֶחָד וְנָתַן לוֹ.

וְהֵלֶךְ הַמְּמַנֶּה הַשְּׁנִי וְנָתַן לְהַבְּעֵטְלִיר הַנִּ"ל
מַיִם לְשִׁתוֹת. וְהֵלֶךְ הַמְּמַנֶּה שְׁנֵיתָן מַיִם לְהָאֲדוֹן

הקטטה

הַנַּ"ל וְנָתַן רִמְזֵי [אִפְרָ] עַל הַמְּמַנָּה שְׁנַתָּן מִיָּמַי
לְהַבְעֵטְלִיר הַנַּ"ל.

כָּל זֶה רָאוּ הַשָּׁנִים הַנַּ"ל הֵינּוּ הַיְהוּדִי
וְהַשְּׁלֵאֲחֻטְצִיין. וְאָמַר הַשְּׁלֵאֲחֻטְצִיין עַל זֶה:
"קַעֲפֵסְטוּוֹעַ" [עוֹלָה - אֵינּוּ יִשְׂרָאֵל] וְנָתַן לוֹ הַיְהוּדִי
הַכָּפֹאָה עַל הַלְּחִי (שְׁקוֹרִין פֶּאֱמֵשׁ) וְנַעֲשֶׂה שֵׁם
גְּיִשְׁלָעַג [קַטְטָה]. עַד שֶׁשָּׁמַע הַמֶּלֶךְ מִזֶּה וְשָׁלַח
הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵיהֶם.

וְשָׂאֵל בְּתַחֲלָה אֶת הַיְהוּדִי "מִפְּנֵי מָה הַכִּיתָ
אוֹתוֹ עַל הַלְּחִי", הַשִּׁיב: "בְּאִשֶּׁר שִׂיאֵמַר עַל
מַעֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ קַעֲפֵסְטוּוֹעַ". אָמַר הַמֶּלֶךְ לְהַעֲרֵל
הַשְּׁלֵאֲחֻטְצִיין: "מִפְּנֵי מָה אָמַרְתָּ כֹּךְ"? וְהַשִּׁיב:
"וְכִי זֶה הוּא לֹא קַעֲפֵסְטוּוֹעַ? שְׂזֵה רוֹצֵה לְשִׁתּוֹת
וְאֵינָם רוֹצִים לְתַן לוֹ לְשִׁתּוֹת. וְזֵה רָצָה שִׁתְּנוּ
עַל יְדוֹ וְנָתַן לוֹ. וְיִתֵּר שְׂאֵת - בְּשִׁהְלֵךְ הַשָּׁנִי וְנָתַן

לו לשְׁתוֹת, נָתַן עָלָיו רֶמֶץ זֶה שְׁנַתֵּן לְהֶאֱדוֹן מִים
עַל יָדָיו”.

אַחֵר-כֵּן אָמַר שׁוֹב הַמֶּלֶךְ לְהִיְהוּדֵי: “וְלָמָּה
הַכִּיתָ אוֹתוֹ”? וְאָמַר הִיְהוּדֵי: “שִׁכְּלִי, לָמָּה הָיוּ
נוֹתְנִין מִים לְהֶאֱדוֹן וְלִהְבַּעַטְלִיר לֹא נָתַנוּ? כִּי
לָזֶה צָרִיךְ לִתֵּן הֵינּוּ לְהֶאֱדוֹן, וְלִהְבַּעַטְלִיר לֹא
צָרִיךְ לִתֵּן”!

וְתוֹ לֹא אָמַר, (הֵינּוּ הַשֶּׁכֶל שֶׁאָמַר הִיְהוּדֵי שֶׁלָּזֶה צָרִיךְ לִתֵּן
וְלָזֶה לֹא צָרִיךְ לִתֵּן).

סיפורים

על המהרש"א

המהרש"א – רבי שמואל אליעזר
איידלס, ממפרשי התלמוד. ישנה
סגולה נפלאה לספר 3 הסיפורים
הבאים, לפני החולה: (מלוקטים
מהספר "כוכבי אור")

**מַעֲשֵׂה מִבֵּית רַבֵּנוּ ז"ל, שָׁבַא רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ
לְבֵיתָהּ, וְהִיְתָה חוֹלָה מְאֹד וְכו' ... וְסֵפֶר אֲז
רַבֵּנוּ ז"ל הַמַּעֲשֵׂה מִהַמְהַרְשֵׁ"א לְבָתוֹ אֲדִיל
וְהָיָה לָהּ רַפּוּאָה. וְהִיא סִפְּרָה לְכַמָּה חוֹלִים
וְהָיָה לָהֶם רַפּוּאָה, וְכֵן רַבִּי נַחֲמָן מִטּוּלְמִשִּׁין ז"ל
גַּם בֵּן סֵפֶר וְהָיָה בֵּן וְכו'.**

מעשה א'

ברב המדינה

**הַמְהַרְשֵׁ"א ז"ל הָיָה רַב בְּאַיִזָּה קְהֵלָה,
וְהָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד עִם הַיְשִׁיבָה שָׁלוֹ כָּל הַיּוֹם
כָּלוּ. וְהָיָה אֲז רַב דְּמַדִּינָה בְּאוֹתוֹ הָאִיקָלִים**

על המהרש"א

[אזור] ...והיו מכרחים כל הרבנים של הקהלות ששייכים להרב דמדינה לבוא לפני הרב דמדינה לקבל פניו ולטל ממנו רשות, כנהוג בדורות שלפנינו. ...והרב המהרש"א ז"ל לא בא אליו, רק היה יושב ולומד תמיד. ודן אותו הרב דמדינה לכף זכות ואמר: 'אולי מחמת שטרוד בגרסה [בלימוד] על-כן לא בא אל שלחן המלך'.

ונתיישב [בדעתו] הרב דמדינה ונסע [הוא] אצלו, אל המקום אשר היה חונה שם הרב הקדוש המהרש"א ז"ל. ובא אל העיר ויחדרו כל העיר לקראתו, כנהוג, ובאו בלם לקבל פניו, והרב המהרש"א ז"ל לא אבה [רצה] ללכת אליו. ודנו הרב דמדינה גם-כן לכף זכות, ותלה גם זאת בבטול תורה שאינו רוצה לבטל מלמודו.

וְאָמַר הָרַב דְּמַדִּינָה: "אֲנִי אֵלֶיךָ אֱלֹהִים", וְעָמַד
הָרַב דְּמַדִּינָה וְהֵלֶךְ אֶל בַּיִת הַכְּנֶסֶת שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב
שָׁם הַמַּהְרֵשׁ"א ז"ל עִם תַּלְמִידָיו, וּבָא אֶל הַבַּיִת
הַכְּנֶסֶת. וְהָרַב הַמַּהְרֵשׁ"א לֹא זָז מִמְּקוֹמוֹ וְלֹא
הִפְסִיק מִלְּמַוְדוֹ, וְלֹא נָתַן לוֹ שְׁלוֹם כָּלָל. אַף-
עַל-פִּי כֵן דָּנּוּ לְכַף זְכוּת גַּם עַכְשָׁנוּ, וְאָמַר "אוֹלֵי
גַּם זֶה יַחֲמַת שְׂאִינוֹ רוֹצֵה לְפָסֵק פּוּמָה מִגֵּרְסָה
(לעצור מגרסת הלימוד)"

בְּתוֹךְ כֵּךְ, בָּא בַּחֹר אֶחָד יִפֶּה עֵינָיִם לְבֵית
הַכְּנֶסֶת, וּמִיָּד חָרַד הַמַּהְרֵשׁ"א לְקַרְאָתוֹ וְקָם
מִלְּפָנָיו מְלֹא קוֹמָתוֹ וְחָלַק לוֹ כְּבוֹד, וְדִבֵּר עִמּוֹ
הַרְבֵּה מְאֹד. אִזּוֹ קָצַף הָרַב דְּמַדִּינָה מְאֹד עַל
הַמַּהְרֵשׁ"א ז"ל וְכַעַם עָלָיו מְאֹד וּבִזָּה אוֹתוֹ,
וְאָמַר: "בְּתַחֲלָה כִּשְׁלֹא בָאתֶם אֵלַי לְמִקְוָמִי
דִּנְתִּי אֶתְכֶם לְכַף זְכוּת. וְתִלִּיתִי בְּכַשׁוּל תּוֹרָה;
אַחֲרֵי-כֵן כִּשְׁבָאתִי לְמִקְוָמְכֶם וְלֹא בָאתֶם אֵלַי,

על המהרש"א

דַּנְתִּי אֶתְכֶם גַּם-בֵּין לְכַף זְכוּת, וְתִלִּיתִי גַם-בֵּין
בְּבִטּוּל תּוֹרָה. אַחֲר-כֵּן כְּשִׁבַּאתִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת
וְלֹא נִתַּתֶּם לִי שְׁלוֹם, דַּנְתִּי גַם-בֵּין לְכַף זְכוּת,
וְתִלִּיתִי גַם-בֵּין בְּבִטּוּל תּוֹרָה, שְׂאִין אַתֶּם רוֹצִים
לְהַפְסִיק מִן הַתּוֹרָה כָּלֵל. עֲכָשׁוּ אֲנִי רוֹאֶה
שִׁשְׁקָר הוּא! כִּי הֲלֹא אֶת הַבְּחֹר כְּבִדַּתֶם
וּדְבַרְתֶּם עִמוּ הַרְבֵּה בְּאִמְצַע הַלְמוּד". וְכַעַם
עָלִיו מְאֹד.

וְאָמַר הַמְרַשֵּׁ"א, לְאוֹת וּלְמוֹפֶת: "שֶׁהַבְּחֹר
הַזֶּה בְּעוֹד שְׁתֵּי שָׁעוֹת יִהְיֶה". וְלֹא רָצָה הָרַב
לְהֶאֱמִין וְלָקַח אֶת הַבְּחֹר הַזֶּ"ל וְהִלֵּךְ עִמוּ אַחַת
הַנָּה וְאַחַת הַנָּה, וְדִבֵּר עִמוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה לְבַל
יִנְיַחֲנוּ לְהַתְעַלֵּם מִן הָעֵין עַד עֵבֶר הַשְּׁתֵּי שָׁעוֹת,
לְהַכְחִישׁ דְּבָרֵי הַמְרַשֵּׁ"א ז"ל.

וַיְהִי מִדֵּי עֲבָרָם בְּעִיר וְחִלְף וְהִלֵּךְ אֶצְלָם אִיזָה
אָדוֹן, וְהָיָה מוֹשֵׁךְ בְּקִנְיָה שְׂרָפָה [רוֹבָה] לְפִי תַמּוּ

לירות איזה עוף וכיוצא בדרבם, ויך את הבחור
הנ"ל ונהרג אחר שתי שעות מיד, בדברי
המרש"א ז"ל, לא נפל דבר.

ור"ן הרב דמדינה הנ"ל ובא אל המהרש"א ז"ל
ואמר לו המרש"א ז"ל: שבסמוך [בקרוב] יביאו
הרוג לפה. בתוך כך שהיו מדברים, נשמע מיד
שהביאו איזה הרוג אל העיר. אז נתבהל הרב
דמדינה הנ"ל, ושאל להמהרש"א "מה זאת?"

אז ספר המרש"א וגלה לו כל הענין: היות שזה
הבחור היה גלגול אחאב מלך ישראל, ומחמת
זה חלק לו כבוד כל-כך. ומחמת שאחאב מלך
ישראל נהרג, היה מכרח זה הבחור להיות נהרג
גם-כן. ותכף שייצא לעולם [נולד] זה הבחור,
אזי תכף נברא משחית אחד בשביל להרוג
את אותו הבחור הנ"ל, והיה עומד במקום
ההוא דהינו סמוך לעיר הזאת והיה מצפה עד

על המהרש"א

שִׁיגִיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל זֶה הַבְּחֹר הַנַּ"ל שְׁיִהְיֶה נְהַרְג
עַל יָדוֹ. וּמַחֲמַת שְׂאֵתֶם עִבְבַתֶם אוֹתוֹ כַּנַּ"ל, עַד
שֶׁנֶּהְרַג בְּכֶאֱן עַל-יְדֵי הָאָדוֹן הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה
הָיוּ מְכַרְחִים לְתַן לְהַמְשִׁחִית הַנַּ"ל אִישׁ אַחֵר
בְּמִקּוֹמוֹ, וְזֶה [שְׂבֵא כְרֻגַע] - הֶהְרוּג שֶׁנֶּהְרַג עַל
יָדוֹ. עַל-כֵּן צְרִיכִים אַתֶּם לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה, כִּי עַל
יְדֵכֶם נֶהְרַג זֶה הֶהְרוּג, כִּי אַתֶּם סִבְבַתֶם זֹאת
עַל-יְדֵי הָעֶכּוּב שֶׁעִבְבַתֶם אֶת הַבְּחֹר פֶּה כַּנַּ"ל.

אֲזַ נִפְל הָרַב דְּמַדִּינָה לְפָנַי רַגְלֵי הַמְרַשָּׁא וּפְיִים
אוֹתוֹ וְהַתְּחַנֵּן לְפָנָיו שְׁיִמְחַל לוֹ וּבְקִשׁ אוֹתוֹ שְׁיִתֵּן
לוֹ תְּשׁוּבָה. וְאָמַר לוֹ הַמְרַשָּׁא: שְׁתְּשׁוּבַתְךָ:
שְׁתִּסְלַק מִיָּדְךָ אֶת כְּתָר הַרְבֵּנוֹת וְתִהְיֶה בְּעַל
עֲגָלָה. וְקַבֵּל עַל עֲצֻמוֹ כָּךְ, וְנַעֲשֶׂה בְּעַל עֲגָלָה:
וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם.

מעשה ב'

טזמאת הכומרים

בְּאוֹסְטְרָה, מְקוֹם הַמְרַשָּׁא ז"ל, הָיָה
טְמֵאָה לְהַגּוּיִים - בְּשֶׁהָיוּ הַיְהוּדִים צְרִיכִים לִילָךְ
עִם גַּפְטָר דְּרַךְ הַמְקוֹם הַזֶּה (כִּי לֹא הָיָה לָהֶם דְּרַךְ
אַחֶרֶת) אָז הָיוּ מְצַלְצְלִים וְכוּ', וְכָל מִי שֶׁהִלָּךְ
דְּרַךְ שָׁם הֵמִיר דָּתוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

וְצוּהַ הַמְרַשָּׁא ז"ל: שְׂכַאֲשֶׁר יִהְיֶה גַפְטָר
מִהָעוֹלָם וַיִּשְׂאוּ דְרַךְ שָׁם, יִנְיָחוּ עָלָיו חֲבוּר (סַפֵּר)
"הַמְהַרְשָׁא" שְׁעֵשָׂה. וְעֵשׂוּ כֵן. וְשֵׁם הַתְּאֶסְפוּ
כָּל הַכּוֹמְרִים וְהַתְּחִילוּ לְצַלְצֵל. וְהַעֲמִידוּ אֶת
מִפְתּוֹ, וַיּוֹשֶׁב הַמְהַרְשָׁא ז"ל אֶת עֲצָמוֹ (קַם
מִהַמִּיטָה) וְהַתְּחִיל לְדַפְדֵּף אֶת הַדְּפִים, וְהַתְּחִילָה
הַטְּמֵאָה עִם הָאֲנָשִׁים לְהַבְלַע בְּאַרְצָן, וְגַבְלָעוּ
כָּלָם בְּאַרְצָן (וְעַד הַיּוֹם יֵשׁ סִימָן מִזֶּה שֶׁנִּבְלָעָה בְּאַרְצָן).

על המהרש"א

מעשה ג'

הילד המאומץ

בַּעַת שָׁפְנוּ בֵּית הַפְּנִסֶּת בְּאוֹסְטְרָה וְהָיוּ צְרִיכִים כֶּסֶף רַב לְבְנוֹתוֹ, וְעַל-כֵּן עָשׂוּ הַנְּחֹת אֶבֶן הַפֶּנֶה בְּקֹהֶל רַב. וְהַכְרִיזוּ לְמִכֹּר אֶת הַנְּחֹת אֶבֶן הַפֶּנֶה, עַד שֶׁגִּבִּיר אֶחָד קָנָה אֶת זֶה בְּשֵׁק מָלֵא זְהוּבִים.

וְאַחֲר־כֵּן כָּבַד אֶת הַמְהַרְשֵׁ"א ז"ל שֶׁהוּא יָנִיחַ אֶת הָאֶבֶן. וְאָמַר לוֹ הַמְהַרְשֵׁ"א: שִׁיבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ אֵיזָה דָּבָר בְּשִׁבִיל זֶה. וּבִקֵּשׁ שִׁיחֶיהָ לוֹ בֶּן כְּהַמְרֵשֵׁ"א. וְעָנָה לוֹ הַמְהַרְשֵׁ"א: שְׂזֵה קִשָּׁה מְאֹד, וְשִׁיבְקֵשׁ דָּבָר אַחֵר, וְהוּא הִתְעַקֵּשׁ דְּיֻקָּא בְּזֵה הַדָּבָר. וְאָמַר לוֹ הַמְהַרְשֵׁ"א: אִם כֵּן, כְּשֶׁתִּהְיֶה אֲשֶׁתְּךָ תָּמוּת אִתָּה. וּכְשֶׁתִּלְדֶּה, תָּמוּת

משלים וסיפורים

היא גם-כן. ואני אקבל את הילד ואגדלו אצלי.
והסכימו על זה.

וכן הוה, ונתגדל אצל המהרש"א ז"ל. והיה
נסתר, שלא ראו אצלו שום גדלות. ולפני
פטירת המהרש"א צוה שהוא ימלא מקומו,
וכן הוה.

והרב הזה, לא יצא לשום לוויה מחשובי העיר,
והיה קשה בעיני הקהל והוכיחו אותו על זה.
ואמר להמשמש: באשר יהיה לוויה מראשי
הקהל יקרא אותו, וכן הוה.

ויצא הרב ונטה במפה על המטה, וראו כלם
איך המלאכי חבלה חטפו את הנפטר מהמטה
וכו'. ואמר להם: אם פן הוא החשובים
שלכם, איך אתם רוצים שאלך ללוותם? ומאז
הפירו כלם גדלתו שהוא ראוי להיות במקום
המהרש"א ז"ל.

מתוך

שבחי הר"ן

לקט סיפורים והנהגות

מחיי רבי נחמן

היה בולע אכילתו בלי לעיסה

בְּהִיּוֹתוֹ בְּיָמָיו קִטְנוֹתוֹ בָּא עַל דַּעְתּוֹ לְפָרֵשׁ
 מֵהָעוֹלָם, וְרָצָה לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה. אֵךְ עָדִין
 הָיָה בְּשֹׁכֵל קֶטֶן, וְנִדְמָה לוֹ שְׂזֵה אִי-אֶפְשָׁר
 שְׂיִנִּיחַ מֵאֲכִילָתוֹ כְּפִי מֵה שְׁהִיָּה רָגִיל לֶאֱכֹל
 בְּבִקָּר וּבִצְהָרִים וְכוּ'. עַל-כֵּן יֵשֵׁב עֲצָמוּ; שְׂהִיָּה
 בּוֹלֵעַ כָּל מֵה שְׂיֵאֱכֹל, דִּהְיִנּוּ שְׂלֵא יִהְיֶה לוֹעִם
 מֵה שְׂיֵאֱכֹל רַק יִבְלַע כְּמוֹת שְׂהוּא, כְּדִי שְׂלֵא
 יִרְגִישׁ שׁוּם טַעַם בְּאֲכִילָתוֹ. וְעֲשֵׂה כֵּן, וְעֲלֶה
 נְפִיחוֹת בְּצִוְאָרוֹ (שְׂקוּרִין גִּישׁוּוֹאֵלִין).

וְאָמַר: שְׁהִיָּה אֲזוֹ רַק בֶּן שְׂשָׂה שָׁנִים. וְהִנְהָגָה
 זו שְׂמַעְתִּי לְדָבָר גָּדוֹל מְצַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד
 שְׂנַהֵג כֶּךָ - שְׁהִיָּה בּוֹלֵעַ אֲכִילָתוֹ בְּלִי לְעִיסָה,
 אֵךְ הוּא ז"ל נִהַג כֶּךָ בְּהִיּוֹתוֹ בֶּן שְׂשָׂה שָׁנִים.

שבחי הר"ן

שיותי השם לנגדי תמיד

בְּהֵיֹתוֹ יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבּוֹ לְלַמֵּד בְּיָמַי קְטָנוֹתוֹ,
הָיָה רוֹצֵה תָּמִיד לְקַיֵּם: "שְׁוִיתִי ה' לְנֶגְדִי תָּמִיד"
וְהָיָה מְתַיַּע לְצִיר נֶגֶד עֵינָיו שֵׁם: "הוֹי"ה" בְּרוּךְ
הוּא, וּמְחַמֵּת שְׁהֵיְתָה מְחַשְׁבְּתוֹ טְרוּדָה בְּזֶה לֹא
הָיָה יוֹדֵעַ מַה שְּׁלֹמֵד וְהָיָה רַבּוֹ כּוֹעֵם עָלָיו.

היה עושה מעשה נערות

כָּל יְמֵי יְלָדוֹתוֹ הָיָה עוֹשֶׂה עֲנִינֵי מַעֲשֵׂה נְעוּרוֹת
הַרְבֵּה מְאֹד, דִּהְיִינוּ עֲנִינֵי שְׁחוֹק וּקְפִיצוֹת וְטִיּוֹל
(שְׁקוֹרִין פֶּאָר שֵׁיט) וְהָיָה רָגִיל בְּזֶה מְאֹד.

שילם למלמד מכיסו

בְּיָמַי קְטָנוֹתוֹ, הִתְחִיל לְהִתְמַיֵּד מְאֹד
מְאֹד בְּלִמּוּדוֹ, וְהָיָה מְשַׁלֵּם לְהַמְלַמֵּד מִכִּיסוֹ

משלים וסיפורים

שְׁלֵשָׁה גְדוֹלִים [סוג מטבע] בְּעֵד כָּל דָּף גִּמְרָא
שְׁהִיָּה לֹאֲמַד עֲמוּ, מְלַבֵּד הַשְּׂכַר לְמוֹד שְׁהִיָּה
אָבִיו מְשַׁלֵּם לְהַמְלִימָה, הִיָּה הוּא בְּעֵצְמוּ ז"ל
נוֹתֵן לְהַמְלִימָה מְשַׁלֵּוּ שְׁלֵשָׁה גְדוֹלִים בְּעֵד כָּל
דָּף וְדָף, בְּדִי שְׁהַמְלִימָה יִכְרִיחַ עֵצְמוּ לְלִמּוֹד עֲמוּ
הַרְבֵּה דְפִין גִּמְרָא בְּכָל יוֹם. וְכֵן הִיָּה, שְׁהִיָּה
הַמְלִימָה לֹאֲמַד עֲמוּ כְּמָה וְכְמָה דְפִין בְּכָל יוֹם
וְיוֹם וְהוּא הִיָּה מְשַׁלֵּם לוֹ כַּנֵּ"ל ג' גְדוֹלִים בְּעֵד
כָּל דָּף וְדָף מְלַבֵּד הַשְּׂכַר-לְמוֹד.

בכה הרבה כדי להבין

וְסִפּוּר, שְׁכָל לְמוֹדוּ בָּא לוֹ בִּיגִיעָה גְדוֹלָה,
כִּי בְּתַחֲלָה הִיָּה לֹאֲמַד מְשַׁנּוּת וְלֹא הִיָּה מִבֵּין
לְמוֹדוּ וְהִיָּה בּוֹכָה הַרְבֵּה לְפָנַי ה' יִתְבַּרְךָ שְׂיֵאִיר
עֵינָיו. וְהִיָּה בּוֹכָה וּבּוֹכָה כָּל כֶּף עַד שְׁזָכָה שְׂיִוְכַל

שבחי הר"ן

לְלַמּוֹד מִשְׁנֵיזוֹת, וְכֵן אַחֲר־כֵּךְ לְלַמַּד שְׂאָר סְפָרִים
וְלֹא הָיָה מִבֵּין גַּם כֵּן וְהָיָה בּוֹכָה וּבּוֹכָה גַּם-כֵּן
הַרְבֵּה מְאֹד עַד שִׁזְכָּה לְהַבִּינָם. וְכֵן בְּלַמּוֹד זֶהָר
וּכְתַבֵי הָאֲרָ"י, ז"ל, הָיָה בּוֹכָה גַּם כֵּן הַרְבֵּה עַד
שִׁזְכָּה לְהַבִּינָם.

וְאָמַר: שֶׁבֶת-חַלָּה בְּכָל סֵפֶר וְסֵפֶר שֶׁלְלַמַּד לֹא
הָיָה מִבֵּין וְהָיָה קָשָׁה לוֹ הַרְבֵּה וְלֹא הָיָה יָכוֹל
לְעַמּוֹד עַל פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים. וְהָיָה לוֹ יִסּוּרִים
גְּדוֹלִים מְזֵה וְהָיָה לַמּוֹדוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה, וְאָף-
עַל-פִּי-כֵן לְלַמַּד הַרְבֵּה מְאֹד. כִּי הָיָה מְחֻזַּק עֲצָמוֹ
מְאֹד וְהִכַּל זָכָה עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וּבְכִיָּתוֹ כַּנֵּ"ל.

היה מדבר עם השם

וְעַקֵּר מֵה שֶׁהוֹעִיל לוֹ הָיוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלֵּל
בְּלִשׁוֹן 'אַשְׁכְּנֹז', שֶׁהָיָה רָגִיל מְאֹד לִיַּחַד לוֹ אִיזָה

מקום שֶׁמֵצָא שְׂאִין שָׁם בְּנֵי אָדָם וְהָיָה מְפָרֵשׁ שְׂיִחְתּוֹ לְפָנָי ה' יִתְבָּרֵךְ בְּלִשׁוֹן שְׂמֵד דְּבָרִים בּוֹ, (דְּהֵינּוּ בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֶנּוּ. אידיש). וְהָיָה מְרַצָּה וּמְפַיֵּם אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ וּמְבַקֵּשׁ וּמְתַחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ בְּכַמָּה וְכַמָּה מֵיַי טַעֲנוֹת וְאַמְתְּלָאוֹת שְׂרָאוֹי לוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׂיִקְרְבוּ לְעִבּוּדְתּוֹ, וְהָיָה רָגִיל בְּזֶה מְאֹד מְאֹד וְהָיָה מְבַלָּה יָמִים וְשָׁנִים עַל זֶה.

גַּם הָיָה מְטַמֵּין עַצְמוֹ עַל גְּבֵי בֵּית אָבִיו, תַּחַת הַגֶּגֶג, שֶׁהָיָה שָׁם כְּמוֹ חֶדֶר בְּמַחְצָה שֶׁל קָנִים שְׂמַחְזִיקִין שָׁם תְּבֵן וּמִסְפּוּא, וְשָׁם הָיָה מְטַמֵּין עַצְמוֹ וְהָיָה אוֹמֵר תְּהֵלִים וְהָיָה צוֹעֵק בְּלַחֲשׁ לֵה' יִתְבָּרֵךְ שְׂיִזְכְּהוּ לְקָרְבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ.

הָיָה מְתַפְלֵל וְטוֹעֵן לְפָנָי ה' יִתְבָּרֵךְ בְּכַמָּה וְכַמָּה מֵיַי טַעֲנוֹת וְתַחֲנוּת וּבִקְשׁוֹת שְׂאֵמֵר מִדַּעְתּוֹ וּמִלְבוֹ כַּנֵּ"ל שְׂיִזְכְּהוּ ה' יִתְבָּרֵךְ לְעִבּוּדְתּוֹ. וְזֶהוּ

שבחי הר"ן

הַעֲקָר מַה נְשֵׁהוּעִיל לוֹ לְזִכּוֹת לְמַה נְשִׁיזְכָּה. כָּךְ
שָׁמַעְנוּ מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ.

וְכַמָּה פְּעָמִים הָיָה מְדַבֵּר לְפָנַי ה' יִתְבָּרַךְ דְּבָרֵי
תַּחֲנוּנוֹת וּבִקְשׁוֹת מִלְּבוֹ, וְנִזְדַּמְּן לוֹ בְּתוֹךְ דְּבוּרָיו
טְעָנוֹת יָפוֹת וְתַפְלוֹת נְכוֹנוֹת וּמְסֻדְרוֹת וְהוֹטְבוּ
בְּעֵינָיו, וְהָיָה בּוֹתְבֵם אֶצְלוֹ לְזַכְרוֹן לְמַעַן יִהְיֶה
רְגִיל לְהַתְפַּלֵּל אוֹתָם גַּם אַחֲר־כֵּךְ. וְכֵן הָיָה רְגִיל
בְּעֵינָיו זֶה לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנֵו הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד
וְכָל תַּפְלוֹתָיו הָיוּ; נְשִׁיזְכָּה לְהַתְקַרֵּב לֵה' יִתְבָּרַךְ.
וְהָיוּ לוֹ טְעָנוֹת גְּדוֹלוֹת לֵה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה.

שיחוק וקפיצות

וְהָיָה עוֹשֶׂה כָּל מֵינֵי עֲבוֹדוֹת פְּשׁוּמוֹת נְשֶׁל
עֲבוֹדַת הַנֶּשֶׁם, בְּלֵי שׁוּם חֲכָמוֹת וְהַכֵּל בְּהַצְנַע
גְּדוֹל. וְתַכְּף בְּנִשְׁיָצָא לַחוּץ הָיָה עוֹשֶׂה בְּכוֹנָה

משלים וסיפורים

כָּל מִינֵי מַעֲשֵׂה נַעֲרוֹת כָּל מִינֵי שְׁחֹק וְקַפְיֻצוֹת
וְשָׂאָר עֲנִינִים כָּאֵלוֹ (שְׁקוֹרִין פֶּאָר שִׁיטְקִייט) עַד
שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לָבוֹא עַל דַּעַת שׁוֹם אָדָם שֶׁהוּא
רוֹצֵה בַעֲבוּדַת ה'.

מתן בסתר

וּבַתְּחִלָּה, בְּיָמֵי יְלָדוּתוֹ, הָיָה נוֹהֵג שֶׁהָיָה
לוֹקַח אֵיזָה גְדוּלִים [מטבעות גדולים] וְהַחֲלִיפֵם
עַל טְפָלִים [מטבעות קטנים] וְנִכְנָם לְבֵית הַכְּנֶסֶת
בְּהַצָּנֵעַ דְּרָךְ חֲלוֹן וְכִיּוֹצֵא, וְלָקַח עִמּוֹ הַסֵּפֶר
"נִשְׁעָרֵי צִיּוֹן" וְאָמַר ה' "לְשֵׁם יְחֻד" שֶׁל עֲשִׂית
מְצוּהָ (תפילה הנאמרת לפני עשיית מצווה). וְלָקַח
טָפֶל אֶחָד וְהִשְׁלִיכָהּ לְתוֹךְ הַמֶּתָן בַּסֵּתֶר.
וְאַחֲר־כֵּן חָזַר וְעָשָׂה עֲצֻמוֹ כָּאֵלוֹ הוּא מְסִיחַ
דַּעְתוֹ מִזֶּה, וְאַחֲרֵ כֵּן חָזַר וְאָמַר "לְשֵׁם-יְחֻד"
הַגֵּ'ל וְחָזַר וְהִשְׁלִיךְ פְּרוּטָה אַחַת לְתוֹךְ (קופת)

שבחי הר"ן

ה"מתן-בסתר", וחזר והסיח דעתו וחזר ואמר
הלשם-יחוד הנ"ל והשליך עוד פרוטה אחת.
וכן חזר ועשה כמה פעמים עד שהשליך כל
הפרוטות לתוך המתן-בסתר, ועל כל פרוטה
ופרוטה אמר הלשם-יחוד הנ"ל. וכונתו היתה
כדי שיעשה מצוות רבות, כי עבודתו היתה
בפשיטות גמור בלי שום חכמות כלל.

שבירת התאוה הכללית

זגדל עצם מעלת קדשתו בשבירת "התאוה
הכללית" שהיא בוללת כל התאוות רעות
שהוא תאות המשגל, אי-אפשר לבאר ולספר.
ואמר: שהיו לו נסיונות אין מספר, רק באמת
אין זה נסיון כלל, כי אמר: שאין זה תאוה כלל.

משלים וסיפורים

ואמר: שְׁמִי שֶׁהוּא רַק חֶכֶם אִמֶת אֶפְלוּ עֲפוּ"ם,
מֵאַחַר שֶׁהוּא רַק חֶכֶם אִמֶת, רְאוּי שְׁלֹא יִהְיֶה
אֶצְלוֹ הַתְּאוּה הַזֹּה נַחֲשֶׁבֶת לַתְּאוּה כָּלֵל.

ואמר כִּי מִי שֶׁהוּא חֶכֶם בְּחֻכְמַת הַנְּתוּחַ וְיֻדַע
סֵדֶר הָאֵיבָרִים שֶׁל הָאָדָם כְּפִי חֻכְמַת הַנְּתוּחַ,
רְאוּי שְׁיִהְיֶה נִמְאָס אֶצְלוֹ הַתְּאוּה הַזֹּאת בְּתַכְלִית
הַמְּאוּס.

ובענין מְאוּס תְּאוּה זֶה הַפְּלִיג לְדַבֵּר הַרְבֵּה מְאֹד
בְּעֵינֵי זֶה, אֲשֶׁר אֵי-אֶפְשֶׁר לְבָאֵר מִחֻמַּת הַשְּׂכַחָה.
והכלל: שֶׁהִיא מְמַאֵס מְאֹד תְּאוּה זֶה בְּתַכְלִית
הַמְּאוּס, עַד שֶׁגָּזַר וְאָמַר: שְׁמִי שֶׁהוּא חֶכֶם אִמֶת
קָצַת, אֵין הַתְּאוּה הַזֹּאת נַחֲשֶׁבֶת לְנִסְיוֹן כָּלֵל.

ואמר: שֶׁהַבְּעַל-דָּבָר רָצָה לְהַנִּיחַ לוֹ הַכֹּל רַק
שֶׁהוּא יוֹתֵר לוֹ דָּבָר אֶחָד. וְהוּא אָמַר - לְהַפְּוֹד!
שֶׁהוּא יִנִּיחַ הַכֹּל, רַק אוֹתוֹ הַדָּבָר אֵינוֹ רוֹצֵה
לְהַנִּיחַ מִלְּשִׁבְרוֹ. דִּהְיִינוּ שֶׁהַבְּעַל דָּבָר הָיָה מְרָצָה
לְהַנִּיחַ לוֹ שְׁיִשְׁבֵּר כָּל הַתְּאוּוֹת רַק שֶׁהוּא יוֹתֵר

שבחי הר"ן

לו דְּבַר אֶחָד מִן הַסֵּתֶם הֵינּוּ הַתְּאוּה הַכְּלָלִית
הַנִּזְכָּר, שְׁעֵקֶר הַיִּצָּר הָרַע הוּא בְּתְאוּה זו. אָבֵל
הוּא ז"ל אָמַר לְהַפְּדֵי - שֶׁהוּא יָנִיחַ לוֹ הַכֹּל לְבָלִי
לְשִׁבְרוֹ, רַק זֹאת הַתְּאוּה רוֹצֶה לְשִׁבְרָה לְגַמְרִי.

היה רגיל לרויץ על קבר הבעל שם טוב

הָיָה רָגִיל מְאֹד בְּיָמָיו קִטְנֹתוֹ וּבְיָמָיו יְלָדוֹתוֹ
לְרוֹיץ בְּכָל פַּעַם עַל קֶבֶר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב
זְצוּק"ל, לְבַקֵּשׁ מֵאֵתוֹ שְׁיַעֲזָרוּ לְהִתְקַרֵּב לָהּ
יְתַבָּרֵךְ. וְהָיָה רָגִיל לַיִלֵךְ לְשֵׁם בְּלִילָה.

טבילת מקווה

וּבְזִמְנֵי הַחֲרָף, בָּעֵת שֶׁהָיָה הַקְּרִירוֹת גְּדוֹל מְאֹד,
הָיָה הוֹלֵךְ לְשֵׁם בְּלִילָה, וּמִשָּׁם חֹזֵר וְהֹלֵךְ אֶל
הַמְּקוֹה. וְהָיָה שֶׁם מְקוֹה חוּץ לְמִרְחֵץ, וּמְקוֹה

אחד בתוך המרחץ. ובחר לו לילך בהמקוה שחויץ למרחץ, בעת הקרירות גדול, וכבר היה קר לו מאד מחמת שבא מהקבר הנ"ל, כי היה דרך רחוק בין ביתו להבית עלמין, וכן מהבית עלמין למקוה. מלבד השהיות שנשתתה הרבה על הקבר. אף-על-פי-כן אחר כל זה היה הולך דוקא לטבל בהמקוה שהיתה עומדת בחויץ, כדי לסגף עצמו. וכל זה בהצנע בלילה.

ושמעתי מאחד שאמר שישמע מפיו הקדוש: שבעת שעשה הנהגות אלו, לא היה פי-אם בן שישה שנים.

וכל כך היה מצנע בעבודתו מפני אדם, עד שפעם אחת הלך למקוה בבקר בחורף, ובא מהטבילה והפאות היו לחות מהמים. ותמהו עליו העולם; שבחורף יהיה האדם חופף ראשו? כי לא עלה על דעתם שהיה במקוה, רק סברו

שבחי הר"ן

שְׁחַפֵּף רֵאשׁוֹ. וְתִמְהוּ עָלָיו עַל שְׁחַפֵּף רֵאשׁוֹ
בְּקִרְיֹת כְּזֹה. וְהָיוּ מְחֻזְּקִים זֹאת לְמַעֲשֵׂה
נְעֻרוֹת שְׁלוֹ. כִּי הָיָה מְצַנֵּעַ מְאֹד מְאֹד בְּעִבּוֹדָתוֹ.

השביע את אשתו של תגלה

גַּם כָּל הַתַּעֲנִיתִים הַרְבִּים מְאֹד שֶׁהִתְעַנָּה, לֹא
הָיָה יוֹדֵעַ מֵהֶם שׁוֹם אָדָם בְּעוֹלָם, אֶפְלוּ אָבִיו
וְאִמּוֹ וְקִרְוֵבָיו. רַק אִשְׁתּוֹ לְבַד הִיְתָה יוֹדַעַת מְזֵה.
וְהָיָה מִשְׁבִּיעָה שְׁלֹא תִגָּלֶה לְשׁוֹם אָדָם. וְהָיָה
עוֹשֶׂה כַּמָּה וְכַמָּה תַחֲבוּלוֹת לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר
כָּל הַתַּעֲנִיתִים שֶׁהִתְעַנָּה בְּאִפְּן שְׁלֹא יֵדַע מֵהֶם
אִישׁ.

עשה את תלמיד הבעל שם טוב לשליח

בַּעַת שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב בְּבֵית חוֹתְנֹו, כְּשֶׁהִיָּה חָפִיץ
לְדַבֵּר עִם הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל, דְּהֵינּוּ לִילָךְ עַל
קַבְרוֹ וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵתוֹ אִיזָה דְבַר בְּקִשָּׁה, הִיָּה רָגִיל
לְנַסֵּעַ לְקַהֲלַת סְמִילָא שְׁהִיָּה סָמוּךְ לְבֵית חוֹתְנֹו.
וְהִלָּךְ עַל קַבְרֵי הַצַּדִּיק הַמְּפָרָס מוֹרְנֵי הָרַב
יִשְׁעִיָּה מִיֵּאֲנוֹב ז"ל (תלמיד הבעש"ט), שֶׁהוּא מְנַח
שָׁם. וְעָשָׂה אֶת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל לְשָׁלִיחַ - שְׁיִלָּךְ
וְיוֹדִיעַ לַהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל אֶת בְּקִשְׁתּוֹ מֵה
שְׁהִיָּה צָרִיךְ אֲזוֹ.

המסע
של רבי נחמן
לארץ ישראל

מתוך הספרים

”שבחי הר”ן” ו”חיי מוהר”ן”

א. הנסיעה לקאמיניץ

קדם שנסע לארץ-ישראל, היה בקאמיניץ.

והנסיעה שלו לקאמיניץ היתה פליאה גדולה: כי פתאם נסע מביתו ואמר; שיש לו דרך לפנוי לנסע. ונסע מביתו על הדרך שנוסעין למז'בז' ואמר שזהו בעצמו אינו יודע עדין להיכן הוא נוסע. ונסע למז'בז'. ובמז'בז' (רכנו ביקר את הוריו המתגוררים שם) נתודע לו מן השמים (הבעש"ט התגלה אליו ואמר לו) שזהו צריך לנסע לקאמיניץ, ונסע לקאמיניץ.

והיה בקאמיניץ. ואז באותו העת, לא היה רשאי שום יהודי לדור בקאמיניץ ולא ללון שם בתוך העיר. רק כל היהודים היו דרים חוץ לעיר, וכל מי שהיה לו איזה עסק בתוך העיר היה נכנס לתוך העיר ביום והיה רשאי להיות

שָׁם כָּל הַיּוֹם. וּבַלַּיְלָה הִכְרַחוּ כָּל הַיְהוּדִים
לְצֵאת מִן הָעִיר, כִּי לֹא הָיָה רִשְׁאֵי שׁוּם יְהוּדִי
לָלוֹן שָׁם בַּמְּפָרָסִים.

וּנְכַנְּסֵם רַבְּנֵנוּ ז"ל, לְתוֹךְ הָעִיר עִם אִישׁ אֶחָד
שֶׁהָיָה עִמּוֹ אִז, וְהָיָה שָׁם עַד הַלַּיְלָה. וּבַלַּיְלָה
צָוָה לְהָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ שְׂיֵצֵא מִן הָעִיר וְהוּא
ז"ל נִשְׁאַר שָׁם לְבַדּוֹ בְּתוֹךְ הָעִיר. וְצָוָה עַל
הָאִישׁ הַזֶּה לֵּאמֹר: שְׂבִיוֹם הַמַּחֲרָת יָבֹוא לְתוֹךְ הָעִיר
וְיִמְצְאוּנֵנוּ שָׁם. וְהוּא ז"ל לָן שָׁם לְבַדּוֹ בְּתוֹךְ הָעִיר
וַאִין שׁוּם בְּרִיָּה יוֹדֵעַ מָה עָשָׂה שָׁם.

וּבִיּוֹם הַמַּחֲרָת נְכַנְּסֵם הָאִישׁ הַזֶּה לְתוֹךְ הָעִיר
וּמְצָאוּ שָׁם. וְאַחֲר־כֵּן נְכַנְּסֵם הוּא ז"ל עִם הָאִישׁ
הַזֶּה לְתוֹךְ כַּמָּה וְכַמָּה בָּתִּים וְעָשׂוּ לָהֶם אֵיזָה
שְׂיִכּוֹת לְכַנְּסֵם שָׁם, וּבִקְצַת בָּתִּים צָוּוּ לְתֵן לָהֶם
יַיִן שָׂרָף וְכִיּוֹצֵא בָּזָה. וְהָיוּ בְּתוֹךְ הַרְבֵּה בָּתִּים

מְאֹד.

מאותו העת והלאה - נתן רשות לאנשי
קאמיניץ לדור בתוך העיר.

ב. אני רוצה לנסוע לארץ ישראל

בְּעֶרְבַּ חַג הַפֶּסַח (שְׁנַת תַּקנ"ח) יֵצֵא
אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל מֵהַמְּקוֹה, וְאָמַר לְזֶה
שֶׁהֲלַךְ עִמּוֹ: שְׁבֹזֶאת הַשָּׁנָה יִהְיֶה בּוֹדְאֵי בְּאֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה.

וְכֹאֲשֶׁר שָׁמְעָה אִשְׁתּוֹ זֹאת, (באותו הזמן היו
לרבנו שלוש בנות: אדל כבת אחד עשרה, שרה כבת
תשע, ומרים כבת שמונה) שָׁלְחָה בְּתָהּ אֵלָיו
לִשְׂאֵל אוֹתוֹ: "אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לְהַנִּיחַ אוֹתָם, מִי
יִפְרָנֵסם?" וְהַשִּׁיב כָּךְ: "אֵת תִּסְעֵי לְמַחְתָּנֶךָ,
אֲחוֹתְךָ הַגְּדוֹלָה יִקַּח אֶחָד אוֹתָהּ לְהִיּוֹת בְּבֵיתוֹ
מִשְׁרֵתת קַטְנָה (שְׁקוֹרִין נְיָאֲנָקֶע), אֲחוֹתְךָ הַקַּטְנָה

יִקַּח אֶחָד אוֹתָהּ לְבֵיתוֹ מִצַּד רַחֲמָנוּת, וְאִמְרָה
 תִּהְיֶה מִשְׁרֵתֶת קַעֲכִין (עוֹבֶדֶת מִטְבַּח), וְכֹל מֵה
 שֶׁבְּבֵיתִי אֶמְכֹר הַכֹּל עַל הוֹצָאת הַדָּרָךְ”.

וְכֹאֲשֶׁר שָׁמְעוּ זֹאת בְּנֵי בֵיתוֹ, גָּעוּ בְּלִם בְּבִכְיָה
 וּבְכוּ פֶּמָה יָמִים. וְלֹא הָיָה לוֹ שׁוּם רַחֲמָנוּת
 עֲלֵיהֶם, וְאָמַר: כִּי לֹא סָגִי (לֹא מִסְפִּיק), בְּלֹאוֹ
 הָכִי (בְּלִי זֶה), יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה הוּא יִסַּע בּוֹדָאִי,
 כִּי רַבּוֹ כְּכֹר הוּא נָשָׁם וּמַעֲוֹטָא בְּתֵר רַבָּא אֲזִלָּא
 (מִיעוֹט אַחֲרֵי הָרֹב הוֹלֵךְ).

וְאָמַר: “אֲנִי רוֹצֶה לְנַסֵּעַ לְאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי
 יוֹדֵעַ גְּדֹל הַמְּנִיעוֹת וְהָעֲכֹבִים שִׁיְהִיוּ לִי עַל זֶה
 בְּלִי שְׁעוֹר וְעֶרְךָ. אִךְ כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקֶרְבִי,
 כָּל זְמַן שִׁיְהִיָּה לִי רוּחַ חַיִּים בְּאַפִּי, אֶמְסֹר נַפְשִׁי
 וְאִסַּע בְּכֹל כַּחַי לְשָׁם, וְכֹל עוֹד נַפְשִׁי בִּי אִסַּע
 לְשָׁם ”וְהַ הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה”.

משלים וסיפורים

וְאָמַר: "עַל כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁל נְסִיעַת אֶרֶץ־
יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה לִי מִסִּירַת נַפְשִׁי".

וְאָמַר: "אֲנִי רוֹצֶה לְנַסֵּעַ מִיָּד, אֵיךְ שִׁיְהִיָּה, אֲפֹלוּ
בְּלִי מַעוֹת, אֲךָ מִי שִׁירְצָה לְרַחֵם עָלַי יִתֵּן לִי מַעוֹת
עַל הוֹצָאוֹת".

וְתַכַּף נָסְעוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ בְּעִירוֹת הַסְּמוּכִים
וְקִבְּצוּ מִיָּד אֵיזָה סֶךְ לְמַעַן יִהְיֶה לוֹ עַל כָּל פָּנִים
עַל הוֹצָאוֹת לְנַסֵּעַ מִבֵּיתוֹ, כִּי הִנְסִיעָה הָיְתָה
בְּנַחֲיִצוֹת גְּדוֹלָה וְרָאוּ שְׂאֵי-אֶפְשָׁר לְעַכְבוֹ בְּשׁוּם
אֶפֶן אֵיזָה זְמַן כָּלֵל.

וְנָסַע מִיָּד בְּזַרְזוֹת מִבֵּיתוֹ בְּחַ"י אִיר וְהִמְתִּיק
סוּד יַחְדָּו עִם אִישׁ אֶחָד מֵאֲנָשָׁיו שִׁיֶּסַע עִמּוֹ
בְּצוֹתָא חֲדָא.

ג. דרך אודסה

וּבַחֲ"י אֵיר נָסַע מִבֵּיתוֹ מִקְהֵל־ת-קִדְשׁ מְדוּדֵי־יֹקָא
לְעִיר נִיקוֹלֵיב (עיר נמל).

וְשֵׁם הָיָה סְפִינָה עֲבוּר חֲטִים וְנָסַע עִם
אוֹתָהּ הַסְפִינָה דֶרֶךְ אָדָם (אודסה). מִקְדָּם לֹא
הָיוּ נוֹסְעִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ אֲדָעִם, כִּי הָיוּ
מִתִּירָאִים לְנָסֵעַ דֶּרֶךְ שָׁם, וְהוּא נָסַע תְּחִלָּה
עַל אֲדָעִם כְּשֶׁנָּסַע לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּמֵאִזּוֹ וְהִלָּאָה
נַעֲשֶׂה דֶרֶךְ כְּבוֹשָׁה וְהַכֹּל נוֹסְעִים דֶּרֶךְ שָׁם. (וְכֵן
כְּמָה דְבָרִים שֶׁהוּא הִתְחִיל בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַחֲר-כֵּן הִרְגִּיל
הָעוֹלָם אַחֲרָיו).

וּבִיצִיאתָם מֵאֲדָם, שָׁם לוֹו אוֹתוֹ הִרְבֵּה אֲנָשִׁים
מְאֹד בְּכָבוֹד גָּדוֹל, וְנָסְעוּ אַחֲרָיו כְּמָה עֲגָלוֹת
וְלוֹו אוֹתוֹ בְּשִׁיר בְּמִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה גְדוֹלָה מְאֹד.

ד. רוח סערה בים השחור

וּבְבוֹאֵם לְסַפִּינָה (מאודסה לטורקיה) וְהִתְחִילוּ
לִילֵךְ עַל הַיָּם הַשְּׁחוֹר, תִּכְרַף בְּמַעַת-לָעַת
הָרֵאשׁוֹן הָיָה 'פְּרִטִינֵע' גְּדוֹלָה דִּהְיִנּוּ רוּחַ סְעָרָה,
עַד שֶׁהַגָּלִים קָפְצוּ עַל הַסַּפִּינָה. וְהִכְרָחוּ לְהִיּוֹת
בְּחֶדֶר סָגוּר וּמְסֻגָּר מִחַמַּת הַיָּם שֶׁלֹּא יִבֹּאוּ
עֲלֵיהֶם. וְהָיוּ בְּרָקִים וְרַעְמִים וְרוּחוֹת גְּדוֹלוֹת
בְּלִי עֶרְךָ. וְהָיָה פֶּחֶד גְּדוֹל מֵרַעַשׁ הָרַעְמִים
וְהַגְּשָׁמִים וְשֵׁאוֹן הַגָּלִים וּמִחַמַּת פֶּחֶד לֹא הָיָה
בְּאַפְשָׁרִי לִישֵׁן בְּלֵילָה וְכו'.

אָז בָּא אֵלָיו מֵת אֶחָד שֶׁנִּפְטַר בְּסִמוּךְ וְשָׂאֵל
רַבְּנוּ ז"ל אֵת הָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ "הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה
כָּאֵן הָרֶךְ בְּשָׁנִים מְוֹאֵלְחוּיִין" וְכו'?

וְאַחֵר אַרְבָּעָה יָמִים בָּאוּ לְסִטְנָבּוּל.

ה. בזיונות בסנטטבול

(רבנו והאיש שהיה איתו, הגיעו בספינה מאודסה לטורקיה. ושם) הִלְכוּ וּמָצְאוּ אִישׁ אֶחָד מִתְּרַגְּמָן, שִׁידַע גַּם לְשׁוֹנְנוֹ וְהָיָה מְלִיץ בֵּינּוֹתָם.

וְ(המליץ) גָּלָה לוֹ, שֵׁישׁ נָשׁ שְׁלוּחֵי דְרַבָּנָן מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל (שליחים מארץ ישראל, בכדי לאסוף צדקות עבור ת"ח שבארץ ישראל) וְעַמָּם עוֹד נְשִׁי אֲנָשִׁים מִמְּדִינַתְנוֹ שֶׁהָיוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעִבְדוּם יָהֵם חוֹזְרִים לְבֵיתָם וְנוֹסְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לְאֶרֶץ.

וְכֹאֲשֶׁר (רבנו) שָׁמַע זֹאת אָמַר הוּא ז"ל לְהָאִישׁ הַזֶּה לְשֶׁהָיָה עִמּוֹ: "אֲנִי מְזַהֵר אוֹתְךָ לְבַל תִּגְלֶה אוֹתִי כָּלֵל וְלֹא תִגִּיד כָּלֵל מִי אֲנֹכִי אִם יִשְׁאַלְוּ עָלַי".

וַיֵּצְאוּ לְשֵׁם לָעִיר הַזֶּה"ל. וְנִכְנְסִים בְּלַבְּסָם עַל רַבְּנֵינוּ
 ז"ל... וְהִלְכוּ אֶצְלוֹ ז"ל בְּעֵצְמוֹ לַחֲקֹר מִי הוּא
 וּמַאיִזָּה מְקוֹם הוּא וּמַאיִזָּה מִשְׁפָּחָה? וְלֹא רָצָה
 לְגַלוֹת כָּלֵל. וְדִבְרוּ אֹתוֹ בְּחֻכְמָתָם וְרָצוּ לַחֲקֹר
 בְּכַמָּה אַפָּנִים כִּדְי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אִיזָה דְבוּר,
 לְהַבִּין מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי-זֶה מִי הוּא?. וְהוּא הֵשִׁיב
 לָהֶם עַל כָּל שְׁאֵלוֹתָם בְּחֻכְמָתוֹ, וְלֹא יָכְלוּ לְהַבִּין
 כָּלֵל, וּבְלִבְל דַּעְתָּם מְאֹד מְאֹד, וְרָמָה אוֹתָם,
 וְעַקְּסָם אֶת מוֹחַם, עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ לַעֲמֹד עָלָיו כָּלֵל
 לְהַבִּין מִמֶּנּוּ לֹא דָבָר וְלֹא חֲצֵי דָבָר. וְאָמְרוּ לוֹ:
 "נִפְרַר אֶתָּה שְׁאֵתָה מִהַחֹלְקִים בְּוֵדָאֵי, וְאֵינְךָ
 רוֹצֶה לְגַלוֹת".

וְהִתְחִילוּ לְשַׁנֵּא אוֹתוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁנָאָה, וּבְזוֹ
 אוֹתוֹ בְּכָל מֵינֵי בְּזִיוּנוֹת, וְקָלְלוּ אוֹתוֹ בְּקָלְלוֹת
 נְמָרְצוֹת בְּלֵי שְׁעוֹר וְעֶרְךָ כַּמָּה יָמִים. וְרַב
 הַבְּזִיוּנוֹת הָיָה מֵאַחַד מִשְׁנֵי הָאֲנָשִׁים הַזֵּה"ל.

וְאָמְרוּ לוֹ: שְׁקֹדֵם שְׂיָבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה
שֵׁם אֲנָרֶת בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל; שֶׁהוּא מֵהַחֹלְקִים
וְהַמְרַגְלִים, לְבַל יִוָּכַל לְהַטְעוֹת אוֹתָם.

גַּם הִלְכוּ לְהַפְרִסוֹר מֵהַסְּפִינּוֹת וְאָמְרוּ לוֹ:
"לְמַעַן הַשֵּׁם, לְבַל תִּנְיַח אֶת הָאִישׁ הַזֶּה לְנַסֵּעַ
לְהָתָם [לשם] כִּי הוּא מֵהַחֹלְקִים וְרוֹצֵחַ לַעֲשׂוֹת
גְּרוּשׁ שֵׁם ח"ו, וְאִם תִּוָּכַל לַעֲשׂוֹת לוֹ אֵיזָה רָעָה
- שְׂכָרְךָ כְּפֹל מִן הַשָּׂמַיִם". וְרַבְּנּוּ ז"ל וְהָאִישׁ
שֶׁהָיָה עִמּוֹ לֹא יָדְעוּ מִזֶּה.

כָּלֵל הַדְּבָר, כִּי אֵלֹו הָאֲנָשִׁים הַנִּלְבָּזוּ אוֹתוֹ
ז"ל, בְּכָל מִיָּנִי בְּזִיזוֹנוֹת וְכוּ', וְהוּא סָבַל הַכֵּל וְלֹא
רָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם בְּשׁוּם אַפֵּן מִי הוּא.

וְהוּא ז"ל, הָיָה מְעוֹרָר אוֹתָם לַפְעָמִים מֵהַשְּׁנָה,
וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמָּהֶם עַד שֶׁבָּאוּ בְּכַעַס גָּדוֹל
וְהִתְחִילוּ עוֹד לְקַלֵּל וּלְבַזּוֹת אוֹתוֹ מְאֹד.

וְגַם בְּשֵׁבֶת הָיָה לָהֶם מַחְלָקֶת גָּדוֹל מְאֹד עִמּוֹ,
וְרָצוּ לְדַחְפוֹ לַחֲוִין כִּי הוּא נִכְנָס אֶצְלָם אֶף-עַל-
פִּי שְׂלֵא אֲכַל עִמָּהֶם, וְהֵם הִתְחִילוּ לָרִיב עִמּוֹ
עַד שֶׁרָצוּ לְדַחְפוֹ לַחֲוִין וְהָיָה רַעַשׁ גָּדוֹל שָׁם. וְכֵן
בְּבִקְר הָיָה גַם-כֵּן כָּךְ.

וּבְסִטְנָבוֹל הַשְּׁלִיךְ עֲצָמוֹ לְתוֹךְ קִטְנֹת מִפְּלֶג
מְאֹד אֲשֶׁר אֵין לְשֵׁעַר, וְהִלְבִּישׁ עֲצָמוֹ בְּמַלְבוּשׁ
קְרוּעַ וְהִלְךְ יַחַף וּבִלֵּא כּוֹבֵעַ הָעֲלִיזוֹן, וְהִלְךְ בַּחֲוִין
וְהִלְךְ כְּאֶחָד מִן הַפְּחוּתִים שֶׁבַּפְּחוּתִים, וְכִיּוֹצֵא
בְּזֶה עֲנִינִים רַבִּים כְּאֵלֶּה מֵעֲנִינֵי קִטְנֹת וּפְחִיתוֹת
שֶׁעָשָׂה שָׁם אִיזָה זְמַן. וְעָשָׂה מִלְחָמָה עִם שְׂאֵר
אֲנָשִׁים בְּדֶרֶךְ צְחוּק, כְּדֶרֶךְ הַנְּעָרִים שֶׁמִּצְחָקִים
זֶה עִם זֶה וְכוּ' וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה שְׂאֵר עֲנִינֵי צְחוּק
וְקִטְנֹת אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְבֹאֵר וּלְסַפֵּר.

כָּלֵל הַדָּבָר, כִּי הוּא ז"ל עָשָׂה בְּכּוֹנָה, וְהֵנִיחַ עֲצָמוֹ
לְבַזוֹת בְּכָל מִינֵי בְּזִיוְנוֹת. וְאָמַר לְהָאִישׁ שֶׁהָיָה

עמו: שאלו הבזיונות יהיו לו טובה גדולה בהליכה
 ובחזרה. כי גדל עצם המניעות הגדולות שהיה לו
 לבוא לארץ-ישראל אי-אפשר לשער ולהעריך
 ולספר. ולא היה לו באפשרי לבוא לארץ-ישראל
 כי אם על-ידי קטנות זאת, כ אשר נשמע אחר-כך
 מפיו בפרוש.

ואמר: שאם לא היו לו אלו הבזיונות והקטנות,
 לא היה לו באפשרי לבוא לשם בשום אופן.

ואמר: שראה שהוא מכרח לשאר שם בסטנבול,
 דהינו למות שם, אך זאת הקטנות והבזיונות
 הצילו אותו.

ואמר רבנו ז"ל: שאלו לא היה עליו זאת הינו
 הקטנות שהשליך עצמו לקטנות גדול הנ"ל
 והבזיונות הנ"ל לא היה באפשרי לבוא לארץ-
 ישראל מחמת המניעות שהיו לו. כי בכל מקום
 שבא לשם היה שם עפוש רחמנא לצלן ומלחמות
 גדולות היו אז בעולם ואנשי צרפת היו אז
 בסביבות ארץ-ישראל, ורב המניעות שהיו לו אי
 אפשר לספר.

ואמר: שֶׁהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל וְהַגָּאון רַבִּי נַפְתָּלִי ז"ל לא יָכְלוּ לָבוֹא לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל מִחַמַּת הַמְּנִיעוֹת שֶׁהָיוּ לָהֶם וְהוּא ז"ל הָיָה עָלָיו כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁהָיוּ לָהֶם וְעָבַר עַל כָּלָם וְהִקְטִינֹת הַנַּ"ל הוֹעִיל לוֹ מְאֹד, וּבְלֹא זֶה לֹא הָיָה יָכוֹל לָבוֹא לְשָׁם.

אחר-כך צוה רבנו ז"ל לְהָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ, שִׁיתֵּן לְהָאֲנָשִׁים הַנַּ"ל שְׂבֻזוֹ אוֹתוֹ (כַּנַּ"ל) מִהַמְּאֻכָּלִים וּמִשְׂקָאוֹת וּמִיַּי מִרְקַחַת שְׁלָהֶם שֶׁהָיָה עִמָּהֶם, לְתֵן לָהֶם מִהַכֹּל.

וְנִסְעוּ אֵלָיו הָאֲנָשִׁים לְבֵיתָם, וְלֹא רָצוּ לְקַבֵּל אֲגֻרַת מִרְבֵּנוּ לְבֵיתוֹ, רַק מִהָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ קִבְּלוּ אֲגֻרַתוֹ. וְרַבֵּנוּ ז"ל הִנִּיחַ אֲגֻרַת שְׁלוֹ בְּתוֹךְ אֲגֻרַת שֶׁל הָאִישׁ הַנַּ"ל. וְאֵלָיו הָאֲנָשִׁים הָיוּ רוֹצִים לְפָתַח אֶת הָאֲגֻרַת שֶׁל הָאִישׁ הַנַּ"ל אוֹלֵי יוֹכְלוּ לְהַבִּין מִמֶּנּוּ אֵיזָה דָּבָר מִרְבֵּנוּ ז"ל, מִי הוּא וּמֵאַיִן הוּא, אֲבָל לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְמַצֵּא הָאֲגֻרַת אֶצְלָם,

כִּי נֶעְלַם מֵהֶם הַיְכָן שֶׁהִנִּיחוּ אֶת הָאֲנָרָת. וְלֹא
 בָּא לְיָדָם הָאֲנָרָת עַד שֶׁבָּאוּ אֶל הַקְּאֲמָעַר (תַּחֲנַת
 מַעֲבַר גְּבוּל) בְּוֹלִיחָאֵי (בטרנסילבניה בין הרי האלפים
 לדנובה. כיום חבל ארץ ברומניה) אִזּוּ מִצְאוּ הָאֲנָרָת
 אֶצְלָם, וְרָאוּ מִן הָאֲנָרָת שְׁזָה הָיָה רַבְּנוּ ז"ל.
 הִמָּה רָאוּ בֵּן תְּמָהוּ, וְנִבְהָלוּ מְאֹד.

וְהָאִישׁ הַהוּא שֶׁבָּזָה אוֹתוֹ הִרְבֵּה בַּנִּל בָּא
 לְבֵיתוֹ וְנִפְטָר בְּסִמוּךְ לְבִיאָתוֹ מִמֶּשׁ.

וּמִיָּד אַחַר נִסְעֵתָם מִסֶּטְנְבוּל, בָּא אֵלָיו
 הַפְּרָסוּר הַנִּל וְהִרְאָה לוֹ (לרבנו) אַנְרוֹת הִרְבֵּה
 מִצְדִּיקֵי דוֹרְנוּ שֶׁשָּׁלְחוּ אֵלָיו בְּקִשְׁתָּם לְהִיּוֹת
 לְעֵזֶר לְאֲנָשִׁים הַנוֹסְעִים מִהֶכָּא לְהֵתָם [מכאן
 לשם], כִּי הוּא חָשׁוּב בְּעֵינֵי הַשָּׂרִי מְלוֹכָה. "בְּכֵן
 תִּדְעוּ, אִם תִּגְלוּ לִי מִי אַתֶּם וּמֵאַיִזָּה מִשְׁפָּחָה
 אַתֶּם הָרִי טוֹב. וְאִם לָאוּ יֵשׁ לְאֵל יָדֵי לַעֲשׂוֹת
 עִמָּכֶם רְעָה אֲשֶׁר לֹא תוּכְלוּ כִּפְרָה, וְלֹא יוֹעִיל

הוֹן לְשַׁחַד בְּמִמּוֹן. וְלֹא דֵי נְשָׂא תִסְעוּ לְאַרְצֵי
הַקֹּדֶשׁ גַּם תִּהְיוּ בְּבֵית הָאֲסוּרִים". וְכִיּוֹצֵא
בְּדִבְרֵי אֱלֹהִים. וְכֹאשֶׁר שָׁמַע זֹאת רַבֵּנוּ ז"ל, מִיד
אָמַר לוֹ הָאֲמַת, שְׁשִׁמוּ רַבִּי נַחֲמָן, וְהוּא נֶכְד
לְהַבְעֵל-שֵׁם-טוֹב ז"ל, וְלִרְבִּי נַחֲמָן מִהַרִּידֵעֲנָקָא
ז"ל, מִיד נִסּוּג אַחֲזֹר הַפְּרָסוּר הַנִּ"ל וְהִלֵּךְ מֵאֲתוֹ.
וְלְיוֹם הַמַּחֲרַת בָּא הַפְּרָסוּר בְּהַכְנָעָה אֱלִי
וְאָמַר לְרַבֵּנוּ ז"ל בְּלִשׁוֹן אֲהָבָה וְחֶבֶה: "רַבִּי,
ה' עִמָּכֶם. תִּדְעוּ שְׁכָל הַטּוֹבוֹת תִּקְבְּלוּ מֵאֲתִי,
וּשְׂכָרְכֶם יִהְיֶה כְּפּוֹל עַל זֶה שֶׁגִּלִּיתֶם לִי הָאֲמַת.
כִּי אִם לֹא הִיִּיתֶם מוֹדִים לִי, הִיִּיתִי מוֹסֵר אֶתְכֶם
לְבֵית הַסֵּהַר, וְהִיִּיתִי נֶעְנֵשׁ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא
דְּאֲתִי. וּבִקְשָׁתִי אֶתְכֶם לְקַבֵּל טוֹב מֵאֲתִי, הֵן
בְּשִׂכְרוֹת הַסְּפִינָה, הֵן בְּשָׂאֵר דְּבָרִים כִּי אֲנִי
מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְשֵׁרֵת אֶתְכֶם".

*

וּבְיָוִם לְמַחֲרַת בָּא סְפִינָה מֵחוּץ-לְאֶרֶץ עַם
 יְהוּדִים וְשֵׁם בְּאוֹתָהּ סְפִינָה הָיָה הָרֵב הַחֲסִיד
 הַמְּפָרֶסֶם מוֹרְנוּ הָרֵב זֵאב וְלֶף גִּי (מִמְּשָׁרְנֵי
 אוֹסְטְרֵיָא. תלמידו של המגיד ממעזריטש. חיבר את
 הספרים: "לבושי שרד", "ערבי הנחל") וְשָׂאֵר אֲנָשִׁים
 חֲשׂוּבִים. וְתִכְּף שְׁלַח ר' זֵאב הַגִּי לְאַחֵרֵי רַבֵּנוּ
 ז"ל, שְׂיָבֹא אֵלָיו לְאַכְסֵנְיָא שְׁלוֹ וְיִקְבְּלוּ בְּאַהֲבָה
 לְהִתְאַרְחַ עִמּוֹ יַחַד.

וְלֹא רָצָה רַבֵּנוּ ז"ל לְלַכֵּת אֶצְלוֹ, כִּי אָמַר:
 "כָּאֵן טוֹב לְפָנַי", כִּי הָיָה עוֹשֶׂה בְּסִטְנָבּוּל כָּל
 מֵינֵי קְטָנוֹת, וְהָיָה הוֹלֵךְ יַחַף וּבְלֵי חֲגוּרָה וּבְלֵי
 כּוֹבַע עֲלִיּוֹן, וְהָיָה מְלַבֵּשׁ רַק בְּהַ"אֲנִטְעֵר-
 שְׁלֵאק" (ביטנה) שְׁהָיָה לוֹ מֵאִיזָה מְלַבּוּשׁ, וְהָיָה
 הוֹלֵךְ בְּשׂוֹק בְּדֶרֶךְ בְּנֵי הַנְּעוּרִים הָרָצִים בְּשׂוֹק
 וּמְצַחֲקִים, וְהָיָה עוֹשֶׂה מְלַחְמוֹת בְּדֶרֶךְ צְחוּק
 בְּדֶרֶךְ בְּנֵי הַנְּעוּרִים. וְהָיוּ מְכַנְּיָם אֶחָד בְּשֵׁם

הִצְרַפְתָּ, וְאַחַד בְּשֵׁם אַחֵר, וְעָשׂוּ מִלְחָמָה וְהָיָה
 בְּעֵינַי תִּכְסִּימֵי מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ. וְהָיָה עוֹשֶׂה עֲנִינֵי
 קַטְנוֹת הַרְבֵּה מְאֹד שֵׁם בְּסִטְאֲנָבוֹל.

אַחֲר־כֵּן נָפַל הַדָּבָר רַחֲמָנָא לְצִלָּן בְּחָאן (חֲצֵר)
 זֶה (הֵיכָן שָׂרְבְנוּ הַתַּאכְסֵן), וְהָיָה מְכַרְח לְבָרַח
 מִשָּׁם. וְהִכְרַח לְכַנֵּם בְּאַכְסֵנְיָא שֶׁל רַבִּי זֵאב
 הַנִּזְ"ל. וְעָשָׂה עֲבוּרוֹ סְעֻדָה גְּדוֹלָה. וְהָיָה הַרַב
 ר' זֵאב הַנִּזְ"ל נוֹהֵג בּוֹ כְּבוֹד גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּלִי
 עֶרְךָ. וְרַבְּנּוּ ז"ל, עָשָׂה כַּמָּה דְּבָרִים אֲזִי שֶׁהָיָה
 כִּנְגַד רְצוֹן ר' זֵאב הַנִּזְ"ל, אֲךָ אֶף-עַל-פִּי-כֵן
 אֶהְבָּה מְקַלְקֶלֶת הַשּׁוֹרָה, וּמַעֲצֵם הָאֶהְבָּה לֹא
 הִסְתַּפֵּל עַל זֶה כִּלְלֵל, אֶף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה בְּעֵינָיו
 פְּלִיאֹת גְּדוֹלוֹת.

כִּי בְּכָל-עֵת שֶׁהָיָה ר' זֵאב מִתְּפַלֵּל לְפָנָיו הָעַמּוּד
 בְּשַׁבַּת כְּדָרְךְ הַמְּפָרְסָמִים, וְרַבְּנּוּ ז"ל הָיָה אוֹכֵל
 בְּאוֹתוֹ הָעֵת. וְכֵן הָיָה בְּלִיל שַׁבַּת, וּבְשַׁבַּת

בְּשַׁחֲרִית, וּבִסְעֵדָה שְׁלִישִׁית. וּבָעֵת שֶׁיָּשָׁב ר' זָאב
 לְסְעֵדָה הַשְּׁלִישִׁית, כָּבַר בְּרַךְ רַבְּנוּ בְּרַבְת־הַמְּזוּן.
 וְצֹוּה לְהָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ שֶׁיִּסְתַּכֵּל אִם יֵשׁ כּוֹכְבִים,
 וְהַתְּפִלָּל תְּכַף עֲרֵבִית, וְהַבְּדִיל, וְלִקַּח הַלּוּלָקֶע
 (מקטרת) וְנִכְנַס לְבֵית ר' זָאב וְהוּא הִתְחִיל בְּסִמּוּךְ
 הַסְּעֵדָה הַשְּׁלִישִׁית כְּדָרְךְ הַמְּפָרְסָמִים, וְתִכַף
 כְּשֶׁנִּכְנַס רַבְּנוּ לְשֵׁם בְּלִי כּוֹבֵעַ עֲלִיּוֹן וּבְלִי חֲגוּרָה
 וְהַלּוּלָקֶע בִּידוֹ, תְּכַף קִבְלוֹ בְּכָבוֹד גָּדוֹל ר' זָאב
 הַנִּ"ל, וּבְרַךְ בְּרַבְת־הַמְּזוּן מִיָּד, וְהַתְּפִלָּל עֲרֵבִית,
 וְהַבְּדִיל, וְדַבֵּר עִם רַבְּנוּ ז"ל כְּמַעַט כָּל הַלַּיְלָה.
 וְהָיָה אֲהָבָה גָּדוֹלָה בֵּינֵיהֶם.

ו. הפלגה בזמן מלחמה

(כשבועיים לאחר שרבנו החל במסע ממדינת
 רוסיה לארץ ישראל, יצא נפוליון למסע כיבוש
 במזרח, בארצות שהיו בשליטת הסולטן התורכי
 (העותומאני)

וְאֵז בְּאוֹתוֹ הָעֵת הָיְתָה הַמְּלַחְמָה שֶׁל הַצָּרֶפֶת
 (נפוליון), שֶׁהִלֵּךְ הַצָּרֶפֶת לְאֶרֶץ הַתּוֹנָר לְמִצְרַיִם
 וּלְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל (וְכִיּוֹצֵא בַּמִּפְרָסִים). וְכֹאֲשֶׁר נִשְׁמַע
 לְאֲנָשֵׁי סְטַנְבוּל שֶׁהַמְּלַחְמָה הַנַּ"ל מִתְעוֹרְרֶת,
 וְהַצָּרֶפֶת הוֹלֵךְ וּבָא עַל הַיָּם, אָזִי לֹא רָצוּ קַהֲלָה
 קַדִּישָׁא שֶׁל סְטַנְבוּל לְהַנִּיחַ שׁוּם יְהוּדֵי לְצֵאת
 מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה, לְפָרֵשׁ עַל הַיָּם.

וּרְבֵנּוּ ז"ל לֹא הִשְׁגִּיחַ עַל זֶה, וְרָצָה לְהַפְקִיר
 אֶת עַצְמוֹ. וְאָמַר לְהָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ: "תִּדְרַע,
 שְׂאֲנִי רוֹצֵה לְסַכֵּן אֶת עַצְמִי אֲפִלּוּ בְּסַכָּנוֹת
 גְּדוֹלוֹת וְעִצּוֹמוֹת. אֲךָ אֶת נַפְשֶׁךָ אֵינִי רוֹצֵה
 לְהַפְקִיר. בְּכֵן, אִם תִּרְצֶה קַח לְךָ מְעוֹת עַל
 הוֹצָאוֹת וְשׁוּב בְּשָׁלוֹם לְבֵיתְךָ וְאֲנִי אֶסַּע לְבִדִּי
 בְּהַעֲלָם וּבְהַסְתֵּר מֵאֲנָשֵׁי סְטַנְבוּל. כִּי אֶת עַצְמִי
 אֲנִי מִפְקִיר יְהִי אִיךְ שִׁיְהִיָּה" וְכוּ'. וְהָאִישׁ הַנַּ"ל
 מֵאֵן בָּזָה וְאָמַר: "בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יְהִי שֵׁם אֲדוֹנָי,

אם למָוֹת אִם לְחַיִּים, שָׁם יִהְיֶה עַבְדְּךָ וּבְאִשְׁר
תֵּלֶךְ אֵלַי גַּם-כֵּן”.

וזה' יתברך ברחמיו הוא מסבֹּת מֵתֵהֶפֶךְ, וסֵבֵב
בְּרַחֲמָיו, שְׁאַחַר יוֹם אוֹ יוֹמִים נִשְׁמָע: הַיּוֹת
שִׁוִּיֵּשֶׁב שָׁם בְּסַטְנָבּוֹל חָכֵם הַגָּדוֹל מִירוּשָׁלַיִם
אֲשֶׁר קִבֵּץ עַל יַד נְדָבוֹת עֲבוּר עֲנִי יְרוּשָׁלַיִם
עִיר-הַקֹּדֶשׁ... וּפְתָאם נִתְעוֹרַר וְאָמַר לְאַנְשֵׁי
סַטְנָבּוֹל: "תִּדְעוּ שְׁנַתְגָּלָה לִי שְׂאֲנִי מִכְרַח
מִיַּד לְנִסְעַ לִירוּשָׁלַיִם, כִּי אֲנִי רוֹאֶה שְׁהֵימִים
מִמִּשְׁמָשִׁין וּבְאִין לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, וְאַתֶּם
אֵל תִּירָאוּ (תִּפְחָדוּ) אֶת עַם הַפְּרַנְצוֹזִי (צִרְפְּתִים),
וְאִין לָכֵם לְדַאֵג עֲבוּר יִשְׂרָאֵל שְׁיִלְכוּ לְהִתֵּם
(לָשֵׁם), כִּי בּוֹדְאֵי לֹא יֵאָנֶה לָהֶם שׁוֹם הַזֶּקֶק
בְּעִזְרַת ה', וְה' יִשְׁמְרֵם בְּרַחֲמָיו עַד בּוֹאֵם לָשֵׁם.
כִּי כָּבֵר גְּרִשֵׁם מְקוֹם קְבוּרָתִי בִירוּשָׁלַיִם". וּמִיַּד
שָׁמְעוּ לְדַבְּרָיו, וְהִלְכוּ וְשָׁכְרוּ מִיַּד סְפִינָה גְדוֹלָה,

והכריזו: "מי שרוצה לילך על הספינה ילך".
והלכו הרבה אנשים ונשים וטף, הן מאנשי
ספרד והן מאנשי אשכנז, ונסע רבנו ז"ל גם-כן
על ספינה זו לארץ הקודש.

ז. אם תשיתקי הים ישתוק

וּבְלִמְתָם עַל הַיָּם (מסנטבול לישראל) הִיָּה
רוּחַ סְעָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד (שְׁקוֹרִין אֶפִּירְטִינֶע
גְּדוֹלָה מְאֹד) וְהִיָּתָה הַסְּפִינָה בְּסַכְּנָה גְּדוֹלָה "יַעֲלוּ
שָׁמַיִם יִרְדּוּ תְּהוֹמוֹת" וְכוּ' וְלֹא הִיָּה עוֹד בְּלֵב
אִישׁ מֵהֶם לְהַנְצִיל מִן הַמִּיתָה. וְהָיוּ צוֹעְקִים בְּלֵם
אֶל ה'. וְהִיָּתָה לִילָה אַחַת כְּמוֹ יוֹם-הַכַּפּוּרִים
מִמּוֹשׁ, שֶׁהֶפֶל בּוֹכִים וּמְתוּדִים וּמְבַקְּשִׁים כַּפָּרָה
עַל נַפְשָׁם. וְאָמְרוּ סְלִיחוֹת וּשְׂאֵר דְּבָרֵי תַּפְלוֹת
וְתַחֲנוּנִים.

וּרְבֵנוּ ז"ל הָיָה יוֹשֵׁב דְּוָמִים. וְהִתְחִילוּ כָּמָּה
 אֲנָשִׁים לֹאמַר לוֹ: "מִפְּנֵי מָה הוּא שׁוֹתֵק
 בְּעֵת צָרָה כֹּזֵאת?" וְלֹא הִשִּׁיב. אַךְ אִשְׁת
 הָרַב דִּקְהֵלֶת קָדַשׁ חָאטִין, שְׁהִיתָה מְלַמֶּדֶת,
 וּבְכַתָּה וְצַעֲקָה כָּל הַלַּיְלָה, וְהִתְחִילָה הִיא גַם-
 כֵּן לֹאמַר לוֹ כֹּאֲלֵה - 'מִפְּנֵי מָה הוּא דְּוָמִים?'.
 וּכְמִדְּמָה שְׁקַלֵּל אוֹתָהּ, וְאָמַר לָהּ: "הֲלוֹאִי
 הֵייתֶם שׁוֹתְקִים גַּם אַתֶּם! הָיָה טוֹב לְפָנֵיכֶם!
 וּבִזְאוֹת תִּבְחָנוּ - אִם אַתֶּם תִּשְׁתַּקּוּ - יִשְׁתַּק
 הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם גַּם-כֵּן". וְכֵן הָיָה, וּפְסָקוּ מִלְּצַעֲק
 וְשִׁתְּקוּ. וְאִזִּי מִיַּד כְּשֶׁהָאִיר הַיּוֹם "יָקָם סְעָרָה
 לְדַמְּמָה וַיַּחֲשׂוּ גְלִיָּהֶם וַיִּשְׁמְחוּ" וְכוּ'

ח. הרוח סערה שהצילה מהצמאון

וְאַחֵר יוֹם אִו יוֹמִים (כספינה מסנטבול לישראל),
 נִשְׁאַרָה הַסְּפִינָה בְּלִי מַיִם שְׂרָאוּיִין לְשִׁתְּיָהּ.

כִּי פָסְקוּ אֶצְלָם הַמַּיִם שֶׁל שְׁתֵּיהֶן שָׁהִיָּה עַל
הַסְּפִינָה. וְלֹא נִשְׁאָר לָהֶם, כִּי־אִם כָּלִי אַחַת שֶׁל
מַיִם סְרוּחִים וְעִכּוּרִים וְתוֹלְעִים הָיוּ מְרַחֲשִׁין
בָּהֶם. וְאֵלּוּ הַמַּיִם חִלְקוּ לְאֲנָשֵׁי הַסְּפִינָה בַּמֶּדָּה,
לְאִישׁ 'אָקִי' (מֶדָּה קַטְנָה) אַחַת. וְהָיָה לָהֶם סַכָּנָה
גְּדוֹלָה מִהַצְּמֶאוֹן יוֹתֵר מִכָּל הַסַּכָּנוֹת.

וְאִזִּי הִתְפַּלְלוּ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָף מְקִירוֹת לָבָם.
וְנִתְעוֹרַר עוֹד הַפַּעַם רוּח־סְעָרָה גְּדוֹלָה, וְהִבִּיא
הַסְּפִינָה אַחֵר שְׁנֵי מֵעַת־לַעַת [יומיים] לְאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה לְסַפֵּר יְרוּשָׁלַיִם, לְעִיר־הַקִּדְּשׁ יְפוֹ.

ט. ד' אמות בארץ ישראל

(כשהגיעו בספינה מאינסטנבול לנמל יפו) רָצָה
רַבֵּנוּ ז"ל לִירֵד שָׁם מִהַסְּפִינָה, לְלַכֵּת אֶל
יְרוּשָׁלַיִם. וּמֵאֵת ה' הִיָּתָה סַכָּה וְלֹא הִנִּיחוּהוּ

הַיִּשְׁמָעֵאלִים שְׂיִכְנֶם אֲלֵיהֶם, כִּי הִסְתַּכְּלוּ עַל
מִלְבוּשָׁיו וְעַל תַּאֲר פָּנָיו - שְׂיִישׁ לוֹ פְּאוֹת אֲרָכִים
כַּנְּהוּג בְּמִדְיַנְתָּנוּ, וְשֵׂאִינוּ יוֹדַע לְשׁוֹנָם וְכִיּוֹצֵא
בָּזֶה, וְאָמְרוּ שֶׁהוּא בּוֹדֵאי אֶחָד מֵהַמְּרַגְלִים
שֶׁל הַצָּרְפֶּת. וְלֹא הוֹעִילוּ שׁוּם פִּיּוּס וּבִקְשׁוֹת.
וְנִשְׂאָר רַבְּנוּ ז"ל עַל הַסְּפִינָה.

וְהָיָה בְּדַעַת הַקְּפִיטָן לְהִתְעַכֵּב שָׁם עִם הַסְּפִינָה
לְהִיזוֹת עוֹמֵד לְפִנֵּי אֵיזָה יָמִים. וְאִזּוֹ הָיָה שְׁנֵי
יָמִים קָדָם רֵאשִׁי הַשָּׁנָה... אֵךְ הַסְּפִינָה לֹא יָכְלָה
לְעִמּוֹד שָׁם מִחֲמַת גְּלִי הַיָּם שֶׁרָצוּ לְהַפְכָּה, וְלֹא
הוֹעִיל שׁוּם עֵצָה וְתַחבּוּלָה לָזֶה. וְהָיָה הַדָּבָר
לְפִלֵּא גָדוֹל בְּעֵינֵי הַקְּפִיטָן. וְשָׂאֵל: "מָה זֶה,
וְעַל מָה זֶה?" וְהַנְּשִׁיבֵי הַחֲכָמִים שֶׁל הַסְּפָרְדִּים:
שֶׁקְּבָלָה בְּיָדָם אִישׁ מִפִּי אִישׁ, שֶׁבָּזֶה הַמְּקוֹם
נִשְׁלָךְ יוֹנָה בֶּן אֲמֹתֵי הַנְּבִיא (כַּעַת הַסַּעֲרָה). וְלֹא

יְכַלֶּה הַסְּפִינָה לַעֲמֹד נֶשֶׁם אוֹתָהּ הַלַּיְלָה וְהַכְּרָחוּ
לְזוּז עִם הַסְּפִינָה מִנֶּשֶׁם. וְהִלְכוּ מִנֶּשֶׁם.

וּבָאוּ בְּעָרֵב לַיִל "זְכוֹר בְּרִית" (הלילה שלפני ערב
ראש השנה) לְעִיר-הַקִּדְּשׁ חִיפָה. וְעָמְדוּ אֶצֶל
הַר הַפְּרָמֹל נֶגֶד מְעַרְת אֱלֹהֵינוּ. וְאִז נִכְנַס רַבְּנוּ
הַקְּדוֹשׁ ז"ל לְאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּבָא אֶל הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר נִכְסַף אֵלָיו.

וּגְדַל עֶצֶם הַשְּׂמֻחָה שֶׁהָיָה לוֹ בְּאוֹתוֹ הִרְגַע שְׁנִכְנַס
וְעָמַד עַל אֲדַמַּת הַקִּדְּשׁ, אִי-אֶפְשָׁר לְשַׁעַר בַּמַּח.
אֵלוּ כָּל הַיָּמִים דָּיו וְכוּי לֹא יִסְפִּיקוּ לְבָאֵר אֶפְס
קֶצֶה מְזָה. כִּי יִתְכַף וּמִיד הַשִּׁיג מֵה שֶׁהַשִּׁיג. כִּי
אָמַר: שְׂתִכַף כְּשֶׁהִלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּאָרֶץ-יִשְׂרָאֵל
פָּעַל מִיד מֵה שְׂרָצָה לְהַשִּׁיג.

וְאַחֵר חֲצוֹת הַיּוֹם הִלְכוּ לְמִקְוֵה, וְאַחֲרֵי-כֵן
לְבֵית-הַבְּנֵסֶת, וְנִתְמַהְמְהוּ עַד הַלַּיְלָה. וּכְשָׁבָא
רַבְּנוּ ז"ל אֶל הָאֲכַסְנֵיָא שְׁלוֹ, הָיָה לוֹ שְׂמֻחָה

גְּדוּלָה וְעֲצוּמָה עַד מְאֹד. וּבְכָל רִגַע וּרְגַע אָמַר
 לְהָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ: "אֲשֶׁרִיךְ שְׂזוּכִית לְכָף,
 לְהִיּוֹת עִמִּי כָּאֵן". וְאָכְלוּ שָׁם סְעֻדַת הַלַּיְלָה שֶׁל
 רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה, וְהִכֵּל בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָה עַד אַחַר
 הַסְּעֻדָה עַד שֶׁשָּׁכְבוּ שָׁם לִישֹׁן.

י. רצה כבר לחזור

וְתִכְרַף אַחַר רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה, הָיָה רִצּוֹן רַבֵּנוּ ז"ל
 לְחִזּוֹר תִּכְרַף לְבֵיתוֹ. וְלֹא הָיָה רוּצָה לְנַסֵּעַ כָּלֵל
 לְשׁוּם מְקוֹם, לֹא לְצַפֵּת וְלֹא לְטַבְּרִיָּה. אֲךָ
 הָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ הָיָה כָּסֶפּוֹ חָזַק מְאֹד לְזוֹן
 עֵינָיו בְּמְקוֹמוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּבָא אֶל רַבֵּנוּ
 ז"ל וְאָמַר לוֹ: שֵׁישׁ שִׁירָה לִילָךְ עִמָּם לְטַבְּרִיָּה.
 וְהַשִּׁיב לוֹ: "יֵשׁ לָךְ כְּסוּפִים לְטַבְּרִיָּה, לָךְ שָׂכָר
 חֲמוּרִים וְעִשָּׂה כֵּן". וּנְתַן לָהֶם אֲדָרוּף (דְּמֵי
 קְדִימָה). וּבְחִזְרָתוֹ מֵהַבַּעַל חֲמוּרִים אָמַר לוֹ

תִּכְרַף: "שְׂכַרְתָּ חֲמוּרִים?", הַנְּשִׁיב לוֹ: "הֵן".
 אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל: "תִּכְרַף וּמִיַּד תִּלְךָ וְתִקַּח מֵהֶם
 הָאֲדָרוּף, וְאִם לֹא יִרְצוּ לְהַחְזִיר לָךְ, אַזִּי תַנִּיחַ
 לְאֲבוּד הָאֲדָרוּף, כִּי אֵינִי רוֹצֵה לִילֵךְ לְשָׁם".
 וְאַחַר שְׁתֵּי שָׁעוֹת אִו שָׁלַשׁ, נָפַל הָאִישׁ הַנַּ"ל
 שֶׁהָיָה עִמּוֹ בַּחֲלֻשָׁה גְדוֹלָה רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְאִז
 נָתַן שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לֵה' יִתְבָּרַךְ. אֲשֶׁר מָנְעוּ
 לָלֶכֶת עִם הַשִּׁירָה הַנַּ"ל.

יא. הישמעאל

**בְּתוֹךְ כֶּךָ שְׁהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם בְּחִיפָה, בָּא
 יִשְׁמַעְאֵל אֶחָד רֶךָ בְּשָׁנִים וַיֵּשֶׁב אֶצְלוֹ וְדַבֵּר
 אֵלָיו דְּבוּרִים הַרְבֵּה וְלֹא יָדַע מָה הוּא אוֹמֵר.
 וְכֵן הָיָה אֶצֶל כָּל סְעֻדָּה וְסְעֻדָּה, בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה,
 וְהָיָה מְחַבֵּב אוֹתוֹ מְאֹד.**

וּפְעַם אַחַת בָּא אֵלָיו בְּכָלִי זַיִן בְּכַעַם גָּדוֹל
 וְהִתְחִיל לְזַעַק וּלְצַעַק עָלָיו. וְהוּא לֹא יָדַע מֶה
 הוּא מְדַבֵּר. אַךְ אִשָּׁה אַחַת מִמְּדִינַת וָאֵלִיחָאִי
 (מַחֲזוֹ בְרוֹמְנִיָּה) הִיָּתָה שָׁם, וְתַכְפָּ בְּשֶׁהֱלַךְ
 הַיִּשְׁמַעְאֵל אֶמְרָה אֶל רַבְּנּוּ ז"ל: "לְמַעַן הַשֵּׁם,
 שְׂיִבְרַח מִבֵּית זֶה, כִּי זֶה הַיִּשְׁמַעְאֵל אוֹמֵר שֶׁהוּא
 ז"ל יֵלֵךְ עִמּוֹ לְלֶחֶם" שְׁקוֹרִין 'פְּעֻכְטִיִן' (דו קרב).
 וְתַכְפָּ בָּרַח הוּא ז"ל לְבֵית הַחֲסִיד הַמְּפָרָסִם
 מוֹרְנוּ הָרַב זָאב מְטִישָׁאֲרָנִי וְהַצְנִיעוּ אוֹתוֹ בְּחֻדְרֵי
 חֻדְרִים.

וְאַחֲר־כֵּן בָּא הַיִּשְׁמַעְאֵל הַנִּזְכָּר עוֹד הַפְּעַם
 לְבֵית אַכְסֵמְנִיא שֶׁל רַבְּנּוּ ז"ל, וְאָמַר: "הֵיכָן הָאִישׁ
 הַלֵּז? יָדִיעַ לָהּוּי לֵה שְׂאֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ מְאֹד, אֲנִי
 אֶתֵּן לוֹ הַחֲמוּרִים וְגַם הַסּוּס שְׁלִי שְׂיֵלֵךְ עִם
 הַשִּׁירָה לְטַבְּרִיָּה וְשׁוֹב אֵין לוֹ לְהִתְפַּחַד מִמֶּנִּי
 כָּלֵל מֵעַתָּה."

משלים וסיפורים

וְכֵן הָיָה, שָׁבָא רַבֵּנוּ ז"ל אֵל אַכְסֵינְיָא שְׁלוֹ,
וְבָא הִישְׁמַעְאֵל וְלֹא דִבֵּר לוֹ כְּלוּם רַק שָׁתַק
וְשָׁחַק. וְאַחַר-כֵּךְ חִבַּב אוֹתוֹ זֶה הִישְׁמַעְאֵל מְאֹד
בְּאַהֲבָה יִתְרָה.

וְעַנִּין זֶה שֶׁל הִישְׁמַעְאֵל, הָיָה פְּלִיאָה גְדוֹלָה.
וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: שֶׁהָיָה לוֹ יְסוּרִים מֵאַהֲבָה שֶׁל
הִישְׁמַעְאֵל יוֹתֵר מִן הַשְּׂנְאָה וְהַכַּעַס שְׁלוֹ. וְכִפִּי
הַנִּשְׁמַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהָיָה בְּעִנִּין מַעֲשֵׂה זֶה
שֶׁהָיָה לוֹ עִם הִישְׁמַעְאֵל סַכָּנָה גְדוֹלָה, וְכַמְדָּמָה
שֶׁנִּשְׁמַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שֶׁאָמַר שֶׁזֶה הִישְׁמַעְאֵל הָיָה
הַס"מ (מלאך רשע) בְּעַצְמוֹ וּבְרוּךְ ה' שֶׁנִּצְלַל מִמֶּנּוּ
בְּשָׁלוֹם בְּחֹסְדֵי ה'.

יב. טבריה

וְאַחַר שִׁמְחַת תּוֹרָה שָׁכַר חֲמוּזִים לְעִיר-
הַקְּדוֹשׁ טְבֵרְיָה, וּבָאוּ לְשֵׁם לְעֵת עֶרְב. וְכָל
הַלְּיָלָה הָלְכוּ אֲנָשֵׁי טְבֵרְיָה לְקַבֵּל פָּנָיו, זֶה נִכְנָם

וְזֶה יוֹצֵא. וְהִרְבֵּה הִלְבִּישׁוּ עֵצָמָם בְּבִגְדֵי שַׁבָּת
לְכַבּוֹדוֹ וכו'.

(ובטבריה), הֵלֵךְ לְהִצְדִּיק הָרַב הַקָּדוֹשׁ הַמְּפָרָסָם
מִזְרָנוּ הָרַב אַבְרָהָם קְלִיסְקָר ז"ל, וְקָבְלוּ בְּכַבּוֹד
גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וּבְאַהֲבָה יִתְרָה וּבְחֶפְזָה גְדוֹלָה
מְאֹד מְאֹד.

וּבַלַּיִל שַׁבָּת כָּפַף רַבְּנוּ ז"ל אֶת רֵאשׁוֹ שְׂיִבְרָךְ
אוֹתוֹ, וְקָפֵץ (ר' אברהם) אַרְבַּע אַמּוֹת מִמֶּנּוּ
לְאַחֲזָרְיוֹ בְּרַעְדָּה גְדוֹלָה. וְדַבֵּר בְּהַתְּלַהּבוֹת
גְּדוֹל וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַבִּין מָה שֶׁאָמַר, אֶךְ
בְּסוֹף דְּבָרָיו שָׁמְעוּ שֶׁאָמַר: "אֵיךְ אָנוּ מִתְּבַיְשִׁים
בְּפָנֵי זֶרַע הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל". וְלֹא רָצָה לְבָרֵךְ
אוֹתוֹ. וְהָיָה שֵׁם בְּשַׁעַת הַסְּעָדָה שֶׁמְחָה גְדוֹלָה
וּבִקְשׁ הִצְדִּיק הַגָּ' לְ אֶת רַבְּנוּ ז"ל שֶׁיֹּאמֶר תּוֹרָה.
וְלֹא רָצָה בְּשׁוֹם אַפֶּן, וְאָמַר הִצְדִּיק הַגָּ' לְ בַּעֲצָמוֹ
תּוֹרָה. וְכֵן הָיָה בְּסַעְדָּה שְׁנֵי וּשְׁלִישִׁית.

וְאִמִּירַת הַתּוֹרָה שֶׁל הַצְּדִיק מוֹרְנוּ הָרַב אַבְרָהָם הַנִּי"ל הָיָה בְּהִתְלַהְבוֹת גָּדוֹל וּבְצַעֲקָה גְדוֹלָה וְלֹא נִשְׁמַע שׁוֹם דְּבוּר. רַק לְבִסּוֹף סִיִּים: "כִּן הוּא עָקֵר עֲבוֹדַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ". וְרַבְּנוּ ז"ל הָיָה מְשַׁבַּח וּמְפָאֵר הַתּוֹרָה שְׁלוֹ בְּלִי עֵרֶךְ, כְּמַעַט שְׂאִין דְּגַמְתּוֹ. **גַּם** אָנֹכִי שָׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שְׂאָמַר: "שְׁשִׁלְמוֹת הָיָה רַק לְהַצְּדִיק מוֹרְנוּ הָרַב אַבְרָהָם" הַנִּי"ל. וְאָמַר לִי: "הֲלֹא רָאִיתִי כַּמָּה צְדִיקִים, אָבֵל שְׁלֵמוֹת הוּא רַק אֵצֶל הַצְּדִיק הַקְּדוֹשׁ הַנִּי"ל".

יג. הציל את העיר מהמוסר

אַחַר-כֵּן הָיָה נֶשֶׁם (בטבריה) הַמַּעֲשֶׂה הַמְּפָרָסִם שֶׁל הַמָּסוֹר שֶׁהָיָה נֶשֶׁם ("יהודי" מוסר, שְׁמֵלֶשֶׁן עַל הַיְהוּדִים לְשִׁלְמוֹן). וְהַמָּסוֹר הָיָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי חוּץ-לְאֶרֶץ שְׁבָאוֹ לְשֵׁם וְנַעֲשֶׂה מָסוֹר אֵצֶל הַפְּעִישָׂא (מושל טורקי) וְעָשָׂה רָעוֹת גְּדוֹלוֹת

לְאֲנָשֵׁי מְבָרִיָּה וְתַפְס אֶת גְּדוּלֵי הָעִיר בְּשֹׁכֵיהָ,
 וְתַפְס אֹתָם בַּבּוֹר (בית הסוהר) תִּשְׁעָה שְׁבוּעוֹת.
 וְאַחֲר־כֵּן נָסְעוּ אֲנָשֵׁי פְּרַעַנְקֶען (הספרדים) אֶל
 הַפְּעִישָׂא וְנָתְנוּ לוֹ הוֹן רַב וּפְטָר אֹתָם, וְהִלְכוּ,
 וְתַפְסוּ אֶת הַמָּסוֹר, וְרָצוּ לְחַנֵּק אֹתוֹ, וְעָשָׂה
 עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ כֶּבֶר נְגִיעַ וּמַת. וְאַחֲר־כֵּן נִתְעוֹרַר
 וְהִלְךְ וּמָסַר אֹתָם, עַד שֶׁנָּתַן לוֹ הַפְּעִישָׂא רִשּׁוֹת
 שִׁיעֵשָׂה עִם כָּל הָעִיר כְּרָצוֹנוֹ. וְעָשָׂה אֹתוֹ
 לְפָקִיד. וּבָא אֶל הָעִיר בְּכָבוֹד גְּדוֹל עִם אֲנָשֵׁי
 חֵיל יִשְׁמְעֵאלִים בְּגִדְלָה וּבְכָבוֹד, וְאִזִּי תִכַּף וּמִיד
 בְּרָחוּ כָּל הָעִיר וְלֹא נִשְׁאַר כִּי-אִם נָשִׁים וְטַף
 וְהָיָה בְּכִיּוֹת גְּדוּלוֹת בְּכָל הָעִיר, וְהָיְתָה צְעָקָה
 גְּדוֹלָה וּבְכִיּוֹת רַבּוֹת בְּכָל בַּיִת וּבַיִת.

וְגַם רִבְּנוּ ז"ל רָצָה לְבָרַח, אֲךָ לֹא הָיָה יָכוֹל
 מִחַמַּת חֲלָשָׁתוֹ, וּכְבָר הִתְחִיל לְצֵאת מִן הָעִיר,
 אֲךָ חָזַר אַחֲר־כֵּן. וּמֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת, כִּי עַל-

משלים וסיפורים

יְדֵי רַבְּנּוּ ז"ל (אחר כך) חָזְרוּ בְּלָם לְתוֹךְ הָעִיר,
כִּי הַמָּסוֹר הַכְּנִיעַ עֲצָמוֹ מְאֹד תַּחַת רַגְלֵי רַבְּנּוּ
ז"ל. כִּי נִהַג עִמּוֹ בְּחֻכְמָה נִפְלְאָה עַד שֶׁהַמָּסוֹר
נִתְבַּטַּל נִגְדּוֹ.

כִּי הַמָּסוֹר הַזֶּה הָיָה צָבוּעַ, וְדָמָה עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ
הוּא חֶסֶד. וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִם רַבְּנּוּ ז"ל עֲנִינֵי
חֶסֶדוֹת וְהוּא ז"ל עָשָׂה עֲצָמוֹ כְּלֹא יָדַע, עַד
שֶׁנִּדְמָה לְהַמָּסוֹר כְּאֵלוֹ הוּא ז"ל מְחִזֵּק אוֹתוֹ
גַּם-כֵּן לְחֶסֶד. וְדַבֵּר עִמּוֹ בְּחֻכְמָה וְעֲרָמָה,
וְדַבֵּר עַל לִבּוֹ שִׁירָגִיל אֶת עֲצָמוֹ לֹמֵר תְּהִלִּים,
עַד שֶׁאָמַר לוֹ רַבְּנּוּ ז"ל: "בְּזֹאת אֲדַע שְׂאִין בְּךָ
גְּאוּת, אִם תּוּכַל לֹמֵר תְּהִלִּים בְּבֵיתִי לְפָנַי בְּנֵי
הַנְּעוּרִים בְּבִכְיָה גְדוּלָה". וְכֵן הָיָה, וְהִתְחִיל
מִיַּד לֹמֵר תְּהִלִּים בְּבִכְיָה גְדוּלָה וְדַמְעָתוֹ עַל
לְחִיו... וְהָיָה סוּפוֹ שֶׁנִּפְלַל לְחֻלְשָׁה וּמָת.

וְהָיָה לְרַבֵּנוּ ז"ל שְׂמֻחָה גְדוֹלָה, עַל שְׁנַתְּנָלָגַל
עַל יְדוֹ זְכוֹת כְּזֶה, כִּי עַל יְדוֹ חֲזְרוּ כָּלֶם לְתוֹךְ
הָעִיר. וּבַחֲזִירְתָּם לְשֵׁם שְׂמֻחוֹ עָמוּ כָּלֶם בְּיַחַד.

יד. אצל קברי הצדיקים

וְהֵלֶךְ רַבֵּנוּ ז"ל עַל כָּל הַמַּעֲרוֹת. וּבְבוֹאֵם
לְמַעַרְת רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, אָזַי בָּנֵי הַנְּעוּרִים
עָסְקוּ בַתְּפִלָּה וּבַלְמוּד זֶהר כְּאֲשֶׁר פָּקַד עֲלֵיהֶם
הוּא ז"ל. וּמִמֶּנּוּ לֹא רָאוּ שׁוֹם דָּבָר, רַק הָיָה
שְׂמִיחַ עַד מְאֹד. וּבְכָל-עֵת בָּא אֶצֶל הָאִישׁ שֶׁהָיָה
עָמוּ וְאָמַר לוֹ: "אֲשֶׁרִיד" וְכוּ'.

וּבַלְיָלָה הֵלֶךְ מִחֻדְר לְחֻדְר, וְהִזְהִיר אוֹתָם לֹאמֹר
זֶהר וְכוּ' וְכִיּוֹצֵא. וְהוּא בְּעֵצְמוֹ לֹא אָמַר כָּלוּם,
רַק הָיָה הוֹלֵךְ וּמְנַגֵּן בְּעֵצְמוֹ וְהָיָה בְּשֻׂמְחָה

גְּדוּלָה עַד אֹר הַיּוֹם. וּכְשֶׁהָאִיר הַיּוֹם עָמַד
בְּטָלִית וּתְפִלִּין וְהִתְפַּלֵּל כַּמָּה שָׁעוֹת.

וּמִנְשָׁם נָסְעוּ לְשָׂאֵר מְעָרוֹת. וּבְבוֹאֵם לְהָר
הַגָּדוֹל, נָשִׂישׁ שָׁם עַל רֹאשׁ הָהָר מְעָרַת הַתְּנָא
רַבִּי פְּרוֹסְפָדָּאי, וְלֹא הָיָה בְּאַפְשָׁרֵי לֵילֵךְ עִם
הַחֲמוֹר לְשָׁם, וְקַפֵּץ מֵעַל הַחֲמוֹר וְהִלֵּךְ הוּא
בְּעֵצְמוֹ עִם הָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ. וְהִלֵּךְ כַּמְעַט
עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו עַד בּוֹאוֹ לְמְעָרָה זוֹ. וְשָׁם
נִשְׁתַּתְּהָה קִצַּת וְחָזְרוּ מִשָּׁם לְמְעָרָה אַחֲרָת.

וְהָיוּ עַל מְעָרָה שֶׁל יְנוּקָא אֶחָד (ה"יְנוּקָא" הַמּוֹזְכָר
בְּזוּהַר. לְדַעַת ר' חַיִּים בֶּן עֲטָר הָיָה זֶה בְּנֵי שֶׁל ר' הַמְּנוּנָא
סבא). וּבְאוֹתָהּ הַמְּעָרָה הָיוּ הַכֹּל יִרְאִים לְכָנָם,
כִּי אָמְרוּ: שֶׁנִּחַשׁ כְּרוּךְ שָׁם בְּאוֹתָהּ הַמְּעָרָה.
גַּם אֵילָן גָּדוֹל הָיָה עַל הַמְּעָרָה זוֹ. וְרַבְּנֵינוּ ז"ל
הָיָה הָרֵאשׁוֹן שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם, וְלֹא הָיָה שָׁם נִחַשׁ

כָּלֶל. וּמֵאֵז וְהִלָּאָה הַתְּחִילוֹ בְּלֶם לַיֶּלֶךְ בְּאוֹתָהּ
הַמְּעָרָה.

טו. יצא מטבריה בשלום

וּבְבוֹאוֹ (חזרה) לְטַבְרִיָּה אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: "מִן
הַסֶּתֶם רְצוֹן הַשֵּׁם שְׁנֵהִיָּה בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל עוֹד
אֵיזָה זְמַן". וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: שִׁישְׁכְּרוּ לוֹ חֲמוּרִים
לַיֶּלֶךְ לִירוּשָׁלַיִם עִיר-הַקֹּדֶשׁ. וּכְשִׁשְׁמַע זֹאת
הַצַּדִּיק הַקְּלִימָקָר בְּקִשׁ מֵאֵתוֹ שְׁלֵא יֵלֶךְ.

וְכֹאֲשֶׁר בָּא הַצַּדִּיק הַשְּׁפִיטוּבְקָעַר לְטַבְרִיָּה
עָשָׂה סְעֻדָּה גְּדוֹלָה בַּלַּיְלָה עֲבוּר רַבֵּנוּ ז"ל,
וַחֲבַב אוֹתוֹ מְאֹד. וְדִבְּרוּ בִּיחּוּד, וְלֹא שָׁמַע שׁוּם
אָדָם מֵה שֶׁדִּבְּרוּ יַחַד. וְעָשָׂה רַבֵּנוּ ז"ל שְׁלוֹם
בֵּין הָרַב הַקְּדוֹשׁ דְּשְׁפִיטוּבְקָעַ וּבֵין הָרַב הַקְּדוֹשׁ
הַקְּלִימָקָר.

וְאַחַר זְמַן קָצָר נָפַל שָׁם דְּבַר בְּעִיר, וְהִכְרַח
 לְבָרַח מֵאַכְסֵנְיָא שְׁלוֹ לְאַכְסֵנְיָא אַחֲרָת. וְאַחֲרֵי-
 כֵן נָפַל שָׁם הַדְּבַר גַּם-כֵּן, וְהִכְרַח לְבָרַח
 מִטְּבָרְיָה.

וּבְרִיחָתוֹ מִטְּבָרְיָה בְּעֵת הַדְּבַר, הָיָה בְּסַפְנָה
 גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי הַשַּׁעַר שֶׁל הַחוּמָה הָיָה סָגוּר,
 וְהָיָה מְכָרַח לְבָרַח דְּרֹךְ הַמְּעָרָה עַד שָׁבָא אֶל
 הַחוּמָה אֲצֵל שְׂפַת פְּנֵת פְּנֵת. וְרָצָה לְעֹלוֹת עַל
 הַחוּמָה וְלִירֵד מִשָּׁם כְּדִי לְצֹאת עַל-יְדֵי-זֶה מִן
 הָעִיר. וַיְהִי כֹאֲשֶׁר עָלָה עַל הַחוּמָה וְעָבַר וּבָא
 עַל צַד הַשְּׁנַי כְּלָפִי חוּץ, הִסְתַּכַּל וְהֵנָּה הַיָּם
 תַּחְתָּיו וְהוּא הָיָה תָלוּי וְעוֹמֵד עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו
 עַל הַחוּמָה לְמַעְלָה וְתַחְתָּיו הָיָה הַיָּם, וְנִשְׂא
 לְבוֹ לֵה' יִתְבָּרֵךְ, וְהִצִּילוֹ בְּרַחֲמָיו.

וַיֵּצֵא מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם עַד שָׁבָא לָעִיר הַקְּדוּשָׁה
 צָפַת.

טז. בעכו המסוכנת במלחמה

וַיָּשִׁבוּ שָׁם יָמִים אַחָדִים עַד שֶׁנִּשְׁמַע
 שֶׁהַצָּרֶפֶת יָבֹא בְּקֶרֶב לְעָכוּ. וּכְשִׁשְׁמַע זֹאת,
 שָׁלַח שְׁלִיחַ מִיַּחַד לְעָכוּ לְשֹׁכְרֵי הַסְּפִינָה מִרְגָּאוּ
 (מדינה גטרלית בזמן מלחמת נפוליון) שֶׁהִיא בְּשָׁלוֹם
 עִם כָּל הָאֲמוֹת. וַיֵּצֵא מִשָּׁם (מצפת) בְּעֶרְב־
 שַׁבַּת־קֹדֶשׁ פְּרִשְׁת זָכוֹר. וְהִלְכוּ כָּל הַלַּיְלָה (ליל
 שישי) עַד שֶׁלֹּשׁ שְׁעוֹת קֹדֶם קִבְּלַת שַׁבַּת. אִזּוּ בָּאוּ
 לְסֹפֶר נֶשׁל עָכוּ.

וְשָׁלְחוּ הַטַּלְמֻטֵּשׁ (סוכן הנסיעות) שִׁיקָה אוֹתָם
 עַל הַסְּפִינָה, וּבָא וְהֵשִׁיב: שְׂאִי-אֶפְשָׁר בְּשׁוֹם
 אֶפֶן לָקַח אוֹתָם מִחֲמַת שְׁכָבֶר הַסְּפִינָה מְלֵאָה
 מִהֶאֱנָשִׁים שֶׁנִּכְנְסוּ לָנֶשׁם יוֹתֵר מִדָּאִי. וְהִכְרַחוּ
 רַבְּנֵינוּ ז"ל עִם הָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ לְכַנֵּם לְתוֹךְ
 הָעִיר עָכוּ לְשַׁבַּת שָׁם פְּרִשְׁת זָכוֹר.

וְשֵׁם נָפַל עֲלֵיהֶם פַּחַד גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד מִחַמַּת
 שֶׁהָיָה שֵׁם בְּעֶרְךָ חֲמִשָּׁה-עָשָׂר אֶלֶף אַנְשֵׁי חֵיל
 יִשְׁמְעֵאלִים וַיּוֹתֵר עִם כָּל הַשִּׁיבָּה לָהֶם לְתַכְסִּימֵי
 מִלְחָמָה, וְסִגְרוּ הַדֹּלֵת שֶׁל חוֹמַת הָעִיר.

וּבַשַּׁבָּת בִּבְקָר בָּעֵת הַתְּפִלָּה, בָּא הַטְּלַמְטָשׁ
 וְאָמַר: 'שְׂאֵי-אֶפְשָׁר לְמַצֵּא עוֹד שׁוֹם סְפִינָה
 רְגֹזֶער רַק סְפִינּוֹת סוֹחָרִים יִשְׁמְעֵאלִים
 שֶׁהוֹלְכִים לְסַמְנָבוֹל עִם סְחוֹרָה. וְאֶף-עַל-פִּי
 שְׁעִמָּהֶם יֵשׁ פַּחַד לִילָךְ, מִסְּכַנַּת אַנְשֵׁי חֵיל שֶׁהֵיוּ
 מְצוּיִים אָז עַל הַיָּם שְׁלוֹקְחִין לְתוֹךְ הַפְּלָעַן (דְּהֵינּוּ
 לְשִׁבְיָה), אֶף-עַל-פִּי-כֵן טוֹב יוֹתֵר לְכַנֵּס בְּסַכָּנָה זֹאת
 מִלְהִיּוֹת כָּאֵן. כִּי בָּאָה הַפְּקֻדָּה שְׂאֵחֵר שְׁנַיִם אוֹ
 שְׁלֹשָׁה יָמִים תִּהְיֶה הַמִּלְחָמָה וּמִן הַסֶּתֶם יִהְרָגוּ
 הַרְבֵּה בְּעִיר הַזֹּאת וּמָה לָכֶם לְצַרָּה הַזֹּאת? .
 עַל-כֵּן יִתִּיר לִי מַעֲלַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ לִילָךְ לְשִׁפּוֹר
 סְפִינָה עֲבוֹרְכֶם בְּשַׁבָּת כִּי פְקוּחַ נַפְשׁ הוֹחָה

שַׁבַּת' וְכֵן הָיָה, וְהַלֵּךְ הַטְּלֵמָטוּשׁ וְשָׁכַר סְפִינָה
עֲבוּרָם.

וּבַתּוֹךְ כֶּךָּ בָּאוּ עוֹד הַרְבֵּה סְפִינּוֹת עִם אֲנָשֵׁי
חֵיל מֵעֲנָגְלָנְד (אנגליה) גַּם-כֵּן לָעֵפוּ וְנִתְרַבְּהוּ שֵׁם
עוֹד הַפַּחַד יוֹתֵר וַיּוֹתֵר. וְהָיָה דַחֵק גְּדוֹל בְּעִיר,
כִּי הָיָה הַמָּקוֹם צָר לָהֶם לְהַכִּיל רַבּוּי אוֹכְלוֹסִין
כָּל-כֶּךָ. וְהָיָה פַּחַד גְּדוֹל שֵׁם בָּאוֹתוֹ הַשַּׁבַּת (וְכֹל
בְּנֵי הַבַּיִת שֶׁעָמַד שֵׁם רַבֵּנוּ ז"ל, כֻּלָּם פָּרְשׁוּ כַפֵּיהֶם).

אָךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה לָהֶם, לְרַבֵּנוּ ז"ל
וּלְהָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ קִצַּת נַחֲמָה, מַה שֶּׁכָּבַר
שָׁכְרוּ סְפִינָה בְּשִׁבְלָם. גַּם הָיָה לָהֶם צֶעַר מַה
שֶׁלֹּא הִכִּינוּ לְעֲצָמָם כָּלֵל שׁוּם אֲכִילָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
לְקַח עַל הַסְּפִינָה.

יז. שתי שעות להימלט מעכו

בְּבִקְרָה, בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, שָׁלַח רַבֵּנוּ ז"ל אֶת
הָאִישׁ שֶׁהָיָה עִמּוֹ שִׁילֵךְ עִם הַטְּלָמְטָשׁ לְקִנּוֹת
צִידָה לְקַח עַל הַסְּפִינָה בְּנֵהוּג. וְלֹא מָצָא לְקִנּוֹת
עַל הַשּׁוֹק, וְחָזַר לְאַכְסֵנְיָא. וְרַבֵּנוּ ז"ל עָמַד אָז
מְעַטָּף בְּטַלִּית וְתַפְלוּין וְלֹא דִבֵּר אֶתּוֹ (הָאִישׁ)
מֵאוֹמָה. וְהָאִישׁ הִנְ"ל נָפַל וְנִרְדָּם מִגְּדַל הַצֶּעַר
וְהָאִימָה, וְרַבֵּנוּ לֹא יָדַע שֶׁהוּא בְּבֵית.

בְּתוֹךְ כֶּךָ נַעֲשֶׂה הָרַעַשׁ הַגָּדוֹל שָׁם, כִּי בָּא
הַפְּקָדָה מֵהַפְּעֻשָׁא שֶׁהוּא נוֹתֵן אֲרַכָּא רַק
שְׁתֵּי שָׁעוֹת, מִי שְׁאִינוּ יוֹדְעֵי תַכְסִּימֵי מִלְּחָמָה
יִרְאֶה לְבָרַח עַל הַיָּם, כִּי אֵין שׁוֹם שֶׁעַר פְּתוּחַ
לְצֵאת מִן הָעִיר כִּי-אִם דֶּרֶךְ הַיָּם. וּמִי שִׁימְצָא
תוֹךְ הָעִיר אַחַר שְׁתֵּי שָׁעוֹת יִשְׁחַטּוּ אוֹתוֹ שָׁם.
כִּי הִישְׁמַעְאֲלִים שֶׁל הָעִיר הָיוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת
הֶרְחָבָה בְּתוֹךְ הָעִיר שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם דַּחַק כָּל-

כָּךְ מֵאֲנָשִׁים הֶרְבֵּה, עַל־כֵּן רָצוּ לְשַׁחֵט אֶת
הַנְּמֻצָּאִים שָׁם, לְפָנֹת לָהֶם מְקוֹם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה
לָהֶם דִּחְק כָּל־כָּךְ.

וְהָיָה שֵׁם רַעַשׁ גָּדוֹל וְצַעֲקָה גָּדוֹלָה בְּעִיר, וּפְחַד
וְאִימָה גָּדוֹלָה מְאֹד, וּבִשְׁעַת הָרַעַשׁ הַגָּדוֹל בָּרַח
רַבְּנוּ ז"ל מִשָּׁם עַל הַיָּם.

אַחֲר־כֵּךְ נִתְעוֹרַר הָאִישׁ הַנִּזְכָּר וּרְאָה שֶׁרַבְּנוּ
אֵינּוּ בַּבַּיִת וְהִמָּתִין עַד בּוֹשׁ, וְאַחֲר־כֵּךְ הִלָּךְ
לְחֻצֵר, וּרְאָה וְשָׁמַע שְׂאֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָף צוֹעֲקִים
וּבּוֹכִים בְּמִרְרוֹת גָּדוֹל מְאֹד וַתַּעַל שׁוֹעֵת הָעִיר
הַשָּׂמַיִם. וְהִגְבִּירָה שֶׁל הַבַּיִת בְּשִׂרְאֲתָהּ אוֹתוֹ
אֶת הָאִישׁ שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל בָּאת אֶצְלוֹ וְאָמְרָה לוֹ:
"אִי וְאָבֹי, חָם אָנִי עַל נְעוּרֵיכֶם שְׂאֲתֶם תִּהְיוּ
נִהְרָגִים פֹּה, אֲנַחְנוּ קַבְּלָנוּ עַל־כָּל־פָּנִים טוֹבָה
כָּאֵן, עֲכָשׁוּ אָנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל גַּם־כֵּן מֵה שֶׁנִּגְזַר
עַל הַמְּקוֹם הַזֶּה, אֲבָל עֲלֵיכֶם רַחֲמָנוֹת גָּדוֹל

משלים וסיפורים

כִּי תֵאבְדוּ פֶה מִמְשַׁפְּחוֹתֵיכֶם וְכוּ' וְכִי־צֵא
בְּדַבָּרִים הָאֵלֶּה. וְנִפְל עָלָיו חֲרָדָה גְּדוֹלָה עַד
שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כַּח לְמִשְׁמֵשׁ בְּאַצְבְּעוֹתָיו. וְשָׂאֵל
אוֹתָהּ עַל רִבְנוֹ, וְהִשִּׁיבָהּ: "כְּמַדְמָה לִי שֶׁהוּא
בָּרַח עַל הַיָּם". וְהוּא כְּשִׁשְׁמַע זֹאת, רָצוֹנוֹ הָיָה
לְקַח הַתְּבָה עִם הַמְּעוֹת וְהַחֲפָצִים שְׁלָהֶם, כִּי
רִבְנוֹ ז"ל בָּרַח שָׁם לְבִדּוֹ בְּלִי שׁוּם דָּבָר. וְלֹא יָכַל
הָאִישׁ לְבִדּוֹ לְשֵׂאת אֶת הַתְּבָה, וְהַזְמִין לוֹ הַשֵּׁם
אִיזָה פְּרָנֶק [סְפָרְדִי] וְנָתַן לוֹ הַתְּבָה עִם הַחֲפָצִים
וּבָרַח עִמוֹ לַיָּם.

וּמַחֲמַת הַמְּהוּמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהִיְתָה בְּעִיר
כְּמַעַט שְׁאַחַד תִּקַּע סְפִינוֹ בַּחֲבֵרוֹ, לֹא הָיָה
בְּאַפְשָׁרֵי לַיִלְדֵי בְּעִיר. אֵךְ בַּחֲמַלַת הַשֵּׁם הִיְתָה
סָבָה מֵאֵת הַשֵּׁם, שֶׁבְּאוֹתָהּ הִשְׁעָה עֲמָדוֹ
יִשְׁמַעֲאֵלִים עַל גַּג הַחוּמָה וְהַכְּרִיזוּ עַל אִיזָה
בְּשׁוֹרָה טוֹבָה. וְנִתְקַבְּצוּ אֵלֶיהֶם הַרְּבֵה אֲנָשִׁים.

וּמַחְמַת זֶה הָיָה לוֹ דֶּרֶךְ לְעֵבֶר בְּעִיר לַיְלֶךְ אֶל
הַיָּם.

וּכְאֲשֶׁר בָּא הָאִישׁ הַנַּ"ל אֶל הַיָּם רָאָה הַרְבֵּה
סְפִינּוֹת וְלֹא רָאָה אֶת רַבְּנוֹ שָׁם. וְהָיָה מִבְּקֵשׁ
וּמַחְפֵּשׁ מְאֹד בְּחַפּוּשׁ אַחֵר חַפּוּשׁ עַד שֶׁמָּצָא
אֶת רַבְּנוֹ ז"ל שִׁוֵּי־שֵׁב בְּסַפִּינָה וְהַסְפִּינָה מְלֵאָה
מִיִּשְׁמְעֵאֵלִים וְרַבְּנוֹ ז"ל יָשָׁב בְּאַמְצֵעַ.

וּכְשֶׁנִּתְּוַעְדוּ יַחַד רַבְּנוֹ ז"ל, עִם הָאִישׁ שְׁלוֹ
הַנַּ"ל, הָיָה בִּינֵיהֶם שְׂמֻחָה גְּדוֹלָה. כִּי מִתְחַלָּה
הָיָה לָהֶם צֶעַר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, מַחְמַת שְׁלֹא
יֵדְעוּ זֶה מִזֶּה.

יח. שְׁבוּעַ בֵּימֵי בְּתוֹךְ סַפִּינַת מִלְחָמָה

וְהָיָה יוֹשְׁבֵי תְּחִלָּה בְּסַפִּינָה הַקְּטָנָה הַנִּקְרָא
'בְּרִקְס' (סִירָה קְטָנָה, וְהַסְפִּינָה הַגְּדוֹלָה עֲגָנָה בַּחִיפָה).

אחר־כֵּן הֶלְכוּ עִם סְפִינָה זו עַד שֶׁבָּאוּ אֶל
הַסְּפִינָה הַגְּדוֹלָה הַנִּקְרָאת 'אֶקְרַעֲנָט' שֶׁהִיְתָה
עוֹמֶדֶת סְמוּךְ לְחִיפָה.

וְרָאוּ שֶׁהַסְּפִינָה (הַגְּדוֹלָה שֶׁנְּחִיפָה) מְסַבֶּכֶת עִם
הוֹרְמַאטֵעַם [תוֹתָחִים], וְהָיָה לָהֶם לְפֶלֶא. אָךְ
אָמְרוּ בְּלִבָּם: 'שִׁמְחַמֵּת שְׁעֵת מְלַחֲמָה הוּא, עַל־
כֵּן גַּם הַסְּפִינָה שֶׁל הַסּוֹחָרִים הוֹלֶכֶת גַּם־כֵּן עִם
הוֹרְמַאטֵעַם'. וּבֹאֲמַת סְפִינָה זו הִיְתָה סְפִינָה
שֶׁל מְלַחֲמָה! עִם אֲנָשֵׁי חֵיל וּכְלֵי זִינ. וּבּוֹדַאי
הוּא סְכָנָה גְּדוֹלָה וְעֲצוּמָה מְאֹד לְהִתְוַעֵד
עִמָּהֶם יַחַד, בְּפָרֵט עִם אֲנָשֵׁי חֵיל יִשְׁמַעְאֵלִים
שֶׁהֵם פָּרָא אָדָם וּבְפָרֵט לְפָרֵשׁ עִמָּהֶם עַל הַיָּם.
וְרִבְנוּ ז"ל בְּשַׁעֲת בְּרִיחָתוֹ בְּעֵצָם הֲרַעֵשׁ לֹא כִּי
לְכַנֵּם בַּסְּפִינָה שִׁשְׁכְּרוּ לוֹ, כִּי לֹא יָדַע הַיֶּכֶן הוּא,
וּנְכַנֵּם בְּשַׁעֲת בְּהִלָּה בַּסְּפִינָה זו. וְלֹא יָדַע כָּלֵל
שֶׁהִיא סְפִינָה שֶׁל מְלַחֲמָה.

וְלָקַחוּ אוֹתָם הַיְשָׁמְעָאֵלִים, וְהַכְּנִיסוּ אוֹתָם אֶל
הַסְּפִינָה הַגְּדוֹלָה וְנָתַנוּ לָהֶם חֶדֶר מִיַּחַד. וְגַם
נָתַנוּ לְהָאִישׁ הַזֶּה לְשֵׁהִיָּה עִם רִבְנוּ ז"ל קִנְיָה
שְׂרָפָה (רוּבָה) טְעוּנָה, וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לְשָׂאֵל
אוֹתָם דְּבַר כִּי לֹא יָדְעוּ הַלְשׁוֹן.

וְלֹא הָיָה לָהֶם שׁוּם מֵאֲכָל וּמִשְׁתֵּה בַּסְּפִינָה.
וְאַחַר שְׁתַּיִם אִזְּ שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת בְּלִילָה סָגְרוּ הַדְּלֵת
מִהַחֶדֶר וְשָׁכְבוּ לִישָׁן. וְלֹא אָכְלוּ מְאוּמָה כִּי לֹא
הָיָה לָהֶם מָה לֶאֱכֹל בְּנִ"ל.

וְלֹא מָצְאוּ שָׁם שׁוּם בֶּן אָדָם שְׂיוֹכֵל לְדַבֵּר
בַּלְשׁוֹן רוּסִיָּא, רַק הַכֹּל יִשְׁמְעָאֵלִים וְעִרְבִיִּים.
וְאִזּוּ נִפְלַע עֲלֵיהֶם פַּחַד גְּדוֹל וְאַחֲזוֹתָם רַעְדָּה
גְּדוֹלָה עַד שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוּלִים לָנוּחַ עַל הַמִּשְׁכָּב
מִחַמַּת רַעֲיֵדַת הַגּוֹף מִגְּדֹל הַפַּחַד, כִּי אִזּוּ הִבִּינוּ
שֶׁהֵם בַּסְּפִינָה שֶׁל מְלַחְמָה שְׁקוֹרִין 'קְרִיג' שִׁיף'

(ספינת מלחמה. בגרמנית) והוא ספנה גדולה בלי

ערך.

ובבקר באו אל הספינה אנשי חיל שקורין
 'ברנד ואד' (כמו משמר הגבול). ורפנו ז"ל עם
 האיש שלו הנ"ל רצו עוד לבוא להתנפל לפני
 רגלי הקפיטן ולהתחנן לו שייניח אותם לשוב
 אל הספר [החוף] אמרו: טוב יותר לשאר
 בארץ הקדושה שיהיו עצמותיהם נשארים
 שם בארץ הקדושה, כי ראו שקשה להמלט
 מן ההרגה. אך בתוך כך עקרו האנקרס (עוגני
 הספינה) וברחו לצד שחרוח נשאם, מחמת
 פחד, כי המלחמה נתעוררה מיד.

ונשמע קולם מאד, ושמעו שם על הספינה
 קול גדול מאד של ההורמאטעס (העוגנים)
 והבאמבעס (פצוצים) ושאר קולות פאלו מעניני
 מלחמה, כי קולם נשמע למרחוק מאד. וגדל

הַסְפָּנָה וְהָאִמָּה וְהַפֶּחַד וְשֶׁהָיָה לָהֶם אֶז - אֵין
לְשַׁעַר. וְנָפְלוּ לְמִשְׁכַּב שְׁנֵיהֶם יַחַד.

וְלֹא הָיָה לָהֶם אֶפְלוּ מַיִם לְשִׁתּוֹת, כִּי לֹא הִכִּינוּ
לָהֶם כָּלוּם כַּנֶּ"ל. וְהוּא בְּרַב רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו נָתַן
לָהֶם חֵן בְּעֵינָי וַיִּשְׁמַע אֶל אֶחָד, שֶׁהוּא הָיָה
קַעֲכַעַר (טַבַּח) אֶצֶל הַקְּפִיטָן, וְנָתַן לָהֶם בְּגִנְבָה
אֶחָד 'שָׂאל קֵאוּעַ שְׁחוֹרָה' (סְפַל קָפָה) לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד בְּבִקְרָוּ וּבְעָרְב.

וּמַחְמַת הַחֲלֻשָׁה שְׁלָהֶם, הָיוּ מִטָּלִים עַל עָרְשׁ
דְּוֵי רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְלֹא יָדְעוּ בְּעַצְמָם הֵיכֵן הֵם,
כִּי הָיוּ סְגוּרִים בַּחֲדָר שְׁלָהֶם נוֹפְלִים לְמִשְׁכַּב.

אֲךְ זֹאת שָׁמְעוּ: שֶׁהָיָה רוּחַ סְעָרָה וְנִשְׂאָ אֶת
הַסְפִּינָה וְלֹא יָדְעוּ לְאִיזָה מְקוֹם נִשְׂאָהָ. כִּנְשִׁשְׁמְעוּ
שֶׁהִגִּיעַ הַסְפִּינָה לְאִיזָה סְפָר (נמל, חוּף) הִלְכוּ
מִהַחֲדָר לְחוּץ לְרֵאוֹת הַמְּקוֹם שֶׁהִגִּיעוּ לְשָׁם,

משלים וסיפורים

וְרָאוּ שְׂאִין זֶה סְטַנְבּוּל. וְשָׂאוּ אֶת הַיְשָׁמְעָאֵל
הַנַּ"ל וְאָמַר: שְׁהַמְדִינָה הַזֹּאת נִקְרְאת אֲדִל
(כנראה אנטוליה שבדרום טורקיה שנקראה קודם לכן
אדליה).

וְהֵם שָׁמְעוּ כְּכַר הַנְּהַגְתָּם: כְּשָׂבָא יְהוּדֵי לְיָדָם -
מִצְוֵה רֵאשׁוּנָה אֲצֵלָם לְהַקְרִיבוּ לְקַרְבָּן, וְכֹאשֶׁר
שָׁמְעוּ שְׂזָה אֲדִל הִלְכוּ מִיַּד לְחֶדֶר שְׁלָהֶם,
וְסָגְרוּ הַדֶּלֶת בַּעֲדָם, וְהַחֲבִיאוּ עֵצָמָם שָׁם. וְהָיָה
עֲלֵיהֶם פֶּחַד גְּדוֹל.

וְעַמְדָה הַסְּפִינָה שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְאֶפְשֶׁר הָיָה
בְּדַעַת הַקְּפִיטָן לַעֲמֹד שָׁם עוֹד, אֲךָ שְׁפַתָּאם
עָמַד רוּחַ סְעָרָה וְנִתְקוּ הַחֲבָלִים שֶׁל הָאֲנָקָר
וְנִשְׂאָר הָאֲנָקָר בַּיָּם וְהִלְכָה סְפִינָה מֵעֲצָמָה
מִשָּׁם. וְהָיָה שָׁם צָעָקָה גְּדוֹלָה בֵּין הַיְשָׁמְעָאֵלִים
"הַמֵּן הַמֵּן" (הצילו). וְהָיְתָה הַסְּפִינָה מְטוֹרְפָת

בַּיָּמִים כָּל הַלַּיְלָה עַד אֹר הַבֶּקֶר, אִז נִשְׁקַט הָרוּחַ
סְעָרָה וַיִּשְׁמְחוּ בִּי יִשְׁתַּקּוּ.

אֲךָ לֹא הִנָּחֵם לְמַחֲזוֹ חֲפָצָם, כִּי עַל יְדֵי הָרוּחַ
סְעָרָה חָזְרוּ וּבָאוּ סָמוּךְ לְעַפּוֹ בְּעֶרְךָ מִהֲלֶךְ יוֹם.

וְאַחֲר־כֵּן, אַחַר חֲצֵי הַיּוֹם, נִתְעוֹרַר עוֹד
הַפַּעַם רוּחַ סְעָרָה גְּדוֹלָה, וְנִשְׂאָ אֶת הַסְּפִינָה.
וְהִיְתָה הַסְּפִינָה מְטוֹרֶפֶת וּמְבִלְבֶּלֶת כַּמָּה יָמִים
וְלִילוֹת רְצוּפִים, יַעֲלוּ שָׁמַיִם יִרְדּוּ תְּהוֹמוֹת, וְלֹא
הָיָה לְבַעֲלֵי הַסְּפִינָה שׁוֹם עֵצָה אֵיךְ לְהַמְלִיט.

וּבַיּוֹם חֲמִישִׁי, נִשְׁעָה שְׁתֵּים-עָשָׂרָה, הִתְחִילוּ
לְהוֹצִיא הַיָּמִים מִהַסְּפִינָה מִהַמְדוֹר הַנְּשְׁלִישִׁי עַל-
יְדֵי הַפְּלוֹמְפִין (הַמְּשֹׂאבוֹת) כְּדָרֶךְ בְּעֲלֵי הַסְּפִינָה.
וְנִתְרַבּוּ הַיָּמִים הַרְבֵּה עַל הַסְּפִינָה מִחֲמַת
הַשְּׂאִיבָה, וְהָלְכוּ הַיָּמִים גַּם לְחֶדֶר שְׁלֵהֶם, שֶׁל
רַבְּנֵנוּ ז"ל, וְלֹא יָכְלוּ לְשָׁכַב עַל הַמְּשֹׁכָב נָשָׁם, כִּי

גָּאוּ הַמַּיִם שָׁם, וְהִכְרַח רַבְּנוּ לְעֵלוֹת עַל אֵיזָה
מָקוֹם גְּבוּהָ לְשֹׁכֵב. ..וְהַמַּיִם שֶׁבַּסְּפִינָה הִלְכוּ
וְנִתְרַבּוּ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, ... וְהָיָה כִּף
כָּל הַלֵּילָה גַם-בֵּן. וּכְשֶׁהָאִיר הַיּוֹם, בָּא הָאִישׁ
שֶׁהָיָה עִמּוֹ ז"ל, וְאָמַר לוֹ רַבְּנוּ ז"ל: שְׂיֵשׁ לוֹ
חֲלִישוֹת הַלֵּב מְאֹד מִגְּדֹל הַפֶּחַד, "כִּי אֲנִי רוֹאֶה
בְּלִבִּי שְׂאֵנִי עֹכְשׁוֹ בְּסִכְנָה גְּדוֹלָה כִּי אֵין זֶה
דָּבָר פָּשוּט, אַף-עַל-פִּי שְׂאֵין אֲנִי רוֹאֶה מֶה הֵם
עוֹשִׂים אַף-עַל-פִּי-כֵן הַלֵּב רוֹאֶה". וְהָאִישׁ הֵנ"ל
כִּחַשׁ לוֹ וְאָמַר לוֹ: "אַל תִּפְחָדוּ כִּי בְרוּךְ הַשֵּׁם
הַכֹּל עַל נִכּוֹן".

וְהַלֵּךְ הָאִישׁ הֵנ"ל לְהִסְתַּכֵּל בַּהַמָּבֵר (הַסִּפּוּן)
בְּמָקוֹם שֶׁהֵם שׂוֹאֲבֵין הַמַּיִם, וְרָאָה שֶׁכֶּבֶר יֵשׁ
שָׁם כְּמוֹ גְּלִים קְטַנִּים כְּמוֹ עַל הַנְּהָרוֹת שֶׁלָּנוּ,
וּכְבֵר הַשְּׁלִיכוֹ הַיִּשְׁמָעֵאלִים כָּל הַמַּשְׂאוֹת
וְנִשְׁאַרָה הַסְּפִינָה טְעוּנָה עִם מַיִם לְבַד.

וְאִזּוֹ רָאָה הָאִישׁ שְׂאֵי-אֶפְשָׁר עוֹד עַל-פִּי דָרֶךְ
הַטָּבַע לְהַנְצִיל. וּבָא אֶל הַחֶדֶר שְׁלֵהֶם, וּמַחֲמַת
גָּדַל הַצֵּעַר וְהַפְחָד לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר בְּמַעַט.
וְאָמַר לוֹ רַבְּנֵנוּ ז"ל: "מָה זֹאת וְאִיָּה פִּיךָ אֲשֶׁר
אָמַרְתָּ שְׂאִין זֶה כְּלוּם וְעַכְשָׁו אַתָּה בְּעַצְמְךָ
מְתַפַּחַד כָּל-כֶּךָ?! וְהַשִּׁיב לוֹ: שֶׁשׁוּב אֵין סְבָרָא
עַל-פִּי דָרֶךְ הַטָּבַע לְהַנְצִיל, כִּי הַמִּים מְתַרְבִּים
וְהוֹלְכִים בְּסַפִּינָה, וְאֵין בִּיכְלָתָם לְשָׂאב הַכֵּל, כִּי
כָּשֶׁל כַּח הַסֶּבֶל. כִּי זֶה קָרוֹב לְמַעַת-לְעַת שְׁלֹא
אָכְלוּ וְלֹא שָׁתוּ וְלֹא רָאוּ שְׁנָה בְּעֵינֵיהֶם.

וְאָמַר לוֹ (רַבְּנֵנוּ): "קַח כָּל הַמַּעוֹת עַד פְּרוּטָה
אֲחֵרוֹנָה וּתְחַלֵּק לְשָׁנִים. מְחַצֵּה תִקְשֹׁר אֶצְלֶךָ
עַל גּוֹפֶךָ, וּמְחַצֵּה אֶקְשֹׁר עַל גּוֹפִי". וּשְׂאֵלוֹ
הָאִישׁ: "לָמָּה זֹאת?", הֲלֹא הֲדָג שְׂבָבִים יוֹכֵל
לְבַלְעַ אֹתָנּוּ בְּלֹא הַמַּעוֹת", הֲשִׁיב לוֹ: "עֲשֵׂה
כֶּךָ כְּמוֹ שְׂאֵנִי אוֹמֵר לְךָ. יִשְׂרָאֵל הָיוּ עַל הַיָּם

וְלֹא טָבְעוּ, וְאֲנַחְנוּ עֲדִין בַּסְּפִינָה" וְכוּ'. וְעָשָׂה
 מָה שֶׁעָשָׂה. וְאָמַר לְהָאִישׁ: שִׁילְבִישׁ אֶת עֲצְמוֹ
 וַיַּחְגֵּר בַּחֲגוּרָה עַל הַטִּילּוֹפ (מְעִיל פְּרוּה) וְגַם הוּא
 עָשָׂה כֵּךְ, כְּמוֹ אֶחָד שֶׁמוּכָן לִילָךְ בַּדֶּרֶךְ.

וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר לוֹ: "אֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ
 לְהַתְּפִילֵל אֶפְלוֹ תְּפִלָּה הַסְּדוּרָה מֵאֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת-
 הַגְּדוּלָּה מִכָּל-שָׁכֵן עִבְשׁוּ בְּעֵת צָרָה הַזֹּאת.
 אֲבָל כְּבוֹד-תּוֹרָתוֹ יוֹדֵעַ לְהַתְּפִילֵל בְּעַד כָּל־לְוִיֹּת
 וּפְרָטִיּוֹת, מִפְּנֵי מָה אֵין אַתֶּם מִתְּפַלְּלִין עִבְשׁוּ?"
 וַהֲשִׁיב: "שֶׁעִבְשׁוּ מִחֲמַת הַמּוֹחִין דְּקַטְנוֹת אֲנִי
 מֵרַחֵק מֵה' יִתְבָּרֵךְ. אֲבָל עֲצָתִי אֲמוּנָה, מִחֲמַת
 אֵין בְּרָרָה מִחֲמַת גְּדֹל הַסְּפִנָּה שֶׁאֲנַחְנוּ עִבְשׁוּ
 בַּסְּפִנָּה נוֹרָאָה וְעֲצוּמָה כְּזוֹ, ה' יִתְבָּרֵךְ יוֹדֵעַ
 שֶׁכָּל יְמֵי חַיֵּי עֲדִין לֹא הָיִיתִי מִשְׁתַּמֵּשׁ מֵעוֹלָם
 בְּזָכוֹת אָבוֹת, רַק מִחֲמַת הַהִכָּרַח מִכָּרַח אֲנִי
 לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה זֹאת לְמַעַן זְכוֹת זְקֵנֵי

רַבִּי יִשְׂרָאֵל בְּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל, וְזָכוֹת זְקֻנָּתִי
אָדָּל, וְזָכוֹת זְקֻנִי רַבִּי נַחֲמָן מֵהַרְיֵדְנָקָא". וַיִּתֵּר
מִזֶּה לֹא הַזְכִּיר עוֹד.

וְאַחֲרֵי זֶה, רָאוּ מִרְחוֹק כְּמוֹ עֵץ גָּדוֹל אֶפֶל מְאֹד,
וְנָפַל עֲלֵיהֶם עוֹד פֶּחַד גָּדוֹל, מִחֲמַת שְׁלֹפֶעַמִּים
כְּשֶׁהָעֵץ מֵתָאֵסֵף וּמֵתְקַשֵּׁר לְשֵׁאב הַמַּיִם מֵהַיָּם,
נַעֲשֶׂה שֵׁם כְּמוֹ בְקָעָה (מֵעֲרֹבֹלֶת), וּכְשֶׁהַסְּפִינָה
יּוֹרֶדֶת לְשֵׁם אִזִּי נִטְבָּעִין שֵׁם. וְהַתְּקָנָה לָזֶה:
לִירוֹת בְּקֻנֵי-שְׂרָפָה (רוֹבִים) וְהוֹרְמָאטֵעַם
(תוֹתָחִים) כְּדֶרֶךְ הַמְּלַחְמָה, כְּדִי לְשַׁבֵּר הָעֲנָנִים.
וְלָהֶם לֹא הָיָה פְּנָאֵי לָזֶה מִחֲמַת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין
לְשֵׁאב הַמַּיִם מֵהַסְּפִינָה כְּנ"ל, וְהָיוּ הַצָּרוֹת
צְרוּרוֹת זו לְזוֹ.

אֲךָ בְּחֻמְלַת ה', מִחֲמַת תְּקַף הַרוּחַ סֶעְרָה הָיָה
הַלִּיכַת הַסְּפִינָה בְּמַהִירוֹת גָּדוֹל וּפְרֻחָה הַסְּפִינָה
כְּמוֹ חֵץ מִקְשֶׁת מִמָּוֶשׁ, וּבָאָה הַסְּפִינָה לְמָקוֹם

משלים וסיפורים

הַנִּ"ל נִשְׁהַעֲנֵן שׁוֹתֵה מִשָּׁם. וְהָיָה שָׁם כְּמוֹ שֵׁעַר
וְהָרִים סָבִיב לָהּ, וְעָבְרָה הַסְּפִינָה מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם.
וְהָיָה זֹאת בְּעָרֵב-שַׁבַּת-קִדְשׁ. וְהָיָה לָהֶם שְׂמֵחָה
גְּדוֹלָה. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל אִזּוּ "הוֹדוּ לַהֲשֵׁם"
בְּשְׂמֵחָה גְּדוֹלָה.

יט. פסח ברודוס - משעבוד לגאולה

מִשָּׁם הָלְכוּ דֶרֶךְ מְקוֹמוֹת הַרְבֵּה מְאֹד.
וְאָכְלָה שְׁהִיָּה לָהֶם עַל הַסְּפִינָה הָיָה רַק מֵה
שִׁנְתָן לָהֶם הַקֶּכֶר [טבח] הַנִּ"ל, מִצַּד רַחֲמָנוֹת
מֵהַמַּגִּיזָאן (מַחֲסֵן) שְׁלָהֶם, סוֹחֲרָעִם (צְנִימִים)
וְתוֹלְעִים הָיוּ מְרַחֲשִׁים עֲלֵיהֶם. וְהָיוּ הוֹלְכִים
וּמְבַקְשִׁים וּפּוֹרְשִׁים יְדֵיהֶם בְּהַכְנָעָה בְּכָל יוֹם
כְּעֵנִי בַּפֶּתַח, וְהָיָה נוֹתֵן לָהֶם מֵאֱלוֹ הַסּוֹחֲרָעִם
וְאָכְלוּ זֹאת לֶבֶד.

וַיְהִי בַעֲלוֹת עַל לִבָּם שֶׁהוּא סְמוּךְ לַפֶּסַח,
הָיָה לָהֶם צֶעַר גָּדוֹל, כִּי הָיוּ דוֹאֲגִים: מַה יַעֲשׂוּ
בַפֶּסַח? כִּי אֵי-אֶפְשָׁר לְהִתְעַנּוֹת כָּל יְמוֹת הַפֶּסַח.

וְאַחֵר שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם בָּאוּ אֶל כֶּרֶךְ גָּדוֹל (אֶחָד
מֵאֵי הַדּוֹרְקָנִיז) הָעוֹמֶדֶת עַל הַהַר נֶשֶׁל אֲבָנִים
בְּאֲמִצֵּעַ הַיָּם. וְשָׁם קָנּוּ הַיִּשְׁמַעֲאֵלִים פִּרוֹת
הַרְבֵּה, וְלָהֶם נָתְנוּ בְּעַד טָאֲלָעַר (מִטְבַּע אֲרוֹפָאִי)
אֶחָד חֲרוּבִים (שְׁקוֹרִין פְּאֶקְסֶרֶן) הַרְבֵּה, בְּעֶרְךָ
טִשְׁעֶטְוִוִירֵט (כְּשִׁלוּשָׁה קִילוֹ). וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל:
"לָעֵת עֵתָה גַם זֶה טוֹב מְאֹד, כִּי יְכוּלִין לְחַיּוֹת
שְׂמוֹנֵת יְמֵי הַפֶּסַח עִם חֲרוּבֵין לְבַד, אֲךָ מִי יִתֵּן
שְׂיִזְכָּה אוֹתָנוּ ה' יִתְבָּרֵךְ לְקַיֵּם מִצְוֹת אֲכִילַת
מִצָּה וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת."

וְגַדְל עֵצִים הַסְּפָנוֹת שֶׁהָיָה לָהֶם בַּחֲזִירָתָם,
אֵי-אֶפְשָׁר לְסַפֵּר. כִּי הָיוּ עַל הַסְּפִינָה הַזֹּאת נֶשֶׁל

משלים וסיפורים

מִלְחָמָה שֶׁהִיְתָה מִלֵּאָה יִשְׁמְעֵאֲלִים. וְהֵם הָיוּ
רַק שְׁנֵי יְהוּדִים לְבַד. וְדַרְךְ הַיִּשְׁמְעֵאֲלִים, בְּפֶרֶט
אֲנָשֵׁי מִלְחָמָה, לְתַפֵּס יְהוּדִים וּלְמַכְרֵם בְּמַרְחָקִים
לְעִבָדִים. וְהָיָה לְרַבֵּנוּ ז"ל פֶּחַד גְּדוֹל מְזֹה.

וּבָאָה הַסְּפִינָה, אֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנֵי־סֵן,
וְהִגִּיעָה לְכַרְךְ גְּדוֹל שֶׁעוֹמֵד עַל אֵי הַיָּם וְשֵׁם עִיר
גְּדוֹלָה לְאַלְקִים 'וְשֵׁה רֵאדִישׁ' (רוֹדוּס), וְהִכִּירוּ
שְׂזֵה עִיר שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהָיָה לָהֶם שְׂמֻחָה גְּדוֹלָה,
כִּי יוֹכְלוּ לְקַנּוֹת כָּאֵן מִצֹּת לְפֶסֶח וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת.

אֲךְ זֶה לֹא עָלָה עַל דַּעְתָּם - שֶׁהַקְּפִיטָן
וְהַיִּשְׁמְעֵאֲלִים יִנְיְחוּ אוֹתָם לְכַנֵּס לְעִיר הַזֹּאת,
כִּי רָאוּ וְהִבִּינוּ שֶׁהַיִּשְׁמְעֵאֲלִים רוֹצִים לְתַפֵּסֵם
וּלְגַזֵּלֵם וְאַפְשָׁר יִמְכְּרוּ אוֹתָם בְּעֶצְמָם וּבְנֵ"ל.

וּבְבִקְרָה, שֶׁהוּא עָרַב פֶּסַח, נָסַע הַקְּפִיטָן עִם
כֶּמָּה יִשְׁמְעֵאֲלִים עַל הַסְּפִינָה קִטְנָה לְתוֹךְ

הָעִיר. וּבָאוּ לְפָנָיו וּבִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ לֶחֶם לֶאֱכֹל,
וַדְּבָרוּ עִמּוֹ בְּרַמְיֹזָה. וְאָמַר שְׂיִקַּח אֶחָד מֵהֶם
כְּדֵי לְקַנּוֹת לֶחֶם עֲבוּרִים. וְנָסַע מִיַּד עִמּוֹ הָאִישׁ
שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל. וּבָא אֶל הָעִיר, וְהִלֵּךְ אַחֲרָיו אֶחָד
מֵהַיְשָׁמְעָאִלִּים שָׁלוֹ, לְשָׁמְרוֹ שְׂלֵא יִבְרַח.

וְדַרְךְ הִלִּיכְתוּ לָעִיר הָיָה גַם-כֵּן סַכְנָה גְדוֹלָה, כִּי
אִז הָיָה שְׁעַת מְלַחְמָה גְדוֹלָה, וּבִקְל הָיוּ יְכוּלִים
לְתַפְסּוֹ שֶׁהוּא אֶחָד מֵהַמְּרַגְלִים, כִּי נִפְר בּוֹ
שְׂאִינּוֹ מִמְּדִינַתְם כִּי-אִם מִמְּדִינָה רְחוֹקָה מְאֹד.
אֶךְ בְּחַסְדֵי ה' עָבַר עַל כָּל שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, וְלֹא
עָשׂוּ לוֹ מְאוּמָה.

עַד שֶׁבָּא אֶל הַחֲכָם הַכּוֹלֵל (שֶׁהִיָּה בַעִיר זוֹ) וְסִפֵּר
לוֹ מַה שְּׂאִרַע לָהֶם, וְשֶׁהֵם נִלְכְּדוּ בְּסַפְיָנָה שֶׁל
מְלַחְמָה. וְתַכְּף בְּבוֹאוֹ אֶצֶל הַחֲכָם הַזֶּה אָמַר לוֹ:
"אִין שׁוּם פְּחַד בְּזוֹה, וְסִפּוֹר מַעֲשִׂיּוֹת תְּסַפֵּר לִי
אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם עַל הַסֵּדֶר". וְהָיָה בְּלִבּוֹ תְּמִיּהָה

גְּדוֹלָהּ, כִּי לֹא עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁתְּהִיָּה הַיְשׁוּעָה
כָּל־כֶּךָ בְּמַהְרָה עַד שְׂיִזְכֶּה לְהִיּוֹת כָּאֵן עַל הַסֵּדֶר.

וְאָמַר לוֹ הַחֲכָם הַזֶּה: "תִּדְעַ, שְׂזֵה הַקְּפִיטֹן
כְּכֹר עַקְלָנוֹ אוֹתוֹ עִם הַסְּפִינָה, עַד שְׂיִנִּיחַ
אֶתְכֶם לְצֵאת מִסְּפִינָתוֹ, וּמַעוֹת צָרִיכִים לִתֵּן
לוֹ כַּמָּה שְׂיִרְצֶה, וְטוֹב לְהוֹדוֹת לֵה' אֲשֶׁר הִצִּיל
אֶתְכֶם וְהִפְלִיא עִמָּכֶם נִסִּים וְנִפְלְאוֹת שְׂזִכִּיתֶם
לָבוֹא לְכָאֵן, וְשֶׁהַקְּפִיטֹן יִבְלַבֵּל דַּעְתּוֹ וַיִּנִּיחַ
אוֹתְךָ לְכִנֶּם אֶל הָעִיר. כִּי זֶה הַקְּפִיטֹן הוּא גְּזֻלָּן
מִפְּרָסֶם וְהוּא מְשַׁרְשׁ בְּרִשְׁעָתוֹ, כִּי יַחֲוִסוּ הוּא
מִחֲמַשֶּׁת סֶרְנֵי פְּלִשְׁתִּים (שִׁכְסַפֵּר יְהוֹשֻׁעַ י"ג ג') כִּי
כֶּךָ הוּא חוֹתֵם עֲצָמוֹ. וְעַכְשָׁיו אֵין פְּנָאֵי לְשִׁמּוֹעַ
סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת. לֶךְ עִמִּי לְרוֹפֵא לְגִלְחָה (לְסַפֵּר
שַׁעַר הַרְאֵשׁ) אוֹתְךָ לְכָבוֹד יוֹם־טוֹב". וְכֶךָ הָיָה,
הוֹלִיכוּהוּ מִיַּד וְגִלְחוּ אוֹתוֹ וּרְחֲצוּ אוֹתוֹ וְנָתַן לוֹ
קֵאוּעַ לְשִׁתּוֹת.

וַשְׂאֵל אוֹתוֹ: "מִי הוּא הַשְּׂנִי?" וְאָמַר לוֹ:
 "שְׁמַעְתֶּם מֵהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב?" וְהֵשִׁיב: "הֵן",
 כִּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַגָּאוֹן הַחֲסִיד אֲבֵ-בֵית-דִּין
 דְּקַהֲלַת קַדְשׁ פּוֹלְנָאָה (ר' יַעֲקֹב יוֹסֵף מִפּוֹלְנָאָה,
 מַגְדוּלֵי תַלְמִידֵי שֶׁל הַבַּעַשׁ"ט) נִמְצְאוּ שֵׁם. וְאָמַר
 לוֹ: שֶׁהוּא נְכֹדוֹ, וְגַם הוּא נְכֹד לְרַבִּי נַחֲמָן
 הַרִידֶנְקֶער, "וּבַעֲצֻמוֹ הוּא חָכָם כַּאֲשֶׁר תִּרְאוּ
 בְּעֵינֵיכֶם".

וְהָיָה לָזֶה הַחֲכָם שְׂמִיחָה כְּפּוֹלָה, כִּי אָמַר:
 "אֲפֹלוּ לְפָדוֹת אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים הוּא מְצוּה רַבָּה
 וּבִפְרָט שֶׁהַזְּמַן לוֹ ה' לְפָדוֹת אָדָם גָּדוֹל כְּזֶה
 וּמִיָּחָס מַגְזֵע קְדוּשִׁים כְּאֵלֶּה". וְזָרָז אֶת עַצְמוֹ
 עִם עוֹד אֲנָשִׁים לְנִסֵּעַ אֵלָיו.

אֵךְ בְּתוֹךְ-כֵּךְ, נִזְדַּמְּן שְׂפָגְעוּ יִשְׁמַעֲאֵלִים זֶה בְּזֶה
 וְנִתְקוּטְטוּ אֶחָד עִם חֵבְרוֹ עַד שֶׁנִּהְרְגוּ בֵּינֵיהֶם

כִּמָּה יִשְׁמַעְאֵלִים בְּשׁוֹק. וְתִכַּף כְּשִׁישְׁמְעוּ זֹאת
 בָּרַח הַחֲכָם הַנִּ"ל עִם כָּל הָאֲנָשִׁים לַחֲצֵרוֹ, וְגַם
 אֶת הָאִישׁ שֶׁל רַבְּנוּ הַנִּ"ל לָקַחוּ עִמָּהֶם גַּם-כֵּן
 וּסְגְרוּ אֶת עֵצְמָם סָגוּר וּמְסֻגָּר וְלֹא יֵצְאוּ הַחוּצָה
 בְּעֶרְךָ כִּמָּה שָׁעוֹת. וְלֹא יִכְלוּ לְנַסֵּעַ אֵלָיו, כִּי
 כָּבַר פָּנָה הַיּוֹם.

וְעֵנָה הַחֲכָם וְאָמַר לוֹ: "תִּדַּע שְׂאֲנִי מְנַעֲוֵרִי
 עוֹסֵק בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה וּבְמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים,
 וּמִן הַסֶּתֶם יֵשׁ לִי שָׂכָר בְּשִׁבִיל זֶה חוּץ חֶלֶק עוֹלָם
 הֵבֵא שְׂיִישׁ לִי בְּכֻלָּל יִשְׂרָאֵל. זֹאת לָכֶם בְּמִשְׁכּוֹן:
 בָּאֵם ח"ו לֹא אֲשַׁתְּדֵל וְאֶתְאַמֵּן אֶת עֵצְמִי
 לְהוֹצִיא אֶתְכֶם, יֵאבֵד הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לְכֹל. וְאִין
 כּוֹנְנִי לְהִתְפָּאֵר לְפָנֶיךָ, רַק כְּדֵי שֶׁתְּאַמֵּין לִי שְׂאִין
 אֲנִי מִמְּקִיר אֶתְכֶם ח"ו, אֲךָ אִין פְּנָאִי לְעַסֵּק בְּזֶה
 הַיּוֹם. בְּכֵן תִּקַּח עִמָּךְ מִצּוֹת, הֵן מִצְּהָ שְׂמוּרָה הֵן

שָׁאֵר מִצּוֹת אִם תִּרְצוּ לֵאכֹל, וַיֵּין טוֹב מִהַמְּבַחֵר,
וַיִּרְקוֹת וַיִּשְׁאֵר דְּבָרִים הַשִּׁיכִים לְהַסְדֵּר.”

וְנָסַע בְּעֶצְמוֹ הָאִישׁ הַזֶּה לְוַחֲזֹר אֶל הַסְּפִינָה
הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה שָׁם רַבְּנּוֹ ז”ל לְבַדּוֹ.

וּבְבוֹאוֹ לְשָׁם אֶל הַסְּפִינָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה
עוֹמֶדֶת רְחוּק מִן הָעִיר, תִּכְרַף כְּשִׁשְׁמַע רַבְּנּוֹ אֶת
קוֹלוֹ, שָׂמַח מְאֹד שֶׁמָּחָה גְּדוֹלָה, וְרָץ לְנִגְדּוֹ,
וְאָמַר לוֹ: ”כָּרוּךְ ה’ שֶׁאֲנִי רוֹאֶה אוֹתְךָ בְּחַיִּים!
כִּי אָמַרְתִּי אוֹלֵי טַבְּעוּ אוֹתְךָ בַּיָּם וְגַם אוֹתִי
יִטַּבְּעוּ בַּיָּם. וְעַכְשָׁו כָּרוּךְ ה’ הַנּוֹתֵן לִיעָף כַּח,
כִּי לֹא הָיָה לִי עוֹד כַּח לְסִבֵּל הַיַּסּוּרִים עַד בּוֹאֶךָ
כִּי אָמַרְתִּי אָמוֹת עַד בּוֹאֶךָ”, כִּי הָיָה לְרַבְּנּוֹ ז”ל
כְּלִיזוֹן עֵינַיִם מְאֹד, בְּכֹל אוֹתָן הַשְּׁעוֹת שֶׁנִּפְרַד
הָאִישׁ מִמֶּנּוּ וַנִּשְׁאֵר לְבַדּוֹ עַל הַסְּפִינָה, וְהָיָה
עוֹמֵד וּמְצַפֶּה וְעֵינָיו כָּלוֹת כָּל הַיּוֹם עַל בִּיאָתוֹ.

וְהַתְּפִלָּה, וְסִדְרוּ אֶת הַסֵּדֶר כְּרְאוֹי, וְאָכְלוּ
 וְשָׂתוּ. וְסִפֵּר לוֹ הָאִישׁ כָּל הַדְּבָרִים הַנֵּל וְשָׂמַח
 שְׂמִיחָה גְדוֹלָה.

וּבַיּוֹם רִאשׁוֹן דָּחַל הַמוֹעֵד הֶלֶךְ הָאִישׁ לְהַחֲכֹם,
 וְצוּה לֹא הַחֲכָם: לָקַח בְּגִנְבָה כָּל הַמַּעוֹת שְׁלָהֶם
 וְלָהֲבִיאוֹ הָעִיר, כְּדִי שֶׁלֹּא יִגּוֹל מֵהֶם מַעוֹתֵיהֶם.
 וַעֲשֶׂה כָּדִי. אַחֲר־כֵּן הֶלֶךְ הַחֲכָם עִם שְׁנֵי גְבִירִים
 וְאָמְרוּ לְהַקְפִּיטוֹן: "תֵּן לָנוּ שְׁנֵי הַנֶּפְשׁוֹת הַלָּלוּ",
 וְהַשִּׁיב לָהֶם: "מָה שְׂיִכּוֹת יֵשׁ לָכֶם לְנֶפְשׁוֹת
 הָאֵלֶּה? אֲנִי מֵהַפְּקֹד זָכִיתִי בָהֶם!" וְסִפֵּר לָהֶם אֶת
 כָּל הַתְּלָאוֹת אֲשֶׁר מְצָאתֶם בְּדַרְךְ. וְאָמַר: "וְלֹא
 זֹאת בְּלִבְד מָה שֶׁאֲנִי מְסַפֵּר לָכֶם, אֲלֵא שְׂכַמְעַט
 לֹא הָיָה רָגַע בְּלֹא פָּגַע. וְאֵלּוּ הַנֶּפְשׁוֹת כְּכֹר הַיִּינוּ
 יְכוּלִים לְטַבְּעֵם בַּיּוֹם אוֹ לְמַכְרֵם לִישְׁמַעְאֵלִים וְכָל
 הַמַּעוֹת וְהַחֲפָצִים שְׁלָהֶם הָיוּ הַכֹּל שְׁלָנוּ בְּאֵין
 פּוֹצֵה פֶּה וּמְצַפְצֵף כָּלָל. אֵךְ מָה לַעֲשׂוֹת כִּי מִזֶּלֶם

גָּדוֹל עַד לֵב הַנְּשָׁמִים, כִּי לֹא דַי נָשָׂה יִתְבָּרַךְ עֲשֵׂה
 לָהֶם גַּם כְּזֶה שֶׁבְּמִזְלָם הִגִּיעַ פְּתָאם הַסְּפִינָה
 לָפֶה, אַף גַּם זֹאת נַעֲשֶׂה לָהֶם גַּם בְּתוֹךְ גַּם נָשָׂה
 יִתְבָּרַךְ הַסִּיר לְבִי וְסָבַל אֶת דַּעְתִּי עַד שֶׁלְקַחְתִּי
 אֶת אֶחָד מֵהֶם לְתוֹךְ הָעִיר הַזֹּאת. וְעַכְשָׁו בּוֹדְאִי
 שׁוֹב אֵינִי רִשְׁאֵי אֲפִלוּ לְקַח מְעוֹתֵיהֶם, רַק כְּדִי
 שְׁלֹא יִתְרַעְמוּ הָעֹבְדִים שְׁלִי, תָּנוּ לִי מְאֵתִים
 טָאֲלָעַר וְקָחוּ אוֹתָם מֵעַל הַסְּפִינָה". וְכֵן הָיָה,
 שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ מִיַּד כְּמוֹ שֶׁאָמַר, וְהִצִּילוּ אוֹתָם מִיַּד
 הַגְּזֹלָנִים, מִמּוֹת לַחַיִּים, מִשְׁעֶבֶד לְגֹאֲלָהּ.

וְאִזּוּ בָּאוּ שְׁנֵיהֶם אֶל הָעִיר, רִבְּנוּ ז"ל עִם הָאִישׁ
 הַמְּשֻׁמֵּשׁ שָׁלוֹ הַנִּזְ"ל. וּבְבוֹאָם אֶל הָעִיר אָמְרוּ
 הַיִּשְׁמְעָאִלִּים שֶׁהֵם מְרַגְּלִים, וְנִפְּל פָּחַד גָּדוֹל
 עַל הַסְּפָרְדִּים בְּעֶצְמָם. וְתִכְף הִבִּיאוּ לָהֶם
 מִלְּבוּשִׁים שְׁלָהֶם, וְהִכְרָחוּ לְהַלְבִּישׁ עֶצְמָם
 בְּמִלְּבוּשִׁים שְׁלָהֶם כְּמִנְהָגָם. וְהָיָה רִבְּנוּ בְּצַעַר

משלים וסיפורים

גָּדוֹל מַחְמַת זֶה וְהָאִישׁ הַנַּ"ל שָׁחַק. וְכַעַם עָלְיוֹ
רַבְּנֵנוּ ז"ל וְאָמַר לוֹ: "אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מֵהַקְטָרוֹג
שֵׁישׁ עָלֵינוּ בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן" (וְאָמַר אִזּוֹ דְּבָר נִפְלָא
לְהָאִישׁ הַנַּ"ל, וְאֵינוֹ רוֹצֵה לְגַלוֹת). וְנִתְקַבַּל רַבְּנֵנוּ ז"ל
לְפָנֵי הַחֲכָמִים, וְהוּשָׁב בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד וְהַחֲזִיקוּ
אוֹתוֹ לְחִדּוּשׁ גָּדוֹל.

ב. יסורים אחרונים...

וְאַחַר הַחֲגִי, שָׁכְרוּ לָהֶם סְפִינָה לְסַמְנָבּוּל.
וְהָלְכוּ עִם סְפִינָה זוֹ. וְשֵׁם הָיָו גְּרַעְקִין (יונים)
הַרְבֵּה וְהָיָה בָּהֶם עֲפוּשׁ (מחלת הטיפוס. במעיים,
קטלנית). וְהֵם לֹא יָדְעוּ, אֲךָ רָאוּ שְׂמֵתִים עַל
הַסְּפִינָה. וּבְרוּךְ ה' שֶׁהָיָה רוּחַ סְעָרָה וְנִשְׂאָ
הַסְּפִינָה בְּמַהֲירוֹת לְקַהֲלַת-קֹדֶשׁ סַמְנָבּוּל.

וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה לָהֶם יְסוּרִים מַחְמַת
זַעֲפַת הַיָּם וּמַחְמַת שְׁפָרְחָה הַסְּפִינָה כָּל-כָּךְ

במהירות, אך אף-על-פי-כן היה להם לטובה
שעברו במהירות ובאו ביום השלישי לקהלת-
קדש סטנבול. והיו שם עשרה ימים.

וגם בסטנבול היה להם סכנה, כי מחמת שלא
הראו הפרשפורטין (דרכונים) שם בנסיעתם
להתם, על-כן לא רצו עכשו להניחם משם.
והעמיסו עליהם על כבוד לתן סך עצום מאד
באפן שישניגו הפרשפורטין מהתוגר (שלטונות
טורקיה). והסך שצוו לתן היה סך עצום מאד
שלא היה להם ביכלתם בשום אפן לסלקו.

וה' יתברך חמל עליהם והזמין להם איש א'
שלא ידעו אותו ולא הכירו אותו והלך לאיזה
שׁר מהישמעאלים וגנב דעתו ואינם יודעים
כלל כמה נתן לו. וקבל קוויטל (פתק) להניח
אותם מהשער דקהלת קדש הנ"ל. והזהיר

אותם 'למען השם להסתיר הדבר מאד מאד'.
ועל-ידי-זה נמלמו משם בשלום.

והלכו על הים מסטנבול - לגלץ. והגיעו
לאיזה עיר על איי הים, ושם לקחו אותם לבית
האסורים והכרחו לתן ארבעה אדמים בעד כל
נפש. ומשם והלאה לא ארע להם שום דבר,
רק זעפת הים היה כמה פעמים. וספינה אחת
מלאה גרעקין נשברה ונטבעה ולא נשארו
מהם כיום מעט דמעט. וה' ברחמיו הנחם
למחוז חפצם ועברו בשלום עד שבאו לגלץ
בשלום על חג השבועות.

ובנסיעתם מגלץ לביתם, נסעו דרך קהלת-
קדש יאם (עיר ברומניה). והיה שם עפוש גדול
והיה להם יסורים גדולים בכל עיר ועיר ובכל
כפר וכפר. וגם היה קשה לעבר הגרעניין
(הגבול) מחמת זה, כי אז לא הועיל אפלו עמידת

קִאָרְאֵן טָאָן (מַחְנֵה הַסֵּגֵר שְׁלֹתוֹכוּ מִכְנָסִים הַבָּאִים
מִחוּץ לָאָרֶץ לְמַנִּיעַת מַחְלוֹת) מִחֲמַת זֶה מִמְקוֹמוֹת
כָּאֵלֶּה. וְה' יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּעֶזְרָם וְנִצְלוּ מִהַכֹּל,
מִדָּבָר וְחָרֵב וְרָעַב וְצָמָאֹן וְשִׁבִי דִכְלָהוּ הוּוּ בָהוּ.

וּבַחֲסֵד הַשֵּׁם נִמְלְטוּ מִכָּלֶם וּבָאוּ לְבֵיתָם
בְּשָׁלוֹם יְשָׁלוֹם בְּגוֹפּוֹ שָׁלוֹם בְּמִמוֹנוֹ שָׁלוֹם
בְּתוֹרְתוֹ כִּי זָכָה לְהַשְׁגָּה נִפְלְאָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל
גְּבָהָה וְעֲצוּמָה מְאֹד עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית.

וּתְקֹף עֲצָם הַהֲשָׁגָה שֶׁהִשִּׁיג בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אִי-
אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְסַפֵּר כָּלֶל, מִמֶּשׁ לֹא נִשְׁמַע וְלֹא
נִרְאָה כְּזֹאת שִׁזְזָה יְלוּד אִשָּׁה לְהַשְׁגָּה כְּזוֹ עַל יְדֵי
אֲוִירָא דְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאִי-אֶפְשָׁר לְדַבֵּר וּלְסַפֵּר
בְּזֶה.

וְהָיָה מִתְפָּאֵר עֲצָמוֹ מְאֹד בְּמָה שֶׁזָּכָה לְהִיּוֹת
בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְגַם בְּסוּף יָמָיו אָמַר שֶׁהוּא מְחִיָּה
עֲצָמוֹ מְאֹד בְּמָה שֶׁזָּכָה לְהִיּוֹת בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל.

אָמַר הַמָּקוֹם שְׁלִי הוּא רַק אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מֶה שְׂאֲנִי
נוֹסֵעַ אֲנִי נוֹסֵעַ רַק לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּלְפִי שְׁעָה אֲנִי
רוֹעָה בְּבִרְסֻלָּב וְכִיּוֹצֵא (חיי מוהר"ן קנ"ו ו)

וְאָמַר שֶׁהִיא רוֹצָה לְנוֹסֵעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵינּוּ
לְנוֹסֵעַ עוֹד הַפַּעַם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּלְהִסְתַּלֵּק שָׁם,
אֲךָ הוּא מְתִירָא שְׂמָא לֹא יוֹכֵל לְהִגִּיעַ לְשָׁם. גַּם
אִם יִסְתַּלֵּק שָׁם לֹא יְבוֹאוּ אֲנָשִׁים עַל קִבְרוֹ וְלֹא
יִהְיֶה לָהֶם עֶסֶק וְעִבְדָּא עִם קִבְרוֹ (חיי מוהר"ן קס"ב)

סיפורי מעשיות

משנים קדמוניות

תקציר 13 המעשיות

הקדמה

**אָמַר בְּדֶרֶךְ צַחוּת, הַיּוֹם אָמַרְתִּי שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים שְׁלֹא כְּדַבְּרֵי הָעוֹלָם:**

(א) הָעוֹלָם אוֹמְרִים שְׁסִפּוּרֵי מַעֲשֵׂיֹת מְסַגֵּל
לְשִׁנָּה. וְאֲנִי אָמַרְתִּי שֶׁעַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשֵׂיֹת
מְעוֹרְרִין בְּנֵי אָדָם מִשְׁנַתָּם.

(ב) הָעוֹלָם אוֹמְרִים שְׁמִסְפּוּרֵי דְבָרִים אֵינָם בָּאִים
לְיַדֵּי הַרְיוֹן וְאֲנִי אָמַרְתִּי שְׁמִסְפּוּרֵי דְבָרִים שֶׁל
הַצְדִּיק שְׁמַעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה בְּנֵי אָדָם מִשְׁנַתָּם
עַל-יְדֵי-זֶה בָּא פְּקִידַת עֲקָרוֹת.

(ג) הָעוֹלָם אוֹמְרִים כִּי הַצְדִּיק הָאֵמֶת הַמְּפֹלָג
בְּמַעֲלָה אֵין צָרִיךְ לְמַעוֹת הַרְבֵּה כִּי לְמָה לוֹ
מַעוֹת, וְאֲנִי אָמַרְתִּי שֶׁיֵּשׁ הַתְּבוּנָנוֹת כְּזֶה שֶׁצָּרִיךְ
לְזֶה כָּל הוֹן דְּעֵלְמָא:

סיפורי מעשיות

(שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם אִישׁ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי רַבְּנוּ ז"ל שֶׁשָּׁמַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ לְעֵנֵן מַה שֶּׁרְצוֹנוּ הָיָה שֶׁיִּדְפְּסוּ הַסְּפֹרִי מְעֻשִׂיּוֹת גַּם בְּלִשׁוֹן טִיטִישׁ שֶׁאֲנִי מְדַבְּרִים בּוֹ, וְאָמַר אֲזוּ שֶׁיִּכּוֹל לְהִיּוֹת בְּנֶקֶל שֶׁאֵינָה שְׁהִיא עֶקְרָה תִּקְרָא בָּהֶם אִיזָה מְעֻשָׂה וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּפְקַד לְטוֹבָה וְתוֹפָה לְבָנִים)

וְשָׁמַעְנוּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ שֶׁאָמַר:
שֶׁכָּל דְּבוּר וְדְבוּר נֶשֶׁל אֵלָיו הַמְעֻשִׂיּוֹת יֵשׁ בּוֹ כְּוִנָּה עֲצוּמָה; וְכִי שֶׁמִּשְׁנָה דְּבוּר אֶחָד מֵאֵלֹו הַמְעֻשִׂיּוֹת מִכְּפִי מַה שֶּׁאָמְרוּ הוּא בְּעֲצָמוֹ, הוּא מְחַסֵּר הַרְּבֵה מִהַמְעֻשָׂה.

וְאָמַר: שֶׁאֵלֹו הַמְעֻשִׂיּוֹת הֵם חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד, וְיֵשׁ בָּהֶם דְּרָכִים וְנִסְתָּרוֹת וְעִמְקוֹת מְפֹלָג מְאֹד; וְרֵאוּיִים לְדַרְשָׁם בְּרַבִּים - לְעִמּוֹד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּלְסַפֵּר מְעֻשָׂה מֵאֵלֹו הַמְעֻשִׂיּוֹת, כִּי הֵם חֲדוּשִׁים גְּבוּהִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד.

יג המעשיות:

אבדת בת המלך

מלך וקיסר

מעשה מחיגר

מעשה ניסים

מבן מלך שהיה מאבנים טובות

ממלך עניו

זבוב ועכביש

רב ובן יחיד

חכם ותם

בערגיר ועני

בן מלך ובן שיפחה שנתחלפו

בעל תפילה

שבעה קבצנים

אבדת בת המלך

מעשׂה במלך אַחַד, שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁשֵׁה בָּנִים וּבַת אַחַת. וְאוֹתָהּ הֵבֵת הָיְתָה חֲשׂוּבָה בְּעֵינָיו מְאֹד, וְהָיָה מְחַבְּבָהּ בְּיוֹתֵר וְהָיָה מְשַׁעֲשֵׁעַ עִמָּהּ מְאֹד.

פַּעַם אַחַת הָיָה מִתְוַעֵד עִמָּהּ בְּיַחַד בְּאַיִזָּה יוֹם, וְנַעֲשֶׂה בְּרָגֵז עָלֶיהָ, וְנִזְרְקָה מִפְּיוֹ דְבוּר: שֶׁהָלָא טוֹב יִקַּח אוֹתָךְ (דַּעַר נִיט גוּטְעֵר זַאל דִּיךְ נַעֲמַעֵן). בְּלִילָהּ הָלַכָה לְחֻדְרָהּ, וּבְבִקְרָא לֹא יָדְעוּ הַיְכָן הִיא. וְהָיָה אָבִיהָ מְצַעֵר מְאֹד וְהָלַךְ לְבִקְשָׁהּ אָנָּה וְאָנָּה.

עַמֵּד הַשְּׁנַי לַמַּלְכוּת, מִחֲמַת שְׂרָאָה שֶׁהַמֶּלֶךְ מְצַטְעֵר מְאֹד, וּבִקְשׁ, שְׂיִתְּנוּ לוֹ מְשָׁרֵת וְסוּם וּמַעוֹת עַל הוֹצָאוֹת, וְהָלַךְ לְבִקְשָׁהּ. וְהָיָה מִבִּקְשָׁהּ מְאֹד זְמַן מְרַבָּה מְאֹד עַד שֶׁמְצָאָהּ.

עֲתָה מְסַפֵּר אֵיךְ בִּקְשָׁהּ עַד שֶׁמְצָאָהּ:

וְהָיָה הוֹלֵךְ אָנָּה וְאָנָּה זְמַן רַב. וּבַמְדַבְּרִיּוֹת
וּבַשְּׂדוֹת וּבִיעָרִים, וְהָיָה מְבַקְּשָׁה זְמַן רַב מְאֹד.

וְהָיָה הוֹלֵךְ בַּמְדַבֵּר, וְרָאָה שָׂבִיל אֶחָד מִן הַצַּד,
וְהָיָה מֵיֵשֵׁב עֲצָמוֹ: בְּאִשֶּׁר שְׂאֲנֵי הוֹלֵךְ כָּל כֶּף
זְמַן רַב בַּמְדַבֵּר וְאֵינִי יָכוֹל לְמַצְאָהּ, אֵלֶּךְ בְּשָׂבִיל
הַזֶּה, אוֹלֵי אָבָא לְמָקוֹם יֵשׁוּב; וְהָיָה הוֹלֵךְ זְמַן
רַב.

אַחַר כֶּף רָאָה מְבַצֵּר (שְׁקוֹרִין שְׁלָאִם), וְכַמָּה
חִילוֹת הָיוּ עוֹמְדִים שָׁם סְבִיבוֹ. וְהַמְבַצֵּר הָיָה
נָאָה וּמִתְקַן וּמְסוּדָר מְאֹד עִם הַחִילוֹת, וְהָיָה
מִתְיָרָא מִפְּנֵי הַחִילוֹת, פֶּן לֹא יִנְיָחוּהוּ לְכַנֵּם.
וְהָיָה מֵיֵשֵׁב עֲצָמוֹ: אֵלֶּךְ וְאַנְסָהּ. וְהַשְּׂאִיר הַסּוּם
וְהֵלֶךְ לְהַמְבַצֵּר, וְהָיוּ מְנִיחִים אוֹתוֹ, וְלֹא עִכְבוּהוּ
כָּלָל. וְהָיָה הוֹלֵךְ מִחֶדֶר לְחֶדֶר בְּלֵי עָבֹב.

וּבֹא לְפָלְטִין אֶחָד, וְרָאָה שְׂיִישֵׁב שֵׁם הַמֶּלֶךְ
 בַּעֲטָרָה, וְכִמָּה חִילוֹת שֵׁם, וְכִמָּה מְשׁוֹרְרִים
 בְּכֵלִים לְפָנָיו, וְהָיָה שֵׁם נָאָה וַיִּפֶּה מְאֹד; וְהַמֶּלֶךְ
 וְשׁוֹם אֶחָד מֵהֶם לֹא שָׂאֲלוּהוּ כָּלֵל. וְרָאָה שֵׁם
 מַעֲדָנִים וּמֵאֲכָלִים טוֹבִים, וְעָמַד וְאָכַל, וְהֵלֶךְ
 וְשָׁכַב בְּזוּיִת לְרֵאוֹת מֶה גַּעֲשָׂה שֵׁם; וְרָאָה
 שֶׁהַמֶּלֶךְ צִוָּה לְהֵבִיא הַמַּלְכָּה. וְהֵלְכוּ לְהֵבִיא
 אוֹתָהּ, וְהָיָה שֵׁם רַעַשׁ גָּדוֹל וְשִׁמְחָה גְדוֹלָה,
 וְהַמְשׁוֹרְרִים הָיוּ מְזוּמְרִים וּמְשׁוֹרְרִים מְאֹד, בְּאִשְׁר
 שֶׁהֵבִיאוּ אֶת הַמַּלְכָּה. וְהֶעֱמִידוּ לָהּ כֶּסֶף,
 וְהוֹשִׁיבוּהָ אֶצְלוֹ; וְהָיָה הַיְתָה הַבַּת מֶלֶךְ הַנִּ"ל,
 וְהָיָא (הֵינּוּ הַשְּׁנַי לַמַּלְכוּת) רָאָה וְהִפְרָה.

אַחֲרַי כִּי הִצִּיצָה הַמַּלְכָּה, וְרָאָתָה אֶחָד שֶׁשׁוֹכֵב
 בְּזוּיִת, וְהִפְרָה אוֹתוֹ. וְעָמְדָה מִכֶּסֶף אֶתְּהָ וְהֵלְכָה
 לְשֵׁם, וְנִגְעָה בּוֹ, וְשָׂאֲלָה אוֹתוֹ: "הֲאֵתָה מִכִּיר
 אוֹתִי"? וְהַשִּׁיב לָהּ: "הֵן, אֲנִי מִכִּיר אוֹתְךָ; אֵת

משלים וסיפורים

היא הבת מלך שנאבדה". ושאל אותה: "האידך
באת לכאן?" והשיבה: "באשר שאבי המלך
נזרק מפיו דבור הנ"ל, וכאן, המקום הזה, הוא
לא טוב".

וספר לה שאביה מצטער מאד, ושהוא
מבקשה כמה שנים. ושאל אותה: "אידך אני
יכול להוציא אותך?"

המשך המעשה, קרא בספר סיפורי מעשיות
משנים קדמוניות, מעשה א'.

מלך וקיסר

מעשה בקיסר אחד, שלא היה לו בנים. גם מלך אחד לא היה לו בנים. ונסע הקיסר על הארץ לשוטט לבקש אולי ימצא איזה עצה ותרופה להוליד בנים. גם המלך נסע כמו כן.

וּנְזַדְמְנוּ שְׁנֵיהֶם לְפַנְדֵּק אֶחָד, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים זֶה מִזֶּה. וְהַכִּיר הַקִּיסָר בְּהַמֶּלֶךְ, שְׂיִישׁ לוֹ גִּמוּם (שֶׁל מַלְכוּת), וְשָׂאֵל אוֹתוֹ, וְהוֹדָה לוֹ שֶׁהוּא מֶלֶךְ. גַּם הַמֶּלֶךְ הַכִּיר בְּקִיסָר גַּם כֵּן, וְהוֹדָה לוֹ גַּם כֵּן.

וְהוֹדִיעוּ זֶה לָזֶה שְׁנוֹסְעִים בְּשָׂבִיל בָּנִים. וְנִתְקַשְׁרוּ שְׁנֵיהֶם: בָּאֵם שְׂיִבְאוּ לְבֵיתָם וְיוֹלִידוּ נְשׂוֹתֵיהֶם זָכָר וְנִקְבָּה בְּאִפֵּן שְׂיִהְיוּ יְכוּלִים לְהִתְחַתֵּן, אֲזִי יִתְחַתְּנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם.

משלים וסיפורים

וְנָסַע הַקִּיסָר לְבֵיתוֹ וְהוֹלִיד בַּת, וְהַמֶּלֶךְ נָסַע
לְבֵיתוֹ וְהוֹלִיד בֶּן, וְהֵתְקַשְׁרוּת הַנַּ"ל נִשְׁכַּח
מֵהֶם...

וְשָׁלַח הַקִּיסָר אֶת בָּתוֹ לְלָמֵד, גַּם הַמֶּלֶךְ שָׁלַח
אֶת בְּנוֹ לְלָמֵד, וְנִזְדַּמְּנוּ שְׁנֵיהֶם אֶצֶל מְלָמֵד
אֶחָד, וְהָיוּ אֲהָבִים זֶה אֶת זֶה מְאֹד. וְנִתְקַשְׁרוּ
בֵּינֵיהֶם: שִׁישְׂאוּ זֶה לָזֶה. וְנִטַּל הַבֶּן מֶלֶךְ טַבַּעַת
וְנָתַן עַל יָדָהּ, וְנִתְחַתְּנוּ יָחַד.

אַחֵר כִּי שָׁלַח הַקִּיסָר אַחֵר בָּתוֹ וְהֵבִיֵּאָה
לְבֵיתוֹ. גַּם הַמֶּלֶךְ שָׁלַח אַחֵר בְּנוֹ וְהֵבִיֵּאוּ לְבֵיתוֹ.
וְהָיוּ מְדַבְּרִים שְׂדוּכִים לְבַת הַקִּיסָר, וְלֹא רָצְתָה
שׂוֹם שְׂדוּדִי מִחַמַּת הַתְּקַשְׁרוּת הַנַּ"ל.

וְהַבֶּן מֶלֶךְ הָיָה מְגַעְגַּע מְאֹד אַחֲרֶיהָ. גַּם הַבַּת
קִיסָר הָיְתָה עֹצְבָה תָּמִיד, וְהָיָה הַקִּיסָר מוֹלִיכָהּ

לַחֲצוֹת שָׁלוֹ וּפְלִטִין [ארמון] שָׁלוֹ, וְהִרְאָה אוֹתָהּ
גְּדֻלָּתָהּ, וְהִיא הִיְתָה עֵצְבָה.

וְהֵבֵן מֶלֶךְ הָיָה מְגַעֵגַע מְאֹד אַחֲרֶיהָ עַד
שֶׁנִּחְלָה, וְכָל מָה שִׁשְׁאָלוּ אוֹתוֹ 'עַל מָה אַתָּה
חוֹלָה?', לֹא רָצָה לְהַגִּיד. וְאָמְרוּ לְהַמְשִׁמֵּשׁ
אוֹתוֹ: "אוּלַי תוּכַל אַתָּה לַחֲקֹר אֲצִלוֹ?" וְאָמַר
לָהֶם: שֶׁהוּא יוֹדֵעַ, כִּי הוּא הִיָּה עִמּוֹ אִזּוֹ בַּמָּקוֹם
שֶׁלְמַד שָׁם, וְהַגִּיד לָהֶם הַדָּבָר.

וְאִזִּי נֹזֵר הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּבַר נִתְחַתֵּן הוּא עִם הַקִּיסָר
מִקֶּדֶם. וְהֵלֶךְ וְכָתַב לְהַקִּיסָר שִׁיכִין עֲצָמוֹ עַל
הַחֲתָנָה, כִּי כָּבַר נִתְקַשְּׁרוּ מִקֶּדֶם כַּנִּ"ל. וְלֹא
רָצָה הַקִּיסָר, אֲךָ לֹא הָיָה יָכוֹל לְהָעִזּוֹ וּלְסַרְבּ
וְהַשִּׁיב לוֹ: שֶׁיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ בְּנֹו אֵלָיו, וְיִרְאֶה אִם
יֻכַל לְגַהֵג מְדִינוֹת, אִזִּי יֵשִׂיא בְתוֹ אֵלָיו. וְשָׁלַח
בְּנֹו אֵלָיו (הַיְנוּ שֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁלַח בְּנֹו לְהַקִּיסָר, כַּאֲשֶׁר צִוָּה
הַקִּיסָר, כַּנִּ"ל). וְהוֹשִׁיבוּ הַקִּיסָר בְּתוֹךְ חֶדֶר וּמָסַר

לו נורות של עסקי המדינה, לראות אם יוכל
לנהג את המדינה.

והבן מלך היה מתגעגע מאד לראות אותה,
ולא היה אפשר לו לראותה. פעם אחד הלך
אצל כותל של אספקלריא [מראה] וראה אותה,
ונפל חלשות. ובאתה היא אליו ונערתו וספרה
לו שאינה רוצה שום שדוד מחרמת ההתקשרות
עמו. ואמר לה: "מה נעשה ואביך אינו רוצה?"
ואמרה: "אף על פי כן".

אחר כך התיעצו שיניחו לפרש עצמם על
הים; ושכרו להם ספינה ופרשו בים, והלכו על
הים. אחר כך רצו לקרב עצמם אל הספר [שפת
הים] ובאו לספר והיה שם יער, והלכו לשם.
ולקחה הבת קיסר הטבעת ונתנה לו, והיא
שכבה שם.

סיפורי מעשיות

אַחַר כִּף רָאָה הַבֵּן מֶלֶךְ שֶׁבְּסֻמּוֹךְ תַּעֲמֹד,
וְהַנִּיחַ הַטַּבַּעַת אֶצְלָהּ. אַחַר כִּף עָמְדוּ וְהִלְכוּ
אֶל הַסְּפִינָה, בְּתוֹךְ כִּף נִזְכְּרָה שֶׁשָּׂכְחוּ הַטַּבַּעַת
שָׁם, וְשָׁלְחָה אוֹתוֹ אַחֲרֵי הַטַּבַּעַת. וְהִלֵּךְ לְשָׁם,
וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְמָצֵא הַמָּקוֹם וְהִלֵּךְ לְמָקוֹם
אַחֵר, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְמָצֵא הַטַּבַּעַת. וְהָיָה הוֹלֵךְ
לְבַקֵּשׁוּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, עַד שֶׁנִּתְעָה וְלֹא הָיָה
יָכוֹל לְחַזֵּר. וְהָיָה הִלְכָה לְבַקֵּשׁוּ, וְנִתְעִית גַּם
בֵּין...

המשך הסיפור, קרא במעשה ב' בספר "סיפורי
מעשיות משנים קדמוניות".

מעשה מחיגר

מַעֲשֵׂה בַּחֲכָם אֶחָד, קִדְּם מוֹתוֹ קָרָא אֶת בְּנָיו
וּמְשַׁפְּחָתוֹ, וְצִוָּה אוֹתָם: לְהִשְׁקוֹת אֵילָנוֹת. "גַּם
יֵשׁ לָכֶם רִשׁוֹת לַעֲסֹק בְּשֵׂאֵר פְּרִנָּסוֹת, אֲבָל בְּזֶה
תִּשְׁתַּדְּלוּ, לְהִשְׁקוֹת אֵילָנוֹת". אַחֲרַי כִּי נִפְטַר
הַחֲכָם וְהֵנִיחַ בָּנָיו.

וְהָיָה לוֹ בֶּן אֶחָד שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ, וְהָיָה
יָכוֹל לַעֲמֹד, רַק שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ. וְהָיוּ אָחָיו
נוֹתְנִים לוֹ סֶפּוּק דֵּי פְּרִנָּסוֹתוֹ, וְהָיוּ מְסַפְּיקִים
אוֹתוֹ כָּל כִּי עַד שֶׁנִּשְׁאָר לוֹ.

וְהָיָה אוֹתוֹ הַבֶּן (שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ) מְקַבֵּץ עַל
יָד עַל יַד מִמָּה שֶׁנִּשְׁאָר לוֹ מִפְּרִנָּסוֹתוֹ, עַד שֶׁקִּבֵּץ
סֶךְ מְסִיִּם, וַיֵּשֶׁב עֲצָמוֹ: 'לָמָּה לִּי לְקַבֵּל הַסֶּפֶקָה
מֵהֶם? טוֹב שֶׁאֶתְחִיל לַעֲשׂוֹת אִיזָה מִשָּׂא וּמִתָּן.
וְאִם שָׂאִינוּ יָכוֹל לֵילֵךְ, יַעֲזֹב בְּדַעְתּוֹ לְשֹׁכֵר לוֹ

סיפורי מעשיות

עגלה ונאמן ובעל עגלה, ויסע עמהם לליפסיק [עיר], ויוכל לעשות המשא ומתן, אף שאינו יכול לילך. כששמעו המשפחה זאת, הוטב בעיניהם, ואמרו: "למה לנו לתן לו הספקה? טוב שיהיה לו פרנסה; והלוו לו עוד מעות, כדי שיוכל לנהג המשא ומתן. ושכר לו עגלה ונאמן ובעל עגלה ונסע.

ובא לקרעטשמע [אכסניה]. ואמר הנאמן: שילינו שם, ולא רצה. והפצירו בו, והוא עקש אותם ונסעו משם, ותעו ביער ונפלו עליהם גזלנים.

ואותן הגזלנים, נעשו על ידי שהיה פעם אחת רעב, ובא אחד לעיר והכריז: מי שרוצה מזונות - יבא אליו. ונתקבצו אליו כמה אנשים.

וְהוּא עָשָׂה בְּעֶרְמָה, וּמִי שֶׁהָיָה מִבֵּין בּוֹ שְׂאִין
 בּוֹ צַרְדָּי אֱלִיּוֹ, דָּחָה אוֹתוֹ. וְלֵאמֹר הָיָה אָמַר:
 "אַתָּה תּוֹכֵל לְהִיּוֹת בְּעַל מְלֶאכֶה", וְלֹא אָמַר:
 "אַתָּה תּוֹכֵל לְהִיּוֹת בְּרַחִים". וַיְבַרֵּךְ רַק אֲנָשִׁים
 חֲכָמִים.

וְהַלֵּךְ עִמָּהֶם לְיַעַר, וְאָמַר לָהֶם: שִׂיחֵיּוֹ נַעֲשִׂים
 גְּזֻלָּנִים, "בְּאִשֶּׁר שֶׁמִּכָּאן הוֹלְכִים הַדְּרָכִים
 לְלִיפְסִיק, לְבַרְעֶסְלָא [עיר] וְלִשְׂאָר מְקוֹמוֹת,
 וְנוֹסְעִים בְּכָאן סַחְרִים, וְנִגְזָל אוֹתָם וְנִקְבָּץ
 מְעוֹת".

וְנִפְלוּ עֲלֵיהֶם (הֵינּוּ אֵלּוּ הַגְּזֻלָּנִים הַנ"ל נִפְלוּ עַל
 הַבֵּן הַנ"ל שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִילָךְ, וְעַל הָאֲנָשִׁים שֶׁלוֹ, דִּהְיִינוּ
 הַנְּאֻמָּן וְהַבַּעַל עֲגָלָה). הַבַּעַל עֲגָלָה וְהַנְּאֻמָּן שֶׁהָיָה
 יָכוֹלִים לְבָרַח - בְּרַחוּ, וְהוּא נִשְׂאָר עַל הָעֲגָלָה.

וּבָאוּ וְלָקְחוּ הַתֵּבָה שֶׁל הַמַּעוֹת, וְשָׂאוּ אוֹתוֹ:
 "לָמָּה אַתָּה יוֹשֵׁב?" וְהַשִּׁיב: שָׂאִינוּ יְכוּל לַיִלֵךְ.
 וּגְזָלוּ הַתֵּבָה וְהַסּוּסִים, וְהוּא נִשְׂאָר עַל הָעֵגְלָה.

וְהַנְּאֻמָּן וְהַבַּעַל עֵגְלָה (שֶׁבָּרְחוּ לְמָקוֹם שֶׁבָּרְחוּ),
 יָשְׁבוּ עִצְמוֹם, בְּאֲשֶׁר נִשְׁלָקְחוּ פְּרוֹק־לְאֲדִין
 [הַתַּחֲיִיבוּיֹת כַּסְפִּיּוֹת] מִפְּרִי־צִים, וְלָמָּה לָּהֶם לָשׁוּב
 לְבֵיתָם, שְׂיִוִּכְלוּ לָבֹא בְּשִׁלְשֻׁלָּאוֹת? טוֹב לָּהֶם
 לְנִשְׂאָר שֵׁם (בְּמָקוֹם שֶׁבָּרְחוּ לְשֵׁם), וַיְהִי בְּכַאֵן נְאֻמָּן
 וּבַעַל עֵגְלָה.

וְהַבֵּן הַגָּל, כָּל זְמַן נִשְׁהִיָּה לוֹ הַמֵּאֲכָל שֶׁלָּקַח
 מִבֵּיתוֹ - לָחֵם יָבֵשׁ נִשְׁהִיָּה בְּעֵגְלָה (שֶׁקוֹרִין
 סוּחָרִים), אֲכַל אוֹתָם, וְאַחַר כֵּךְ בְּשִׁפְלָה וְלֹא
 הָיָה לוֹ לֶאֱכֹל, יֹשֵׁב עִצְמוֹ מֵהַלְעֲשׂוֹת? ,
 וְהַשְּׁלִיךְ עִצְמוֹ מֵהָעֵגְלָה לֶאֱכֹל עֲשָׂבִים.

וְהָיָה לָן יְחִידֵי בִשְׂדֵה, וְנִפְחָד, וְנִטַּל מִמֶּנּוּ הַכַּח,
 עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל אֲפֹלוּ לְעִמּוֹד, רַק לְרַחֵשׁ
 (לזחול, בלשון אשכנז: רוקין זיד). וְהָיָה אוֹכֵל הָעֵשֶׁב
 סְבִיבוֹתָיו, וְכָל זְמַן שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהוֹשִׁיט וּלְאָכֵל,
 הָיָה אוֹכֵל שָׁם.

וְאַחֵר כָּךְ, כְּשֶׁכָּלָה הָעֵשֶׁב סְבִיבוֹ עַד שֶׁלֹּא הָיָה
 יָכוֹל לְהוֹשִׁיט, הָיָה מְנַתֵּק עֲצָמוֹ לְהֵלֵן וְאָכֵל שָׁם.

וְהָיָה אוֹכֵל הָעֵשֶׁב אֵיזָה זְמַן. פַּעַם אֶחָד בָּא
 לְעֵשֶׁב אֶחָד שֶׁעָדִין לֹא אָכַל עֵשֶׁב כְּזֶה, וְהוֹטֵב
 בְּעֵינָיו אוֹתוֹ הָעֵשֶׁב, מִחֲמַת שֶׁהָיָה אוֹכֵל זְמַן רַב
 עֲשָׂבִים וְהָיָה מְכִיר בָּהֶם וְעָדִין לֹא רָאָה עֵשֶׁב
 כְּזֶה. וַיֵּשֶׁב עֲצָמוֹ: לְעַקְרוֹ עִם שָׂרְשׁוֹ.

וְהָיָה תַּחַת הַשָּׂרֵשׁ הַדּוּמִיט [אבן טובה]. וְהַדּוּמִיט
 הָיָה מְרַבֵּעַ, וְכָל צֶדֶד הָיָה לוֹ סִגְלָה אַחֲרָת. וּבְצֶד
 אֶחָד הָיָה כְּתוּב: שְׁמִי שְׂיֵאָחַז אוֹתוֹ צֶדֶד, יִשָּׂא

סיפורי מעשיות

אותו לְמָקוֹם שְׂיוֹם וְלִילָה נְתַקְבְּצִים בְּיַחַד -
שֶׁהַשָּׂמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ נְתַקְבְּצִים שָׁם בְּיַחַד.

וּכְשֶׁעָקַר הָעֵשֶׁב עִם הַשָּׂרֵשׁ שֶׁהָיָה שָׁם
הַדְּוֹמִיט, נִזְדַּמְּן שְׂאֵחֹז בְּאוֹתוֹ הַצֵּד (הַמְּסַגֵּל לְשֵׁא
אוֹתוֹ לְמָקוֹם שְׂיוֹם וְלִילָה מְתַקְבְּצִים, כַּנִּל), וְנִשְׂא
אוֹתוֹ, וּבֵא לְמָקוֹם שְׂיוֹם וְלִילָה נְתוּעֵדִים יַחַד.
וְהִסְתַּכֵּל, וְהִנֵּה הוּא שָׁם בְּמָקוֹם שֶׁהַשָּׂמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ
בָּאִים בְּיַחַד, כַּנִּל. וְשָׁמַע שֶׁהַשָּׂמֶשׁ עִם הַיָּרֵחַ
מְדַבְּרִים...

המשך הסיפור, קרא במעשה ג' בספר "סיפורי
מעשיות משנים קדמוניות".

מעשה ניסים

(מעשה קצר, העתקנו את כולו)

בַּעַם אַחַת הָיָה מֶלֶךְ. וַגִּזֹּר עַל הַמְּדִינָה גְרוֹשׁ
בַּגְּזֵרוֹת שְׁמֵד, שְׁמִי שִׁירְצָה לְשֹׂאֵר בַּמְּדִינָה יָמִיר
דָּתוֹ, וְאִם לֹא, יִהְיֶה נִתְגַּרֵּשׁ מִהַמְּדִינָה.

וְהָיוּ קִצַּת מֵהֶם שֶׁהִפְקִירוּ כָּל רְכוּשָׁם וְעִשְׂוֹת
שְׁלָהֶם, וַיֵּצְאוּ מִשָּׁם בְּדִלּוֹת, כְּדִי לְשֹׂאֵר
בְּאַמוּנָה - שִׁיְהִיו יִשְׂרָאֵלִים. וְקִצַּת מֵהֶם חָסוּ עַל
רְכוּשָׁם וְעִשְׂוֹתָם, וַנִּשְׂאָרוּ שָׁם, וְהָיוּ "אַנּוּסִים"
- בְּצִנְעָא הָיוּ נוֹהֲגִים דָּת יְהוּדִית, וּבְפִרְהָסִיא
[לְעִינֵי רַבִּים] לֹא הָיוּ רִשְׁאִים (לְנֶהֱג כְּמוֹ יְהוּדִים).

וּמֵת הַמֶּלֶךְ, וַנַּעֲשֶׂה בְּנוֹ מֶלֶךְ. וְהִתְחִיל לְנֶהֱג
הַמְּדִינָה בְּיַד רָמָה. וְכַבֵּשׁ כַּמָּה מְדִינוֹת, וְהָיָה
חָכֵם גְּדוֹל.

סיפורי מעשיות

וּמַחְמַת שְׁהִיָּה מַחְזִיק בְּתַקְפָּה יָדוֹ אֶת הַשָּׂרִי
מְלוּכָה, יַעֲצוּ עָלָיו וְנִתְקַשְּׂרוּ לְפַל עָלָיו וּלְהַכְרִית
אוֹתוֹ וְאֶת זֶרְעוֹ.

וְהָיָה בֵּין הַשָּׂרִים אֶחָד מֵהָאֲנוּסִים, וַיֵּשֶׁב עֲצָמוֹ:
'הֲלֹא מִפְּנֵי מָה אֲנִי אָנוּס? מַחְמַת שְׁהִיִּיתִי חָם
עַל הוֹנֵי וּרְכוּשֵׁי, עֲכָשׂוּ שְׁיֵהִיָּה הַמְּדִינָה בְּלֹא
מֶלֶךְ, יִהְיֶה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלָעוּ, כִּי אִי
אֶפְשָׁר שְׁיֵהִיָּה מְדִינָה בְּלֹא מֶלֶךְ, עַל כֵּן יַעֲזֹ
בְּעֲצָמוֹ לִילֵךְ וּלְהַגִּיד לְמֶלֶךְ בְּלִי יַדֵּיעָתָם. וְהִלְךְ
וְהַגִּיד לְמֶלֶךְ שֶׁנִּתְקַשְּׂרוּ עָלָיו כַּנִּ"ל.

וְהִלְךְ הַמֶּלֶךְ וְנָסָה אִם אִמַּת הַדְּבָר, וְרָאָה
שֶׁהוּא אִמַּת, וְהֶעֱמִיד שֹׁמְרִים - בְּאוֹתוֹ לִילָה
שֶׁנִּפְּלוּ עָלָיו תְּפֹסוּ אוֹתָם, וְדָן אוֹתָם כָּל אֶחָד
כְּפִי מִשְׁפָּטוֹ.

עָנָה הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לְהַשָּׁר הָאָנוּם הֲנִי לֵ: "אִיזָה
 כְּבוֹד אֶתֶן לָךְ בְּשָׁבִיל זֶה שֶׁהִצַּלְתָּנִי וְאֵת זְרַעִי?
 אִם אֶמֶר לַעֲשׂוֹת אוֹתְךָ שָׂר, הֲרִי אֶתָּה בְּלֹא
 זֶה שָׂר; וְאִם לִתֵּן לָךְ מְעוֹת, יֵשׁ לָךְ. אָמַר אִיזָה
 כְּבוֹד אֶתָּה רוֹצֵה, וְאֶעֱשֶׂה לָךְ"

עָנָה הָאָנוּם וְאָמַר: "אֲבָל תַּעֲשֶׂה לִּי מָה
 שְׂאֵמַר?" אָמַר הַמֶּלֶךְ: "הֵן", אָמַר: "הַשְּׁבַע לִי
 בְּכַתְרְךָ וּמַלְכוּתְךָ" וּנְשָׁבַע לוֹ. עָנָה וְאָמַר (הָאָנוּם
 הֲנִי לֵ): "עֵקֶר כְּבוֹדִי שְׂאֵהֶיָה רֵשָׁאִי לְהִיּוֹת יְהוּדִי
 בְּפִרְהָסִיא - לְהַנִּיחַ טְלִית וּתְפִלִּין בְּפִרְהָסִיא".
 וְחָרָה לְהַמֶּלֶךְ מְאֹד, מִחֲמַת שֶׁבְּכָל מְדִינָתוֹ אֵינָם
 רֵשָׁאִים לְהִיּוֹת יְהוּדִים, אֲבָל לֹא הָיָה לוֹ בְּרָרָה
 - מִחֲמַת הַשְּׁבוּעָה.

בְּבִקְר הֶלֶךְ הָאָנוּם וְהַנִּיחַ טְלִית וּתְפִלִּין
 בְּפִרְהָסִיא.

אַחַר כֵּן מֵת הַמֶּלֶךְ, וְנַעֲשֶׂה בְנוֹ מֶלֶךְ. וְהוּא
הִתְחִיל לְהִנְהִיג מְדִינָתוֹ בְּרַבּוֹת, מִחֲמַת שְׂרָאָה
שֶׁרָצוּ לְהַכְרִית אֶת אָבִיו בְּנִ"ל. וְכַבֵּשׁ מְדִינֹת
רַבּוֹת, וְהָיָה חָכֵם גָּדוֹל מְאֹד.

וְצֹוּה לְקַבֵּץ וְלִקְרוֹת אֶת כָּל הַחֻזִּי פּוֹכְבִים
שֶׁיִּגִּידוּ מֵאִיזָה דָבָר יוּכַל לְהִיּוֹת נִכְרַת זֶרְעוֹ?
כִּדִּי שֶׁיִּשְׁמַר מְזֻזָּה. וְאָמְרוּ לוֹ: שֶׁזֶרְעוֹ לֹא יִכְרַת
- רַק שֶׁיִּשְׁמַר מִשּׁוֹר וְשָׂה. וְכָתְבוּ זֹאת בְּסֵפֶר
הַזְּכוּרֹנוֹת.

וְצֹוּה לְבָנָיו שֶׁיִּנְהִגוּ גַם בֵּן כְּמוֹתוֹ - בְּדַרְךְ רַבָּה,
וּמַת.

וְנַעֲשֶׂה בְנוֹ מֶלֶךְ, וְהִתְחִיל לְנַהֵג בְּיַד רָמָה
וּבְחָזֶק כְּמוֹ זִקְנֹו [סְבוֹ] וְכַבֵּשׁ מְדִינֹת רַבּוֹת. וְנִפְלַ
עַל חֲכָמָה, וְצֹוּה לְהַכְרִיז: שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּמְדִינָתוֹ

שׁוֹר וְשָׂה - כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה נִכְרַת זְרַעוֹ. עַל כֵּן
אֵין לוֹ מוֹרָא מִשׁוּם דְּבַר וְנִהַג מְדִינַתוֹ בְּרָמָה.

וְנַעֲשֶׂה חָכֶם גְּדוֹל מְאֹד. וְנַפֵּל עַל חֲכָמָה לְכַבֵּשׁ
אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּלֹא מִלְחָמָה:

כִּי יֵשׁ שְׁבַעַה חֲלָקֵי עוֹלָם - שְׁהָעוֹלָם נִתְחַלֵּק
לְשִׁבְעָה חֲלָקִים, וְיֵשׁ שְׁבַע כּוֹכְבֵי לְכַת - שְׁכָל
כּוֹכַב מְאִיר בְּחֵלֶק מִחֲלָקֵי הָעוֹלָם, וְיֵשׁ שְׁבַעַה
מֵינֵי מִתְכוֹת - שְׁכָל אַחַת מִשְׁבַּע כּוֹכְבֵי לְכַת
מְאִיר בְּמִין מִתְכַת אֶחָד.

וְהַלֵּךְ וְקַבֵּץ כָּל הַשְּׁבַעַה מֵינֵי מִתְכוֹת, וְצֹוּה
לְהַבִּיא כָּל הַפְּאֲטָרְעֵטִין [דמות דיוקן] שֶׁל כָּל
הַמְּלָכִים שֶׁהֵם שֶׁל זָהָב שְׁתוּלִין בְּפִלְטָרִין [ארמון]
שֶׁלָּהֶם. וְעֲשֶׂה מְזֵה אָדָם, רֵאשׁוֹ שֶׁל זָהָב וְגוֹפּוֹ
שֶׁל כֶּסֶף, וְכֵן שְׁאָר הָאֵיבָרִים מִמֵּינֵי מִתְכוֹת
הָאַחֲרִים. וְהָיָה בְּאוֹתוֹ הָאָדָם כָּל הַשְּׁבַעַה מֵינֵי

מתכות. והעמיד אותו על הר גבוה, והיו כל השבעה פוכבי לכת מאירין באותו (דמות) האדם. וכשהיה אדם צריך לאיזה עצה או איזה משא ומתן - אם לעשותו אם לאו, היה עומד נגד אותו האיבר של המין מתכת השך לחלק העולם שהוא משם, והיה חושב בדעתו אם לעשות אם לאו, וכשהיה צריך לעשות, היה מאיר ומזריח אותו האיבר, ואם לאו, היה נחשף האבר. (כל זה עשה המלך הנ"ל). ועל ידי זה היה כובש כל העולם, ואסף ממון רב.

ואותו הדמות אדם לא היה מסגל להנ"ל, רק (באפן ובתנאי) שיהיה המלך משפיל גאים ומגביה שפלים.

והלך ושלח פקדות (הינו אוקאזין) עבור כל היעדניראלין [קציני צבא בכירים] ושאר השרים

משלים וסיפורים

שֵׁשׁ לָהֶם הַתְּמִנּוֹת וְאוֹרְדִיר"ש [אותות
הצמיינות], וּבָאוּ כָלָם, וְהִשְׁפִּיל אֹתָם, וְלָקַח
מֵהֶם הַהַתְּמִנּוֹת שְׁלָהֶם, אֲפִלוּ אוֹתָן שֶׁהָיוּ לָהֶם
הַתְּמִנּוֹת שֶׁעָבְדוּ אֶצֶל אָבִי אָבִי זְקֵנוּ לָקַח מֵהֶם.
וְהַגְּבִיָּה שְׁפָלִים וְהַעֲמִיד אוֹתָם תַּחֲתֵיהֶם.

בְּתוֹכְכֶם הָיָה הַשָּׂר הָאָנוּס הַגִּ"ל (הֵינּוּ שֶׁהוּא
הָיָה בְּתוֹךְ הַשָּׂרִים שֶׁהַמֶּלֶךְ הָיָה עוֹסֵק לְהַשְׁפִּילָם)
וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ: "מָהוּ הַשָּׂרָרוֹת וְהַהַתְּמִנּוֹת
שֶׁלָּךְ?" הַשֵּׁב לוֹ: "הַשָּׂרָרוֹת שְׁלִי הוּא שֶׁאֵהִיָּה
רִשְׁאֵי לְהִיּוֹת יְהוּדֵי בְּפְרָהֶסְיָא, בְּשִׁבִיל אוֹתָהּ
הַטּוֹבָה שֶׁעָשִׂיתִי לְזִקְנֶךָ" (כַּנ"ל). וְלָקַח מֵאוֹתוֹ
זֹאת, וְחָזַר וְנַעֲשָׂה אָנוּס.

בַּעַם אַחַת שָׁכַב הַמֶּלֶךְ לִישָׁן וְרָאָה בְּחִלּוֹם
שֶׁהַשָּׂמַיִם זָכִים, וְרָאָה כָּל הַשָּׁנִים עֹשֵׂר מְזֻלוֹת,

סיפורי מעשיות

וְרָאָה שְׁשׂוּר וְשָׂה שְׁיִישׁ בֵּין הַמְּזֹלוֹת - הֵם
מִשְׁחָקִים מִמֶּנּוּ.

וְהַקִּיץ בְּכַעַס גָּדוֹל וְנִפְחָד מְאֹד, וְצִוָּה לְהָבִיא
אֶת סֵפֶר הַזְּכוּרוֹנוֹת, וְרָאָה פְּתוּב בּוֹ: שֶׁעַל יְדֵי
שׂוּר וְשָׂה יִהְיֶה נִכְרַת זִרְעוֹ, וְנִפְּל עָלָיו פֶּחַד
גָּדוֹל; וְסֵפֶר לְהַמְלִכָה, וְנִפְּל עָלֶיהָ וְעַל בְּנֵיהָ גַם
כִּן פֶּחַד גָּדוֹל. וַתִּפְּעֶם רוּחוֹ מְאֹד. וְקָרָא לְכָל
הַפּוֹתְרֵי חֲלוּמוֹת, וְכָל אֶחָד הָיָה פֹתֵר לְעַצְמוֹ,
וְלֹא הָיָה קוֹלֵן נִכְנָם בְּאָזְנוֹ. וְנִפְּל עָלָיו פֶּחַד גָּדוֹל
מְאֹד.

וּבָא אֵלָיו חָכֵם אֶחָד וְאָמַר לוֹ שְׁיִישׁ לוֹ קִבְּלָה
מֵאָבִיו: הַיּוֹת שְׁיִישׁ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁנָּיִם וְחַמְּשָׁה
מֵינֵי תְהַלּוּכוֹת הַשָּׁמַשׁ. וַיֵּשׁ מְקוֹם שְׁכָל הַשָּׁלֵשׁ
מֵאוֹת וְשִׁנָּיִם וְחַמְּשָׁה מֵינֵי תְהַלּוּכוֹת הַשָּׁמַשׁ
מִזְרִיחִים לְשֵׁם, וְשֵׁם גָּדֹל שֶׁבֵט בְּרוּל, וּמִי שְׁיִישׁ
לוֹ פֶּחַד, כְּשֶׁבָא לְהַשְׁכֵּם הַנִּלְ נִצּוֹל מִהַפֶּחַד.

משלים וסיפורים

והיטב להמלך. והלך עם אשתו ובניו וכל זרעו
למקום הנ"ל עם החכם הנ"ל.

ובאמצע הדרך עומד מלאך שהוא ממנה על
כעס (כי על ידי כעס בוראים מלאך המשחית, ואותו
מלאך הנ"ל הוא ממנה על כל המשחיתים) ושואלין
אותו הדרך.

כי יש דרך ישר לפני איש, ויש דרך שהוא מלא
טיט, ויש דרך שהוא מלא פחיתים ובורות, וכן
שאר דרכים; ויש דרך אחד שיש שם אש,
שארבע פרסאות מאותו האש נשרפים. ושאלו
לו (את המלאך הנ"ל) הדרך, ואמר להם: אותו
הדרך שיש שם האש.

והיו הולכים, והיה החכם מסתכל לפניו בכל
פעם אם יש שם אותו האש, כי היה לו קבלה
מאביו שיש שם אש כנ"ל. בתוך כך ראה

סיפורי מעשיות

הָאֵשׁ, וְרָאָה שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים דְּרֹךְ הָאֵשׁ מְלָכִים
וַיהוּדִים מְעַטְפִּים בְּטָלִית וּתְפֹלִין, (וְזֶה הָיָה מִחֲמַת
שֶׁהָיוּ אֶצֶל אוֹתָן הַמְּלָכִים יוֹשְׁבִים יְהוּדִים בְּמַדִּינַתְם, עַל כֵּן
הָיוּ יְכוּלִים לֵילֵךְ דְּרֹךְ הָאֵשׁ). וְאָמַר הֶחָכֵם לְהַמְלֹךְ:
"בְּאִשֶּׁר שָׁיֵשׁ קִבְלָהּ בְּיָדֵי שְׂאֲרָבַע פְּרָסָאוֹת
רְחוֹק מִן הָאֵשׁ נִשְׂרָפִים, עַל כֵּן אֵין אֲנִי רוֹצֶה
לֵילֵךְ עוֹד."

וְהַמְּלֹךְ חָשַׁב: מֵאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁשְּׂאֲרָ מְלָכִים
הוֹלְכִים שָׁם דְּרֹךְ הָאֵשׁ, עַל כֵּן אָמַר שׁוֹגֵם הוּא
יֵלֵךְ. וְעָנָה הֶחָכֵם: "אֲנִי יֵשׁ לִי קִבְלָהּ מֵאָבִי
כִּנְ"ל, עַל כֵּן אֵינִי רוֹצֶה לֵילֵךְ. אַתָּה, אִם רְצוֹנְךָ
לֵילֵךְ, לֵךְ!"

וְהַלֵּךְ הַמְּלֹךְ וְזָרְעוֹ, וְשָׁלַט בָּהֶם הָאֵשׁ, וְנִשְׂרַף
הוּא וְזָרְעוֹ, וְנִכְבְּרָתוֹ כָּלָם.

כְּשָׁבָא הַחֶכֶם לְבֵיתוֹ, הָיָה תְמוּנָה בְּעֵינֵי
הַשָּׂרִים: "הֲלֹא הָיָה נִשְׁמָר מִשּׁוֹר וְשָׂה, וְאֵיךְ בָּא
שִׂיחָהּ נִכְרַת הוּא וְזָרְעוֹ?"

עָנָה הָאָנוּס וְאָמַר: "עַל יְדֵי נִכְרַת, כִּי הַחֲזוּי
כּוֹכְבִים רָאוּ וְלֹא יָדְעוּ מָה רָאוּ, כִּי שׁוֹר עוֹשֵׂין
מֵעֶזְרוֹ תַּפְּלִין, וְשָׂה עוֹשֵׂין מִצְמָרוֹ צִיצִית לְטַלִּית,
וְעַל יְדֵיהֶם נִכְרַת הוּא וְזָרְעוֹ."

כִּי אוֹתָן הַמַּלְכִים שֶׁהָיוּ יְהוּדִים דָּרִים בְּמַדִּינַתָּם
- שֶׁמְלַבְּשִׁין בְּטַלִּית וְתַפְּלִין, הָיוּ הוֹלְכִים דֶּרֶךְ
הָאִישׁ וְלֹא הָיוּ נִזְוָקִים כָּלֵל, וְהוּא נִכְרַת עַל
יְדֵי שְׂלֵא הָיוּ רִשָּׁאִים יְהוּדִים שְׁלוֹבְשִׁין טַלִּית
וְתַפְּלִין לִישֵׁב בְּמַדִּינַתוֹ, וְעַל כֵּן הָיוּ הַשּׁוֹר וְשָׂה
שֶׁבְּמִזְלוֹת שׁוֹחֲקִים מִמֶּנּוּ, כִּי הַחֲזוּי כּוֹכְבִים רָאוּ
וְלֹא יָדְעוּ מָה רָאוּ.

וְנִכְרַת הוּא וְזָרְעוֹ, כַּנִּל.

מבן מלך שהיה מאבנים טובות

(מעשה קצר, העתקנו את כולו)

מַעֲשֵׂה בְּמֶלֶךְ אֶחָד שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ בָּנִים, וְהָלַךְ וְעָסַק בְּדֹאקטוֹרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיֶה מַלְכוּתוֹ נֶהְפֶּכֶת לְזָרִים, וְלֹא הוֹעִילוֹ לוֹ. וְגִזַּר עַל הַיְהוּדִים שְׂוִיתֶפֶלְלוּ בְּעִבּוּרוֹ שֶׁיְהִיוּ לוֹ בָּנִים. וְהָיוּ הַיְהוּדִים מִבְּקָשִׁים וּמִחֲפָשִׁים צָדִיק, כְּדֵי שְׂוִיתֶפֶלְלוּ וַיִּפְעַל שֶׁיְהִיוּ לוֹ בָּנִים.

וּבְקִשׁוֹ וּמִצֵּאוֹ צָדִיק גָּנוּז, וְאָמְרוּ לוֹ שְׂוִיתֶפֶלְלוּ שֶׁיְהִיוּ לְהַמֶּלֶךְ בָּנִים, וְעָנָה: שְׂאִינוּ יוֹדְעֵ כָּלָל. וְהוֹדִיעוּ לְהַמֶּלֶךְ, וְשָׁלַח הַמֶּלֶךְ פְּקֻדָתוֹ (שְׁקוֹרִין אוֹקֵאוֹ) אַחֲרָיו, וְהִבִּיאוּ אוֹתוֹ לְהַמֶּלֶךְ. וְהִתְחִיל הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּטוֹב: "הֲלֹא אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁיְהוּדִים הֵם בְּיַדִּי לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כְּרִצּוֹנִי, עַל כֵּן אֲנִי מִבְּקָשׁ מִמֶּךָ בְּטוֹב שְׂוִיתֶפֶלְלוּ שֶׁיְהִיוּ לִי

בָּנִים". וְהִבְטִיחַ לוֹ שְׂיִהְיֶה לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה וְלֹד,
וְהִלֵּךְ לְמָקוֹמוֹ.

וַיִּלְדָּה הַמַּלְכָּה בֵּת. וְהָיְתָה אוֹתָהּ הַבֵּת מַלְכָּה
יַפֶּת תֹּאֵר מְאֹד, וּכְשֶׁהָיְתָה בֵּת אַרְבַּע שָׁנִים
הָיְתָה יְכוּלָה כָּל הַחֲכָמוֹת וּלְזַמֵּר בְּכָלֵי שִׁיר,
וְהָיְתָה יוֹדַעַת כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְהָיוּ נוֹסְעִים
מְלָכִים מְכֹל הַמְּדִינֹת לְרֹאוֹתָהּ. וְהָיָה שְׂמֻחָהּ
גְּדוּלָה עַל הַמֶּלֶךְ.

אַחֵר כֶּךָ גִּבְסַף הַמֶּלֶךְ מְאֹד שְׂיִהְיֶה לוֹ בֵּן, כִּדִּי
שְׁלֵא תִהְיֶה מְסַבֶּת מַלְכוּתוֹ לְאִישׁ זָר. וַגִּזֹּר
שׁוּב עַל הַיְהוּדִים שְׂיִתְפַּלְלוּ שְׂיִהְיֶה לוֹ בֵּן. וְהָיוּ
מִבְּקָשִׁים וּמִחֲפָשִׁים אֶת הַצַּדִּיק הַגָּ'ל, וְלֹא מִצְאוּ
אוֹתוֹ, כִּי כָּבֵר גִּפְטָר. וּבְקִשׁוֹ עוֹד וּמִצְאוּ עוֹד צַדִּיק
גָּנוּז, וְאָמְרוּ לוֹ שְׂיִתֵּן לְהַמֶּלֶךְ בֵּן, וְאָמַר: שְׂאִינוּ
יֹדַע כְּלָל. וְהוֹדִיעוּ לְהַמֶּלֶךְ, וְאָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ גַּם
בֵּן כֶּנֶ"ל: "הֲלֹא הַיְהוּדִים בְּיַדִּי" וְכו' (כֶּנֶ"ל).

אמר לו החכם: "תוכל לעשות מה שאצווה?"
 אמר המלך: "הן". אמר לו החכם: "אני צריך
 שתביא כל המיני אבנים טובות; כי כל אבן
 טוב יש לו סגלה אחרת. אמר המלך: "אני
 אוציא חצי מלכותי כדי שיהיה לי בן".

והלך והביא לו כל מיני האבנים טובות,
 ולקחם החכם והדקם ולקח פוס יין ונתנם
 לתוכו, ונתן חצי הפוס להמלך לשתות וחציה
 להמלכה. ואמר להם: שיהיה להם בן שיהיה
 כלו מאבנים טובות, ויהיו בו כל הסגלות של
 כל האבנים טובות. והלך למקומו.

וילדה בן, ונעשה שמחה גדולה על המלך.
 והבן הנולד לא היה מאבנים טובות. כשהיה
 הבן בן ארבע שנים היה יפה תאר מאד וחכם
 גדול בכל החכמות, והיה יודע כל הלשונות,
 והיו נוסעים מלכים לראותו.

וְהִבַּת מִלֶּכָּה רָאֲתָה שְׂאִינָה חֲשׂוּבָה כָּל כָּךְ
 וְנִתְקַנָּאָה בּוֹ. רַק זֹאת הָיָה נִחְמָתָה: בְּאִשְׁר
 שְׂאוֹתוֹ הַצְּדִיק אָמַר שְׂיִהְיֶה כְּלוֹ מֵאֲבָנִים טוֹבוֹת
 - 'טוֹב שְׂאִינוֹ מֵאֲבָנִים טוֹבוֹת'.

פַּעַם אַחַת הָיָה הַבֵּן מִלֶּךְ מְחַתֵּךְ עֵצִים וְנִקְרָא
 בְּאִצְבָּעוֹ, וְרָצְתָה הַבֵּת מִלֶּכָּה לְכַרֵּךְ אֶת אִצְבָּעוֹ,
 וְרָאֲתָה שֵׁם אָבֵן טוֹב!, וְנִתְקַנָּאָה בּוֹ מְאֹד.

וְעָשְׂתָה עֲצֻמָּה חוֹלָה. וּבָאוּ כַּמָּה דְאֶקְטוֹרִים,
 וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת לָהּ רְפוּאָה, וְקָרְאוּ
 לְמַכְשָׁפִים. וְהָיָה שֵׁם מְכַשֵּׁף, וְגִלְתָּה לוֹ
 הָאֵמֶת - שֶׁהִיא עָשְׂתָה עֲצֻמָּה חוֹלָה כֵּן"ל.
 וְשָׂאֲלָה אוֹתוֹ: אִם יוּכַל לַעֲשׂוֹת כְּשׁוֹף לְאָדָם
 שְׂיִהְיֶה מְצָרֵעַ? אָמַר: "הֵן", אָמְרָה לוֹ: "אוּלַי
 יִבְקֶשׁ מְכַשֵּׁף שְׂיִבְטֵל הַכְּשׁוֹף וְיִתְרַפֵּא"? אָמַר
 הַמְכַשֵּׁף: "אִם יִשְׁלִיכּוּ הַכְּשׁוֹף אֶל הַמַּיִם, לֹא
 יוּכְלוּ לְבַטְלוֹ עוֹד".

וַעֲשֶׂתָהּ בֵּן. וְהִשְׁלִיכָהּ הַכְּשׁוּף אֶל הַמַּיִם.
 וְנַעֲשֶׂה הַבֶּן מֶלֶךְ מְצַרַע מְאֹד, (וְהָיָה לוֹ) עַל
 חֲטָמוֹ צָרַעַת וְעַל פָּנָיו וְעַל שְׂאֵר גּוּפוֹ. וְעַסַּק
 הַמֶּלֶךְ בְּדַקְטוֹרִים וּבַמְכַשְׁפִּים וְלֹא הוֹעִילוֹ. וְגִזַּר
 עַל הַיְהוּדִים שְׂוִיתָפְלָלוֹ, וּבִקְשׁוּ הַצַּדִּיק הַגִּזְלָל,
 וְהִבִּיאוּ אוֹתוֹ לַמֶּלֶךְ.

וְהַצַּדִּיק הַגִּזְלָל הָיָה מִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ:
 בְּאֲשֶׁר שֶׁהוּא הָיָה מִכְּמִיחַ שִׁיחֵיהֶּה הַבֶּן מֶלֶךְ כְּלוֹ
 מֵאֲבָנִים טוֹבוֹת וְלֹא הָיָה בֵּן, וְהָיָה טוֹעֵן לַה'
 יִתְבָּרַךְ: "הֵאֵם עָשִׂיתִי זֹאת בְּשִׁבִיל כְּבוֹדִי? לֹא
 עָשִׂיתִי כִּי אִם בְּשִׁבִיל כְּבוֹדְךָ, וְעַכְשָׁיו לֹא נִתְקַיַּם
 כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָתִי"

וּבֹא הַצַּדִּיק לְהַמֶּלֶךְ. וְהָיָה מִתְפַּלֵּל וְלֹא הוֹעִיל,
 וְהוֹדִיעוּ לוֹ שֶׁהוּא כְּשׁוּף.

וְהַצַּדִּיק הַגִּזְלָל הָיָה גְבוּהָ לְמַעְלָה מִן כָּל
 הַכְּשָׁפִים, וּבֹא הַצַּדִּיק וְהוֹדִיעַ לְהַמֶּלֶךְ: שֶׁהוּא

כְּשׁוֹף, וְשֶׁהַשְּׁלִיכוֹ הַכְּשׁוֹף לַמַּיִם, וְאִין תִּקְנָה
 לְהִבֵּן מִלֶּךְ כִּי אִם שִׁישְׁלִיכוֹ הַמְּכַשֵּׁף שֶׁעָשָׂה
 הַכְּשׁוֹף לַמַּיִם. אָמַר הַמֶּלֶךְ: "אֲנִי נֹתֵן לְךָ כָּל
 הַמְּכַשְׁפִּים לְהַשְׁלִיכֵם לַמַּיִם כִּדֵּי שִׁיתְרַפֵּא בְּנִי".

וְנִתְיַרְאֶה הַבַּת מִלִּפְנֵי, וְרָצְתָה אֶל הַמַּיִם
 לְהוֹצִיא הַכְּשׁוֹף מִן הַמַּיִם, כִּי הִיְתָה יוֹדַעַת הֵיכֵן
 מִנַּח הַכְּשׁוֹף, וְנִפְלְאָה אֶל הַמַּיִם. וְנַעֲשֶׂה רַעַשׁ
 גָּדוֹל: שֶׁהַבַּת מִלֶּךְ נִפְלְאָה אֶל הַמַּיִם. וּבֵא הַצַּדִּיק
 הַנִּזְכָּר וְאָמַר לָהֶם: שֶׁהִבֵּן מִלֶּךְ יִתְרַפֵּא.

וְנִתְרַפֵּא, וְנִתְיַבֵּשׁ הַצָּרַעַת וְנִפְלַ וְנִקְלַף כָּל
 הָעוֹר מִמֶּנּוּ וְנַעֲשֶׂה מֵאֲבָנִים טוֹבוֹת כְּלוֹ. וְהָיָה
 לוֹ כָּל הַסְּגָלוֹת שֶׁל כָּל הָאֲבָנִים טוֹבוֹת.

(הֵינּוּ כִּי אַחֵר שֶׁנִּקְלַף הָעוֹר אִזּוֹ נִתְגַּלָּה וְנִרְאָה שֶׁהִבֵּן מִלֶּךְ
 הוּא כְּלוֹ מֵאֲבָנִים טוֹבוֹת, כַּאֲשֶׁר אָמַר הַצַּדִּיק הַנִּזְכָּר)

ממלך עניו

(מעשה קצר, העתקנו את כולו)

**מַעֲשֵׂה בַמֶּלֶךְ אַחֵד. וְהָיָה לוֹ חָכָם. אָמַר
הַמֶּלֶךְ לְהַחֲכָם: "בְּאִשֶּׁר שֵׁשׁ מֶלֶךְ שָׁחַתְתָּם
עֲצָמוֹ שֶׁהוּא: גְּבוּר גָּדוֹל וְאִישׁ אֲמַת וְעָנְיוֹ."**

וְהִנֵּה, גְּבוּר - אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא גְּבוּר, מִחַמַּת
שְׁסָבִיב מְדִינָתוֹ הוֹלֵךְ הַיָּם, וְעַל הַיָּם עוֹמְדִים
חֵיל עַל סְפִינּוֹת עִם הוֹרְמָאטִים [תוֹתָחִים] וְאֵינָם
מְנִיחִים לְהִתְקַרֵּב; וְלִפְנֵים מִן הַיָּם יֵשׁ מְקוֹם
שְׁטוּבָעִין בּוֹ שְׁקוֹרִין 'זוּמַפּ' [בִּיצָה טוֹבַעֲנִית]
גָּדוֹל סְבִיב הַמְּדִינָה, שְׂאִין שָׁם כִּי אִם שְׁבִיל
קָטָן, שְׂאִינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ שָׁם כִּי אִם אָדָם אַחֵד;
וְגַם שָׁם עוֹמְדִים הוֹרְמָאטִים, וְכִשְׂיָבֵא אַחֵד
לְהִלָּחֵם, מוֹרִים עִם הַהוֹרְמָאטִים, וְאִי אֶפְשֶׁר
לְהִתְקַרֵּב לְשָׁם.

אֵךְ מֵה שְׁחוֹתֶם עֲצְמוּ: אִישׁ אָמַת וְעָנּוּ, זֶה
 אֵינִי יוֹדֵעַ. וְאֵנִי רוֹצֵה שְׁתָּבִיא אֵלַי הַפֶּאֶטְרַעַט
 [דמות דיוקן] שֶׁל אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ, (כִּי יֵשׁ לְהַמֶּלֶךְ כָּל
 הַפֶּאֶטְרַעַטִּין שֶׁל כָּל הַמְּלָכִים) וְהַפֶּאֶטְרַעַט שֶׁלוֹ
 לֹא נִמְצָא אֵצֶל שׁוֹם מֶלֶךְ, כִּי הוּא נִסְתָּר מִבְּנֵי
 אָדָם, כִּי הוּא יוֹשֵׁב תַּחַת כְּלֵה, וְהוּא רְחוֹק מִבְּנֵי
 מְדִינָתוֹ.

הַלֵּךְ הַחֶכֶם אֶל הַמְּדִינָה. אָמַר הַחֶכֶם בְּדַעְתּוֹ:
 שְׁצַרִּיךְ לוֹ לֵידַע מַהוּת הַמְּדִינָה, וְעַל יְדֵי מַה
 יֵדַע הַמַּהוּת שֶׁל הַמְּדִינָה? עַל יְדֵי הַקְּאֵטְאוּיִשׁ
 שֶׁל הַמְּדִינָה (הֵינּוּ עֲנִינֵי צְחוּק, שְׁקוֹרִין קְאֵטְאוּיִשׁ) כִּי
 כְּשֶׁצַּרִּיכִים לֵידַע דָּבָר, צְרִיכִים לֵידַע הַקְּאֵטְאוּיִשׁ
 שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר.

(כִּי יֵשׁ כַּמָּה מֵינֵי קְאֵטְאוּיִשׁ: יֵשׁ אֶחָד שֶׁמְכֻּנֵּן בְּאָמַת לְהַזִּיק
 לְחֵבְרוֹ בְּדַבָּרוֹ וּכְשֶׁחֵבְרוֹ מְקַפֵּיד עָלָיו, אָמַר לוֹ: "אֵנִי
 מְצַחֵק", כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב: "כְּמַתְּ לַהֲלֵה" וְכוּ'. וְאָמַר: "הֲלֵא

סיפורי מעשיות

מִצַּחֵק אָנִי". וְכֵן יֵשׁ אֶחָד שְׂמֵת־כּוֹן בְּדַרְדֵּךְ צָחוּק, וְאֵף עַל פִּי
כֵן חִבְרוּ גִזּוֹק עַל יְדֵי דְבָרָיו. וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה מֵיָנִי קֵאֲטָאוּיֵשׁ.
וְיֵשׁ בְּכָל הַמְּדִינֹת מְדִינָה שְׂבוּלָלֶת כָּל הַמְּדִינֹת, וּבְאוֹתָהּ
הַמְּדִינָה יֵשׁ עִיר אֶחָד שְׂבוּלָלֶת כָּל הָעִירוֹת שֶׁל כָּל
הַמְּדִינָה שְׂבוּלָלֶת כָּל הַמְּדִינֹת, וּבְאוֹתָהּ הָעִיר יֵשׁ בֵּית
אֶחָד שְׂבוּלָלֶת כָּל הַבָּתִּים שֶׁל כָּל הָעִיר שְׂבוּלָלֶת כָּל
הָעִירוֹת שֶׁל הַמְּדִינָה שְׂבוּלָלֶת כָּל הַמְּדִינֹת, וְשֵׁם יֵשׁ
אָדָם שְׂפָלוֹל מִכָּל הַבֵּית וְכוּ', וְשֵׁם יֵשׁ אֶחָד שְׁעוֹשֶׂה כָּל
הַלִּיצָנוֹת וְהַקֵּאֲטָאוּיֵשׁ שֶׁל הַמְּדִינָה).

וְלִקַּח הַחֶכֶם עִמּוֹ מָמוֹן רַב, וְהִלֵּךְ לְשֵׁם. וְרָאָה
שְׁעוֹשִׂים כַּמָּה מֵיָנִי לִיצָנוֹת וּצְחוּק, וְהִבִּין
בְּהַקֵּאֲטָאוּיֵשׁ שֶׁהַמְּדִינָה כְּלָה מְלֵאָה שְׂקָרִים
מִתְחַלָּה וְעַד סוֹף; כִּי רָאָה שְׁעוֹשֵׂי צָחוּק: אֵיךְ
מְאֲנִים וּמְטַעִים בְּנֵי אָדָם בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן, וְאֵיךְ
הוּא בָּא לְדוֹן בְּהַמְּאֲנִי־טְרַאט [עֲרֻכָּא נְמוּכָה]
וְשֵׁם כֵּלֹ' שְׂקָר וּמְקַבְּלִין שׁוּחַד; וְהוֹלֵךְ לְהַסְאֲנֵד
[עֲרֻכָּא גְבוּהָ יוֹתֵר] הַגְּבוּהָ יוֹתֵר, וְגַם שֵׁם כֵּלֹ'

שָׁקֵר; וְהָיוּ עוֹשִׂים בְּדַרְךְ צָחוּק אֵן שְׁמַעְלִין
[הצגה] מְכַל הַדְּבָרִים הַלְלוּ.

וְהַבֵּין הַחֶכֶם בְּאוֹתוֹ הַצָּחוּק שֶׁהַמְּדִינָה כְּלָה
מִלְּאָה שְׁקָרִים וְרַמְאוֹת, וְאֵין בָּהּ שׁוֹם אִמְתּוּ.
וְהַלֵּךְ וְנִשָּׂא וְנָתַן בְּהַמְּדִינָה, וְהַנִּיחַ עֲצָמוֹ
לְהוֹנוֹת אוֹתוֹ בְּהַמְּשָׂא וּמָתַן, וְהַלֵּךְ לְדוֹן לְפָנָי
הָעֶרְפָּאוֹת, וְהֵם כָּלֵם מִלְּאִים שְׁקָר וּשְׁחָדִים
וּבִיּוֹם זֶה נָתַן לָהֶם שַׁחַד, לְמַחֵר לֹא הַפִּירוּהוּ,
וְהַלֵּךְ לְעֶרְפָּאוֹת גְּבוּהַ יוֹתֵר וְגַם שָׁם כֵּלּוֹ שְׁקָר,
עַד שֶׁבָּא לְפָנָי הַסְּאֵנְאֵט [עֶרְכָּאָה עֲלִיוֹנָה יוֹתֵר] וְגַם
הֵם מִלְּאִים שְׁקָר וּשְׁחָדִים. עַד שֶׁבָּא אֶל הַמֶּלֶךְ
בְּעֲצָמוֹ.

וּכְשֶׁבָּא אֶל הַמֶּלֶךְ, עָנָה וְאָמַר: "עַל מִי אַתָּה
מֶלֶךְ? שֶׁהַמְּדִינָה מִלְּאָה שְׁקָרִים כְּלָה - מִתְחַלָּה
וְעַד סוֹף, וְאֵין בָּהּ שׁוֹם אִמְתּוּ" וְהִתְחִיל לְסַפֵּר
כָּל הַנְּשָׁקָרִים שֶׁל הַמְּדִינָה.

וּבְשֵׁהַמֶּלֶךְ שָׁמַע דְּבָרָיו, הִרְפִּין אָזְנוֹ אֵצֶל
הַיּוֹלָזִן לְשָׁמַע דְּבָרָיו, כִּי הָיָה תְּמוּנָה לְהַמֶּלֶךְ
שֶׁיִּמָּצָא אִישׁ שִׂיזָדַע מִכָּל הַשִּׁקְרִים שֶׁל הַמְּדִינָה.
וְהַשָּׂרִי מְלוּכָה שֶׁשָּׁמְעוּ דְּבָרָיו הָיוּ כּוֹעִסִים עָלָיו
מְאֹד, וְהוּא הָיָה מְסַפֵּר וְהוֹלֵךְ הַשִּׁקְרִים שֶׁל
הַמְּדִינָה.

עָנָה וְאָמַר (הַחֲכָם הַגָּדוֹל): "וְהָיָה רָאוּי לֵאמֹר שְׁגָם
הַמֶּלֶךְ כְּמוֹתָם - שֶׁהוּא אֲהַב שִׁקְרָא כְּמוֹ הַמְּדִינָה,
אֵךְ מְזֵה אֲנִי רֹאֶה אֵיךְ אֲתָה אִישׁ אַמֶּת, וּבְשִׁבִיל
זֶה אֲתָה רְחוּק מֵהֶם - מִחֲמַת שְׂאִין אֲתָה יְכוּל
לְסַבֵּל הַשִּׁקְרָא שֶׁל הַמְּדִינָה". וְהִתְחִיל לְשַׁבַּח
הַמֶּלֶךְ מְאֹד מְאֹד.

וְהַמֶּלֶךְ, מִחֲמַת שֶׁהָיָה עֵנְיוֹ מְאֹד, וּבְמִקּוֹם
גְּדֻלָּתוֹ שֶׁם עֲנֻתָנוֹתוֹ, כִּי כֵן דֶּרֶךְ הָעֵנְיוֹ, שֶׁבְּכָל
מָה שֶׁמְשַׁבְּחִין וּמְגַדְּלִין אוֹתוֹ יוֹתֵר, נַעֲשֶׂה קִטְזֵן

משלים וסיפורים

וְעָנִיו יוֹתֵר; וּמַחֲמַת גְּדֹל הַשִּׁבְחָה שֶׁל הַחֶכֶם,
שִׁשְׁבַח וְגִדּוֹל אֶת הַמֶּלֶךְ, בָּא הַמֶּלֶךְ בְּעֲנוּוֹת
וְקִטְנוּת מְאֹד, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה אֵין מִמֶּשׁ; וְלֹא הָיָה
יָכוֹל לְהִתְאַפֵּק, וְהַשְׁלִיךְ אֶת הַוִּילּוֹן לְרֹאוֹת אֶת
אוֹתוֹ הַחֶכֶם, מִי הוּא זֶה שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וּמִבֵּין כָּל
זֹאת.

וְנִתְגַּלָּה פָּנָיו, וְרָאָה אוֹתוֹ הַחֶכֶם, וְהִבִּיא
הַפֶּאֶטְרֵעַט שֶׁלוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ.

מזבוב ועכביש

(מעשה קצר, העתקנו את כולו)

עָנָה וְאָמַר: אֲסַפֵּר לָכֶם כָּל הַנְּסִיעָה שְׁלִי שֶׁהָיָה לִי:

מִמַּעֲשֵׂה בַמֶּלֶךְ אַחַד, שֶׁהָיוּ עָלָיו כַּמָּה מְלַחְמוֹת כְּבִדּוֹת וְכַבֵּשׂ אוֹתָם, וְלָקַח שְׂבוּיִים הַרְבֵּה.

בְּתוֹךְ דְּבָרָיו שֶׁהִתְחִיל לְסַפֵּר זֹאת הַמַּעֲשֵׂה עָנָה וְאָמַר בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: תֹּאמְרוּ שְׂאֲסַפֵּר לָכֶם הַכֹּל וְתוֹכְלוּ לְהַבִּין.

וְהָיָה הַמֶּלֶךְ עוֹשֶׂה סְעֵדָה גְּדוֹלָה (שְׁקוֹרִין בְּאֵיל) בְּכָל שָׁנָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁכַּבֵּשׂ הַמְּלַחְמָה, וְהָיוּ שָׂם עַל הַבְּאֵיל כָּל הַשָּׂרִי מְלוֹכָה וְכָל הַשָּׂרִים כְּדָרֵךְ הַמְּלָכִים. וְהָיוּ עוֹשִׂין שָׂם עֲנִינֵי צְחוּק, (שְׁקוֹרִין קוֹמְעֵדִים, הַצְּנוֹת) וְהָיוּ מְשַׁחֲקִים וְצוֹחֲקִים

משלים וסיפורים

מִכָּל הָאֲמוֹת, מֵהַיִּשְׁמַעְאֵל וּמִכָּל הָאֲמוֹת. וְהָיוּ
עוֹשִׂים וּמַעֲקָמִים בְּדֶרֶךְ שְׁחֹק בְּדֶרֶךְ הַנְּמוּס
וְהַהֲנָהֲגָה שֶׁל כָּל אֲמָה. וּמִן הַסֵּתֶם מִיִּשְׂרָאֵל גַּם
בֵּן הָיוּ עוֹשִׂין הַשְּׁחֹק.

וְצֹוּה הַמֶּלֶךְ לְהָבִיא לוֹ הַסֵּפֶר שֶׁהָיָה כְּתוּב בּוֹ
הַנְּמוּסִים וְהַהֲנָהֲגָה שֶׁל כָּל אֲמָה וְאֲמָה. וּבְכָל
מָקוֹם שֶׁהָיָה פֶתַח אֶת הַסֵּפֶר, הָיָה רֹאֵה שְׁכֶתוּב
בּוֹ הַהֲנָהֲגָה וְהַנְּמוּסִים שֶׁל הָאֲמָה, בְּדֶרֶךְ שֶׁהָיוּ
עוֹשִׂין בְּעֵלֵי הַשְּׁחֹק מִמֶּשׁ (כִּי מִסְתַּמָּא גַּם זֶה
שֶׁעָשָׂה הַצְּחֹק וְהַקְּאֻמְעֵדִיא רֹאֵה גַּם בֵּן אֶת הַסֵּפֶר הַנִּל).

וּבִתְוֹךְ שֶׁהָיָה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל הַסֵּפֶר, רֹאֵה
שֶׁהָיָה עֶכְבִּישׁ, (הַנִּקְרָא שְׁפִין), שֶׁהָיָה מְרַחֵשׁ
עַל צִדֵי הַסֵּפֶר, דִּהְיִנּוּ עַל חֲדָי הַדְּפִין, וּמִצַּד
הַשְּׁנַי הָיָה עוֹמֵד זָבֹוב. מִן הַסֵּתֶם לְהִיכֵן הוֹלֵךְ
הָעֶכְבִּישׁ? - אֵל הַזָּבֹוב!

וּבְתוֹךְ שְׁהִיָּה הָעֶכְבִּישׁ מְרַחֵשׁ וְהוֹלֵךְ אֶל
הַזְּבוּב, בָּא רוּחַ וְהָרִים אֶת הַדָּף מִן הַסֶּפֶר, וְלֹא
הָיָה הָעֶכְבִּישׁ יָכוֹל לַיִלֵךְ אֶל הַזְּבוּב; וְחֹזְרָה
לְאַחֲרֶיהָ. וְעָשְׂתָה עֲצָמָה בְּעֶרְמָה כְּאֵלוֹ הִיא
חֹזְרֶת וְאִינָה רוֹצֶה עוֹד לַיִלֵךְ אֶל הַזְּבוּב. וְחֹזֵר
הַדָּף לְמִקוּמָהּ, וְחֹזְרָה הָעֶכְבִּישׁ לַיִלֵךְ אֶל הַזְּבוּב,
וְאִזֵּי שׁוֹב הָרִים הַדָּף וְלֹא הַנִּיחָהּ, (הִינֵנו שֶׁהַדָּף חֹזֵר
וְהָרִים אֶת עֲצָמוֹ, וְלֹא הַנִּיחַ אֶת הָעֶכְבִּישׁ לַיִלֵךְ אֶל הַזְּבוּב)
וְחֹזְרָה, וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים.

אַחַר כֵּן שׁוֹב חֹזְרָה הָעֶכְבִּישׁ לַיִלֵךְ אֶל הַזְּבוּב,
וְהִיָּתָה מְרַחֶשֶׁת וְהוֹלֶכֶת, עַד שֶׁכָּבַר חֲטָפָה
עֲצָמָה בְּרָגַל אֶחָד עַל הַדָּף. וְשׁוֹב הָרִים הַדָּף
אֶת עֲצָמוֹ, וְהִיא כָּבַר הִיָּתָה עַל הַדָּף קָצֵת,
וְאִזֵּי הַנִּיחַ הַדָּף אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרִי, עַד שֶׁנִּשְׁאַרָה
הָעֶכְבִּישׁ תַּחְתּוֹ בְּחָלָל בֵּין דָּף לְדָף, וְהִיָּתָה
מְרַחֶשֶׁת שָׁם, וְנִשְׁאַרָה מִטָּה מִטָּה עַד שֶׁלֹּא

משלים וסיפורים

גִּשְׂאָר מִמְּנָה כָּלוּם. (וְהַזְכוּב, לֹא אֶסְפֵּר לָכֶם מָה שֶׁהָיָה בָּהּ).

וְהַמְּלֶךְ הָיָה רֹאֵה כָּל זֶה, וְהָיָה מִתְמִיָּה עֲצוּמוֹ, וְהִבִּין שְׂאִין זֶה דְּבַר רַק, רַק שְׂמֵרָאִין לוֹ אִיזָה דְּבַר (וְכָל הַשָּׂרִים רְאוּ שֶׁהַמְּלֶךְ מְסַתְּפֵל וּמִתְמִיָּה עַל זֶה). וְהִתְחִיל לְחַשֵּׁב בְּזֶה 'מָה זֶה וְעַל מָה זֶה?' וְנִתְנַמְּנִים עַל הַסֵּפֶר.

וְחָלַם לוֹ: שֶׁהָיָה בִּידוֹ אָבֵן טוֹב (שְׁקוֹרִין הַדּוּמִיט) וְהָיָה מְסַתְּפֵל בּוֹ, וְהָיוּ יוֹצְאִין מִמֶּנּוּ גְזֻמוֹת [הַרְבֵּה] אֲנָשִׁים, וְהַשְּׁלִיף מִידוֹ הַדּוּמִיט.

וְהַדְּרֹךְ אֵצֶל הַמְּלָכִים, שֶׁתּוֹלָה עַל גְּבִיָּהֶם הַפֶּאטְרֵעַט [רְמוֹת דְּיוֹקָן] שָׁלוֹ, וְעַל גְּבִי הַפֶּאטְרֵעַט תּוֹלָה הַכֶּתֶר. וְהָיוּ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים, הַיּוֹצְאִין מִן הַדּוּמִיט, לוֹקְחִין אֶת הַפֶּאטְרֵעַט וְחִתְּכוּ אֶת רֵאשׁוֹ, וְאַחַר כֵּךְ לָקְחוּ אֶת הַכֶּתֶר

והשליכו לתוך הרפּש (כל זה חלם לו) והיו אותן האנשים רצים אליו להרגו. והרים עצמו דף מן הספר הנ"ל שהיה שוכב עליו, והגן לפניו, ולא יכלו לעשות לו מאומה, והלכו ממנו. ואחר כך חזר הדף למקומו, ושוב היו רצים להרגו, וחזר והרים הדף כנ"ל. וכן היה כמה פעמים.

והיה משתוקק מאד לראות איזה דף שמוגן עליו, מאיזה נמוסים של איזה אמה פתוב עליו; והיה מתירא להסתכל, והתחיל לצעק: "חבל, חבל". ושמעו כל השרים שהיו יושבים שם, והיו חפצים להקיצו, אך אין זה נמוס להקיץ את המלך. והיו מבים סביבותיו כדי להקיצו, ולא היה שומע.

בתוך כך בא אליו הר גבוה ושאל אותו: "מה אתה צועק כל כך, שזה זמן רב שאני ישן, ולא הקיץ אותי כלום, שום דבר, ואתה הקיצות

אותי?" אָמַר לוֹ: "וְלֹא אֶצְעֵק? שֶׁהֵם קָמִים
עָלַי לְהַרְגֵנִי?! רַק שְׁזֵה הַדָּף מִגַּן עָלַי", הִשִּׁיב לוֹ
הָהָר: "אִם זֶה הַדָּף מִגַּן עָלֶיךָ, אֵינְךָ אֶתָּה צָרִיךְ
לְהִתִּירָא מִשּׁוּם דְּבָר, כִּי גַם עָלַי קָמִים הַרְבֵּה
שְׁנָאִים, רַק זֶה הַדָּף מִגַּן עָלַי. בֹּא וְאַרְאֵךְ."

וְהִרְאָה לוֹ שֶׁסָּבִיב הָהָר עוֹמְדִים אֲלָפִים
וְרַבְבוֹת שְׁנָאִים וְעוֹשִׂים סְעָדוֹת וְשִׁמְחִים, וְכָלִי
זָמַר מְזוּמָרִים וּמְרַקְדִין. וְהִשְׁמַחָה הָיָא: שְׂאִיזָה
כַּת מֵהֶם, חוֹשֵׁב אֶחָד וּבֹא עַל אִיזָה חֲכָמָה אִיךָ
לְעֵלוֹת אֶל הָהָר, וְאִזֵּי עוֹשִׂים שְׂמַחָה גְדוֹלָה
וּסְעָדָה וּמְזוּמָרִים וְכוּ'. וְכֵן כָּל כַּת וְכַת מֵהֶם.
"רַק שְׁזֵה הַדָּף שֶׁל אֱלֹו הַנְּמוּסִים שְׂמַגֵּן עָלֶיךָ,
מִגַּן עָלַי".

וּבְרֵאשׁ הָהָר הָיָה גֶסֶר (שְׁקוּרִין טַאבְּלִיצֵע, לוח)
וְהָיָה כְּתוּב שֵׁם הַנְּמוּסִים שֶׁל הַדָּף הַמִּגַּן עָלָיו,
מֵאִיזָה אִמָּה הוּא, רַק מִחֲמַת שֶׁהָהָר גְּבוּהָ אֵינְךָ

יכולים לקרות אותו הכתב, רק למטה הָיָה
 טאבליצע, וְהָיָה כְּתוּב שָׁם: שָׁמַי שְׁיִישׁ לוֹ כָּל
 הַשָּׁנִים יָכוֹל לַעֲלוֹת אֶל הָהָר. וְנָתַן ה' יִתְבָּרֵךְ
 שְׁגָדֵל יַעֲשֶׂב בַּמָּקוֹם שְׁצָרִיכִין לַעֲלוֹת אֶל הָהָר,
 וְכִי שָׁבָא לְשָׁם, הָיוּ נוֹפְלִים לוֹ כָּל הַשָּׁנִים, הֵן
 שְׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּרַגְלָיו, הֵן שְׁהָיָה רוֹכֵב, הֵן שְׁהָלַךְ
 בַּעֲגָלָה עִם בְּהֵמוֹת, הָיוּ נוֹפְלִים כָּל הַשָּׁנִים. וְהָיוּ
 מִנְּחִים שָׁם חֲמָרִם חֲמָרִם שֶׁל שָׁנִים כְּמוֹ הָרִים
 הָרִים.

אַחַר כֵּן לָקְחוּ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַנִּזְכָּרִים וְחָזְרוּ
 וְהָעֲמִידוּ יַחַד אֶת הַפֶּאֶטְרַעַט כְּבְּרָאשׁוֹנָה,
 וְאֶת הַכֶּתֶר לָקְחוּ וְרַחֲצוּ אוֹתוֹ, וְחָזְרוּ וְתַלְאוּם
 בַּמָּקוֹמָם.

וְהַקִּיץ הַמְּלֵךְ.

וְהִסְתַּכַּל תִּכְרַף עַל הַדָּף שֶׁהֵגַן עָלָיו מֵאִיזָה
נִמּוּם שֶׁל אִיזָה אִמָּה הוּא, וְרָאָה שֶׁכָּתוּב בּוֹ
הַנִּמּוּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְהִתְחִיל לְהִסְתַּכַּל (עַל הַדָּף) בְּדֶרֶךְ אֲמֵת, וְהֵבִין
הָאֲמֵת לְאֲמֵתוֹ. וַיֵּשֶׁב עִצְמוֹ, שֶׁהוּא עִצְמוֹ בְּוַדַּאי
יְהִיָּה יִשְׂרָאֵל, רַק מָה עוֹשִׂין לְהַחְזִיר לְמוֹטָב
כָּלֵם - לְהֵבִיאֵם לְהָאֲמֵת? וַיֵּשֶׁב עִצְמוֹ: שִׁילֵךְ
וַיִּסַּע לְבַקֵּשׁ חֶכֶם שִׁפְתָר לוֹ הַחֲלוּם כִּהְוִיתוֹ.

וְלָקַח עִמּוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים וְנָסַע לְהַעוֹלָם, לֹא
כְּדֶרֶךְ הַמְּלָךְ, רַק כְּאִישׁ פְּשׁוּט. וְהָיָה נוֹסֵעַ מֵעִיר
לְעִיר וּמִמְדִּינָה לְמְדִינָה וְשָׂאֵל - אֵיךְ נִמְצָא
חֶכֶם שִׁיּוּכָל לְפָתֵר חֲלוּם כִּהְוִיתוֹ?, וְהוֹדִיעוּ
לוֹ: שְׁנַשְׁם וְשָׁם נִמְצָא חֶכֶם כְּזֶה; וְנָסַע לָשָׁם.

וּבֵּא אֶל הַחֶכֶם וְסִפֵּר לוֹ הָאִמְתּוֹ: אֵיךְ שֶׁהוּא
מִלְּךָ וְכַבֵּשׁ מִלְּחָמוֹת וְכָל הַמַּעֲשֵׂה שֶׁהָיָה (כַּנִּ"ל)
וּבְקִשׁ מִמֶּנּוּ לְפָתוֹר חֲלוּמוֹ.

וְהַשִּׁיב לוֹ: "אֲנִי בְּעֵצְמִי אֵינִי יָכוֹל לְפָתוֹר, רַק
שִׁישׁ זְמַן בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּאוֹתוֹ חֹדֶשׁ, וְאֲזִי אֲנִי
מִקְבִּץ כָּל סִמְמָנֵי הַקְּטָרֶת וְעוֹשֶׂה מֵהֶם מְרַכֵּב,
וּמַעֲשִׂינִין אֶת הָאָדָם בְּאֵלוֹ הַקְּטָרֶת, וְאוֹתוֹ
הָאָדָם חוֹשֵׁב בְּמַחֲשֵׁבְתוֹ מַה שְּׁרוּצָה לְרֹאוֹת
וְלִידַע, וְאֲזִי יַדַע הַכֹּל". וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עֵצְמוֹ:
מֵאַחַר שֶׁכָּבַר כֹּלָה זְמַן רַב בְּשִׁבְלֵי זֶה, שִׁימְתִין
עוֹד עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הַחֹדֶשׁ.

וְאֲזִי עָשָׂה לוֹ הַחֶכֶם כֵּן כַּנִּ"ל, וְעִשָּׂן אוֹתוֹ עִם
הַקְּטָרֶת, כַּנִּ"ל. וְהִתְחִיל לְרֹאוֹת אֲפָלוֹ מַה שֶׁהָיָה
נַעֲשֶׂה עִמּוֹ קִדְּם הַלְּדָה - בְּעֵת שֶׁהָיָה הַנְּשָׂמָה
בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְרָאָה שֶׁהָיוּ מוֹלִיכִין הַנְּשָׂמָה

שָׁלוֹ דְרָךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהָיוּ מְכַרְיִזִין וְשׂוֹאֲלִין:
 "מִי שָׁיֵשׁ לוֹ לְלַמֵּד חוֹב עַל זֹאת הַנְּשֻׁמָּה - יבֹא".
 וְלֹא הָיָה נִמְצָא אֶחָד לְלַמֵּד חוֹב עָלֶיהָ.

בְּתוֹךְ כֵּךְ בָּא אֶחָד וְרִץ וְצָעַק: "רְבוֹנוֹ שֶׁל
 עוֹלָם! שְׁמַע תְּפִלָּתִי. אִם זֶה יבֹא לְעוֹלָם, מֶה
 לִי לַעֲשׂוֹת עוֹד?, וְעַל מֶה בְּרֵאתֵנִי"? וְזֶה הָיָה
 הַסֵּמָ"ךְ מ"ם. (הֵינּוּ זֶה שְׁצָעַק כָּל זֶה הָיָה הַסֵּמָ"ךְ מ"ם
 בְּעֵצְמוֹ). וְהִנְשִׁיבוּ לוֹ: "זֹאת הַנְּשֻׁמָּה צְרִיכָה לִירֹד
 לְהָעוֹלָם בְּיָדַי, וְאַתָּה חֲשֵׁב לָךְ עֵצָה". וְהִלְךְ
 לוֹ.

וְהוֹלִיכוּ אֶת הַנְּשֻׁמָּה עוֹד דְרָךְ עוֹלָמוֹת, עַד
 שֶׁהִבִּיאוּ אוֹתָהּ לְהַבִּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה - כְּדֵי
 לְהַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ שֶׁתִּרְדַּד לְהָעוֹלָם. וְאוֹתוֹ הָאִישׁ
 עָדִין לֹא בָא, וְשָׁלְחוּ אַחֲרָיו שְׁלִיחַ, וּבָא, וְהִבִּיא
 עִמּוֹ זָקֵן אֶחָד, שֶׁהָיָה כְּפוּף בְּדֶרֶךְ הַזָּקֵן, שֶׁהָיָה
 מְכִיר עִמּוֹ מִכְּבָר (הֵינּוּ שֶׁהִכְעִיל דְּבַר הָיָה לוֹ הַפְּרוֹת

סיפורי מעשיות

עם זה הזקן הכפוף מכָּבֵר), וְשָׁחַק וְאָמַר: "כָּבֵר נָתַתִּי לִי יַעֲצָה. רִשְׁאֵי הוּא לִילָךְ לְהָעוֹלָם". וְהִנִּיחוּ אֶת הַנְּשָׂמָה וַיִּרְדֶּה לְהָעוֹלָם.

וְהָיָה רֹאֵה כָּל מַה שְּׁעָבַר עָלָיו מִתְחִלָּה וְעַד סוֹף, וְאִיךְ נַעֲשֶׂה מֶלֶךְ, וְהַמְלַחֲמוֹת שֶׁהָיָה לוֹ וְכוּ'.

(וְלִקַּח שְׁבוּיִים, וּבְתוֹכָם הָיָה יֶפֶת תֹּאֵר, שֶׁהָיָה לָּהּ כָּל מִינֵי חַן שֶׁבְּעוֹלָם, רַק שָׁזָה הַחַן לֹא הָיָה מֵעֲצָמָה, רַק שֶׁהָיָה תּוֹלָה עָלֶיהָ דְּוֹמִיט, וְאוֹתוֹ הַדְּוֹמִיט הָיָה לוֹ כָּל מִינֵי חַן, וּמִחֲמַת זֶה נִדְּמָה שִׁישׁ לָּהּ כָּל מִינֵי חַן. וְעַל אוֹתוֹ הָהָר אֵינָם יְכוֹלִים לָבֹא, רַק חֲכָמִים וְעֹשִׂיִּים וְכוּ').

וְיֹתֵר לֹא הִגִּיד, וַיֵּשׁ עוֹד הַרְבֵּה מְאֹד בְּזָה. (מִן "וְלִקַּח שְׁבוּיִים", עַד הַסּוֹף, לֹא נִכְתָּב כְּרֹאֵי כְּמוֹ שֶׁסָּפַר).

משלים וסיפורים

רב ובן יחיד

(מעשה קצר, העתקנו את כולו)

מַעֲשֵׂה בָּרַב אֶחָד, שְׁלֹא הָיָה לוֹ בָּנִים.
אַחַר כֵּךְ הָיָה לוֹ בֶּן יָחִיד, וְגִדֵּל אוֹתוֹ וְהִשִּׂיא
אוֹתוֹ. וְהָיָה יוֹשֵׁב בְּעֵלְיָה וְלָמַד כַּדְרֵךְ אֶצֶל
הַגְּבִירִים.

וְהָיָה לוֹמַד וּמְתַפְּלֵל תָּמִיד, רַק שֶׁהָיָה מְרַגֵּישׁ
בְּעֵצְמוֹ שֶׁחָסֵר לוֹ אִיזָה חֶסֶד, וְאִינוֹ יוֹדֵעַ מֵהוּ,
וְלֹא הָיָה מְרַגֵּישׁ טַעַם בְּלִמּוּדוֹ וּבְתַפְּלוֹתוֹ. נוֹסֵפֵר
לְפָנָי שְׁנֵי אָנָשִׁים בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וְנָתַנּוּ לוֹ עֵצָה
שִׁימַע לְאוֹתוֹ צְדִיק.

וְאוֹתוֹ בֶּן הַנֶּ"ל עָשָׂה מְצוּהַ שָׂבָא עַל יָדָהּ לְבַחֲיַנַּת
מְאוֹר הַקָּטָן.

וְהֵלֵךְ אוֹתוֹ הֵבֵן יְחִיד וְסִפֵּר לְאָבִיו, בְּאִשֶּׁר
 שָׂאִינוּ מְרֻגָּשׁ טַעַם בְּעִבּוּדָתוֹ, כִּנְ"ל, וְחָסַר לוֹ,
 וְאִינוּ יוֹדְעַ מַהוּ; בְּכֵן, הוּא רוֹצֵה לְנַסֵּעַ לְאוֹתוֹ
 צְדִיק. וְהַשִּׁיב לוֹ אָבִיו: "אֵיךְ אַתָּה בָּא לְנַסֵּעַ
 אֵלָיו? הֲלֹא אַתָּה לְמִדָּן יוֹתֵר מִמֶּנּוּ וּמִיָּחָס יוֹתֵר
 מִמֶּנּוּ? לֹא נֶאֱמַר לְךָ לְנַסֵּעַ אֵלָיו, כִּלְכֵךְ מִדְּרָךְ זוֹ!"
 עַד שֶׁמָּנַע אוֹתוֹ לְנַסֵּעַ.

וְחָזַר לְלִמּוּדוֹ, וְיָשׁוּב הֲרֻגָּשׁ חֶסְרוֹן, כִּנְ"ל;
 וְהִתְיַעַץ שׁוֹב עִם אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַנִּי"ל, וַיַּעֲצוּ
 אוֹתוֹ כְּמִקְדָּם לְנַסֵּעַ לְהַצְדִּיק; וְיָשׁוּב הֵלֵךְ לְאָבִיו,
 וְהִטָּה אוֹתוֹ אָבִיו וּמָנַע אוֹתוֹ כִּנְ"ל. וְכֵן הָיָה
 כְּמָה פְּעָמִים.

וְהֵבֵן הַנִּי"ל הָיָה מְרֻגָּשׁ שֶׁחָסַר לוֹ, וְהָיָה
 מִתְנַעֵנֵעַ מְאֹד לְמִלְאֵת חֶסְרוֹנוֹ, וְלֹא יוֹדַע מַהוּ,
 כִּנְ"ל. וְבָא עוֹד לְאָבִיו וְהִפְצִיר בּוֹ, עַד שֶׁהִכְרַח

אָביו לְנִסְעַ עֲמוֹ, כִּי לֹא רָצָה לְהַנִּיחַ אוֹתוֹ לְנִסְעַ
 לְבֵדוֹ, מִחֲמַת שְׁהִיָּה בֶן יָחִיד. וְאָמַר לוֹ אָביו:
 "הֲלֹא תִרְאֶה שְׂאֵסַע עִמָּךְ וְאִרְאֶה לְךָ שְׂאִין בּוֹ
 מִמֶּנּוּ". וְאָסְרוּ הַמְּרַכְּבָה וְנִסְעוּ. אָמַר לוֹ אָביו:
 "בְּזֶה אֲנִסְּהָ: אִם יִתְנַהֵג כַּסְּדָר, הוּא מִן הַשָּׁמַיִם,
 וְאִם לֹא - אֵינּוּ מִן הַשָּׁמַיִם, וְנִחְזֹר"

וְנִסְעוּ, וּבָאוּ אֶל גֶּשֶׁר קָטָן, וְנָפַל סוּם אֶחָד,
 וְהַמְּרַכְּבָה נִתְהַפְּכָה וְכַמְעַט נִטְבָּעוּ. אָמַר לוֹ
 אָביו: "רְאֵה שְׂאִינוֹ מִתְנַהֵג כַּסְּדָר, וְאִין הַנְּסִיעָה
 מִן הַשָּׁמַיִם" וְחִזְרוּ.

וְחִזְרָה הַבֵּן לְלִמּוּדוֹ, וְשׁוּב רָאָה הַחֲסָרוֹן שְׁחָסַר
 לוֹ וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ. וְחִזְרָה וְהַפְּצִיר בְּאָביו כַּנֶּ"ל, וְהִכְרַח
 לְנִסְעַ עֲמוֹ שְׁנִית; וְכִשְׁנִסְעוּ, הֶעֱמִיד אָביו הַנְּסִיּוֹן
 כְּבָרָאשׁוּנָה - 'אִם יִתְנַהֵג כַּסְּדָר'. וְנִזְדַּמְּן כְּשֶׁהָיוּ
 נוֹסְעִים וְנִשְׁבְּרוּ שְׁנֵי הַיְדוֹת (שְׁקוֹרִין אַקְסִין) וְאָמַר
 לוֹ אָביו: "רְאֵה שְׂאִינוֹ מִתְנַהֵג לָנוּ לְנִסְעַ, כִּי

סיפורי מעשיות

האם זה דרך הטבע שישתברו שני האקסין?!
וכמה פעמים שנסעו עם המרכבה הזאת, ולא
נודמן כזאת" וחזרו.

וחזר הבן הנ"ל לדרך, כנ"ל (הינו ללמודו וכו',
כנ"ל) ושוב הרגיש החסרון, כנ"ל, והאנשים
יעצו אותו לנסע, וחזר לאביו והפציר אותו,
כנ"ל, והכרח לנסע עמו עוד. ואמר לו הבן:
"שלא נעמד עוד על נסיון כזה, כי זה דרך
הטבע שנופל סוס לפעמים או שנשתברין
האקסין, אם לא שיהיה איזה דבר מרגש מאד".

ונסעו, ובאו לקרעטשמע [אכסניה] ללון; ומצאו
שם סוחר, והתחילו לספר עמו בדרך הסחרים,
ולא גלו לו שהם נוסעים לשם, כי הרב היה
מתביש בעצמו לומר שנוסע לאותו הצדיק.
והיו מדברים מעסקי העולם, עד שבסבוב
הדברים הגיעו לספר מצדיקים - היכן נמצאים

משלים וסיפורים

צִדִּיקִים, וְסֵפֶר לָהֶם: שְׁשֵׁם נִמְצָא צִדִּיק, וְשֵׁם, וְשֵׁם. וְהִתְחִילוּ הֵם לְדַבֵּר מֵהַצִּדִּיק שֶׁנִּסְעוּ אֵלָיו; הַיָּשִׁיב לָהֶם: "זֶה? (בְּלִשׁוֹן תַּמָּה) הֲלֹא קָל הוּא! כִּי אֲנִי נֹסֵעַ עִכְשָׁו מִמֶּנּוּ, וְאֲנִי הֵייתִי שָׁם, שְׁהִיָּה עוֹבֵר עֲבָרָה!" עָנָה אָבִיו וְאָמַר לִבְנוֹ: "הֲרֹאִיתָ בְּנֵי מַה שְׂזָה הַסּוֹחֵר מְסַפֵּר לְפִי תַמּוֹ! וְהֲלֹא הוּא נֹסֵעַ מִשָּׁם". וְחִזְרוּ לְבֵיתָם.

וְנִפְטָר אוֹתוֹ הַבֵּן. וּבָא בַחֲלוֹם לְהֵרֵב הַנַּ"ל אָבִיו, וְרָאָה אוֹתוֹ שְׁהִיָּה עוֹמֵד בְּכַעַס גָּדוֹל, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: "לָמָּה אֲתָה בְּכַעַס כָּל כֶּךָ?" וְהַיָּשִׁיב לוֹ: שְׁיִסַּע לְאוֹתוֹ הַצִּדִּיק הַנַּ"ל (שְׂרָצָה לְנִסְעַ עִם בְּנוֹ אֵלָיו, כַּנַּ"ל) "וְהוּא יִגִּיד לְךָ עַל מַה אֲנִי בְּכַעַס". וְהַקִּיץ, וְאָמַר שְׂמִקְרָה הוּא. אַחֵר כֶּךָ חָלַם לוֹ עוֹד כַּנַּ"ל, וְאָמַר: שְׁהוּא גַם כֵּן חָלוֹם שְׂוֵא, וְכֵן עַד שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְהַבֵּן: "הֲלֹא דָבָר הוּא!" וְנִסַּע לְשָׁם.

וּפָגַע בְּהַדְרֵךְ אֶת הַסּוֹחֵר שֶׁפָּגַע מִקֵּדָם בְּעֵת
שֶׁנִּסְמַע עִם בְּנוֹ, וְהִכִּיר אוֹתוֹ, וְאָמַר לוֹ: "הֲלֹא
אַתָּה הוּא שֶׁרְאִיתִיךָ בְּאוֹתוֹ הַקָּרְעֻטִּישְׁמַע?"
וְהֵשִׁיב לוֹ: "בְּיָדַי רָאִיתָ אוֹתִי". וּפְתַח פִּי
וְאָמַר לוֹ: "אִם תִּרְצֶה, אֶהְיֶה בּוֹלֵעַ אוֹתְךָ", אָמַר
לוֹ: "מָה אַתָּה מְדַבֵּר?"

הֵשִׁיב לוֹ: "זְכוּר אֶתָּה, כְּשֶׁנִּסְמַעְתָּ עִם בְּנֵיךְ;
וּבִתְחִלָּה נָפַל סוּם עַל הַגֶּשֶׁר וְחִזְרָתָ, אַחֵר כָּךְ
נִשְׁבְּרוּ הָאֲקָסִין, אַחֵר כָּךְ פָּגַעְתָּ בִּי וְאִמְרָתִי לְךָ
שֶׁהוּא קַל; וּמֵאַחֵר שֶׁפְּטַרְתִּי אוֹתוֹ - אֶת בְּנֵיךְ,
עֲכָשׁוּ אֶתָּה רִשְׁאֵי לְנִסְעַ. כִּי הוּא הָיָה בְּחִינַת
מָאוֹר הַקָּטָן, וְהַצְדִּיק הַנִּלְוֵה הוּא בְּחִינַת מָאוֹר
הַגָּדוֹל, וְאִם הָיוּ מִתּוֹעֲדִים יַחַד, הָיָה בָּא מְשִׁיחַ;
וְכִיוֵן שֶׁפְּטַרְתִּי אוֹתוֹ, אֶתָּה רִשְׁאֵי לְנִסְעַ."

משלים וסיפורים

וּבְתוֹךְ דְּבָרָיו נֶעְלָם, וְלֹא הָיָה לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר.
וְנִסַּע הָרַב אֶל הַצְּדִיק

וְצַעֲק: חֲבֵל! חֲבֵל! חֲבֵל עַל דְּאֲבָדִין (הנאבדים)
וְלֹא מִנְשֵׁת־כַּחֲזִין (נשכחים)! ה' יִתְבָּרַךְ יֹשִׁיב נְדָחֵינוּ
בְּקָרוֹב, אָמֵן.

וְזֶה הַסּוֹחֵר הַנִּלְהֵי הָיָה הַס"מ (הסמ"ך מ"ם) בְּעֶצְמוֹ
(שְׂנַדְמָה לְסוֹחֵר וְהִטְעָה אוֹתָם, וְאַחַר כֵּן כְּשֶׁפָּגַע שְׁנִית בְּהָרַב
הַנִּלְהֵי, הִתְגַּרָה עִמוֹ הוּא בְּעֶצְמוֹ עַל אֲשֶׁר שָׁמַע לְעֲצָתוֹ; כִּי כֵן
דָּרְכוּ, כִּידוּע)

ה' יִתְבָּרַךְ יַצִּילֵנוּ.

חכם וזתם

מַעֲשֵׂה, שְׁנֵי בַעֲלֵי בָתִּים הָיוּ בְעִיר אַחַת, וְהָיוּ
גְדוֹלִים בַּעֲשִׂירוֹת, וְהָיָה לָהֶם בָּתִּים גְּדוֹלִים.
וְהָיוּ לָהֶם שְׁנֵי בָנִים - לְכָל אֶחָד בֶּן אֶחָד, וְלָמְדוּ
שְׁנֵיהֶם בְּחֶדֶר אֶחָד. וְאֵלוּ הַשְּׁנֵי בָנִים הָיוּ אֶחָד
מֵהֶם בַּר הַבְּנָה, וְהָאֶחָד הָיָה תָם (לא שָׁהִיָּה טָפֵשׁ,
אֶלָּא שָׁהִיָּה לוֹ שְׂכָל פָּשׁוּט וְנִמּוּד).

וְאֵלוּ הַשְּׁנֵי בָנִים הָיוּ אֲהָבִים זֶה אֶת זֶה מְאֹד;
אָף עַל פִּי שֶׁהָאֶחָד הָיָה חָכֵם וְהָאֶחָד הָיָה תָם
וּמְחֹז הָיָה נִמּוּד, אָף עַל פִּי כֵן אֲהָבוּ זֶה אֶת זֶה
מְאֹד.

לְיָמִים הַתְּחִילוּ הַשְּׁנֵי בַעֲלֵי בָתִּים הַנִּזְכָּר לִירֵד,
וַיִּרְדּוּ מִטָּה מִטָּה, עַד שֶׁאָבְדוּ הַכֹּל וְנַעֲשׂוּ
אֲכִיזִיִּים, וְלֹא נִשְׁאָר לָהֶם כִּי אִם הַבָּתִּים שְׁלָהֶם.

משלים וסיפורים

וְהַבָּנִים הִתְחִילוּ לְהִתְגַּדֵּל. אָמְרוּ הָאָבוֹת הַנִּי"ל
לְהַבָּנִים: אֵין בְּיַדְנוּ לְשֵׁלֶם עֲבוּרְכֶם לְהַחְזִיק
אֹתְכֶם; עֲשׂוּ לָכֶם מָה שֶׁתַּעֲשׂוּ.

הַלֵּךְ הֵתֵם וְלָמַד מְלֶאכֶת רִצְעָן. [סגדלר]

וְהַחֲכָם, שֶׁהָיָה בֵּר הַבְּנָה, לֹא הָיָה רִצּוֹנוֹ לַעֲסֹק
בְּמֶלֶאכֶה פְּשׁוּטָה כִּזוֹ, וַיֵּשֶׁב בְּדַעְתּוֹ, שִׁילֵךְ
בְּעוֹלָם וַיִּסְתַּכֵּל מָה לַעֲשׂוֹת...

להמשך המעשיה הנפלאה והמרתקת, מה נעשה עם החכם
והתם, קרא בספר "סיפורי מעשיות - משנים קדמוניות"
מעשה ט.

בערגיר ועני

מעשה, פעם אחת היה בערגיר [סוחר גדול]. והיה עשיר מפלג מאד, והיה לו סחורות רבות מאד וכיזא. והיו הוועקסלען [שמרות] והברייב [מכתבים] שלו הולכין על העולם, והיה לו כל טוב. ולמטה ממנו היה דר עני אחד, שהיה עני גדול מאד, והיה לו כל ההפך מן הבערגיר העשיר. ושניהם היו חשוכי בנים: לזה לא היה בנים וכן לזה.

פעם אחד, חלם להבערגיר: שבאו אנשים ועשו חבילות חבילות, (דהיינו פאקין פאקין). ושאל אותם: "מה אתם עושים?" והשיבו: "לשאת הכל אל העני" (הנ"ל). וחרה לו מאד מאד על שהם רוצים לשאת כל הזנו מביתו אל העני; ולכעם עליהם אי אפשר, שהם אנשים רבים.

משלים וסיפורים

וְהֵם עָשׂוּ חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת מִכָּל אֲשֶׁר הָיוּ לוֹ
מִכָּל סְחוּרוֹתָיו וְהוֹנוּ וּדְכוּשׁוּ, וַנִּשְׂאוּ הַכֹּל
כַּאֲשֶׁר לִכְל אֶל בֵּית הָעֲנִי הַנִּלְ, וְלֹא הִשְׂאִירוּ
כָּלוּם בְּבֵיתוֹ, כִּי אִם דִּפְנוֹת הַבַּיִת רִיקִם. וַחֲרָה
לוֹ מְאֹד מְאֹד. וְהִקְיִן, וַיֵּרָא וְהִנֵּה חֲלוּם. וְאָף
שָׂרָאָה שֶׁהוּא חֲלוּם, וּבְרוּךְ ה' הַכֹּל אֲצִלוֹ, אָף
עַל פִּי כֵן הָיָה לְבוֹ נֹקְפוֹ מְאֹד. וַחֲרָה לוֹ הַדָּבָר
מְאֹד מְאֹד עַל דְּבַר הַחֲלוּם, וְלֹא הָיָה יָכוֹל
לְצִאת מִדַּעְתּוֹ דְּבַר הַחֲלוּם הַנִּלְ.

וְהָעֲנִי הַנִּלְ עִם זִוּגָתוֹ, הָיָה רָגִיל גַּם מִקְדָּם
לְהִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם וּלְתַת לָהֶם מִסֵּת יָדוֹ, וְעַכְשָׁיו,
אַחַר הַחֲלוּם, נָתַן עֲלֵיהֶם הַשְּׁגָחָה יוֹתֵר מִקְדָּם.
אֲךְ בְּכָל עֵת שֶׁהָיוּ בָּאִים לְבֵיתוֹ הָעֲנִי אוֹ אִשְׁתּוֹ,
הָיוּ מִשְׁתַּנִּים פָּנָיו וְנִבְהַל מִפְּנֵיהֶם, מִחֲמַת
הַחֲלוּם שֶׁזָּכַר.

וְהֵם הֶעֱנִי עִם אִשְׁתּוֹ, הָיוּ רְגִילִים לְפָרְקִים אֶצְלוֹ,
וְהָיוּ אֶצְלוֹ נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים. פַּעַם אַחַת בָּאתָה
אֶצְלוֹ אִשְׁתְּ הֶעֱנִי הַנַּ"ל וְנָתַן לָהּ מָה שֶׁנָּתַן,
וְנִשְׁתַּנָּה צוּרְתּוֹ וְנִבְהַל וְנִשְׁתּוֹמֵם מְאֹד. שָׁאַלָה
אוֹתוֹ הֶעֱנִיָּה הַנַּ"ל: "אֲבִקֵּשׁ מִחִילָה מִכְּבוֹדְכֶם,
תִּגִּידוּ לִי, מָה זֹאת שֶׁבְּכָל עֵת אֲשֶׁר אָנוּ בָּאִים
אֶצְלָכֶם מְשֻׁתְּנִים פְּנִיכֶם מְאֹד"? סֵפֶר לָהּ כָּל
אוֹתוֹ הֶעֱנִינִי, שְׁחָלַם לוֹ כַּנַּ"ל, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם לְבוֹ
נוֹקְפוֹ מְאֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל. הִשִּׁיבָה לוֹ: הָאֵם הָיָה
הַחֲלוּם בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה (לֵילָה פְּלוֹזְנִית שְׁאֵמְרָה לוֹ)?
הִשִּׁיב לָהּ: "הֵן".

"וַיִּמָּה בָּזָה?" הִשִּׁיבָה לוֹ: "בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה חָלַם
לִי גַם כֵּן שֶׁאֲנִי עֲשִׂירָה גְדוֹלָה, וּבָאוּ אֲנָשִׁים
לְתוֹךְ בֵּיתִי וְעָשׂוּ פְּאֶקִין פְּאֶקִין, וְשִׁאֲלָתִים:
לְהִיכֵן אַתֶּם נוֹשְׂאִים? הִשִּׁיבוּ: אֵל אוֹתוֹ הֶעֱנִי,
(הֵינּוּ לְהַבְּעֵרְגִיר הַנַּ"ל שֶׁקָּרְאוּהוּ עֲכָשׁוּ "עֲנִי"). עַל כֵּן

מָה אַתָּה מַשְׁגִּיחַ עַל חֵלוֹם?, הֲלֹא אַף אֲנִי
 בַּחֲלוּמִי". וְהוּא נִבְהַל וְנִשְׁתַּוְּמֵם עֲכָשׁוּ יוֹתֵר
 וְיוֹתֵר עַל שֶׁשָּׁמַע עוֹד אֶת חֵלוּמָהּ, שֶׁהִדְבָּר
 נִרְאָה שִׁישָׂאוֹ עֲשִׂירוֹתוֹ וּרְכוּשׁוֹ אֶצֶל הָעֲנִי,
 וְדִלּוֹת נֶשֶׁל הָעֲנִי יִשָּׂאוֹ אֶצְלוֹ, וְנִבְהַל מְאֹד מְאֹד.

וַיְהִי הַיּוֹם, וְנִסְעָה אִשְׁתּוֹ הַבַּעַרְגִּיר עִם עֲגָלוֹת
 צָב [עגלה מכוסה] לְטִיִל, וְלָקְחָה עִמָּה רַעוּתֶיהָ,
 וְלָקְחָה גַם אִשְׁתּוֹ הָעֲנִי עִמָּהּ, וְנִסְעוּ עַל הַפְּטִיּוֹל.
 וְהָיָה, עֲבַר אִישׁ חֵיל - אָדוֹן (שְׁקוֹרִין יַעֲדֵנִירָאֵל
 - קצין צבא גבוה) עִם הַחֵיל שָׁלוֹ, וּפְנֵי אֵל הַצֵּד
 מִן הַדֶּרֶךְ בְּשִׁבְלוֹ. וְעֲבַר הַחֵיל, וַיִּרְא שְׁנֹסְעִים
 נָשִׁים, וְצֹוּהָ: שִׁיזְצִיאוּ אַחַת מִן הַנָּשִׁים שֶׁנִּסְעוּ
 לְטִיִל. וְהִלְכוּ וְהוֹצִיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ הָעֲנִי, וְחָטְפוּ
 אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הָעֲגָלוֹת צָב שֶׁל הַיַּעֲדֵנִירָאֵל, וְנִסְעוּ
 עִמָּהּ. (וּבּוֹדָאֵי אִי אֶפְשֵׁר לְהַשִּׁיבָהּ, כִּי נָסַע לְהִלָּן; בְּפֶרֶט

סיפורי מעשיות

איש חיל - יעדניראל, עם חילותיו). ולקחה, ונסע
עמה למדינה שלו.

והיא היתה יראת שמים, ולא רצתה לשמע לו
כלל; והיתה בוכה מאד, והיו מבקשים ומפתים
אותה, והיא היתה יראת שמים ביותר.

והם שבו לביתם מן הפייל, והנה "גלקחה
העניה" הנ"ל. והיה העני מתאבל ובוכה
ומתמרמר מאד מאד על אשתו תמיד.

פעם אחת עבר הבערגיר אצל בית העני,
שמע שהוא בוכה ומתמרמר מאד מאד; נכנס
ושאלו: "מה אתה מתמרמר ובוכה כל כך?"
השיבו: "וכי לא אבכה? ומה נשאר לי? יש
שנשאר להם העשירות או בנים. אני אין לי
כלום, וגם אשתי גלקחה ממני, ומה נשאר
לי?". ונכמר לבו של הבערגיר על העני הנ"ל,

וּנְתַעֲוֶרְרוּ רַחֲמָיו עָלָיו מְאֹד מְאֹד - מְגִדֵּל
הַמְרִירוֹת שְׂרָאָה בּוֹ.

וְהֵלֶךְ וַעֲשֵׂה דָבָר מְבֹהֵל, וּבְאַמַּת הָיָה שֹׁנְעוֹן:
וְהֵלֶךְ וַשְּׂאֵל בְּאִיזָה מְדִינָה דֶּר הַיַּעַדְנִירָאֵל
הַנִּ"ל; וְהֵלֶךְ וְנָסַע לְשֵׁם וַעֲשֵׂה דָבָר מְבֹהֵל מְאֹד,
וְהֵלֶךְ לְבֵית הַיַּעַדְנִירָאֵל, וְשֵׁם עוֹמְדִים (וּוּאֲכִין -
משמרות), וְהוּא, מְגִדֵּל הַבְּהֵלָה שְׁלוֹ מְאֹד מְאֹד
נִשְׁתוֹמֵם, וְהֵלֶךְ בְּבִהְלָה גְדוֹלָה וְלֹא הִשְׁגִּיחַ כְּלָל
עַל הַוּוּאֲכִין וְגַם הַוּוּאֲכִין נִבְהָלוּ וְנִשְׁתוֹמְמוּ מְאֹד
מִחֲמַת שְׂרָאוֹ פְתָאם בֶּן אָדָם אֶצְלָם מְבֹהֵל מְאֹד,
וְנִבְהָלוּ מְאֹד: 'אִיפֹה בָּא זֶה לְכָאן?' וּמִחֲמַת
הַבְּהֵלָה הַנִּיחוּהוּ כָּל הַוּוּאֲכִין, וְעָבַר עַל כָּל
הַוּוּאֲכִין עַד שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַיַּעַדְנִירָאֵל לְמָקוֹם
שֶׁהִיטָּה שׁוֹכְבֵת שָׁם, וּבָא וְהִקִּיצָהּ וְאָמַר לָהּ:
"בֹּא". וְרָאָתָה אוֹתוֹ וְנִבְהָלָה. וְאָמַר לָהּ תַּכְרֵף:

סיפורי מעשיות

"בא עמי", והלכה עמו. ועברו גם עתה על כל
הוואכין, עד שיצאו.

ואזי תקף גבהל ונזכר מה שעשה דבר כזה,
והבין שבודאי תקף יהיה נעשה רעש גדול;
וכן הוה, שנעשה שם תקף רעש גדול אצל
היעדניראל. והלך והטמין עצמו בתוך בור
אחד שהיה עם מי גשמים עד שיעבר הרעש,
ושהה שם עמה שני ימים בתוך הבור.

וראתה האשה הנ"ל גדל המסירת נפש שהיה
לו בשבילה והצרות שסובל בשבילה, ונשבעה
בה: שכל המזל שיש לה, אפשר יש לה איזה
מזל - שיהיה לה איזה גדלה והצלחה, שיהיה
כל הצלחה שלה לא נמנע מאתו; ואם ירצה
לקח לעצמו כל הצלחה וגדלה שלה והיא
תשאר במקדם, לא ימנע ממנו כלל.

וְאֵיךְ מוֹצְאִים שָׁם עֵדוּת? וְלִקַּח אוֹתוֹ הַבּוֹר
לְעֵדוּת.

אַחַר שְׁנֵי יָמִים יֵצֵא עֲמָה מִשָּׁם וְהֵלֵךְ לְהֵלֵן,
וְהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא עֲמָה לְהֵלֵן לְהֵלֵן, וְהֵבִין שָׁם
שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם מִחֻפְּשִׁים אַחֲרָיו. וְהֵלֵךְ עוֹד,
וְהִחְבִּיא עֲצָמוֹ עֲמָה בְּתוֹךְ מְקוֹה. וְנִזְכְּרָה שׁוֹב
בְּגֵדֵל הַמְּסִירוֹת נִפְּשׁ וְהִצָּרָה שְׁסוֹבֵל בְּשִׁבְלָה,
וְנִשְׁבְּעָה עוֹד הַפְּעַם כַּנִּ"ל, וְלִקְחָה אֶת הַמְּקוֹה
לְעֵדוּת. וְהָיוּ שָׁם גַּם כֵּן בְּעֶרְךְ שְׁנֵי יָמִים, וַיֵּצְאוּ
וְהֵלְכוּ לְהֵלֵן. וְכֵן הָיָה כְּמָה פְּעָמִים, שֶׁהִחְבִּיא
עֲצָמוֹ עֲמָה בְּמְקוֹמוֹת אַחֲרִים כִּיּוֹצֵא בְּאֵלוֹ,
דְּהֵינּוּ בְּשִׁבְעָה מְקוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, וְהֵם בּוֹר
וּמְקוֹה, כַּנִּ"ל, וְאַגְמִים וּמַעְיָן וּנְחָלִים וּנְהָרוֹת
וַיָּמִים. וּבְכָל מְקוֹם וּמְקוֹם שֶׁהָיוּ נִחְבְּאִים שָׁם,
נִזְכְּרָה בְּמְסִירוֹת נִפְּשׁוֹ וְצָרָתוֹ בְּשִׁבְלָה, וְנִשְׁבְּעָה
לוֹ, כַּנִּ"ל, וְלִקְחָה אוֹתוֹ הַמָּקוֹם לְעֵדוּת, כַּנִּ"ל.

סיפורי מעשיות

וְהִלְכוּ וּבָאוּ, וְהָיוּ מַחְבִּיאִים עֵצְמָם בְּכָל פַּעַם
בַּמַּחְבֹּאוֹת הַנֵּ"ל, עַד שֶׁבָּאוּ עַל הַיָּם.

כְּשֶׁבָּאוּ עַל הַיָּם, וְהוּא הָיָה סוֹחֵר גְּדוֹל וְהָיָה
מִפִּיר הַדְּרָכִים עַל הַיָּם, וְחִתְּךָ עֵצְמוֹ לָבֵא
לְמַדִּינְתוֹ, עַד שֶׁעָבַר וּבָא לְבֵיתוֹ עִם אִשְׁתְּ הָעֵנִי
הַנֵּ"ל. וְהַשִּׁיבָה לְהָעֵנִי; וְהָיָה שִׁמְחָה גְּדוֹלָה שָׁם.

וְהַבְּעֵר גִּיר הַנֵּ"ל, בְּשֹׁכֵר שֶׁעָשָׂה דָּבָר כְּזֶה וְגַם
עָמַד בְּנִסְיוֹן עֲפוּה, נִפְקָד וְנוֹלָד לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה
- בֶּן זָכָר. וְהִיא, גַּם הִיא - אִשְׁתְּ הָעֵנִי הַנֵּ"ל,
בְּשֹׁכֵר שֶׁעָמְדָה בְּנִסְיוֹן כְּזֶה עִם הַיַּעַד נִירָא לְוָגַם
עֲמוֹ, זָכָתָה גַם בֶּן וַיִּלְדָה נִקְבָה.

וְהִיטָה (בת העני) יִפֹּת תֹּאֵר מְאֹד מְאֹד שְׁלֵא
הָיָה יָפִי שֶׁל מִיִּן אָדָם כָּלֵל, כִּי בֵּין בְּנֵי אָדָם לֹא
נִמְצָא יָפִי כְּזֶה, וְהָיוּ הָעוֹלָם אֹמְרִים: "הַלּוֹאֵי
שֶׁתִּתְגַּדֵּל" (כִּי חֲדוּשׁ נִפְלָא כְּזֶה קָשָׁה שִׁיתְגַּדֵּל) כִּי

משלים וסיפורים

הָיָה יָפִיָּה וְתַפְאֲרָתָהּ מִפְּלֶגֶם מְאֹד מְאֹד, שְׁלֹא
נִרְאָה כִּזֹּאת בְּעוֹלָם כָּלָל. וְהָיוּ הָעוֹלָם בָּאִים
וְנִכְנָסִים לְרֹאשָׁתָהּ, וְהָיוּ מִשְׁתוֹמְמִים מְאֹד
עַל גְּדֹל יָפִיָּהּ הַמְּפֹלֶגֶם מְאֹד מְאֹד, וְהָיוּ נוֹתְנִים
לָהּ מִתְּנוּת מִתְּנוּת מִחֲמַת חֶבֶה. וְהָיוּ נוֹתְנִים
מִתְּנוּת, עַד שֶׁנִּתְעַשֵּׂר הָעֵנִי.

וְהַבְּעֵר גִּיר הַנִּ"ל, נָפַל בְּדַעְתּוֹ שִׁישְׁתַּדֵּךְ עִם
הָעֵנִי הַנִּ"ל, מִגְּדֹל יָפִיָּהּ, שֶׁהָיָה חֲדוּשׁ בְּזָה.
וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ: אֲפֹשֵׁר עַל זֶה מִרְאָה הַחֲלוּם,
שְׁנוּשָׁאִין שְׁלוֹ לְהָעֵנִי וּמֵהָעֵנִי נוֹשָׁאִין אֶצְלוֹ,
דִּהְיִנוּ שִׁישְׁתַּדְּכוּ יַחַד וְיִתְעַרְבוּ יַחַד עַל יְדֵי
הַשְּׂדוּךְ.

פַּעַם אַחַת בָּאתָה אִשֶּׁת הָעֵנִי אֶצְלוֹ, וְאָמַר
לָהּ דַּעְתּוֹ: שְׂרָצוֹנוֹ לְהַשְׁתַּדֵּךְ עִמָּהּ, וְאֲפֹשֵׁר
בְּזָה יִתְקִים הַחֲלוּם, כִּנִּ"ל. הַשִּׁיבָה לוֹ: "גַּם
אֲנִי חִשְׁבְּתִי זֹאת בְּדַעְתִּי, אֲךָ לֹא הָיָה לִי הָעֶזֶה

לְדַבֵּר מִזֶּה שְׁאֲנִי אֲשַׁתְּדֹד עִמָּכֶם, אֵךְ אִם אַתֶּם רוֹצִים בְּיֹדָאֵי אֲנִי מוֹכֵן וְלֹא אֶמְנַע מִכֶּם, כִּי כָּבֵד נִשְׁבַּעְתִּי שְׁכָל טוֹבִי וְהִצַּלְחָתִי לֹא יִמְנַע מִכֶּם”.

וְהִבֵּן וְהִבֵּת הַנַּ”ל לְמַדּוֹ שְׁנִיָּהֶם בְּחֶדֶר אֶחָד לְשׁוֹנוֹת וְכוּיֹצֵא, כְּדָרְכֶם.

וְהִבֵּת הַנַּ”ל, הָיוּ הוֹלְכִים וּבָאִים לְרֹאוֹתָהּ מִגְּדֹל הַחֲדוּשׁ, כַּנַּ”ל, וְנָתְנוּ מִתְּנוּת, עַד שְׁנַתֵּשֶׁר הֶעָנִי. וְהָיוּ בָּאִים שָׂרִים לְרֹאוֹתָהּ, וְהוֹטְבָה בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד; וְהָיָה יָפָה חֲדוּשׁ גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם, כִּי לֹא הָיָה יָפִי שֶׁל אֲנוּשֵׁי כָּלֵל. וּמִגְּדֹל הַפְּלָגַת יָפָהּ, בָּא עַל דַּעַת הַשָּׂרִים לְהִשְׁתַּדֵּד עִם הָעָנִי הַזֶּה. וְיִשָּׂר שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן, חָשַׁק לְהִתְחַתֵּן עִמָּהּ, אֵךְ אֵין נָאֵה לָהֶם לְהִתְחַתֵּן עִם כְּזֹה, עַל כֵּן הִכְרִחוּ לְרֹאוֹת לְהִשְׁתַּדֵּל לְגַדֵּל אֶת הָאִישׁ הַזֶּה, וְהִשְׁתַּדְּלוּ שִׁיעֲבֹד אֶצֶל הַקִּיסָר.

וְנַעֲשֶׂה מִתְחִלָּה פְּרָאפִּירִטְשִׁיק [קצין צבא נמוך]
 וְאַחַר כֵּן לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, כִּי הִשְׁתַּדְּלוּ לְהַגְבִּיחוֹ
 בְּמַהֲרָה, עַד שֶׁהֲלֹךְ מִהַר מִמַּעַלָּה לְמַעַלָּה, עַד
 שֶׁנַּעֲשֶׂה יַעֲדֵנִירָאֵל [קצין גדול]. וְהָיוּ חֲפָצִים
 הַשָּׂרִים לְהִשְׁתַּדֵּד עִמּוֹ, אֲךָ הָיוּ רַבִּים קוֹפְצִים
 עַל זֶה, כִּי כַּמָּה שָׂרִים בָּאוּ עַל זֶה וְעָסְקוּ בְּזֶה
 לְהַגְבִּיחוֹ, וְגַם כִּי לֹא הָיָה אֲפָשָׁר לוֹ לְהִתְחַתֵּן,
 מִחֲמַת הַבְּעֵרְגִיר שֶׁכָּבַר הָיוּ מְדַבְּרִים לְהִשְׁתַּדֵּד
 עִמּוֹ.

וְהָעֲנִי הַזֶּה, שֶׁנַּעֲשֶׂה יַעֲדֵנִירָאֵל הָיָה מְצַלִּיחַ
 יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְהָיָה שׂוֹלֵחַ אוֹתוֹ הַקִּיסָר
 לְהַמְלִיחָמָה, וְהַצְלִיחַ מְאֹד בְּכָל פְּעַם; וְנִשְׂא
 אוֹתוֹ עוֹד יוֹתֵר לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה. וְהָיָה הוֹלֵךְ
 וּמְצַלִּיחַ מְאֹד; עַד אֲשֶׁר נִסְתַּלַּק שֵׁם הַקִּיסָר,
 וְנִתְיַעַצוּ כָּל בְּנֵי הַמְּדִינָה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לְקִיסָר.

סיפורי מעשיות

וּנְתַקְבְּצוּ כָּל הַשָּׂרִים, וְהַסְכִּימוּ כֻּלָּם שֶׁהוּא יִהְיֶה
קִיסָר.

וּנַעֲשֶׂה קִיסָר (הֵינּוּ הָעֲנִי הַנִּ"ל נַעֲשֶׂה קִיסָר). וְהָיָה
לוֹחֵם מְלַחְמוֹת, וְהָיָה מִצְלִיחַ מְאֹד; וְכֹבֵשׁ
מְדִינֹת. וְהָיָה לוֹחֵם וּמִצְלִיחַ וְכֹבֵשׁ וְהוֹלֵךְ, עַד
שֶׁשָּׂאֵר הַמְּדִינֹת נִתְיַעְצוּ לְמִסֵּר תַּחַת יָדוֹ בְּרָצוֹן
טוֹב, כִּי רָאוּ הַצְּלָחַתוֹ הַגְּדוֹלָה, שֶׁכָּל הַיָּפִי
שֶׁל הָעוֹלָם וְכָל הַמְּזֹל שֶׁל הָעוֹלָם אֶצְלוֹ, עַל
כֵּן נִתְקַבְּצוּ כָּל הַמְּלָכִים וְהַסְכִּימוּ שֶׁהוּא יִהְיֶה
קִיסָר עַל כָּל הָעוֹלָם, וְנִתְּנוּ לוֹ כְּתָב בְּאוֹתֵיזֵית
שֶׁל זָהָב.

וְהַקִּיסָר הַזֶּה מֵאֵן עָתָה לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִם
הַבְּעֶרְגִיר, כִּי אֵין נֶאֱדָה לְקִיסָר לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִם
בְּעֶרְגִיר; וְאִשְׁתּוֹ הַקִּיסָרִית הִיא לֹא זֹזָה מִן
הַבְּעֶרְגִיר כָּלָל. וַיֵּרָא הַקִּיסָר, שְׂאֵי אֶפְשָׁר

לו לעשות שדוּף אחר נגד הבערְגיר הַנ"ל, בַּפְּרָט כִּי אִשְׁתּוֹ מַחְזֶקֶת עִמוּ מְאֹד מְאֹד, עַל כֵּן חָשַׁב מַחְשְׁבוֹת עַל הַבְּעֶרְגִיר הַנ"ל. וּבִתְחִלָּה רָאָה לְחַסְרוֹ, וְהִשְׁתַּדַּל בְּתַחֲבוּלוֹת - כְּאֵלּוֹ אֵין הַדָּבָר מִמֶּנּוּ, לָגֵרֵם לוֹ הַפֶּסֶד, וְהַקִּיסָר בְּוַדַּאי יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת כְּזֹאת. וְהָיוּ מִפְּסִידִים וּמַחְסָרִים אוֹתוֹ, עַד שֶׁנִּתְדַלְּדַל וְנַעֲשָׂה עָנִי גָמוּר. וְהִיא, הַקִּיסָרִית, הִיְתָה מַחְזֶקֶת עִמוּ תָּמִיד.

אַחַר כֵּן רָאָה הַקִּיסָר שְׁכָל זְמַן שְׁזָה הַבֵּן קָיָם, הֵינּוּ בֶן הַבְּעֶרְגִיר הַנ"ל, אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת שְׁדוּף אַחֵר, וְהִשְׁתַּדַּל לְהַעֲבִיר אֶת אוֹתוֹ הַבְּחֹר שֶׁל הַבְּעֶרְגִיר. וְחָשַׁב מַחְשְׁבוֹת לְהַעֲבִירוֹ, וְגִלְגַּל עָלָיו עֲלִילוֹת, וְהוֹשִׁיב עָלָיו שׁוֹפְטִים, וְהִשׁוֹפְטִים הִבִּינוּ שֶׁרָצוֹן הַקִּיסָר לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְשָׁפְטוּ לְהַנִּיחוֹ בְּשֵׁק וּלְהַשְׁלִיכוֹ לַיָּם.

וְהַקִּיסְרִית הָיָה לְבָה דְּוָה מְאֹד עַל זֶה, אַךְ גַּם
הַקִּיסְרִית אִי אֶפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹת כְּנֶגֶד הַקִּיסָר.
מָה עָשָׂתָה? הֲלָכָה אֶל הַמַּמְנִים שֶׁהָיוּ מְמַנִּים
לְהַשְׁלִיכוֹ לַיָּם, וּבֵאתָה אֶצְלָם, וְנִפְלָה לְפָנַי
רַגְלָם, וְהִתְחַנְּנָה מֵהֶם מְאֹד שִׁיעֲשׂוּ לְמַעַנָּה
לְהַנִּיחוֹ, כִּי 'לָמָּה הוּא חַיֵּב מִיָּתָה?' וּבִקְשָׁה מֵהֶם
מְאֹד שִׁיקְחוּ שְׁבוּי אַחֵר מְחַיֵּב מִיָּתָה - לְהַשְׁלִיכוֹ
לַיָּם, וַיְנַיְחוּ אוֹתוֹ הַבְּחֹר הַגֵּ'ל. וּפְעָלָה בְּקִשְׁתָּהּ
אֶצְלָם, וְנִשְׁבְּעוּ לָהּ שִׁיְנַיְחוּהוּ.

וְכֵן עָשׂוּ, וּלְקַחוּ אִישׁ אַחֵר וְהַשְׁלִיכוּהוּ לַיָּם,
וְאוֹתוֹ הַנִּיחוּ; וְאָמְרוּ לוֹ: "לֵךְ לֵךְ", וְהִלֵּךְ לוֹ.
וְהַבְּחֹר הַזֶּה כָּבֵד הָיָה בְּרַדְעָתוֹ, וְהִלֵּךְ לוֹ.

וְקִדְּם לָזֶה, הֲלָכָה הַקִּיסְרִית הַגֵּ'ל וְקִרְאָה
לְבִתָּהּ הַגֵּ'ל, וְאָמְרָה לָהּ: "בִּתִּי, תִּדְעִי שֶׁזֶה הַבֵּן
שֶׁל הַבְּעֵרָגִיר הוּא הַחֲתָן שֶׁלְּךָ."

וּסְפָרָה לָהּ כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁעָבַר עָלֶיהָ
כַּנִּל - "וַאִיךָ הַבְּעֵרְגִיר מָסַר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבְלִי
(כַּנִּל), וְהָיָה עִמִּי בְּשִׁבְעָה מְקוֹמוֹת הַנִּל,
וְנִשְׁבַּעְתִּי לוֹ בְּה' שֶׁכָּל טוֹבִי לֹא יִמָּנַע מִמֶּנּוּ,
וְלִקְחֹתִי אוֹתָן הַשְּׁבַעָה מְקוֹמוֹת לְעֵדוּת, שֶׁהֵם:
בוֹר וּמְקוֹה וְכוּ', כַּנִּל; בְּכֵן, עֵתָה, הֵנָּה אֶתָּה
הִיא כָּל טוֹבֹתַי וּמְזֹלִי וְהַצְּלַחְתִּי, וּבּוֹדָאִי אֶתָּה
שָׁלוֹ, וּבְנֵי הַנִּל הוּא הַחֲתָן שֶׁלְּךָ; וְאָבִיךָ מִחַמַּת
גַּסּוֹתוֹ רוֹצֵה לְהַרְגוֹ חֲנָם; וּכְבֵר הַשְּׁתַדְּלֹתִי
לְהַצִּילוֹ וּפְעֵלֹתִי שִׁנְיִחוּהוּ, כַּנִּל, עַל בֵּן תִּדְרְעִי,
שֶׁהוּא הַחֲתָן שֶׁלְּךָ (הֵינּוּ בֶן הַבְּעֵרְגִיר הַנִּל), וְאֵל
תִּתְרַצִּי עִם אַחֵר בְּעוֹלָם כָּלֵל."

וְנִתְקַבְּלוּ דְבָרֵי אִמָּה בְּעֵינֶיהָ, כִּי גַם הִיא הָיְתָה
יֹרֵאת שָׁמַיִם, וְהַשִּׁיבָה: שְׁבוֹדָאִי תְקִים כָּךְ.

סיפורי מעשיות

וְהִלְכָה הַבַּת הַזֹּאת וְשָׁלְחָה כָּתָב אֶל בֶּן
הַבְּעֵרָגִיר הַזֶּה לֵאמֹר אֵל הַתְּפִיסָה, שֶׁהִיא מְחֻזָּקֶת
עֲצָמָה בּוֹ, וְהוּא הֶחֱתַן שָׁלָה. וְשָׁלְחָה לוֹ כְּמוֹ
חֲתִיכַת לְאַנֵּד קֶאֱרֵט, וְצִיָּרָה בּוֹ כָּל הַמְּקוֹמוֹת
שֶׁהִחְבִּיֵּאָה אִמָּה עִם אָבִיו, כִּי לֵאמֹר, שֶׁהֵם הַשְּׁבָעָה
עֵדוֹת: בּוֹר וּמְקוֹה וְכוּ' כִּי לֵאמֹר, שֶׁצִּיָּרָה בּוֹ כְּמוֹ
בּוֹר וּמְקוֹה וְכוּ'

וְהִזְהִירָה אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד, שֶׁיִּשְׁמַר הַכָּתָב
הַזֶּה מְאֹד מְאֹד, וְחֲתָמָה עֲצָמָה לְמִטָּה.

המשך המעשה, עלילה מרתקת, קרא בספר "סיפורי
מעשיות - משנים קדמוניות" מעשה י'.

בן מלך ובן שפחה שנתחלפו

מַעֲשֵׂה בַּמֶּלֶךְ אֶחָד, שֶׁהִיְתָה שִׁפְחָה אַחַת
בְּבֵיתוֹ שֶׁהִיְתָה מְשֻׁמָּשֶׁת אֶת הַמַּלְכָּה. (וּמִסְתַּמָּא
מִבְּשֻׁלַת אֵינָה רִשְׁאָה לִכְנֹס אֶל הַמֶּלֶךְ, אֲךָ הִיְתָה אִזְוָה
שִׁפְחָה מְשֻׁרְתָת קַטְנָה בְּמַעֲלָה). וְהִגִּיעַ זְמַן לְדָתָהּ
שֶׁל הַמַּלְכָּה, וְגַם הַשִּׁפְחָה הִנְיָ"ל הִגִּיעַ זְמַן
לְדָתָהּ בְּאוֹתוֹ הָעֵת. וְהִלְכָה הַמִּיּוֹדֶת וְהַחֲלִיפָה
הַיּוֹלְדוֹת, לְמַעַן תִּרְאֶה מָה יִצְמַח מִזֶּה וְאִיךָ יִפְלֹ
דָּבָר; וְהַחֲלִיפָה הַיּוֹלְדוֹת, וְהַנִּיחָה בֶּן הַמֶּלֶךְ אֶצֶל
הַשִּׁפְחָה וּבֶן הַשִּׁפְחָה אֶצֶל הַמַּלְכָּה.

וְאַחֲרֵי כֵן הִתְחִילוּ אֵלּוֹ הַבָּנִים לְהִתְגַּדֵּל. וּבֶן
הַמֶּלֶךְ (הֵינּוּ זֶה שֶׁנִּתְגַּדֵּל אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, כִּי הָיוּ סוֹבְרִים,
שֶׁהוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ) הָיוּ מְגַדְּלִים אוֹתוֹ מִמַּעֲלָה
לְמַעֲלָה, עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וְגָדוֹל וְהָיָה בְּרִיָּה
גְּדוֹלָה.

סיפורי מעשיות

וְגַם אוֹתוֹ בֶּן הַשְּׁפָחָה (הֵינּוּ בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּאֵמֶת, אֵךְ נִתְגַּדֵּל אֶצֶל הַשְּׁפָחָה, כַּנִּל) נִתְגַּדֵּל בְּבֵיתוֹ, וְשֵׁנֵיהֶם הָיוּ לוֹמְדִים יַחַד בְּחֶדֶר אֶחָד. וְזֶה הֵבֵן מֶלֶךְ הָאֵמֶתִי שֶׁנִּקְרָא "בֶּן הַשְּׁפָחָה", הָיָה טָבְעוֹ נִמְשָׁךְ לְנִמּוּם הַמַּלְכוּת, אֵךְ שֶׁהָיָה נִתְגַּדֵּל בְּבֵית הָעֶבֶד, וְלִהְפֹךְ, בֶּן הַשְּׁפָחָה שֶׁנִּקְרָא "בֶּן הַמֶּלֶךְ", הָיָה טָבְעוֹ נִמְשָׁךְ לְנִמּוּם אֶחָד שֶׁלֹּא כְּנִמּוּם הַמֶּלֶךְ, אֵךְ שֶׁהָיָה נִתְגַּדֵּל בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְהָיָה מִכָּרַח לְהִתְנַהֵג בְּנִמּוּם הַמַּלְכוּת, שֶׁהָיוּ מְגַדְּלִים אוֹתוֹ בְּנִמּוּם זֶה.

וְהַמִּלְדָּת הַנִּל, מַחֲמַת שְׁנָשִׁים דַּעְתָּן קְלוֹת, הָלָכָה וְגִלְתָּה הַסּוּד לְאֶחָד, אֵיךְ שֶׁחֲחִלִּיפָה הַבָּנִים, כַּנִּל, וְחִבְרָא חִבְרָא אֵית לָהּ [לְחִבְרָא יֵשׁ חִבְרָא] עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה הַסּוּד מֵאֶחָד לְחִבְרָא - כְּדָרְךְ הָעוֹלָם, עַד שֶׁהָיוּ הָעוֹלָם מְרַנְּנִים בְּזֶה - אֵיךְ שֶׁנִּחְלַף הֵבֵן מֶלֶךְ. אֲבָל אֵין רִשְׁאִים לְדַבֵּר מִזֶּה,

שלא יתגלה למלך, כי בודאי אין רשאים שידע המלך מזה, כי מה יעשה המלך בזה, כי אין תקנה לזה, כי אי אפשר להאמין, אולי הוא שקר, ואיך אפשר לחזור ולהחליף? ועל כן בודאי אסור להם לגלות זאת למלך, רק העם היו מרננים ביניהם על זה.

ויהי היום, והלך אחד וגלה הסוד באזני הבן מלך, איך שאמרים עליו שנחלת, כנ"ל - "אך אי אפשר לך לחקר על זה, כי אין זה כבודך, ואי אפשר לך לחקר זאת כלל; אך הודעתני לך זאת, כי אולי יהיה קשר כנגד המלוכה, ויוכל הקשר להתחזק על ידי זה, כי יאמרו, שיהם לוקחים לעצמם הבן מלך למלך, הינו אותו שאמרים עליו שהוא הבן מלך האמתי (כנ"ל) על כן אתה צריך לחשב מחשבות על הבן

סיפורי מעשיות

הַנִּלְלָה לְהַעֲבִירוֹ" (כֹּל זֶה הוּא דְבָרֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁגָּלָה
הַסּוּד לְבֵן הַשִּׁפְחָה הַנִּקְרָא בֶּן הַמֶּלֶךְ).

וְהַלֵּךְ זֶה הַבֶּן מֶלֶךְ וְהִתְחִיל לְגָרֵם רְעוֹת לְאָבִי
הַבֶּן הַנִּלְלָה (אֲשֶׁר בְּאֵמֶת הוּא אָבִיו, כִּנְ"ל) וְשָׁם עִינּו
לְהִיּוֹת רוֹכֵה בּוֹ רְעוֹת תָּמִיד, וְהָיָה תָּמִיד גּוֹרֵם
לוֹ רְעוֹת רָעָה אַחַר רָעָה, כְּדֵי שְׂיִכְרַח לְעַקֵּר עִם
בָּנוּ.

וְכֹל זְמַן שֶׁהָיָה הַמֶּלֶךְ חַי, עָדִין לֹא הָיָה לוֹ
מִמְשָׁלָה כָּל כָּךְ, אַף עַל פִּי כֵּן הָיָה גּוֹרֵם לוֹ
רְעוֹת. וְאַחַר כֵּךְ גִּזְקוֹן הַמֶּלֶךְ וּמָת, וְלָקַח הוּא
אֶת הַמְּלוּכָה (הֵינּוּ הַבֶּן הַשִּׁפְחָה שֶׁנִּחְלַף וְנִקְרָא עִתָּה
בֶּן מֶלֶךְ כִּנְ"ל) וְאִזּוֹ עָשָׂה רְעוֹת יוֹתֵר לְאָבִי הַבֶּן
הַנִּלְלָה - רָעָה אַחַר רָעָה; וְהָיָה עוֹשֶׂה בְּדַרְךְ
עֲרָמָה, בְּאִפְנֵי שְׁלֹא יִבְיֵנוּ הָעוֹלָם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
לוֹ רְעוֹת, כִּי אֵין זֶה נֶאֱדָה בְּפָנָי הַהֶמוֹן, רַק הָיָה
מֵעֲלִים הַדְּבָר; וְגָרֵם לוֹ רְעוֹת תָּמִיד.

וְהִבִּין אָבִי הַבֵּן הַזֶּה לְשֵׁהוּא עוֹשֶׂה לוֹ רָעוֹת
בְּשִׁבִיל הָעֲנָן הַזֶּה, וְעָנָה וְאָמַר לְבָנוּ (הִינוּ בֶן
הַמֶּלֶךְ בְּאֵמֶת, אֲךָ עַל יְדֵי הַחֲלוּף נִדְמָה שֶׁהוּא בָנוּ) וְסִפֵּר
לוֹ כֹּל הָעֲנָן, וְאָמַר לוֹ, שְׂיִישׁ לוֹ רַחֲמָנוֹת גְּדוֹל
עָלָיו; כִּי מִמָּה נִפְשָׁךְ, אִם אֶתָּה בְּנִי, בְּוֹדָאֵי יֵישׁ
לִי רַחֲמָנוֹת עָלֶיךָ, וְאִם אֶתָּה בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּאֵמֶת,
בְּוֹדָאֵי הָרַחֲמָנוֹת גְּדוֹל בְּיֹתֵר עָלֶיךָ, כִּי הוּא
רוֹצֵה לְהַעֲבִיר אוֹתְךָ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם; עַל כֵּן
אֶתָּה מְכַרְח לְעֵקֶר מְכָאן...

המשך המעשה, קרא בספר "סיפורי מעשיות
משנים קדמוניות" מעשה יא.

בעל תפילה

מעשה, פעם אחד היה "בעל תפלה", שהיה עוסק תמיד בתפלות ושירות ותשבחות לה' יתברך. והיה יושב חוץ לשוב, והיה רגיל לכנס לשוב. והיה נכנס אצל איזה אדם (מסתמא היה נכנס להקטנים במעלה, כגון עניים וכיוצא) והיה מדבר על לבו מהתכלית של כל העולם, היות שפאמת אין שום תכלית כי אם לעסק בעבודת ה' כל ימי חייו, ולבלות ימיו בתפלה לה' יתברך ושירות ותשבחות וכו'. והיה מרבה לדבר עמו דברי התעוררות פאלו, עד שנכנסו דבריו באזניו, עד שנתרצה אותו האדם להתחבר עמו.

ותכף כשנתרצה עמו, היה לוקחו ומוליכו למקומו שהיה לו חוץ לשוב, כי אותו הבעל תפלה הנ"ל בחר לו מקום חוץ לשוב, כנ"ל.

משלים וסיפורים

וּבְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם הָיָה שָׁם נֶהָר לְפָנָיו, גַּם הָיָה
שָׁם אֵילָנוֹת וּפְרוֹת, וְהָיוּ אוֹכְלִים מִן הַפְּרוֹת;
וְעַל בְּגָדִים לֹא הָיָה מִקְפִּיד כָּלָל. וְכֵן הָיָה (הַבַּעַל
תְּפִילָה) רָגִיל תָּמִיד לְכַנֵּס לְיִשׁוּב וּלְפִתּוֹת וּלְרִצּוֹת
בְּנֵי אָדָם לְעִבּוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ לֵילֶךְ בְּדַרְכּוֹ לְעֶסֶק
בְּתַפְלוֹת וְכוּ', וְכָל מִי שֶׁהָיָה מְרַצֶּה עִמּוֹ הָיָה
לוֹקָחוֹ וּמוֹלִיכּוֹ לְמָקוֹמוֹ חוּץ לְיִשׁוּב, כַּנִּ"ל.

וְהֵם הָיוּ עוֹסְקִים שָׁם רַק בְּתַפְלוֹת וּשְׂיִרוֹת
וְתַשְׁבְּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְוִדּוּיִים וְתַעֲנִיתִים
וְסִגּוּפִים וְתִשׁוּבָה וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה. וְהָיָה נוֹתֵן
לָהֶם חֲבוּרִים שֶׁהָיוּ לוֹ בְּעֵנֵי תַפְלוֹת וּשְׂיִרוֹת
וְתַשְׁבְּחוֹת וְוִדּוּיִים.

וְהָיוּ עוֹסְקִים בָּזֶה תָּמִיד, עַד שֶׁהָיוּ נִמְצְאִים גַּם
בְּאוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵבִיֵּאם לְשָׁם, שֶׁהָיוּ רְאוּיִים
גַּם כֵּן לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לְעִבּוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, עַד

שְׁהִיָּה נֹתֵן לְאַחַד רְשׁוֹת, שְׁגַם הוּא יִכְנַס לַיִּשׁוּב
 לְעַסֵּק בְּעַנְיַן הַנַּ"ל, וְהִינּוּ לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לְה'
 יִתְבָּרֵךְ, כַּנַּ"ל.

וְכֵן הָיָה הַבַּעַל תְּפִלָּה הַנַּ"ל עוֹסֵק בְּעַנְיַן זֶה
 תָּמִיד, וְהָיָה מְקָרֵב בְּכָל פַּעַם אֲנָשִׁים וּמוֹצִיאֵם
 מִן הַיִּשׁוּב, כַּנַּ"ל, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה רֶשֶׁם בְּעוֹלָם,
 וְהִתְחִיל הַדְּבָר לְהִתְפָּרֵס, כִּי פִתְאֹם נִמְלְטוּ
 אִיזָה אֲנָשִׁים מִן הַמְדִינָה, וְלֹא נֹדַע אֵימָּה; וְכֵן
 נִזְדַּמְּנוּ, שֶׁפִּתְאֹם נֶאֱבָד אֶצֶל אֶחָד בָּנָו וְכִיּוֹצֵא בּוֹ,
 וְלֹא נֹדַע אֵיפֹה הֵם. עַד שֶׁנִּזְדַּע: הִיּוֹת שֶׁנִּמְצָא
 הַבַּעַל תְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמְפַתֵּחַ בְּנֵי
 אָדָם לְעִבּוּדַת ה' יִתְבָּרֵךְ, כַּנַּ"ל. אֵךְ לֹא הָיָה
 אֶפְשָׁר לְהַכִּירוֹ וּלְתַפְּסוֹ, כִּי הַבַּעַל תְּפִלָּה הַזֶּה
 הָיָה מִתְנַהֵּג בְּחֻכְמָה, וְהָיָה מְשַׁנֵּה וּמְחַלֵּף
 עֲצָמוֹ אֶצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּשָׁנוֹי אַחֵר, שֶׁאֶצֶל

זֶה הָיָה נִדְמָה כְּעֵנִי, וְאַצֵּל זֶה כְּסוֹחֵר, וְאַצֵּל זֶה
בְּעֵנִין אַחֵר, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה.

גַּם כְּשֶׁהָיָה נִכְנָס לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם, כְּשֶׁהָיָה
רָאָה שְׂאִינוֹ יָכוֹל לַפְעַל אֲצֵלָם פּוֹנְתוֹ, הָיָה
מְרַמֶּה אוֹתָם בְּדַבָּרִים, עַד שֶׁלֹּא הָיוּ מְבִינִים
כָּלֵל פּוֹנְתוֹ הַטּוֹבָה, וְכֵאלוֹ אֵין פּוֹנְתוֹ כָּלֵל לְעֵנִין
הַנִּ"ל, דִּהְיֵנוּ לְקָרֵב לָהּ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר
כָּלֵל לְהַבִּין שְׂפּוֹנְתוֹ לָזֶה; אַף עַל פִּי שְׂבִאֲמַת כָּל
עֶקֶר פּוֹנְתוֹ כְּשֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם הָיָה רַק
לָזֶה לְקָרֵב לָהּ יִתְבָּרַךְ, כַּנִּ"ל, כִּי כָּל פּוֹנְתוֹ הָיָה
רַק זֹאת, רַק כְּשֶׁהָיָה מִבֵּין שְׂאִינוֹ פּוֹעֵל אֲצֵלוֹ,
הָיָה מְסַבְּבוֹ וּמְעַקְמוֹ וּמְרַמֶּהוּ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה
יָכוֹל כָּלֵל לְהַבִּין פּוֹנְתוֹ הַטּוֹבָה.

וְהָיָה הַבַּעַל תְּפִלָּה עוֹסֵק בְּעֵנִין זֶה, עַד שֶׁנִּשְׁעֲשֶׂה
רֶשֶׁם וּפְרָסוֹם בְּעוֹלָם, וְהָיוּ מְצַפִּים לְתַפְסוֹ, אֲדָּ
לֹא הָיָה אֶפְשָׁר, כַּנִּ"ל.

וְהָיָה הַבַּעַל תְּפִלָּה הַנַּ"ל עִם אֲנָשָׁיו יוֹשְׁבִים
 חוּץ לַיִּשׁוּב, (פַּנ"ל) וְעוֹסְקִים רַק בְּעֵנִינִים הַנַּ"ל
 בְּתִפְלָה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְוִדוּיִים
 וְתַעֲנִיתִים וְסִגּוּפִים וְתִשְׁבּוֹת (פַּנ"ל).

גַּם הָיָה עֵנִין הַבַּעַל תְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁהָיָה יָכוֹל
 לְהַסְפִּיק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׁצָרִיךְ, וְאִם הָיָה
 מִבֵּין בְּאֶחָד מֵאֲנָשָׁיו, שֶׁלְּפִי מַחוּ הוּא צָרִיךְ
 לְעִבּוּדַת ה' שִׁיְהֵא הוֹלֵךְ מְלַבֵּשׁ בְּמַלְבוּשֵׁי
 זָהָב, (שְׁקוּרִין גִּילְדִין גִּישְׁמִיק) הָיָה מְסַפֵּיק לוֹ; וְכֵן
 לְהַפְּךְ, שֶׁלְּפַעֲמִים נִתְקָרַב אֵלָיו אִיזָה עֹשִׂיר
 וְהָיָה מוֹצִיאֹו מִן הַיִּשׁוּב, פַּנ"ל, וְהָיָה מִבֵּין שְׁזָה
 הָעֹשִׂיר צָרִיךְ לֵילֵךְ בְּכַנְגָדִים קְרוּעִים וְנִבְזִים, הָיָה
 מִנְהִיגוֹ כֶּךָ; הַכֹּל כְּפִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ צָרֵךְ הַסְּפָקַת
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה מְסַפֵּיק לוֹ.

וְאַצֵּל אֵלָיו הָאֲנָשִׁים שֶׁקָּרַבְּם לַה' יִתְבָּרַךְ, הָיָה
 תַּעֲנִית אוֹ סִגּוּף גָּדוֹל יָקָר יוֹתֵר מִכָּל הַתַּעֲנוּגִים

שִׁבְעוּלָם, כִּי הָיָה לָהֶם תַּעֲנוּג מִן הַסְּגוּף גָּדוֹל
אוּ מִתַּעֲנִית יוֹתֵר מִכָּל הַתַּעֲנוּגִים שִׁבְעוּלָם.

וַיְהִי הַיּוֹם, וְהָיָה מְדִינָה שֶׁהָיָה שָׁם עֲשִׂירוֹת
גָּדוֹל, שֶׁהָיוּ כָּלָם עֲשִׂירִים; אֲךָ הָיָה דְרָכָם
וְהִנְהִגְתָּם זָר וּמִשְׁנָה מְאֹד, כִּי הֶכַל הָיָה מִתְנַהֵג
אֶצְלָם כְּפִי הָעֲשִׂירוֹת, שֶׁהָיָה עֵרֶךְ מַעֲלַת כָּל
אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הָעֲשִׂירוֹת שֶׁלוֹ, שְׁמִי שְׂיִישׁ לוֹ
כָּךְ וְכָךְ אֲלָפִים אוּ רַבָּבוֹת - יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה זוֹ, וּמִי
שְׂיִישׁ לוֹ כָּךְ וְכָךְ מִמּוֹן - יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה אַחֲרַת,
וְכֵן כִּיּוֹצֵא בָּזֶה, כָּל סֵדֵר הַמַּעֲלוֹת הָיָה אֶצְלָם
כְּפִי הַמִּמּוֹן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; וּמִי שְׂיִישׁ לוֹ כָּךְ
וְכָךְ אֲלָפִים וּרַבָּבוֹת, כְּפִי הַסְּכּוּם שֶׁהָיָה קָצוּב
אֶצְלָם, הוּא מְלֻךְ.

וְכֵן הָיָה לָהֶם דְּגָלִים, שְׁמִי שְׂיִישׁ לוֹ כָּךְ וְכָךְ
מִמּוֹן הוּא בְּדָגֵל זֶה, וַיֵּשׁ לוֹ אוֹתוֹ הַמַּעֲלָה

פְּלוֹנִית בְּאוֹתוֹ הַדָּגֵל; וּמִי שֵׁישׁ לוֹ כָּדָּ וְכָדָּ מִמּוֹן
הוּא בְּדָגֵל אַחֵר, וַיֵּשׁ לוֹ שֵׁם אִיזָה מֵעֵלָה בְּאוֹתוֹ
הַדָּגֵל לְפִי עֵרֶךְ מִמּוֹנוֹ. וְהָיָה קָצוּב אֶצְלָם כַּמָּה
מִמּוֹן יִהְיֶה לוֹ וַיִּהְיֶה נֶחֱשֵׁב בְּאוֹתוֹ הַדָּגֵל בְּמֵעֵלָה
פְּלוֹנִית, וְכַמָּה מִמּוֹן יִהְיֶה לוֹ וַיִּהְיֶה נֶחֱשֵׁב בְּדָגֵל
אַחֵר בְּאִיזָה מֵעֵלָה, וְכֵן הַדְּרָגָה וְהַמֵּעֵלָה שֶׁל
כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הִיָּה הַכֹּל כְּפִי הַמּוֹן, כְּפִי מֵה
שֶׁהָיָה קָצוּב אֶצְלָם.

וְכֵן הָיָה קָצוּב אֶצְלָם, כְּשֵׁישׁ לוֹ כָּדָּ וְכָדָּ מִמּוֹן
הוּא סֵתֶם בֶּן אָדָם, וְאִם יֵשׁ לוֹ עוֹד פְּחוֹת מִזֶּה
הוּא חֵיָה אוֹ עוֹף וְכוּ' צֵא. וְהָיָה אֶצְלָם "חַיֹּת
רְעוֹת" וְ"עוֹפוֹת", דִּהְיִנוּ כְּשֵׁישׁ לוֹ רַק כָּדָּ וְכָדָּ
הוּא נִקְרָא: אַרְיָה אֲנוּשִׁי. (בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנוּ אֵיין
מֵעֲנִשְׁלִיכֵר לֵיב) וְכֵן פִּיּוּצָא בְּזֶה שְׂאָר חַיֹּת רְעוֹת
וְעוֹפוֹת וְכוּ', דִּהְיִנוּ שְׁלִפִי מֵעוֹט מִמּוֹנוֹ הוּא רַק

משלים וסיפורים

חֵיה או עוֹף וכו', כִּי עֵקֶר הָיָה אֶצְלָם הַמָּמוֹן,
וּמַעֲלָה וּדְרָגָא נָשַׁל כָּל אֶחָד הָיָה רַק לְפִי הַמָּמוֹן.
וְנִשְׁמַע בְּעוֹלָם שְׂיִישׁ מְדִינָה כֹּזֵב, וְהָיָה הַבַּעַל
תִּפְלָה מְתַאֲנַח עַל זֶה, וְהָיָה אָמַר: "מִי יוֹדֵעַ עַד
הֵיכָן הֵם יְכוּלִים לֵילֵךְ וְלַתְּעוֹת עַל יְדֵי זֶה?!"

המשך המעשה, קרא ב"סיפורי מעשיות -
משנים קדמוניות". מעשה יב

שבעה קבצנים

אַספּר לָכֶם אֵיךְ הָיוּ שְׂמַחִים:

מַעֲשֵׂה פַעַם אַחַת הָיָה מֶלֶךְ, וְהָיָה לוֹ בֶן יָחִיד, וְרָצָה הַמֶּלֶךְ לְמַסֵּר הַמְּלוּכָה לְבָנוֹ בְּחַיָּיו. וְעָשָׂה מִשְׁתֵּה גָדוֹל (שְׂקוּרִין בָּאל); וּבּוֹדֵאֵי בְּכָל פַּעַם שֶׁהַמֶּלֶךְ עוֹשֶׂה בָּאל הוּא שְׂמַחָה גְדוֹלָה מְאֹד, בְּפֶרֶט עֵתָה שֶׁמִּסֵּר הַמְּלוּכָה לְבָנוֹ בְּחַיָּיו, בּוֹדֵאֵי הָיָה שְׂמַחָה גְדוֹלָה מְאֹד.

וְהָיוּ שָׁם כָּל הַשָּׂרִי מְלוּכָה וְכָל הַדְּבָסִים וְהַשָּׂרִים, וְהָיוּ שְׂמַחִים מְאֹד עַל הַמִּשְׁתֵּה. וְגַם הַמְּדִינָה הָיוּ נֶהְנֵים מְזֶה שְׂמוֹסֵר הַמְּלוּכָה לְבָנוֹ בְּחַיָּיו, כִּי הוּא כְּבוֹד גְּדוֹל לַמֶּלֶךְ. וְהָיָה שָׁם שְׂמַחָה גְדוֹלָה מְאֹד, וְהָיָה שָׁם כָּל מִינֵי שְׂמַחָה: קַאפֶּעֲלִישׁ [מְקַהֲלוֹת זֹמֵר] וְקַאמְעֲדִישׁ [מִשְׁחָקִי

משלים וסיפורים

הצגות] וכיוצא מזה, כל מיני שמחה, הכל היה
שם על המשחה.

וכשנעשו שמחים מאד, עמד המלך ואמר
לבנו: "היות שאני חוזה בפוכבים, ואני ראה
שאתה עתיד לירד מן המלוכה; בכך, תראה
שלא יהיה לך עצבות כשתירד מן המלוכה, רק
תהיה בשמחה; וכשתהיה בשמחה - גם אני
אהיה בשמחה. גם כשהיה לך עצבות, אף על
פי כן אני אהיה בשמחה, על שאין אתה מלך, כי
אינך ראוי למלוכה, מאחר שאינך יכול להחזיק
עצמך בשמחה כשאתה יורד מן המלוכה; אבל
כשתהיה בשמחה - אזי אהיה בשמחה יתרה
מאד". וקבל הבן מלך את המלוכה ביד רמה,
ועשה לו שרי מלוכה ודכסים ושרים וחיל.

וזה הבן מלך היה חכם, והיה אהב חכמה
מאד, והיו אצלו חכמים גדולים; וכל מי שהיה

בָּא אֶצְלוֹ עִם אִיזָה דְּבַר חֲכָמָה - הָיָה אֶצְלוֹ
 בְּחַשְׁבֹּת גָּדוֹל מְאֹד. וְהָיָה נוֹתֵן לָהֶם כְּבוֹד
 וְעֲשִׂירוֹת בְּשִׁבִיל הַחֲכָמָה, לְכָל אֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ:
 מִי שֶׁהָיָה רוֹצֵה מָמוֹן - הָיָה נוֹתֵן לוֹ מָמוֹן, וּמִי
 שֶׁהָיָה רוֹצֵה כְּבוֹד - הָיָה נוֹתֵן לוֹ כְּבוֹד, הַכֹּל
 בְּשִׁבִיל הַחֲכָמָה. וּמַחְמַת שֶׁהָיָה חָשׁוּב אֶצְלוֹ
 הַחֲכָמָה כָּל כָּךְ, הָיוּ כָּלם לוֹקְחִין עֲצָמָן אֶל
 הַחֲכָמָה, וְעֹסְקוּ כָּל הַמְּדִינָה בְּחֲכָמוֹת; כִּי זֶה
 הָיָה רוֹצֵה מָמוֹן - בְּדֵי שִׁיקְבָּל מָמוֹן עַל יְדֵי זֶה,
 וְזֶה הָיָה רוֹצֵה חַשְׁבֹּת וְכְבוֹד. וּמַחְמַת שְׁכָלם
 עֹסְקוּ רַק בְּחֲכָמוֹת, עַל כֵּן שָׁכְחוּ שֵׁם בְּאוֹתָהּ
 הַמְּדִינָה טַכְסִיסִי מְלַחְמָה. כִּי הָיוּ כָּלם עוֹסְקִין
 בְּחֲכָמוֹת, עַד שֶׁהָיוּ כָּל בְּנֵי הַמְּדִינָה חֲכָמִים
 גְּדוֹלִים, עַד שֶׁהִקְטָן שְׁבָאוֹתָהּ הַמְּדִינָה - הָיָה
 בְּמְדִינָה אַחֲרַת חֲכָם גָּדוֹל מִכָּלם, וְהַחֲכָמִים

שְׁבֹאוֹתָהּ הַמְדִינָה הָיוּ חֲכָמִים מִפְּלָגִים גְּדוֹלִים
מְאֹד.

וּמַחְמַת הַחֲכָמוֹת נִתְפָּקְרוּ הַחֲכָמִים שֶׁל אוֹתָהּ
הַמְדִינָה, וּמִשְׁכּוֹ גַם אֶת הַבֶּן מֶלֶךְ הַנַּ"ל לְדַעְתָּם,
וְנִתְפָּקַר גַּם בֶּן. וְשָׂאֵר בְּנֵי הַמְדִינָה לֹא נִתְפָּקְרוּ,
מַחְמַת שְׁהִיָּה עִמָּקוֹת וְדַקּוֹת גְּדוֹל בְּאוֹתָהּ
הַחֲכָמָה שֶׁל הַחֲכָמִים הַנַּ"ל, עַל בֶּן לֹא יִכְלוּ
שָׂאֵר בְּנֵי הַמְדִינָה לְכַנֵּס בְּאוֹתָהּ הַחֲכָמָה, וְלֹא
הַיִּיק לָהֶם; אֲבָל הַחֲכָמִים וְהַבֶּן מֶלֶךְ נִתְפָּקְרוּ,
בְּנַ"ל.

וְהַבֶּן מֶלֶךְ, מַחְמַת שְׁהִיָּה בּוֹ טוֹב, כִּי נוֹלַד
עִם טוֹב, וְהָיוּ לוֹ מִדּוֹת טוֹבוֹת וַיִּשְׁרׁוֹת, הָיָה
נִזְכָּר לְפַעֲמִים: הַיִּכֵּן הוּא בְּעוֹלָם!?, וַיְמָה הוּא
עוֹשֶׂה!?, וְכֹו. וְהָיָה גּוֹנֵחַ וּמִתְאַנֵּחַ עַל זֶה עַל
שֶׁנֶּפֶל לְמַבּוֹכּוֹת כָּאֵלוֹ וְנִתְעָה כָּל כָּךְ; וְהָיָה
מִתְאַנֵּחַ מְאֹד. אֲבָל תִּכְרַף כִּשְׁהִיָּה מִתְחִיל

סיפורי מעשיות

לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַשֶּׁכֶל - חֲזֹר וּנְתַחֲזַק אֶצְלוֹ
הַחֲכָמוֹת שֶׁל אֶפִּיקוֹרְסִית הַנַּ"ל. וְכֵן הָיָה כִּמְהָ
פְּעָמִים, שֶׁהָיָה נִזְכָּר בַּנַּ"ל, וְהָיָה גּוֹנֵחַ וּמְתַאֲנַח,
וְתִכְףּ בְּשֶׁהִתְחִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַשֶּׁכֶל - חֲזֹר
וּנְתַחֲזַק אֶצְלוֹ הָאֶפִּיקוֹרְסוֹת, בַּנַּ"ל.

וַיְהִי הַיּוֹם, וְהָיָה בְּרִיחָהּ בְּאִיזָה מְדִינָה,
וּבְרָחוֹ כָּלֵם. וּבְדַרְךָ בְּרִיחָתָם עָבְרוּ דֶרֶךְ אִיזָה
יַעַר, וְאָבְדוּ שֵׁם זָכָר וּנְקָבָה: אֶחָד אָבֵד זָכָר,
וְאֶחָד אָבֵד נְקָבָה; וְעַדִּין הָיוּ בָנִים קְטַנִּים בְּנֵי
אַרְבַּע וְחֲמִשׁ שָׁנִים; וְלֹא הָיָה לָהֶם מַה לֶּאֱכֹל,
וְצָעְקוּ וּבָכוּ, כִּי לֹא הָיָה לָהֶם מַה לֶּאֱכֹל.

המשך המעשה, קרא ב"סיפורי מעשיות -
משנים קדמוניות". מעשה יג